

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets *ytvidd*, hvilken i nästföregående femårsberättelsen uppgafs utgöra inberäknadt vattenområden 11,522·18 kvadratkilometer, äfvensom länets *yttre gränser* hafva under nu ifrågavarande femårsperiod icke undergått någon förändring.

I likhet med hvad som gällde under förra femårsperioden är länets landsbygd i *administrativt hänseende* indelad i 6 fögderier samt 23 länsmansdistrikt, och äro sistnämnda distrikt fördelade i fjärdingsmansdistrikt, hvilka i allmänhet omfatta hvartera en socken.

Länets städer äro liksom förut tre, nämligen Jönköping, Eksjö och Grenna. Under förra femårsperioden gjorde visserligen Nässjö stationssamhälle underdånig ansökning om erhållande af stadsprivilegier, men har denna ansökning blifvit den 27 maj 1904 af Kungl. Maj:t afslagen.

Uti den administrativa indelningen har sedan senaste femårsperioden stadgats förändringar i nedannämnda två hänseenden, nämligen:

1:o) Genom nådigt bref den 23 oktober 1903 har Kungl. Maj:t, på därom af stadsfullmäktige i Eksjö gjord underdånig ansökning, förordnat, att det område, om 2·8185 hektar, som staden jämlikt medgifvande i nådig resolution den 4 septem-

ber 1896 inköpt och låtit afsöndra från kyrkoherdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Store- eller Prästegården n:r 1 i Eksjö socken för anläggande därå af vattenledningsverk och elektrisk belysningsinrättning, skulle från och med år 1905 i alla afseenden förläggas till Eksjö stad. Uti nämnda underdåniga ansökning hade stadsfullmäktige jämväl hemställt, att återstående delen af sagda boställe måtte införlifvas med Eksjö stad, men blef ansökningen härutinnan af Kungl. Maj:t afslagen.

2:o) Vidare har Kungl. Maj:t, på därom under innevarande femårsperiod gjord underdånig ansökning, genom nådigt bref den 20 april 1906 föreskrifvit, att hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Holma Mellangård n:r 3, $\frac{3}{4}$ mantal Holma Norregård n:r 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Holma Södregård n:r 2 jämte från dessa hemman afsöndrade lägenheter skulle vid ingången af år 1907 i kommunalt, ecklesiastikt och administrativt hänseende öfverflyttas från Norra Sandsjö socken till Almesåkra socken.

Under innevarande period har jämväl fråga uppstått att söka få med Jönköpings stad införlifva den därinvid belägna Ljungarums socken, i syfte att därigenom bereda staden ökad möjlighet till utveckling. Sedan motion härom blifvit hos stadsfullmäktige väckt samt såväl stadsfullmäktige som

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-53.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	6.
3. Näringar.....	11.
Tab. A. Jordens användning och utsädesbeloppet i Jönköpings län åren 1900 och 1905.....	12.
Tab. B. Landtbruksingenjörernas verksamhet inom Jönköpings län åren 1901-1905.....	15.
Tab. C. Jönköpings läns hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1901-1905.....	17.
4. Kommunikationer och varubyten.....	25.
Tab. D. In- och utförseln i Jönköpings hamn af några viktigare varor åren 1901-1905.....	33.
Tab. E. Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker i Jönköpings län åren 1901-1905.....	34.
5. Kameralförhållanden.....	35.
Tab. F. Utarrenderade kronoegendomar i Jönköpings län, försålda åren 1901-1905.....	36.
Tab. G. Lån som kommuner i Jönköpings län åren 1901-1905 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.....	37.
6. Politi.....	38.
Tab. H. Kommuner i Jönköpings län åren 1901-1905 meddelade tillstånd att disponera kyrkkassas medel.....	38.
Tab. I. Antal folkskolor och småskolor samt vid dem anställde lärare och lärarinnor i Jönköpings län år 1905.....	40.
Tab. K. Antal afgjorda lagsökningsmål och däri utdömda skuldbelopp i Jönköpings län åren 1901-1905.....	45.
Tab. L. Sparbankerna i Jönköpings län år 1904.....	47.
Tab. M. Sjukvårdsanstalternas i Jönköpings län verksamhet åren 1901-1905.....	51.
Tabellbilagor	55-74.
Tab. 1. Folkmängden i Jönköpings län åren 1901-1905.....	55.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Jönköpings län åren 1901-1905.....	56.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Jönköpings län år 1905.....	58.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Jönköpings län år 1905.....	59.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Jönköpings län år 1905.....	60.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Jönköpings län år 1905.....	63.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, icke registrerade sjukkassor samt därmed jämförliga inrättningar i Jönköpings län, år 1905.....	64.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 10.

ÅREN

1901—1905.

JÖNKÖPINGS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Länets *ytvidd*, hvilken i nästföregående femårsberättelsen uppgafs utgöra inberäknadt vattenområden 11,522·18 kvadratkilometer, äfvensom länets *yttre gränser* hafva under nu ifrågavarande femårsperiod icke undergått någon förändring.

I likhet med hvad som gällde under förra femårsperioden är länets landsbygd i *administrativt hänseende* indelad i 6 fögderier samt 23 länsmansdistrikt, och äro sistnämnda distrikt fördelade i fjärdingsmansdistrikt, hvilka i allmänhet omfatta hvartera en socken.

Länets städer äro liksom förut tre, nämligen Jönköping, Eksjö och Grenna. Under förra femårsperioden gjorde visserligen Nässjö stationssamhälle underdånig ansökning om erhållande af stadsprivilegier, men har denna ansökning blifvit den 27 maj 1904 af Kungl. Maj:t afslagen.

Uti den administrativa indelningen har sedan senaste femårsperioden stadgats förändringar i nedannämnda två hänseenden, nämligen:

1:o) Genom nådigt bref den 23 oktober 1903 har Kungl. Maj:t, på därom af stadsfullmäktige i Eksjö gjord underdånig ansökning, förordnat, att det område, om 2·8185 hektar, som staden jämlikt medgifvande i nådig resolution den 4 septem-

ber 1896 inköpt och låtit afsöndra från kyrkoherdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Store- eller Prästegården n:r 1 i Eksjö socken för anläggande därå af vattenledningsverk och elektrisk belysningsinrättning, skulle från och med år 1905 i alla afseenden förläggas till Eksjö stad. Uti nämnda underdåniga ansökning hade stadsfullmäktige jämväl hemställt, att återstående delen af sagda boställe måtte införlifvas med Eksjö stad, men blef ansökningen härutinnan af Kungl. Maj:t afslagen.

2:o) Vidare har Kungl. Maj:t, på därom under innevarande femårsperiod gjord underdånig ansökning, genom nådigt bref den 20 april 1906 föreskrifvit, att hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Holma Mellangård n:r 3, $\frac{3}{4}$ mantal Holma Norregård n:r 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Holma Södregård n:r 2 jämte från dessa hemman afsöndrade lägenheter skulle vid ingången af år 1907 i kommunalt, ecklesiastikt och administrativt hänseende öfverflyttas från Norra Sandsjö socken till Almesåkra socken.

Under innevarande period har jämväl fråga uppstått att söka få med Jönköpings stad införlifva den därinvid belägna Ljungarums socken, i syfte att därigenom bereda staden ökad möjlighet till utveckling. Sedan motion härom blifvit hos stadsfullmäktige väckt samt såväl stadsfullmäktige som

Ljungarums sockens kommunalstämma utsett kommitterade för att gemensamt verkställa utredning i ärendet, hafva dessa kommitterade föreslagit stadsfullmäktige och kommunalstämman att för sin del besluta, att Ljungarums socken skulle under vissa angifna villkor införlifvas med Jönköpings stad i judiciellt, administrativt, kommunalt och ecklesiastiskt hänseende. Detta förslag har blifvit godkänt af såväl stadsfullmäktige som kommunalstämman, och hafva därefter stadsfullmäktige under år 1906 ingått till Kungl. Maj:t med underdånig ansökning om nådigt medgifvande till berörda inkorporering. Sagda ansökning är ännu på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

I judiciellt hänseende är länet fortfarande indeladt i 5 domsagor, bestående af 7 tingslag.

Uti senaste femårsberättelsen omnämndes, att fråga uppstått om sammanslagning af Norra och Södra Vedbo härad till ett tingslag med gemensamt tingsställe i Eksjö. Denna sammanslagning har emellertid icke kommit till verkställighet, och torde sagda båda härad för framtiden förblifva skilda tingslag, helst som det numera blifvit bestämdt, att nytt tingshus särskildt för Norra Vedbo härad skall uppföras invid den inom häradet belägna Tranås köping.

Under perioden hafva nya tingshus uppförts i Värnamo köping för Östbo härads tingslag och i närheten af Reftete järnvägsstation för Västbo härads tingslag. Därjämte skola enligt fattade beslut och meddelade bestämmelser nya tingshus inom en nära framtid uppföras dels, såsom nyss nämnts, invid Tranås köping för Norra Vedbo tingslag, dels i Jönköping för Tvetå, Vista och Mo domsaga samt dels uti Säfsjö municipalsamhälle för Västra härads domsaga.

Uti länets samtliga domsagor hållas tingssammanträden i enlighet med kungl. förordningen den 17 maj 1872.

Länets tre städer, Jönköping, Eksjö och Grenna, hafva äfven egen jurisdiktion. Öfverexekutor utgör i Jönköping stadens borgmästare, i Eksjö magistraten och i Grenna Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet.

I länets judiciella indelning har under perioden ingen annan förändring inträdt, än att, såsom ofvan nämnts, ett från kyrkoherdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Store- eller Prästegården n:r 1 afsöndradt område om 2-8185 hektar blifvit öfverflyttadt från Eksjö socken till Eksjö stad.

I kommunalt hänseende har länet under innevarande femårsperiod varit liksom förut fördeladt uti 3 städer, 127 sockenkommuner och 2 köpingar, nämligen Värnamo och Tranås.

Emellertid hafva sedan förra femårsperioden *köpingsrättigheter* blifvit medgifna åt dels Hvetlanda municipalsamhälle i Hvetlanda socken och dels Huskvarna fabrikssamhälle i Hakarps socken, hvilka båda samhällen dock ännu ej inträdt i utöfningen af köpingsrättigheterna.

Hvad Hvetlanda municipalsamhälle beträffar, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 3 oktober 1903 medgifvit, att nämnda samhälle med det område, som funnes angifvet å en af förste landtmätaren Elam Mebius år 1902 upprättad karta, finge såsom en kommun för sig bilda en äfven i fattigvårdshänseende från Hvetlanda socken afskild köping, benämnd *Hvetlanda, vid handhafvande af hvars angelägenheter gällande förordning om kommunalstyrelse på landet skulle lända*

till efterrättelse, dock att, beträffande beräkningsgrunden för utöfvande af rösträtt i kommunens gemensamma angelägenheter samt för utgörande af bidrag till utgifter för kommunens gemensamma behof, de i förordningen om kommunalstyrelse i stad gifna bestämmelser skulle tillämpas. Såsom villkor för berörda köpingsrättigheters tillgodonjutande har emellertid uti nämnda nådiga bref föreskrifvits, att Hvetlanda municipalsamhälle skall inom tio år hafva hos Kungl. Maj:t styrkt, att samtliga i köpingsområdet ingående delar af fastigheter blifvit genom ägostyckning eller annorledes i behörig ordning för alltid afsöndrade från de hemman eller lägenheter, dit de höra; hvarjämte i samma nådiga bref stadgats, att, sedan styrkt blifvit, att sagda villkor behörigen fullgjorts, Kungl. Maj:t komme att bestämma tiden, då ifrågasvarande område skulle i kommunalt och fattigvårdshänseende skiljas från Hvetlanda socken samt inträda i utöfningen af köpingsrättigheter. De sålunda föreskrifna afsöndringsåtgärderna lära numera hafva blifvit i det närmaste verkställda.

Vidkommande Huskvarna fabrikssamhälle har, sedan Huskvarna vapenfabriks aktiebolag under innevarande femårsperiod därom gjort underdånig ansökning, Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 april 1906 medgifvit, att ett område, innefattande alla ägorna till hemmanen Huskvarna Södergård n:r 1 och Rosendal n:r 1 samt lägenheten Huskvarna n:r 2, finge från och med år 1907 såsom en kommun för sig, hvilken jämväl skulle utgöra särskildt skoldistrikt, bilda en äfven i fattigvårdshänseende från Hakarps socken afskild köping, benämnd Huskvarna, vid handhafvande af hvars angelägenheter gällande förordning om kommunalstyrelse på landet skulle lända till efterrättelse, dock att, med afseende å beräkningsgrunden för utöfvande af rösträtt i kommunens gemensamma angelägenheter samt för utgörande af bidrag till utgifter för kommunens gemensamma behof, de i förordningen om kommunalstyrelse i stad gifna bestämmelser skulle tillämpas. Genom sistberörda nådiga bref har Kungl. Maj:t jämväl dels fastställt ett af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddeladt beslut, att ordningsstadgan för rikets städer äfvensom hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afsåge stad, skulle i tillämpliga delar gälla för Huskvarna köping, samt dels stadgat vissa hufvudgrunder för bringande till verkstälighet inom köpingen af sagda författningar samt af byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer. I enlighet med bemyndigande i nämnda nådiga bref har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 1 juni 1906 med tillämpning af de sålunda stadgade hufvudgrunder utfärdat ordningsföreskrifter för Huskvarna köping.

Utöfver hvad sålunda nämnts hafva sedan senaste femårsperioden beslutats följande *förändringar i den kommunala indelningen*, nämligen:

1:o) Genom nådigt bref den 16 oktober 1903 har förordnats, att vissa invid Värnamo köping belägna områden, omfattande tillhoppa en nära dubbelt så stor areal som köpingsområdet, skola under vissa villkor öfverflyttas i kommunalt hänseende från Värnamo socken till nämnda köping å tid, som, sedan visadt blifvit, att samtliga berörda jordområden blifvit genom ägostyckning eller annorledes vederbörligen afsöndrade från de hemman eller lägenheter, hvartill

de höra, Kungl. Maj:t framdeles kunde finna skäligen bestämda. Sagda inkorporering har ännu ej kommit till stånd.

2:o) Genom förut omförmälda nådiga bref af den 23 oktober 1903 och den 20 april 1906 har föreskrifvits, att dels ett från kyrkoherdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Store- eller Prästegården i Eksjö socken afsöndradt jordområde om 2·8185 hektar samt dels hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Holma Mellangård n:r 3, $\frac{3}{4}$ mantal Holma Norregård n:r 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Holma Södregård n:r 2 jämte från dessa hemman afsöndrade lägenheter skulle å tider, som ofvan nämnts, jämväl i kommunalt hänseende öfverflyttas, förstnämnda område från Eksjö socken till Eksjö stad och de öfriga fastigheterna från Norra Sandsjö socken till Almesåkra socken.

Uti senaste femårsberättelsen omnämndes, att inom länet finnes 4 *municipalsamhällen*, nämligen Nässjö, Säfsjö, Hvetlanda och Forserums municipalsamhällen, inom hvilka byggnads-, brand- och ordningsstadgarna för rikets städer samt hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, vore i tillämpliga delar gällande.

Under nu förevarande tidsperiod hafva tillkommit ytterligare 2 dylika samhällen, nämligen Tranås kvarns och Gislaveds municipalsamhällen.

Sedan nämligen Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom resolutioner den 28 och den 31 mars 1903 förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer äfvensom hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afsåge stad, skulle i tillämpliga delar gälla dels inom Tranås kvarns samhälle, omfattande hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Tranås kvarn n:r 1 i Säby socken med undantag af den del utaf hemmanet, hvarå Tranås köping vore belägen, dels ock inom Gislaveds bysamhälle med de gränser härför, som å en af förste landtmätaren i länet Yngve Ostwald år 1903 upprättad karta finnes utmärkta med gröna linjer samt inneslöte delar af hemmanen Gislaved n:r 2 Buskegård, Gislaved n:r 3 Hulugård och Gislaved n:r 5 Norregård i Båraryds socken, har Kungl. Maj:t, hvars pröfning nämnda beslut underställts, genom nådiga bref den 17 juni 1903 och den 6 maj 1904 gillat sagda beslut äfvensom bestämt de hufvudgrunder, som skulle gälla för bringande till verkställighet inom ifrågavarande områden af berörda författningar. Jämlikt bemyndigande i sistnämnda båda nådiga bref och med tillämpning af sagda hufvudgrunder har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande därefter, beträffande Tranås kvarns samhälle den 1 september 1903 och med afseende å Gislaveds bysamhälle den 5 september 1904, utfärdat ordningsföreskrifter rörande ofvannämnda stadgars tillämpning inom ifrågavarande samhällen.

Inom ofvan omförmälda municipalsamhällen utgjorde den mantalsskrifna folkmängden vid 1905 års utgång i Nässjö 2,396, i Säfsjö 1,268, i Hvetlanda 1,826, i Forserum 1,383, i Tranås kvarn 1,143 och i Gislaved 755 personer. Motsvarande siffror utgjorde vid slutet af år 1900 för Nässjö 2,036, för Säfsjö 1,337, för Hvetlanda 1,673, för Forserum 1,635, för Tranås kvarn 916 och för Gislaved 794 personer. Inom Huskvarna fabriksamhälle, hvilket, såsom ofvan nämnts, skall från och med år 1907 bilda köping, belöpte sig vid 1905 års utgång den mantalsskrifna folkmängden till 4,406 personer mot 3,731 personer vid slutet af år 1900.

Förutom de nu nämnda samhällena finnas emellertid in-

om länet en del ganska betydande och i rask utveckling stadda samhällen, inom hvilka dock ordnings-, byggnads- och brandstadgarna för rikets städer samt hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, ännu icke vunnit tillämpning. Sådana samhällen äro Åkers by invid Nässjö municipalsamhälle i Tvetå härad, Sømmens stationssamhälle i Norra Vedbo härad, Annebergs tändsticksfabriks samhälle i Södra Vedbo härad, Sandsjö stationssamhälle och det där invid belägna Bodafors fabriksamhälle i Västra härad, Vaggeryds och Skillingaryds stationssamhällen i Östbo härad samt Södra Unnaryds bysamhälle, Gnosjö, Smålandsstenars och Landeryds stationssamhällen samt den till länet hörande delen af Rydö bruks samhälle, de sistnämnda alla belägna i Västbo härad. Den mantalsskrifna folkmängden inom dessa samhällen beräknas hafva vid 1905 års slut utgjort:

Åkers by	957	Skillingaryd	797
Sømmen	395	Södra Unnaryds bysamhälle	319
Anneberg	668	Gnosjö	230
Sandsjö	412	Smålandsstenar	212
Bodafors	799	Landeryd	124
Vaggeryd	626	Länsdelen af Rydö bruks samhälle	373

I kyrkligt hänseende finnas inom länet fortfarande 62 pastorat, hvilka bestå af 132 församlingar. Beträffande de förändringar, som under perioden skett i den kyrkliga indelningen, hänvisas till hvad ofvan nämnts i fråga om länets administrativa indelning. För öfrigt hänvisas till hvad rörande den kyrkliga indelningen anförts i senaste femårsberättelsen.

Med afseende å hälso- och sjukvården har länet under femårsperioden fortfarande varit indeladt i 6 provinsialläkaredistrikt. Af provinsialläkarne har den i Jönköpings distrikt tillika varit förste provinsialläkare och vid sin sida haft en biträdande provinsialläkare. Ofvannämnda provinsialläkaredistrikt omfatta: Jönköpings distrikt Tvetå härad, med undantag af Nässjö socken, äfvensom Vista härad; Eksjö distrikt Norra och Södra Vedbo härad; Gislaveds distrikt Valdshults, Norra Hestra, Öreryds, Åsenhöga och Källeryds socknar af Mo härad samt Södra Hestra, Gryteryds, Ås, Burseryds, Sandviks, Bosebo, Villstads, Våthults, Båraryds, Anderstorps, Bredaryds, Reftele, Kulltorps och Gnosjö socknar af Västbo härad; Värnamo distrikt Östbo härad samt Torskinge, Dannäs, Tannåkers och Forsheda socknar äfvensom en del af Bolmsö socken, alla i Västbo härad; Vrigstads distrikt Västra härad, med undantag af Södra Solberga socken; samt Hvetlanda distrikt Östra härad, med undantag af Hvetlanda bysamhälle, äfvensom Södra Solberga socken i Västra härad.

Härförutom finnas inom länet 6 extra provinsialläkaredistrikt med stationer för läkarne i Nässjö, Värnamo, Tranås, Södra Unnaryd, Hvetlanda samt vid det inom Mulseryds socken af Mo härad belägna säteriet Röksberg. De extra provinsialläkaredistrikten omfatta: Nässjö distrikt Nässjö socken i Tvetå härad; Värnamo distrikt Värnamo köping och landskommun samt Åkers och Tofteryds socknar i Östbo härad; Tranås distrikt Tranås köping samt Säby, Linderås och Frinnaryds socknar i Norra Vedbo härad; Unnaryds distrikt Södra Unnaryds, Jäluntofta, Källerstads, Femsjö, Långaryds

och Färgaryds socknar samt den del af Bolmsö socken, som ligger väster om sjön Bolmen, alla i Västbo härad; Hvetlanda distrikt Hvetlanda bysamhälle; samt Mulseryds distrikt Bottnaryds. Mulseryds, Angerdshestra, Bonstorps, Stengårdshults och Norra Unnaryds socknar i Mo härad.

Under förra perioden funnos inom länet 4 stadsläkare, nämligen 2 i Jönköping, 1 i Eksjö och 1 i Grenna. Härutinnan har under innevarande period skett den förändring, att uti Jönköping den ena stadsläkaretjänsten indragits samt i stället tillsatts två distriktsläkare, däraf en för västra och en för östra delen af staden.

Hvad beträffar den *militära indelningen*, tillhörde under förra femårsperioden Smålands grenadjärkår Första arméfördelningen, hvaremot öfriga inom länet förlagda trupper tillhörde Andra arméfördelningen. Härutinnan har under innevarande period skett den förändring, att Smålands grenadjärkår blifvit sammanslagen med Blekinge bataljon till ett regemente, benämndt Karlskrona grenadjärregemente. Under förevarande femårsperiod har Smålands husarregemente inflyttat uti de åt regementet uppförda kaserner å Eksjö stads område. Det uti Jönköping förlagda artilleriregemente, hvilket benämnts Andra Göta artilleriregemente, har under innevarande femårsperiod fått sin benämning ändrad till Smålands artilleriregemente.

Rörande värnpliktiges inskrifning har länet under ifrågavarande tidsperiod varit fördeladt på Jönköpings och Kalmar inskrifningsområden samt Jönköpings, Värnamo, Eksjö och Oskarshamns rullföringsområden.

I fråga om *bergshandteringen* faller länet under Södra bergmästaredistriktet.

Med afseende å *skogsvården* hör länet under Smålands distrikt och har inom sitt område 3 jägmästarerevir, nämligen Eksjö revir, omfattande Vista, Östra samt Norra och Södra Vedbo härad, Jönköpings revir, omfattande Tveta, Västra och Östbo härad, samt Västbo revir, omfattande Mo och Västbo härad.

I enlighet med lagen angående vård af enskildes skogar den 24 juli 1903 samt kungl. förordningen af samma dag angående skogsvårdsstyrelser har under perioden blifvit för länet tillsatt en skogsvårdsstyrelse, för hvilken Kungl. Maj:t den 16 december 1904 fastställt reglemente.

Beträffande *yrkesinspektionen* tillhör länet Jönköpings distrikt, hvilket dessutom omfattar Kronobergs och Hallands län; och har yrkesinspektören sin station i Jönköping.

I fråga om *allmänna arbeten* är länet tilldeladt Östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet.

Landtmäteristaten inom länet utgjordes vid femårsperiodens slut af 1 förste landtmätare, 1 kommissionslandtmätare, 3 vice kommissionslandtmätare, 2 landtmäteriauskultanter och 2 landtmäterielever.

Med afseende å *justeringen af mått och vikter* är länet deladt i 2 justeringsdistrikt, nr 11 och 12, hvilka emellertid hafva gemensam justerare.

Länet utgör eget *landtbruksingenjörssdistrikt*. Enär emellertid svårigheter mött för landtbruksingenjören i Jönköpings län att medhinna verkställandet af samtliga förrättningarne därstädes, har Kungl. Maj:t, på framställning af Landtbruksstyrelsen, genom nådigt bref den 24 mars 1905 be-

myndigat nämnda Styrelse att tills vidare vid förefallande behof förordna landtbruksingenjören i Värmlands län att utföra förrättningar jämväl inom Jönköpings län.

Landsbygden i länet är fortfarande indelad i 10 *väghallningsdistrikt*, nämligen: Tveta härads, Vista härads landt-, Visingsö sockens, Mo härads, Norra Vedbo härads, Södra Vedbo härads, Västra härads, Östra härads, Östbo härads och Västbo härads.

Under femårsperioden har länet i *Riksdagen* haft 14 representanter enbart för länet, af hvilka 6 suttit i Första kammaren och 8 i Andra kammaren. Härförutom har af länets städer Eksjö valt riksdagsman tillsammans med Västerviks stad i Kalmar län samt Grenna utgjort gemensam valkrets med städerna Vadstena, Skeninge, Söderköping och Motala i Östergötlands län. Inom samtliga valkretsar är det omedelbara valsättet genomfördt.

Angående länets *allmänna naturbeskaffenhet* åberopas, hvad i föregående femårsberättelser härom finnes omnämndt.

Jönköpings län ingår till väsentlig del i det småländska höglandet. Den högst belägna delen af denna högplatå utgöres af ett område i Västra härad, begränsadt i väster af en linje drager mellan Ödestuga och Svennarums kyrkor, i öster af Vixensjöarne och Nömmen samt i söder af en linje Säfsjö-Hylletofta kyrka. Den högsta punkten, som tillika är Södra Sveriges mest betydande höjd, är belägen inom detta område, i Malmbäcks socken vid byn Stora Åkerhult, och når en höjd af ej mindre än 380 meter öfver hafvet. Norrut sänker sig denna platå så småningom. Tveta, Norra Vedbo och Vista härad äro belägna på höglandets nordsluttning, Södra Vedbo och Östra härad på dess östsluttning, södra delen af Västra och Östbo härad på dess sydsluttning samt västra delen af Östbo härad jämte Mo och Västbo härad på dess väst- och sydvästsluttning. Det område, som omfattas af Östra härad och sydöstligaste delen af Västra härad, är starkt kuperadt och bergigt. Genomskuret af djupa ådalar höjer sig marken emellan dessa till betydande höjdsträckningar, som nå sina högsta punkter vid Ekekull i Skede socken 309 meter öfver hafvet, Götetorp i Södra Solberga socken 318 meter och söder om Ramkvilla kyrka 325 meter öfver hafvet. Norra delen af länet är likaledes tämligen kuperad och delvis afsevärdt bergig. Västra delen, Mo härad, som afskäres från den egentliga högplatån af Lagadalen är tämligen kuperad, i synnerhet i sin mellersta och sydöstra del. Dess medelhöjd torde kunna sättas till omkring 210 meter öfver hafvet. Höglandets sydvästra sluttning, som hufvudsakligen faller inom Västbo härad, utmärker sig för större jämnhet, om den än genomdrages af flera höjdsträckningar. Den allra största delen af detta område är belägen mellan 148—178 meter öfver hafvet. Största höjden är här belägen inom östra delen.

Inom länet kan man skilja på fem större vattensystem. från öster mot väster räknadt, hvilka bildas af Nissan, Storån, Lagan, Emån och Svartån. Förutom dessa utpräglade vattenområden upprinner Tidån i norra delen af Mo härad, och afbördar flera mindre åar, tillhörande Vätterns vattenområde, sitt vatten i Vättern, af hvilka de viktigaste äro Dummeån, Tabergsån, Huskvarnaån och Röttleån.

Vattendelaren mellan Nissans och Storåns vattenområden

utgöres af en linje dragen från Angerdshestra kyrka genom Bonstorp och Asenhöga, strax väster om Kulltorp och Reftele, midt emellan Kållerstad och Jäluntofta samt strax väster om Södra Unnaryds kyrka till Femsjö kyrka. Vattendalen mellan Storån, som egentligen är ett tillflöde till Lagan, och Lagans vattenområde går från Bonstorps kyrka öfver Skillingaryd, Hädinge station, strax öster om Aminne bruk mot Hvittaryds kyrka. Vattendelaren mellan Lagans och Emåns vattensystem går från Almesåkrahöjderna strax öster om Säfsjö rakt söderut öfver Hultsjö kyrka. Vattendelaren mellan Vätterns vattenområde samt Nissans, Lagans, Emåns och Svartåns vattenområden utgår från Jära skjutsstation i Bottnaryds socken i en västlig båge öfver Jäbo i Sandserids socken mot Bonstorps kyrka, böjer där åt väster mot Bratteborg samt norrut mot Porteshult i Månsarps socken, viker sedan åt väster öfver Konungö i Barnarps socken, följer häradsgränsen till Tapplarp i Barkeryds socken, går sedan i en djup båge söderut öfver Almesåkrahöjderna mot Nässjö, vidare öfver Solberga station strax öster om sjön Nätaren och därpå norrut öfver Vireda och Adelöfs kyrkor. Vattendelaren mellan Svartåns och Vätterns vattenområden utgöres af ofvannämnda linje Adelöf—Solberga och utgör fortsättningen af denna vattendelare från Solberga söderut mot Åskeshult i Norra Solberga socken, hvarifrån den böjer tvärt i nordnordöstlig riktning samt följer gränsen mellan Norra Solberga och Eksjö socknar mot Askeryds kyrka, vattendelaren till Emåns vattenområde.

Nissan, Storån, Lagan med dess tillflöden, Emån och Svartån äro flottbara under större eller mindre sträckor. Af särskild betydelse är Nissan, som under sitt lopp, hvilket går nära nog i rakt sydlig riktning med någon dragning åt väster, rinner genom trakter, som för virkestransport äro så godt som uteslutande hänvisade till flottning. Den är också flottbar under hela sitt lopp genom länet.

Berggrunden erbjuder föga omväxling, och kan länet med afseende på denna delas i ett östligt och ett västligt område. Gränsen mellan dessa utgöres af en tämligen rak linje från Vätterns sydöstra ända öfver Ödestugu, Vrigstads och Hjälmseryds kyrkor. I det östliga området utgöras de bergarter, som till öfvervägande del ingå i berggrunden, af graniter, i det västliga området däremot af gneiser. Den fasta berggrunden går ofta i dagen i nordöstligaste delen af länet, äfvenledes i Östra härad. Mera sällan är detta emellertid fallet i väster.

Af jordarterna intages den största andelen af krosstensgruset. Därefter komma rullstensgrus och mosand. Dessutom förekomma å mindre områden glacialera, svämsand och lera.

Krosstensgruset är inom skilda delar af länet mycket olikartadt. Det förekommer oftast hopadt i åsar och bankar, så att marken, där denna jordart är rådande, oftast är tämligen kuperad. Till sin sammansättning utgöres denna jordart af ett öfre lager af 0.5—1.2 meters mäktighet, af gulbrunt utseende, af tämligen fin struktur och med inbäddade större och mindre kantiga stenar, som ofta äro försedda med räfflor. Detta lager öfvergår vanligen med en skarp och tydlig gräns i ett fastare lager af vanligen grå färg, i hvilket stenarne ofta äro mera afrundade. Flyttblock förekomma nästan alltid till

större eller mindre mängd på krosstensgruset. Rullstensgruset, som förekommer i åsar och fält i ådalarna, skiljer sig från det föregående därigenom, att det vanligen är tydligt lagradt, hvarjämte däri förekommande stenar vanligtvis äro mer eller mindre afrundade.

Rullstensområdena följa i regeln vattendragens riktning och förekomma inom länet i de flesta ådalarna. Talrikast äro de emellertid i Västra och Västbo härad. Mosand, som är en yngre bildning än krosstens- och rullstensgruset, har uppkommit genom ursköljning af gruset, åstadkommen af det postglaciala hafvet. Mosanden har man att söka i ådalarna. Stora moar förekomma såväl i Nissans och Storåns som i Lagans ådalar. Sin största utbredning nå dessa från Kappelid i Villstads socken till Hennesmo i Reftele socken med utsträckning i norr till Norra Unnaryd. De betydligaste sandfälten ligga emellertid kring Storån, Lillån och Lagan och fortgå från Reftele kyrka och Bolmens norra ända förbi Bredaryds och Forsheda kyrkor samt Herrestad och Käfsjö kyrka till Åkers kyrka. Detta sandfält öfvergår åt öster i Lagans sandfält, som sträcker sig från sjön Vidöstern med större eller mindre bredd norrut till Eckersholm. Mindre sandfält förekomma dessutom vid Vrigstad, Sandsjö, mellan Eksjö, Höreda och Ryningsholm, vid Hult och Ramkvilla.

Öfriga jordarter förekomma i ringa utsträckning.

Af ofvanstående framgår, att de i länet förhärskande jordarterna synnerligen väl lämpa sig för skogsbörd och just äro af sådan beskaffenhet, som är kännetecknande för vår skogsmark. Äfven om vissa områden delvis med framgång kunna uppodlas, är dock åter å andra, såsom en stor del af krosstensgrusområdena och utan undantag sandmoarne, endast skogsbruket berättigadt.

Rörande förekomsten af kalksten samt kalkhaltiga jordarter inom Jönköpings län hafva på uppdrag af länets hushållningssällskap undersökningar åren 1899—1902 samt år 1904 verkställts af sakkunnig person; och må härom följande meddelas.

Småland är ett kalkfattigt landskap, men omdömet gäller i mindre grad den del af detsamma, som hör till Jönköpings län, än de delar därutaf, som tillhöra Kronobergs och Kalmar län.

Inom Jönköpings län träffas emellertid kalksten i fast klyft vid Arset och Fröset inom Fröryds socken, där gamla bekanta kalkbrott äro belägna, samt vid Koanäs i Höreda och Kråkefors i Norra Ljunga socken. Den här befintliga kalkstenen, som utgöres af kornig kalksten, förekommer som mindre körtlar i urformationens bergarter. En röd, något kristallinisk kalksten har anträffats såsom lager vid Hamnaryd och Karstorp i Norra Solberga socken. Vidare förekommer en lerhaltig kalksten, växellagrande med lerskiffer, i Visingsö, Grenna och Ölmestads socknar.

Är tillgången på kalkstensförande berg sålunda ringa, så är detta ej i lika grad förhållandet med de kalkhaltiga jordarterna. Den kalkhalt, som i dem innehålles, har erhållits från en förstörd silurisk formation i Östergötland, och kalkstensfragmenterna hafva sedan med jöklarne förts till de småländska bygderna. Östergötland och Småland bilda därför tillsammans ett märke-distrikt, det östgötska-småländska märke-distriktet. Detsamma är inom Östergötland väl

begränsadt, sammanfaller med silurlagrens utbredning i norr och väster samt öfvergår i öster till det uppländska-södermanländska märgelområdet. Genom de nyligen utförda undersökningarna har detta område blifvit begränsadt i söder. De kalkhaltiga jordslag, som anträffats, äro snäckgyttja, sandlera, morängrus och rullstensgrus.

Snäckgyttja eller bleke förekommer under torflagret i en stor mängd mossar uti alla de socknar, som höra till Norra Vedbo härad, företrädesvis i de nordligaste, Adelöf och Säby; likaledes uti riklig mängd i Grenna, Ölmestads och Skärstads socknar af Vista härad samt i Hakarps socken af Tveta härad. De sydligaste utposterna för denna jordart äro till finnandes i Lekeryds och Svarttorps socknar af Tveta härad samt i Eksjö och Norra Solberga socknar af Södra Vedbo härad.

Lera har anträffats uti dalgångarne till länets alla hufvudfloder med dithörande vatten, således Emåns, Svartåns, Huskvarnaåns, Lagans och Nissans dalgångar, och därjämte alltid under snäckgyttjan, då lera alltid är kalkhaltig. Densamma är oftast mycket vackert siktad och har därför vid ofvannämnda undersökning blifvit bestämd som hvarfvig lera. Ofta inträffar det, att denna lera på större eller mindre djup blifver kalkhaltig, och har den då blifvit bestämd som hvarfvig märgel. Denna sistnämnda jordart har sålunda i stort sedt samma utbredning som den hvarfviga lera, ehuru väl den förekommer mer sparsamt. Den har därför anträffats i länets sydligaste och västligaste delar, såsom Värnamo och Tännö socknar af Östbo härad samt Burseryds, Gryteryds, Villstads, Södra Hestra, Bredaryds, Torskinge, Reftele, Dannäs och Ås socknar af Västbo härad.

Då småländska höglandet icke under den senglaciala tiden varit sänkt under havets yta, äro samtliga dessa leror att betrakta såsom sötvattensleror, hvilka hafva afsatt sig i större isdämda sjöar.

Lerhaltigt grus, på djupet stundom kalkhaltigt, förefinnes flerstädes, såsom å Visingsö, de s. k. Rasterna vid Vättern, höjderna söder och öster om Jönköping, i Svarttorps soc-

ken, i södra delen af Norra Solberga socken med flera ställen. Öfverallt lämnar den en utmärkt åkerjord.

Af det anförda framgår, att norra delen af Jönköpings län är synnerligen rik på kalkhaltiga jordarter, hvilket bland annat framgår äfven däraf, att den under torflagret befintliga gyttjan innehåller skal af snäckor i riklig mängd. När man sedan aflägsnar sig från östgötagränsen, aftager kalkhalten allt mer och mer, ju längre man kommer söderut. Lera är där undantagsvis kalkhaltig och, då jordarterna äro kalkfattiga, få molluskerna ej någon kalk till skalen. Man kan därför anse, att största mängden af kalk förekommer inom det område, där snäckmargeln förefinnes.

Hvad beträffar *Sveriges geologiska undersöknings* verksamhet inom länet under nu ifrågavarande femårsperiod, hade, på sätt i senaste femårsberättelsen meddelades, beslut fattats, att kombinerade jordarts- och bergartskartor i skalan 1:100,000 icke vidare skulle utgifvas, enär det ändamål, som vore med en geologisk karta afsedt, ej skulle vinnas med användande af så liten skala, utan skulle man återgå till den vid Geologiska undersökningen förut för dessa kartor använda skalan 1:50,000. Bladet Jönköping, som under föregående femårsperiod slutrekognoscerats i skalan 1:100,000, har därför måst till största delen omrekognosceras för att kunna utgifvas i de fyra 1:50,000-bladen: Jönköping, Eksjö, Grenna och Gripenberg (eller, som det nu heter, Tranås). Dessa kartor jämte beskrifningar äro nu under tryckning och blifva troligen färdiga till utgifning under år 1907. Vidare hafva under perioden rekognoscerats bladen Boxholm, Gällö och Svinhult, hvilka alla innehålla mindre delar af länet. Af dessa har Gällö under år 1906 blifvit utgifvet, och de båda andra väntas blifva färdiga till utgifning under år 1907. Ett kartblad, Sommenäs, som dock innefattar endast en högst obetydlig del af länet, har år 1904 blifvit offentliggjordt.

Af denna kortfattade redogörelse framgår sålunda, att Geologiska undersökningens fältarbeten inom Jönköpings län nu afslutats, hvarigenom ett icke obetydligt arbete blifvit utfördt för kännedomen af länets jord- och bergarter.

2. Invånare.

Bilagda tabell 1 innehåller redogörelse för länets folkmängd vid slutet af hvarje af de ifrågavarande fem åren.

Den *kyrkoskrifna folkmängden* utgjorde enligt samma tabell den 31 december 1905 206,177 personer, mot 203,036 personer den 31 december 1900. Folkmängden har alltså under perioden ökat med 3,141 personer. Under närmast föregående perioden utgjorde folkökningen 7,180 personer.

Af befolkningen voro vid 1905 års slut 28,963 boende i städerna, däraf 23,310 i Jönköping, 4,513 i Eksjö och 1,140 i Grenna samt återstoden 177,214 å landsbygden, där de på de särskilda häradena voro fördelade på följande sätt och med nedan angifna befolkningstäthet på en kvadratkilometer:

	Invånare.	På kvkm.
Tveta härad	28,054	29
Vista »	7,559	25
Mo »	7,330	7

	Invånare.	På kvkm.
Norra Vedbo härad	18,159	18
Södra Vedbo »	14,221	14
Östra »	22,671	16
Västra »	28,227	14
Östbo »	22,595	13
Västbo »	28,398	13
Länets landsbygd	177,214	16

Den *mantalsskrifna folkmängden*, som den 31 december 1900 utgjorde 202,978 personer, däraf 98,770 män och 104,208 kvinnor, belöpte sig vid 1905 års utgång till 205,848 personer, däraf 100,293 män och 105,555 kvinnor, samt har således under ifrågavarande period ökat med 2,870 personer. Både vid periodens början och slut understeg den mantalsskrifna folkmängden den kyrkoskrifna. Skillnaden mellan den mantalsskrifna och den kyrkoskrifna folkmängden, som vid pe-

riodens början var 58 personer, hade vid dess utgång stigit till 329 personer. Endast inom Tvetå, Vista och Mo härads, Östra härads och Västbo härads fögderier samt Jönköpings stad öfversteg vid 1905 års slut den mantalsskrifna folkmängden den kyrkoskrifna, hvilket öfverskott utgjorde inom Tvetå, Vista och Mo härads fögderi 63 personer, inom Östra härads fögderi 20 personer, inom Västbo härads fögderi 112 personer och inom Jönköpings stad 209 personer.

Af den mantalsskrifna folkmängden kommo vid periodens slut på städerna 28,738 invånare, däraf 23,519 på Jönköping, 4,084 på Eksjö och 1,135 på Grenna. På landsbygden utgjorde vid samma tid den mantalsskrifna folkmängden 177,110 invånare, hvilka voro fördelade på länets fögderier sålunda:

	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Tvetå, Vista och Mo härads fögderi	21,355	21,651	43,006
Norra och Södra Vedbo »	15,702	16,564	32,266
Östra »	11,020	11,671	22,691
Västra »	13,748	14,296	28,044
Östbo »	11,326	11,267	22,593
Västbo »	14,028	14,482	28,510
Summa	87,179	89,931	177,110

Under perioden har *folkökning* ägt rum i städerna Jönköping och Eksjö, i det att den kyrkoskrifna folkmängden tillväxt i Jönköping med 167 och i Eksjö med 699 personer. Däremot har inom staden Grenna folkmängden under perioden minskats med 54 personer. Anledningen till sagda betydliga folkökning inom staden Eksjö har hufvudsakligast varit den, att, sedan under perioden bestämts, att Smålands husarregemente skulle förläggas i nämnda stad, stora byggnadsföretag för både allmän och enskild räkning därstädes kommit till stånd, och att för dessas verkställande en talrik mängd arbetare ankommit till staden, af hvilka många sedermera blifvit där kvarboende.

På landsbygden utgör under ifrågavarande period folkökningen i sin helhet 2,329 personer. I Vista, Mo, Östra och Västra härad har dock folkmängden minskats. Folkmängdens ökning (+) eller minskning (—) under perioden inom de olika häraderna framgår af följande tablå:

	Ökn. el. minskn.	Ökn. el. minskn.
Tvetå härad	+ 1,575	Östra härad . . . . . — 342
Vista »	— 98	Västra » . . . . . — 1,214
Mo »	— 30	Östbo » . . . . . + 1,104
Norra Vedbo »	+ 548	Västbo » . . . . . + 680
Södra Vedbo »	+ 101	

Befolkningen har under perioden i allmänhet ökats i de delar inom länet, hvarest industri bedrifves, hvaremot den rent jordbruksidkande befolkningen minskats. Orsaken till sagda minskning torde vara dels den omständigheten, att en stor del af jordbruksarbetarne öfvergått till den mera lönande fabriksverksamheten, samt dels emigrationen.

Under perioden hafva från länet *utvandrat* 6,774 personer. Det ojämförligt största antalet utflyttade till Nordamerika. Från främmande land hafva under perioden inflyttat 1,194 personer, däraf de flesta från Norra Amerika. Under föregående femårsperiod utgjorde antalet emigranter

4,093 och invandrade 1,483 personer, hvadan en afsevärd ökning i emigrationen ägt rum. Någon politisk anledning till emigrationen synes ej hafva förefunnits, utan har bevekelsegrunden till utvandringen i allmänhet varit förhoppning att vinna en förbättrad ekonomisk ställning. Då de utvandrade i allmänhet varit unga kraftiga personer, har genom utvandringen mycken välbehöflig arbetskraft, särskildt för jordbruket, dragits ur landet.

Hälsotillståndet under perioden har i allmänhet varit godt, och någon allmän farsot har därunder icke inträffat. De smittosamma sjukdomar, som talrikast förekommit, hafva varit difteri, scharlakansfeber, nervfeber, mässling och kikhosta, hvarjämte särskildt under år 1905 inom vissa delar af länet förekommit fall af s. k. barnförlamning. Inom Jönköpings stad hafva under innevarande femårsperiod till stadens hälsovårdsnämnd rapporterats smittosamma sjukdomar till följande antal, nämligen: difteri 393 fall, scharlakansfeber 441 fall samt nervfeber 12 fall; och afledt under samma period inom nämnda stad 31 personer af difteri och 29 personer af scharlakansfeber. Hälsovårdsnämndens i Jönköping för år 1905 till Medicinalstyrelsen afgifna berättelse om allmänna hälsotillståndet i staden angifver förhållandet mellan antalet döde och den kyrkoskrifna befolkningen till 15.5 per mille. Under år 1900 var förhållandet sämre eller 18.56 per mille. Lungnoten är fortfarande den sjukdom, som inom Jönköping kräft de flesta offren, i det att däraf under perioden aflidit inom staden tillhoppa 291 personer.

Jordbrukarnes *ekonomiska ställning* har under perioden i allmänhet blifvit något förbättrad, beroende därpå, dels att skördarne i regel varit fullt medelgoda samt dels att prisen å *landtmannaprodukter* varit i *stigande*. Den *jordbruksidkande* befolkningens ekonomiska ställning måste dock anses vara på de flesta ställen fortfarande ganska tryckt. Förnämsta orsaken härtill är, att arbetsprisen allt mer stegrats, så att de uppnått en höjd, hvilken icke motsvaras af priset förhöjningen å landbruksprodukterna. Till följd häraf är det numera lättast för de hemmansägare, hvilka i hemnavarande barn äga nödiga arbetskrafter, att med vinst bedrifva jordbruk.

Antalet *lagsökningar*, utmätningar och konkurser inom länet har under perioden minskats i förhållande till deras antal under förra perioden. De till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna lagsökningar, hvilkas antal under år 1900 utgjorde 708, belöpte sig under år 1901 till 613, år 1902 till 567, år 1903 till 512, år 1904 till 506 och år 1905 till 390.

Jämväl de exekutiva fastighetsförsäljningarne hafva under innevarande år minskats i antal. Här meddelas en förteckning å de under perioden å *landskansliet exekutivt försälda egendomar* jämte uppgift å egendomarnes taxeringsvärden och för dem erhållna köpeskillingar:

År.	Egendomens namn och socken.	Taxeringsvärde. Kronor.	Köpeskilling. Kronor.
1901	1 mtl kr.-sk. Borsasjögle nr 1; 1 mtl kr.-sk. Borsasjögle Norrgården nr 2. med undantag af därifrån afsöndrade lägenheten Haga glasbruk; och 1 mtl kr.-sk. Borsasjögle Sörgården nr 1. i Lemhults socken	40,000	35,000

År.	Egendomens namn och socken.	Taxeringsvärde. Kronor.	Köpe- skilling. Kronor.
1901	$\frac{5}{32}$ mtl kr.-sk. Nässjö Södergård n:r 2 i Akers socken	2,500	2,000
	218.21 kvm. af den från $\frac{1}{2}$ kr.-sk. Runseryd n:r 1 afsöndrade tomten n:r 70 enligt gamla och n:r 116 enligt nya tomtregleringen vid Nässjö järnvägsstation i Nässjö socken	2,000	2,001
1902	$\frac{1}{8}$ mtl kr.-sk. Ekeryd Norra n:r 2 i Långaryds socken	2,600	2,600
	1 mtl fr.-säteri Isberga Mellangård n:r 1, 1 mtl rå och rör Isberga Östergård n:r 2, 1 mtl rå och rör Isberga Skattegård n:r 3, äfven kalladt Storegården, $\frac{1}{2}$ mtl rå och rör Isberga Skjutsrättaregården n:r 4, äfven kalladt Andersgård, samt $\frac{1}{2}$ mtl rå och rör Isberga Lillegård n:r 5 i Villstads socken	40,000	37,600
	$\frac{1}{34}$ mtl kr.-sk. Båkhult n:r 1 i Färgaryds socken	600	750
1903	$\frac{1}{32}$ mtl kr.-sk. Mostorp Mellangård i Norra Sandsjö socken	1,000	100
	$\frac{1}{18}$ mtl fr. Spexeryd i Ödestuga socken	2,100	2,400
	$\frac{1}{8}$ mtl kr.-sk. Marholma n:r 1 i Karlstorps socken	2,000	2,500
	$\frac{5}{144}$ mtl kr.-sk. Fägerhult i Hjälmseryds socken	500	500
1904	$\frac{1}{2}$ mtl kr.-sk. Båkhult n:r 1, $\frac{29}{48}$ mtl fr. Höljeryd Lilla och Stora n:r 1, $\frac{1}{4}$ mtl sk.-fr. Kongsveka n:r 1 i Långaryds socken	19,000	18,600
	$\frac{47}{864}$ mtl kr.-sk. Kambo n:r 1 och $\frac{3}{16}$ mtl Stora Hessehult n:r 1 i Färgaryds socken	13,300	13,050
1905	Lägenheten Säfsholm n:r 1 om 450 kvm., afsöndrad från $\frac{5}{64}$ mtl fr. Västhorja Mellangård n:r 3 i Värnamo socken	1,600	1,610
	Lägenheten Strömsfors n:r 4 om 0.493 hektar, afsöndrad från $\frac{1}{32}$ mtl kr.-sk. rusthåll Torarp, äfven kalladt Snickarebygget, i Svennarums socken	4,000	3,000
	$\frac{1}{6}$ mtl fr. Funghult Lilla, $\frac{3}{16}$ mtl kr.-sk. Funghult Södregården n:r 3 jämte den på sistnämnda fastighet belöpande andel af från $\frac{2}{4}$ mtl Funghult Södregård afsöndrade lägenheten Horfvekärr i Hälsby socken	4,700	3,650

Antalet personer i länet, som äro befriade från mantalsspenningars utgörande, utgjorde, på sätt tabell 1 utvisar, vid 1905 års utgång 95,655 af 205,848 mantalsskrifna, eller således 46.47 procent. Motsvarande antal vid förra periodens slut utgjorde 96,887 af 202,978 mantalsskrifna, eller 47.73 procent. Antalet af de från mantalsspenningar befriade i förhållande till hela den mantalsskrifna befolkningen i länet har således under perioden minskats med 1.26 procent, hvarjämte absoluta antalet af de från sagda utskyld befriade minskats med 1,232 personer.

På grund af de alltjämt stigande lönerna till såväl fast anställda som tillfälliga arbetare har *arbetsklassens ställning* under perioden ytterligare förbättrats. Emellertid torde på grund af dels arbetsklassens stegrade anspråk på bättre föda, kläder och bostäder m. m. samt dels höjda priser på lifsförnödenheter något afsevärdt öfverskott för framtida behof i allmänhet icke uppstå för arbetaren.

Under perioden hafva inom länet endast ett fåtal *strejker* förekommit, hufvudsakligast under år 1902.

Under år 1905 blef en mängd arbetare för ganska lång tid utan arbete på grund af då pågående *lockout* inom verkstadsindustrien.

Den *socialdemokratiska rörelsen* inom länet, som under förra femårsperioden hufvudsakligen uppträdde inom staden Jönköping, har sedermera sträckt sin verksamhet äfven till de delar af länets landsbygd, hvarest större industriella anläggningar förefinnas och där således ett flertal arbetare äro sammanförda. På sätt i förra femårsberättelsen omnämndes, bildades under år 1900 i Jönköping en s. k. arbetarekommun med anslutning till det socialdemokratiska partiet. Denna arbetarekommun bestod vid slutet af år 1905 af 7 fackföreningar och ett medlemsantal af 316, däri äfven inräknade några till arbetarekommunen direkt anslutna enskilde medlemmar. Dessa 316 medlemmar voro fördelade på följande afdelningar:

Järn- och metallarbetarefackföreningen	155 medlemmar
Tändsticksarbetarefackföreningen	60 »
Murarefackföreningen	24 »
Textilarbetarefackföreningen	16 »
Bagarefackföreningen	15 »
Skoarbetarefackföreningen	15 »
Möbelarbetarefackföreningen	14 »
Enskilde medlemmar	17 »
Summa	316 medlemmar

Antalet medlemmar, tillhörande sagda arbetarekommun, belöpte sig år 1900 till 424.

Därjämte finnas i Jönköping följande 10 fackföreningar, hvilka ej anslutit sig till det socialdemokratiska partiet och således icke heller till Jönköpings arbetarekommun, nämligen:

Järnvägsmannaförbundets afdelning	100 medlemmar
Typografiska föreningen	79 »
Målarefackföreningen	55 »
Litografiska föreningen	30 »
Byggnadssnickarefackföreningen	28 »
Gjutarefackföreningen	14 »
Tapetserarefackföreningen	12 »
Bokbindarefackföreningen	8 »
Kakelugnsmakarefackföreningen	7 »
Skräddarefackföreningen	7 »
Summa	340 medlemmar

Sammanlagda antalet organiserade arbetare inom Jönköping utgjorde alltså år 1905 656 personer, och dessa hade gemensamma samlingslokaler i det s. k. Folkets hus, hvilket den 1 oktober 1904 för ändamålet inköpts. En socialistisk tidning utgifves äfven i staden under namn af Smålands Folkblad.

Utom förutnämnda fackföreningar, af hvilka de tio sist omnämnda torde stå det socialdemokratiska partiet tämligen nära, har det i politiskt hänseende neutrala Svenska arbetareförbundet under de senare åren haft i Jönköping en lokalafdelning, hvilken är uppdelad i 3 grupper eller sektioner och år 1905 utgjordes af: järnarbetaresektionen med 25 medlem-

mar, träarbetaresektionen med 30 medlemmar och en blandad yrkesafdelning med 28 medlemmar.

A länets landsbygd har den socialdemokratiska rörelsen nått sin största spridning inom Tvetå härad, hufvudsakligast inom de därstädes belägna stora industrisamhällena Huskvarna och Norrahammar. Uti Tranås köping inom Norra Vedbo härad bildades under år 1901 »Tranås arbetarekommun» med anslutning till det socialdemokratiska partiet. Då denna sammanslutning ägde rum, inträdde däri endast 29 personer, men hade nämnda arbetarekommuns medlemsantal vid 1905 års slut stigit till 60. Under år 1904 bildades inom köpingen en förening, benämnd »Folkets hus i Tranås utan personlig ansvarighet», hvilken har till ändamål att skaffa föreningsmedlemmarne egen lokal för sammankomster, men har föreningen till följd af bristande tillgångar ännu icke förmått anskaffa sådan lokal. Jämväl inom Ostbo härad har den socialdemokratiska rörelsen vunnit insteg, i det att en s. k. arbetarekommun bildats bland industriarbetarne i Värnamo köping. Inom Vista, Mo, Södra Vedbo, Östra, Västra och Västbo härad synes däremot, enligt hvad de från kronofogdarne inkomna rapporter gifva vid handen, den socialdemokratiska rörelsen ännu icke vunnit någon afsevärd tillslutning.

Lefnadssättet och klädedräkten hafva under perioden icke undergått någon väsentlig förändring. Ätminstone förmärkes ej någon återgång till enklare lefnadsvanor, hvilket dock vore önskligt. En artikel, som fått stor spridning, särskildt bland arbetsklassen, är velocipeden. Denna kan emellertid numera knappast längre anses såsom lyxartikel, enär den, särskildt för fabriksarbetare, möjliggör bosättning på längre afstånd från arbetsstället, än eljest kunde ske.

Det *religiösa lifvet* under ifrågavarande period har fortfarande karakteriserats af liflig rörelse i frireligiös riktning, hvaremot statskyrkans gudstjänster ofta varit mindre besökta, än som vederbort. Hvad beträffar Jönköpings stad, hade Jönköpings missionsförening under år 1905 16 kringresande predikanter och kolportörer mot 17 under år 1900, och Jönköpings stadsmissionsförening, hvilken år 1900 räknade 975 medlemmar, hade år 1905 ökat sitt medlemsantal till 999 personer.

Under perioden hafva åtskilliga nya missionshus uppförts. Missionshusens antal utgjorde vid slutet af år 1905 inom Tvetå, Vista och Mo härad tillhoppa 57, inom Norra Vedbo härad 23, i Södra Vedbo härad 10, i Östra härad 33, i Västra härad 35 och i Västbo härad 12. Vid slutet af förra femårsperioden utgjorde antalet missionshus i Norra Vedbo härad 20, i Södra Vedbo härad 8, i Östra härad 23 och i Västbo härad 11. Inom Östra härad fanns vid 1905 års slut endast en socken, nämligen Stenberga, hvilken icke hade missionshus inom sitt område.

Uti förra femårsberättelsen meddelades, att inom Västra härad fanns en religiös sekt, hvars medlemmar ansåge sig skyldiga att själfva utan biträde af präst och utan klockringning begrava sina döda. Denna sekt finnes ännu kvar, men har icke vunnit någon större utbredning.

Frälsningsarmén har under perioden drivit sin verksamhet inom länets städer och köpingar samt i de större fabriks- och stationssamhällena. Inom Jönköpings stad, hvarst frälsningsarmén vid utgången af år 1900 hade 230 med-

lemmar, räknade densamma vid slutet af år 1905 ett medlemsantal af 270. Den från frälsningsarmén utgångna s. k. slumverksamheten har fortfarande pågått samt varit många fattiga och sjuka till hjälp.

Antalet *främmande trosbekännare* inom länet är fortfarande icke stort, och utgöras desamma hufvudsakligast af metodister och baptister. Metodistförsamlingen i Jönköping, hvars medlemsantal vid slutet af år 1900 utgjorde 190, räknade vid utgången af år 1905 endast 120 medlemmar, af hvilka 15 utträdde ur statskyrkan. I förra femårsberättelsen omförmälda, inom nämnda metodistförsamling bildade s. k. epworth- eller ungdomsföreningen och jungfruföreningen hade år 1905, den förra föreningen 45 och den senare föreningen 30 medlemmar. Baptisterna, hvilka inom Jönköpings stad vid 1900 års slut hade 83 medlemmar, räknade vid utgången af år 1905 93 medlemmar, af hvilka dock icke någon utträdde ur statskyrkan. Å länets landsbygd förekomma metodister hufvudsakligen inom Eksjö stad, i Tranås köping, i Hvetlanda municipalsamhälle samt inom Säby och Nye socknar. Baptistförsamlingar finnas i Eksjö stad, Tranås köping och Säby socken. Inom Tranås köping räknade baptistförsamlingen vid 1905 års utgång 172 medlemmar, hvilka för sina gudstjänster hafva eget kapell därstädes.

I sammanhang härmed må nämnas, att de inom Jönköpings stad befintliga Jönköpings kristliga ynglingaförening och Jönköpings kristliga jungfruförening vid slutet af år 1905 hade, den förra 152 och den senare 110 medlemmar. Kristliga föreningen för unga kvinnor (K. F. U. K.) hade i Jönköping under år 1905 60 medlemmar.

För *nykterhetens befrämjande* har jämväl under innevarande femårsperiod en liflig verksamhet bedrifvits af de särskilda nykterhetsföreningarna inom länet. Dessa utgöras af dels loger inom goodtemplarorden med dess båda afdelningar, nationalgoodtemplarorden och världsgoodtemplarorden, samt dels Jönköpings läns nykterhetsförbund, Jönköpings absoluta nykterhetsförening, templarorden och åtskilliga blåbandsföreningar. Nationalgoodtemplarna, hvilka inom Jönköpings stad vid slutet af år 1900 hade sex loger med tillhoppa 323 medlemmar, hade under år 1905 fem loger med tillhoppa 312 medlemmar. Världsgoodtemplarnes medlemsantal uti Jönköping utgjorde år 1905 352, fördelade på fyra loger, mot 400 medlemmar år 1900. Jönköpings absoluta nykterhetsförening hade år 1905 312 medlemmar mot 387 under år 1900. Templarorden, hvilken år 1900 räknade fem tempel med 527 medlemmar i Jönköpings stad, hade inom sagda stad vid utgången af år 1905 sju tempel med tillhoppa 589 medlemmar. I Eksjö finnas en blåbandsförening med 124 medlemmar, en afdelning af goodtemplarorden med 204 medlemmar, en afdelning af templarorden med 298 medlemmar samt en nybildad förening, Verdandi, med 114 medlemmar. Jämväl å länets landsbygd har nykterhetsverksamheten varit synnerligen liflig. Så funnos t. ex. inom Norra och Södra Vedbo härads fögderi vid femårsperiodens slut omkring 29 nykterhetsföreningar med ett medlemsantal af cirka 2,500 personer, och inom Västbo härad hafva under perioden nykterhetsföreningarna ökat från 11 med 676 medlemmar till 29 med 1,673 medlemmar.

Den i föregående femårsberättelser omnämnda, inom

templarorden bildade lifförsäkringsfonden uppgick år 1905 till 429,418 kr., och utgjorde sagda år de i Jönköping bosatta delägarne i fonden 54 personer. Den i Eksjö bland stadens nykterhetsvänner bildade, i föregående femårsberättelser omförmälda sjuk- och begravningskassa hade vid 1905 års utgång 41 medlemmar och en behållning af 1,952 kr. 12 öre.

Till nykterhetens befrämjande hafva under innevarande period anslag lämnats af Jönköpings läns landsting och hushållningssällskap, hvarjämte stadsfullmäktige i Jönköping fortfarande lämnat de inom nämnda stad befintliga afdelningar af nationalgoodtemplarorden och templarorden årliga bidrag till bestridande af hyra för lokaler.

Ifrågavarande af nykterhetsföreningarne bedrifna verksamhet inom länet har i allmänhet åstadkommit goda verkningar till höjande af befolkningens sedlighet, men på åtskilliga ställen återstår ännu mycket, innan resultatet kan anses tillfredsställande. Hvad särskildt Jönköpings stad beträffar, synes dryckenskapslasten bland den talrika arbetarebefolkningen därstädes icke hafva minskats utan snarare tilltagit. I detta hänseende anför magistraten i Jönköping följande:

»Arbetet för nykterhetens befrämjande har under denna period fortgått med oförminskad kraft af de särskilda nykterhetsföreningarne inom staden, men resultatet af detta arbete synes icke motsvara förväntningarne. Som ett allmänt omdöme måste nämligen uttalas, att dryckenskapslasten är från år i betydlig grad tilltagit. Om ock detta icke så mycket spåras af antalet fylleriförseelser, som vid rådstufvurätten åtalats, framträder det så mycket klarare vid anblicken å stadens gator under dagarne för arbetarnes aflöning och helgdagsaftnarne, då hopar af halfvuxen ungdom i rusigt tillstånd uppträda samt orsaka förargelse och obehag för den öfriga befolkningen. Orsaken till den förvildning i sederna, som sålunda tager sig uttryck, torde vara svår att nöjaktigt förklara, men säkert torde vara, att, därest icke nykterhetsföreningarne, på sätt som skett, verkat för dryckenskapslastens hämmande, skulle tillståndet hafva varit ännu olidligare, än nu är fallet. Att den sedliga nivån sjunkit samt att råheten numera söker sig uttryck i former, som är från år blifva allt mera motbjudande och stötande, är emellertid ett faktum, som icke torde kunna af någon förnekas, och som manar alla för nykterhet intresserade att se till, huruvida nykterhetsarbetet rätt bedrifves, och, om så ej är händelsen, att pröfva, om detta kan leda in å vägar, som lämna bättre behållning.

Antalet af de vid rådstufvurätten för fylleri åtalade personer, som år 1900 utgjorde 308, har under denna period belöpt sig till, under år 1901 265, under år 1902 167, under år 1903 152, under år 1904 216 och under år 1905 194. Dessa siffror visa ju en nedgång i antalet af personer, som åtalats för fylleri, men de jäfva dock icke, hvad magistraten här ofvan uttalat.»

Uti förra femårsberättelsen uttalade Kungl. Maj:ts Befallningshafvande såsom allmänt omdöme rörande nykterheten inom länet, att brännvinsförbrukningen väsentligen aftagit, men att öldricken i betydlig mån ökats. Denna ökning i förtäring af öl berodde på landsbygden till en del därpå, att enligt då gällande lagbestämmelser föreståndare och entreprenörer vid skjutsstationerna ägde rätt att utan samband med gästgifverihållning utskänka maltdrycker. Då

denna utskänkningsrättighet ofta föranlett missbruk samt genom densammas upphörande nykterheten å landsbygden otvifvelaktigt skulle befrämjas, hemställde Kungl. Maj:ts Befallningshafvande uti en den 21 december 1903 till Kungl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse, att sådan ändring måtte vidtagas i nådiga stadgan angående skjutsväsendet af den 31 maj 1878, att den skjutsstationsföreståndare eller skjutsentreprenör medgifna rätt att utan samband med gästgifverihållning försälja maltdrycker upphäfdes, i den mån gällande entreprenadkontrakt utginge. Detta har jämväl vidtagits genom stadgandena uti nådiga förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 och i sammanhang därmed utfärdade författningar.

Gröfre brott förekomma fortfarande ganska sällsynt inom länet.

Uti förra femårsberättelsen omnämndes, att uti Jönköping den gamla *poliskåren* blifvit upplöst samt ersatt af en kombinerad polis- och brandkår enligt det s. k. Karlstads-systemet. Då det emellertid allt mer visade sig, att detta system till följd af den lifliga omsättningen af manskap inom kåren var ohållbart, hafva stadsfullmäktige i Jönköping under år 1905 beslutit, att i stället för nämnda gemensamma kår särskilda polis- och brandkårer skulle inrättas.

Under innevarande femårsperiod har befolkningens håg för läsning alltjämt utvecklats, och tillfredsställes denna läslust fortfarande hufvudsakligast genom *tidningar och tidskrifter*.

Under år 1905 utdelades genom postverket tidningar och tidskrifter inom de särskilda städerna, förutom Jönköping, äfvensom inom fögderierna i länet till följande antal, nämligen:

Eksjö	1,689	Östra	7,012
Grenna	1,289	Västra	6,177
Tveta, Vista och Mo	9,330	Östbo	7,752
Norra och Södra Vedbo	10,267	Västbo	7,580

De i Jönköping utkommande tidningar hafva under år 1905 genom posten expedierats till prenumeranter å andra orter i följande antal exemplar:

Lilla Svenska barntidningen	25,282	Hvetlanda Tidning	1,452
Svenska Posten	7,919	Tranås-Tidningen	789
Jönköpingsposten	3,180	Trosvittnet	746
Smålands-Tidningen	1,856	I skog och mark	548
Smålands Folkblad	1,563	Svenska Mosskulturföreningens Tid- skrift	455
Smålands Allehanda	1,480	Smålandstidningen Svea	394

Enligt uppgifter från vederbörande redaktioner utgick under år 1905 Smålands Allehanda med en upplaga af 5,000 exemplar, Jönköpingsposten med 8,300 exemplar och Smålands Folkblad med 4,700 exemplar. Sistnämnda tidning, hvilken tillkommit under innevarande femårsperiod, utgör, såsom förut nämnts, organ för det socialdemokratiska partiet.

I Eksjö har under perioden utgifvits blott en tidning, Eksjö-Tidningen, hvilken vid slutet af år 1905 hade en totalupplaga af 5,800 exemplar och en postprenumerantsiffra af 3,583 exemplar.

Genom postkontoret i Jönköping förskrefvos under år 1905 437 å andra orter utkommande tidningar, af hvilka följande hade den största spridningen, nämligen: Stockholms-tidningen med 419, Nykterhetsfolkets tidning med 279, Svenska Dagbladet med 317, Aftonbladet med 214, Vårt Land med 144 samt Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning med 133 exemplar. För jämförelses skull må nämnas, att år 1900 förskrefvos genom Jönköpings postkontor 463 å andra orter utkommande tidningar.

Intresset för *sockenbiblioteken* inom länet har under perioden fortfarande varit på de flesta ställen ringa, beroende dels därpå att befolkningen mest tillfredsställer sin läslust genom tidningar samt dels därpå att sockenbiblioteken mångenstädes befinna sig uti ett mindre tillfredsställande skick. I förra femårsberättelsen omförmälda, i Jönköping bildade arbetarebibliotek, hvilket förvaltas af Jönköpings arbetares biblioteks-förening, är däremot fortfarande liffligt anlitat; och har nämnda förening under de senare åren åtnjutit från Jönköpings stad ett årligt anslag af 1,000 kronor.

Offentliga föreläsningar hafva varit anordnade dels i Jönköping af Jönköpings föreläsning-förening och af Jönköpings arbetareinstitut samt dels i Eksjö, Huskvarna, Norrahammar, Nässjö, Forserum, Tranås, Anneberg, Hvetlanda, Säfsjö, Värnamo och Gislaved af respektive Eksjö föreläsning-förening, Huskvarna arbetareinstitut, Norrahammars, Nässjö, Forserums och Tranås-Säby föreläsning-föreningar, Annebergs föreläsning-anstalt samt Hvetlanda, Säfsjö, Värnamo och Gislaveds föreläsning-föreningar. Samtliga nämnda föreläsning-anstalter, med undantag af Jönköpings föreläsning-förening, åtnjoto under år 1905 statsunderstöd.

Under förevarande femårsperiod har intresset för *det frivilliga skytteväsendet* varit synnerligen liffligt. Sålunda räknade länets skytteförbund, som vid slutet af år 1900 omfattade 38 skyttegillen, vid 1905 års utgång 107 dylika gillen. Medlemmarne i skytteförbundet, hvilka vid innevarande periods början utgjorde endast 1,761, däraf 1,644 aktiva och 117 passiva, hade vid periodens slut ökats till 5,814, däraf 5,363 aktiva och 451 passiva. Å skyttegillenas inom länet skjutbanor aflossades under år 1905 522,601 protokollförda skott mot 149,506 år 1900. Förutom af staten har skytteförbundet fortfarande åtnjutit årligt anslag af länets landsting,

hvilket sistnämnda anslag under de senaste åren utgått med 1,500 kronor årligen.

Äfven för *idrotten* har under perioden intresset varit liffligt. Medan sålunda under år 1900 inom länet funnos endast 5 idrottsföreningar med 203 medlemmar, finnas numera inom länet 13 idrottsföreningar med 738 medlemmar. Af dessa föreningar bedrifva 10 gymnastik och fri idrott, 1 vespedsport, 1 roddsport och 1 lawntennis. Endast en idrottsförening har under perioden upplösts. Den äldsta idrottsföreningen är Jönköpings roddsällskap, som bildades år 1884, och den yngsta Jönköpings lawntennisklubb, som tillkom under år 1906. Sistnämnda klubb har för sin verksamhet uppfört eget hus i Jönköping.

Uti senaste femårsberättelsen omnämndes, att i Jönköping anlagts en *stadspark*, hvilken är upplåten för allmänhetens begagnande. Denna park har under innevarande femårsperiod varit synnerligen liffligt besökt såväl af stadens invånare som af turister. Å den uti parken befintliga idrottsplatsen hafva idrottsöfningar flitigt bedrifvits samt idrotts-täflingar emellanåt ägt rum. Till parkens underhåll och för anläggning af gångbanor m. m. uti densamma hafva stadsfullmäktige i Jönköping under perioden beviljat årliga anslag. Därjämte har af ett för ändamålet bildadt bolag uppförts uti stadsparken ett turisthotell.

Den 25 november 1901 vid sammanträde i Jönköping bildades *Norra Smålands fornminnesförening*, hvilken har till ändamål att rädda från förstörelse och förvara minnesmärken af kulturhistoriskt intresse. Nämnda förening hade vid slutet af arbetsåret 1905—1906 944 medlemmar. Samlingarna uti föreningens museum, hvilket är inrymdt uti förhyrd lokal i Jönköping, räknade vid utgången af nämnda arbetsår 8,239 nummer. Af dessa förskrifva sig 126 från stenåldern, 1 från bronsåldern och 2 från järnåldern. Föreningen har därjämte förvärfvat samt till stadsparken i Jönköping låtit transportera och därstädes uppföra några ålderdomliga byggnader af säregen stil, såsom Bäckaby sockens förutvarande kyrka och Norra Solberga sockens gamla klockstapel. Under år 1905 åtnjöt föreningen anslag från Jönköpings stad med 500 kronor.

Slutligen torde böra omnämnas, att den 24—26 juni 1904 uti Jönköping firades en småländsk s. k. *hembygdsfest*, hvilken var besökt af omkring 15,000 personer.

3. Näringar.

A) **Jordbruk och boskapsskötsel.** a) *Jordbruket*, som fortfarande intager främsta rummet bland länets näringar, har jämväl under denna period gått framåt.

Vid periodens slut uppgick enligt de af länets hushållningssällskap lämnade jordbruksstatistiska uppgifterna länets hela *ägovidd*, vattendragen frånräknade, till 1,064,580 hektar mot 1,061,371 hektar vid periodens början. Den ganska väsentliga ökningen i arealen är beroende på de noggranna undersökningar, som under perioden verkstälts beträffande Västbo, Tveta, Vista och Mo samt Norra och Södra Vedbo härad.

Beträffande *jordens användning* innehåller *tabell A* (sid. 12) en jämförelse mellan åren 1900 och 1905.

Häraf framgår, att den odlade jorden fortfarande ökats, hvilket hufvudsakligen berott på odling af mossar. Den största ökningen faller emellertid på den skogbärande marken, som ökats med öfver 100,000 hektar, under det att den naturliga ängen minskats med omkring 34,000 hektar; och torde dessa stora skiljaktigheter vara beroende dels därpå, att mark, som vid periodens början upptagits såsom äng, vid dess slut betraktats såsom skogbärande mark, och dels därpå, att beräk-

ningen af den skogbärande marken blifvit omsorgsfullare utförd.

I fråga om den odlade jordens användning framgår af tabellen, att en väsentlig ökning ägt rum beträffande odlingen af »andra rotfrukter» och grönfoder, under det att odlingen af spånadsväxter nära nog upphört. Orsaken till den ökade rotfrukts- och grönfoderodlingen är att söka i det uppsving, som boskapsskötseln under tiden tagit. Länets hufvudsäde är fortfarande hafren, hvaraf en afsevärd del fortfarande säljes. I afseende på kvaliteten har hafren under perioden förbättrats, och numera odlas hufvudsakligen de af Sveriges utsädesförening förädlade hafresorterna, hvilka visat sig lämna bättre skördar än de förut använda. Under perioden hafva två spannmåls- och frötställningar anordnats af länets hushållningssällskap; och har den spannmål, som därvid utställts, varit af öfverraskande god beskaffenhet.

Skördebeloppen under åren 1901—1905 utvisas af följande, i enlighet med länets hushållningssällskaps uppgifter upprättade, tablå:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Hösthvete . . . . . hl.	6,151	7,841	6,451	5,667	6,730
Höstråg . . . . . »	384,131	458,434	421,421	363,722	392,738
Vårhvete . . . . . »	4,306	3,808	4,405	2,854	4,078
Vårråg . . . . . »	23,564	26,648	34,532	32,673	37,754
Korn . . . . . »	58,030	57,324	63,948	58,255	61,412
Hafre . . . . . »	1,269,515	1,284,012	1,303,587	1,340,413	1,539,382
Blandsäd . . . . . »	11,444	15,812	22,765	27,895	32,718
Baljväxter . . . . . »	7,401	554	4,067	2,837	3,959
Potatis . . . . . »	934,190	760,800	1,002,271	1,147,553	1,231,397
Andra rotfrukter . . . . . »	273,161	284,104	518,767	591,620	746,372
Lin och hampa, frö . . . . . »	7,148	5,791	519	664	718
D:o spånadsämne dt.	3,603	2,921	494	626	640
Gräs och foderväxter, frö . . . . . »	1,972	1,965	2,262	2,879	3,125
D:o hö från odlad jord »	1,054,389	1,067,993	970,896	985,483	1,086,548

De om spannmålets vikt i kilogram för en hektoliter meddelade upplysningar äro sammanförda i efterföljande tablå:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Hvete . . . . . kg.	77	77	77	78	82
Råg . . . . . »	75	75	75	76	76
Korn . . . . . »	65	67	67	67	68
Hafre . . . . . »	50	50	50	50	51

Enligt de af Länsstyrelsen afgifna. årsväxtberättelserna hafva skördarna under perioden utfallit sålunda:

År 1901: medelmåttig. Höstsäd lämnade fullt medelmåttig och vårsäd medelmåttig skörd, hvaremot skörden af potatis och andra rotfrukter var betydligt under medelmåttan; höskörden var öfver medelmåttig och halmafkastningen medelmåttig.

År 1902: fullt medelmåttig, fast af mindre god kvalitet.

Höstsäden lämnade fullt medelmåttig skörd och detsamma var förhållandet jämväl med höet. Vårsäden lämnade till kvantiteten medelmåttig skörd, men till väsentlig del skadad af frost och mindre gynnsamt bärgningsväder. Skörden af potatis och andra rotfrukter var under medelmåttan, och halmafkastningen kan betecknas såsom god.

År 1903: öfver medelmåttig. Såväl säd som potatis, andra rotfrukter och hö lämnade skörd öfver medelmåttan, och halmafkastningen kan betecknas såsom nästan god.

År 1904: medelmåttig. Både höst- och vårsäd lämnade fullt medelmåttig skörd, och detsamma var förhållandet jämväl beträffande potatis och andra rotfrukter. Höskörden var nära medelmåttig och halmafkastningen medelmåttig.

År 1905: öfver medelmåttig. Såväl höst- som vårsäd gäfvo öfver medelmåttig skörd och jämväl skörden af rotfrukter var öfver medelmåttig. Höskörden var medelmåttig och halmafkastningen nära god.

Tab. A. Jordens användning och utsädesbeloppet i Jönköpings län åren 1900 och 1905.

	År 1900.	År 1905.	Ökning eller minskning.
	Hektar.	Hektar.	Hektar.
<i>Af ägoviddens utgjorde:</i>			
Träd-, humle- och källgård	2,393	2,495	+ 102
Åker och annan odlad jord	127,610	132,133	+ 4,523
Naturlig äng	163,326	129,515	— 33,811
Skogbärande mark	403,717	504,739	+ 101,022
Summa	697,046	768,882	+ 71,836
<i>Af den odlade ägoviddens användes till:</i>			
Höstsäd	18,927	18,336	— 591
Vårsäd: stråsåd	49,956	51,400	+ 1,444
haljväxter	586	338	— 248
Rotfrukter: potatis	7,448	7,666	+ 218
andra rotfrukter	811	1,829	+ 1,018
Spånadsväxter	626	180	— 446
Gräs och foderväxter: höskörd	32,141	36,321	+ 4,180
bete och grönfoder	1,002	2,139	+ 1,137
Andra växtslag	10	13	+ 3
Träde	16,103	13,911	— 2,192
Summa	127,610	132,133	+ 4,523
<i>Utsädesbeloppet utgjorde:</i>			
	Hl.	Hl.	Hl.
Hösthvete	875	869	— 6
Höstråg	53,669	53,612	— 57
Vårhvete	656	662	+ 6
Vårråg	4,753	6,629	+ 1,876
Korn	9,768	9,478	— 290
Hafre	215,924	220,816	+ 4,892
Blandsäd	2,366	4,869	+ 2,503
Baljväxter (ärter och vicker)	2,736	3,031	+ 295
Potatis	151,685	153,449	+ 1,764
Lin och hampa	2,110	301	— 1,809
Summa	444,542	453,716	+ 9,174

Skördarne hafva sålunda under perioden i genomsnitt varit fullt medelmåttiga.

De vid markegångssättningarna bestämda *spannmålspris* sen hafva varit följande per hektoliter:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Årspris.</i>					
Råg	9.05	8.91	9.09	8.91	9.82
Korn	7.96	8.00	8.19	7.94	7.96
Hafre	4.71	4.99	5.81	5.74	5.61
<i>Medelmarkegångspris.</i>					
Råg	8.82	8.50	8.46	8.57	8.78
Korn	7.88	7.74	7.71	7.73	7.86
Hafre	4.46	4.44	4.61	4.72	4.92

Dagsverksprisen och tjänstehjonslöner hafva under perioden fortfarande varit höga. Enligt Hushållningssällskapets uppgifter hafva de i medeltal uppgått till följande belopp:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Dagsverkspris för jordbruksarbetare med egen kost:</i>					
Sommardagsverke, mans-	1.80	1.80	2.00	2.00	2.50
D:o kvinns-	1.15	1.10	1.25	1.25	1.25
Vinterdagsverke, mans-	1.25	1.25	1.50	1.50	1.50
D:o kvinns-	0.85	0.80	1.00	1.00	0.75
<i>Årslön i husbondes kost:</i>					
För dräng	250	250	250	300	275
För piga	150	150	150	200	175
<i>Värdet af stat och lön:</i>					
För statdräng	450	450	500	600	480
För statpiga	300	300	300	350	325

Enligt Hushållningssällskapets uppgifter funnos vid 1905 års slut inom länet tillhopa 17,088 *brukningsdelar* mot 15,979 år 1900. Då sammanlagda arealen åker och trädgård vid 1905 års slut utgjorde 134,628 hektar, belöpte alltså på hvarje brukningsdel i medeltal närmare 8 hektar åkerjord. Emellertid äro brukningsdelarne enligt ofvannämnda uppgifter på följande sätt kvalificerade:

Brukningsdels storlek. Hektar odlad jord.	Brukade af ägarne.		Brukade af arrendatorer.	
	År 1900.	År 1905.	År 1900.	År 1905.
Högst 2	1,563	1,937	234	579
2—20	11,655	12,195	1,800	1,570
20—100	492	526	170	220
Öfver 100	56	48	9	13

Vid jämförelse mellan de för åren 1900 och 1905 angifna siffrorna finner man en afsevärd ökning beträffande antalet mindre brukningsdelar. Orsakerna härtill äro tvifvelsutan att söka dels uti nutidens sträfvan att bilda egna hem, dels uti

svårigheten att till de större jordbruken skaffa tjänare och dels uti 1896 års lag om hemmanskyfning, ägostyckning och jordafsöndring.

Den af Riksdagen afsatta egnahemslånefonden kom till användning år 1905. Den 17 februari samma år beviljade Kungl. Maj:t länets hushållningssällskap ett lån från denna fond till belopp af 100,000 kr. att användas för att däraf utlämna *egnahemslån* med 75,000 kr. för jordbrukslägenheter och med 25,000 kr. för bostadslägenheter. Vid sammanträde den 17 april 1905 beviljade länets hushållningssällskap tjugu ansökningar om egnahemslån å tillhopa 34,150 kr., men af dessa lån utlämnades icke något under samma år.

Huskvarna egnahemsförening utan personlig ansvarighet erhöi år 1905 från egnahemslånefonden ett lån å 35,500 kr. Lånet fördelades före utgången af 1905 mellan 17 föreningens medlemmar till belopp växlande mellan 1,500 och 2,250 kr. Dessa föreningsmedlemmar hade förut genom föreningens beordring, hvar och en för ett pris af cirka 450 kr., kommit i besittning af cirka 1 tunnland odlingsbar jord för bebyggande, och de färdiga egna hemmen kostade bebyggarna cirka 3,000 kr. per styck. Redan under 1905 års koloniseringsarbete med understöd af detta egnahemslån kunde de stora välsignelser, som åtfölja egnahemsrörelsen, skönjas i Huskvarna. Det visade sig, att arbetaren med glädje och lust själf uträttar mycket arbete vid hemmets uppförande och därvid får icke obetydlig hjälp af kamrater, som han i sin tur bistår med det arbete, han kan skänka dem. Omtanken göt honom sparsam och uppfinningsrik vid att göra hemmet ändamålsenligt och billigt. Han blir i stånd att å sig uppföra ett eget hem för betydligt lägre kontant byggnadskapital, än hvad ett sådant hem, åstadkommet under andra förhållanden på entreprenad, betingar. Det statsunderstödda egna hemmet ger här god valuta för det därpå nedlagda kapitalet.

En afsevärd trädgårdsskötsel uppstår kring de egna hemmen. Fruktträd och bärbuskar planteras rikligen, och en för hushållet mer än tillräcklig köksträdgård lämnar skörd redan första eller andra året.

Redan 1905 års egnahemslån hafva här gifvit exempel såväl därpå, att det egna hemmet förmår omskapa arbetaren till nykter, god familjefader och hela hemmet till ett godt hem, där man har anledning hoppas, att goda barn skola uppväxa, liksom ock därpå, att den i hemmet stigande förnöjsamheten gärna har till följd en märkbar förnöjsamhet äfven med det samhälle, arbetaren tillhör, äfven om han förut helst fördömt detta. En känsla af delaktighet i samhället och medansvarighet för dess tillstånd börjar tydligen att inställa sig hos honom. Egnahemsbyggaren blir en svensk man på egen svensk jord.

I likhet med hvad som under föregående period ägde rum hafva länets landsting och hushållningssällskap jämväl under nu ifrågavarande femårsperiod anvisat medel till gäldande af kostnaden för upprättande af *arbetsplaner för vattenafledningar* inom länet. Medlen, tillhopa 5,020 kronor, hafva ställts till Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes disposition och användts till bestridande af kostnaderna för arbetsplaner af ofvannämnda beskaffenhet, som af de inom länet tjänstgörande landtbruksingenjörer blifvit uppgjorda.

För uppgörande af en *systematisk afvägningsplan* för lä-

net hafva länets landsting och hushållningssällskap jämväl under nu ifrågakvarande femårsperiod anvisat hvartera 250 kronor årligen, hvarjämte de likaledes hvar för sig för år 1904 beviljat ett extra anslag af 1,240 kronor.

Uti den hos Hushållningssällskapet den 29 november 1884 väckta motion, som legat till grund för de från och med år 1886 från Hushållningssällskapet och länets landsting utgånga anslag för uppgörande af en systematisk afvägningsplan för länet, anfördes bland annat: att för Jönköpings län måste i följd af länets beskaffenhet frågan om vattenaftappningar samt mad- och mossutdikningar utgöra ett af de främsta föremålen för omtanken om länets utveckling och förkofran och särskildt för omsorgen om vissa traktens inom länet skyddande för frostsador, samt att för detta syftmåls befrämjande erfordrades dels tillgodogörande af det myckna undersökningsarbete, som för afdikningsföretag inom länet redan utförts och än ytterligare komme att bedrivas, samt dels vidtagande af åtgärder för uppgörande af hydrografiska kartor, på grund af hvilka en systematisk afvägningsplan för hela länet efter en fullständig ankologisk karta skulle kunna bringas till stånd.

Genom de af Hushållningssällskapet och Landstinget utsedde kommitterades försorg hafva ett antal äldre afdikningskartor med betänkanden insamlats samt kopior tagits af planer till 94 företag och afskrifter gjorts af betänkanden och kostnadsförslag till 145 företag, hvarjämte å topografiska kårens kartblad inom uppdragna vattenafloppsområden inlagts ett antal af 189 särskilda afdikningsföretag och i en liggare införts anteckningar om areal, kostnadsberäkningar och verkställighetsåtgärder m. m. för 232 företag, omfattande en vidd af nägot öfver 53,007 hektar.

Därjämte hafva, enligt det uppdrag, som lämnats kommitterade att i öfrigt, på det sätt de ansåge lämpligt, befrämja vattenafledningar inom länet, sammanträden af kommitterade hållits med intresser i Svartåns inom Norra Vedbo härad sänkning samt i Ljunga maders, Storemossens och öfriga därmed sammanhängande mossmarkers inom Västra, Östbo och Västbo häraders afdikning, hvarförutom, på kommitterades föranstaltande, landtbruksingenjören A. Rogberg mot ett arvode af 3,980 kr., däraf 2,000 kr. tillskjutits af det till kommitterades förfogande ställda anslag, utarbetat omfattande approximativa förslag till afdikning af Storemossen, Käfsjömossen och öfriga till komplexen hörande mossar till en sammanlagd areal af omkring 50,000 tunnland, hvilka förslag åtföljt en af Konungens Befallningshafvande i länet, på kommitterades hemställan, hos Landtbruksstyrelsen gjord och af bemälda styrelse till Kungl. Maj:t befordrad framställning om utverkande af statsbidrag särskildt för afdikning af stora mossar inom landet söder om Dalarne.

Till bestridande af kostnaderna för det af kommitterade ombesörjda karte- och afskrifningsarbetet har under de gångna åren från Hushållningssällskapet och Landstinget utgått, med hälften från hvartera, ett belopp af 7,780 kr. 96 öre, hvartill komma uppburna räntor 279 kr. 86 öre, eller tillsammans 8,060 kr. 82 öre, och återstå för närvarande oanvända 1,671 kr. 35 öre, insatta å sparkasseräkning i bank, jämte innevarande års innestående ränta å de insatta medlen.

Under perioden hafva *bidrag af allmänna medel* tilldelats följande *vattenafledningsföretag*:

a) utdikning af frostförande mossar, tillhörande Almestorp, Helgarp, Hulu, Lunden, Johansberg, Eskilsbo och Flata inom Källerstads socken samt Karaby och Billarp inom Ås socken af Västbo härad; anslag 4,500 kronor;

b) utdikning af frostförande mossar, tillhörande Hästeryd, Ön och Jonsbo i Malmbäcks socken af Västra härad; anslag 4,100 kronor;

c) utdikning af frostförande mark, tillhörande hemmanet Flahult Mellangården och komministersbostället Granarp n:r 1 jämte afsöndrade lägenheterna Mossfältet n:r 1 och Mossfältet n:r 2 i Barnarps socken samt hemmanen Take och Målön i Månarps socken af Tveta härad; anslag 1,900 kronor;

d) sänkning af sjöarna Kalfven och Vänstern samt torrläggning af mark, tillhörande Djurafall, Packeryd, Sjöarp, Frnktnöte, Vippersjö, Eldatorp, Glasås, Holmen och Törenäs inom Linderås socken samt Liarp, Kvarnarp, Kalfshult, Udden, Åskebäck, Falla, Äppelhult, Hemmerike, Vänsternäs och Lillenäs inom Adelfs socken af Norra Vedbo härad; län 18,200 kronor;

e) afdikning af frostförande mossmarker, tillhörande hemmanen Kvarnåsen, Hultet, Nackåsen, Karaby, Remmen, Valltakull, Trädgårdstappan, Svanaholm, Snöstorp, Odtingsberg och Sunnerås inom Ås socken och Västbo härad; anslag 6,500 kronor;

f) afdikning af frostförande marker, tillhörande Lindstad, Säfrarp, Lashylte, Björkerås, Dragshylte, Hallatorp och Spånhylltan inom Rydaholms socken och Östbo härad, jämte Villarp och Mistelås komministergård i Mistelås socken och Allbo härad af Kronobergs län; anslag 8,900 kronor;

g) utdikning af frostländiga mossar inom Hvetlanda Tomas- och Kullagården i Hvetlanda socken samt Bäckseda Sliparegården i Bäckseda socken af Östra härad; anslag 1,600 kronor;

h) dels till reglering af vattenståndet i Österån samt torrläggning af vatten-skadad mark, tillhörande Pilagården, Västra Kåset och Frostabacke i Burseryds socken, Mad, Kvarnaryd, Haghult, Samseryd, Åtterås, Ekebackshult, Vickelsberg och Högberg i Villstads socken, Samseryd, Mad, Toranäs, Oxås, Röckle, Granhult, Ekenäs, Helghult, Haghult, Boda, Kärringehult, Hyggås och Fägerhult i Södra Hestra socken samt Landeryd, Applaryd, Gårdshult och Tofhult i Långaryds socken och Västbo härad, ett lånebidrag af 53,300 kronor; dels ock till afdikning af frostförande marker inom samma hemman ett anslag af 10,700 kronor;

i) torrläggning och delvis odling af mark, tillhörande byarna Hjortsjö, Tryggarp och Lufveryd samt Rydaholms kyrkoherdeboställe af Nederleds by inom Rydaholms socken och Östbo härad, i hvad samma företag berör till Rydaholms kyrkoherdeboställe hörande ägor; län 800 kronor;

k) utdikning af frostförande mossmark, tillhörande Karaby, Sunnerås och Snöstorp i Ås socken af Västbo härad; anslag 3,900 kronor;

l) reglering af Västerån och utdikning af frostförande mossar, tillhörande Bröttjaryd, Bro, Södra Hestra kyrkoherdeboställe, klockaregård och fattiggård, Västra Hyggås, Prippebo, Stora och Lilla Markebäckshult, Basön och Södra Oxås i Södra Hestra socken, Södra och Norra Staffås, Stenbrohult, Betarp, Burseryds kyrkoherdeboställe och komministersboställe, Pilagården, Södra Frostnäs, Helgarum, Yttre, Mellan- och Öfre-Lida i Burseryds socken samt Samseryd, Västra Kåset och Stenbastegården i Villstads socken och Västbo härad; län 9,300 kronor;

m) utdikning af frostförande mossar, tillhörande Vimmelstorp, Skattekull, Sannaryd, Kulla, Galtås, Björnaryd, Hylte, Rosendal, Smedstorp och Böjaryd inom Reftete socken, Fågelhult, Skalleved, Agneteryd och Staffansbo i Källerstads socken, Käringanäs, Holmseryd och Kråksås i Långaryds socken samt Pronebo i Villstads socken och Västbo härad; anslag 22,900 kronor;

n) utdikning af frostländiga mossar inom Bondstorps by i Bonstorps socken och Mo härad; anslag 1,200 kronor;

o) utdikning af frostförande mossmarker, tillhörande Norra och Södra Slätt-hult, Erlandsbo och Spårsbo i Villstads socken och Västbo härad; anslag 4,000 kronor;

p) vattenafledning från frostländiga mossar, tillhörande hemmanen Kåfveryd, Ubbarp och Sjöryd i Öggestorps socken samt St. Takarp och Vismålen i Hakarps socken och Tveta härad; anslag 4,000 kronor;

q) utdikning af frostförande mossmarker, tillhörande Skifvebo, Tångabacke och Fosterhult i Gryteryds och Södra Hestra socknar af Västbo härad; anslag 2,400 kronor;

r) utdikning af frostförande marker, tillhörande Getterhult, Bråta och Agnetaryd i Jäluntofta och Källerstads socknar af Västbo härad; anslag 4,800 kronor;

s) utdikning af frostförande mossar, tillhörande Färda, Förhult och Ölmesberg i Södra Unnaryds och Jäluntofta socknar af Västbo härad; anslag 5,200 kronor;

t) utdikning af frostförande mossmarker, tillhörande Skiphult, Årnarps, Tånga och Tanshults byar i Jäluntofta socken, Västbo härad; anslag 6,900 kronor.

Under femårsperioden 1901—1905 fullbordades och godkändes följande vattenafledningsföretag:

under år 1901: utdikning af frostförande mossar, tillhörande Gemmarp, Bössjarp och Gälsebo uti Gällaryds socken, Östbo härad;
 utdikning af frostförande mossar, tillhörande hemmanen Jonsbo, Styckebo, Tostarp, Torp, Nederled, Åsen, Holmboda och Brotorpet i Rydaholms socken i Östbo härad, jämte Hagen, Hylteboda, Roen och Hyalt i Ryssby socken af Kronobergs län:

afdikning af vattenskadade marker, tillhörande byarna Linstad, Hjortsjö och Säfrarp i Rydaholms socken af Östbo härad;

utdikning af frostförande mossar inom Gunnilstorp, Hestra och det sedermera ur företaget uteslutna Trollsebo i Åsenböga socken och Mo härad;

afdikning af frostförande mossar, tillhörande Åkersände, Gransbo, Holsteryd, Aplaryd, Buggeryd och Stora Yboholm i Norra Sandsjö socken af Västra härad, samt Lilla Brantås i Näfvelsjö socken af Östra härad;

utdikning af mossar inom Rössby, Bjennesby, Nyaby och Röd i Norra Sandsjö socken af Västra härad;

under år 1902: utdikning af frostförande mossar, tillhörande Djurseryd, Djufvanäs och Slätthult i Norra Sandsjö, Björkö och Näfvelsjö socknar samt Västra och Östra härad;

under år 1903: afdikning af frostförande mossar, tillhörande Björnholmen, Önnarp, Långholmen och Slättefall i Norra Sandsjö socken och Västra härad;

afdikning af frostförande mossar, tillhörande Stora och Lilla Kåtabo samt Yttre Lida i Burseryds socken af Västbo härad;

under år 1904: utdikning af frostförande mossar, tillhörande Stora och Lilla Yboholm, Lönhult, Holsteryd, Granskattehult och Salarås i Norra Sandsjö socken och Västra härad;

utdikning af frostförande marker till säteriet Turbyholm i Norra Sandsjö socken och Västra härad;

under år 1905: utdikning af frostförande mark, tillhörande hemmanet Flahult Mellangården och komministersbostället Granarp nr 1 jämte afsöndrade lägenheterna Mossfältet nr 1 och 2 i Barnarps socken samt hemmanen Take och Målön i Månsarps socken af Tveta härad;

torrläggning och delvis odling af mark, tillhörande byarna Hjortsjö, Tryggarp och Lufvryd samt Rydaholms kyrkoherdeboställe af Nederleds by inom Rydaholms socken af Östbo härad;

utdikning af frostförande mossar, tillhörande byarna Horda, Skaftarp och Långatorp i Rydaholms socken af Östbo härad;

utdikning af frostförande mossar, tillhörande Almestorp, Helgarp, Hulu, Lunden, Johansberg, Eskilsbo och Flata inom Kållerstads socken samt Karaby och Billarp inom Ås socken af Västbo härad.

Landbruksingenjörernas verksamhet under perioden utvisas af nedanstående tabell B.

Svenska mosskulturföreningens verksamhet har under perioden 1901—1905 i ej obetydlig grad utvecklats. I Jönköping har föreningen vid sin vegetationsgård uppfört en institutionsbyggnad, som inrymmer kemiskt och botaniskt laboratorium, arbetslokaler för öfriga tjänstemän, museirum och vaktmästarebostad, och hvilken togs i användning hösten 1903. Genom sitt nya laboratorium blef föreningen satt i stånd att i högre grad än förut kunna bistå allmänheten med analyser af torfjord till odlings- eller industriellt ändamål och äfven själf utföra för försöksverksamheten nödiga undersökningar. Försöksverksamheten har utvidgats. Vid Flahult har en särskild inspektor blifvit anställd våren 1905, som har närmaste tillsynen öfver arbetena och dessutom tjänstgör som ciceron för de besökande, hvilka år från år blifva talrikare och nu kunna räknas i flera hundratal. Kulturförsöken hos enskilda jordägare hafva fortgått. År 1904 började också anläggas s. k. förevisningsfält, hvilka skötas af en särskild försöksassistent, som tillika tjänstgör som extra kulturingenjör. Vid periodens slut var antalet vanliga försöksfält 20 stycken inom 13 län och förevisningsfälten 47 stycken inom 20 län. Kulturingenjörernas förrättningar hafva ökats betydligt, såsom framgår af följande tabell för första och sista året i perioden:

	År 1901.	År 1905.
Antal förrättningsdagar	99	169
Antal rekvirenter	59	138

Från och med 1902 har äfven den anordningen vidtagits, att hvarje år småbrukare inom ett visst län erhålla för emottagaren kostnadsfria besök för råd i mosskultur under 10 förrättningsdagar, hvilket synes verka mycket godt till spridande af kännedomen om mossodlingarnas rätta skötsel. I samma riktning verka de föredrag, som i allt större utsträckning hållas ej blott vid föreningens årsmöten utan äfven vid landt-

Tab. B. Landbruksingenjörernas verksamhet inom Jönköpings län¹⁾ åren 1901—1905.

År.	Antal		Antal förrättningsdagar.	Upprättade förslag till vattenafledning och öppen afdikning.							Under ingenjörens ledning torrlagd areal. *)	Summa redovisad areal.	Antal förrättningsdagar.	Lån från odlingsfonden.			Anslag från frostminskningsfonden.			
	laga syneförrättningar.	andra förrättningar.		Förslag till täckdikning.	Förminske af frostländighet.	För jords odling eller förbättring eller för vinnande af ny jord.			Andra mark.	Antal företag.				Areal.	Lån.	Antal företag.	Torrlagd areal.	Beräknad kostnad.	Beviljad anslag.	
						Odlad jord.	För odling afsedd mark.	Äng, ej afsedd för odling.												Landvinning.
1901 . .	8	52	207	25	570	75	965	—	25	—	287	1,947	91	1	180·91	18,200	1	73·95	3,800·00	1,900
1902 . .	10	40	199	27	2,865	250	1,487	—	—	—	390	5,019	83	—	—	—	2	336·30	20,908·52	15,400
1903 . .	9	39	145	11	681	141	993	—	50	27	760	2,663	37	2	353·99	54,100	3	460·88	32,460·15	16,200
1904 . .	10	46	156	5	320	433	1,804	85	170	300	679	3,796	64	1	136·04	9,300	8	1,123·88	103,517·24	51,400
1905 . .	9	44	209	26	900	324	795	91	24	133	765	3,058	45	—	—	—	—	—	—	—
Summa	46	221	916	94	5,336	1,223	6,044	176	269	460	2,881	16,433	320	4	670·94	81,600	14	1,994·96	160,685·91	84,900

¹⁾ Tjänstgörande landbruksingenjörer under samtliga år: W. Krook och A. Rogberg samt under åren 1903—1905 därjämte C. J. Kling. — ²⁾ Uteslutande torrläggning genom vattenafledning och öppen afdikning.

bruksklubbar, jordbrukskurser o. d. Från och med 1904 hållas årligen under vinterns lopp inom ett visst län på minst tio platser föredragsturnéer, särskildt afsedda för de praktiska mossodlarna och belysta med åskådningsmaterial, ljusbilder och profver och med samtidig utdelning af flygblad och broschyrer.

Under perioden har föreningen dels deltagit i utställningar vid landtbruksmötet i Gäfle 1901, i Karlstad 1903 och i Skara 1905 samt i internationella mosskultur- och torfutställningen i Berlin år 1904, dels anordnat egna utställningar vid höstmötena i Jönköping af säd och frö från torfjord år 1901, skördeprodukter år 1903 och bräntorf år 1904.

Undersökningar af torfmarkerna inom olika län hafva fortgått. Under perioden hafva mera systematiskt undersökts år 1901 Hallands län, år 1902 Älfsborgs län, år 1903 Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län, åren 1904 och 1905 Kronobergs län. Utförliga redogörelser häröfver liksom öfver föreningens öfriga arbeten finnas i dess tidskrift.

Statsanslag till föreningen har under perioden årligen utgått med 15,000 kronor. Därjämte hafva bidrag liksom förut erhållits från hushållningssällskap och landsting, hvilka bidrag under periodens sista år 1905 uppgingo till från hushållningssällskap 11,900 kronor och från landsting 4,600 kronor. Länets hushållningssällskap har därvid bidragit med 1,000 kronor och landstinget med 500 kronor.

För att visa, huru de till föreningens förfogande stående medlen användas, intages i detta sammanhang en förteckning å föreningens inkomster och utgifter för år 1905 enligt revisionsberättelsen för nämnda år:

Inkomster under året:	
Statsanslaget	15,000'00
Hushållningssällskapens anslag	11,900'00
Landstingens anslag	4,600'00
Årsafgifter	5,922'00
Tidskriften	7,777'64
Analysinkomster	1,309'60
Hyror	75'00
Mossfältet vid Flahult	3,185'78
Influtna likvider för försålda mosskolonater	400'00
Räntor	504'98
Ständiga medlemsafgifter	100'00
Summa kronor 50,775'00	

Utgifter under året:	
Tidskriften	6,981'49
Smärre trycksaker	69'82
Diverse postporton	592'26
Kulturförsöken i olika provinser	1,953'94
Vegetationsförsöken	511'67
Mossfältet vid Flahult	6,788'72
Resor	5,407'15
Aföningar	20,984'66
Skrifbiträde	936'60
Diverse inventarier (inköpta)	1,752'80
Kemikalier, gas, ved och vatten m. m.	1,154'39
Årsmöten	768'86
Telefonafgifter	181'87
Åskådningsmateriell till landtbruksinstitut och skolor	134'55

Granarps mosse (skogsodling)	148'99
Utskylder och brandförsäkringar	447'37
Diverse omkostnader	358'80
Nybyggnader	6,379'08
Räntor å upplånade medel	896'00
Oförutsedda utgifter	879'13
Afskrifningar	2,748'66

Summa kronor 60,076'66

Missväxt, som föranlett understöd af allmänna medel, har under perioden icke förekommit. Dock vållade den frostskada, som under hösten år 1902 öfvergick större delen af länet och till följd af hvilken största delen af hafreskörden blef otjänlig till utsäde, länets befolkning stora olägenheter och förluster; och särskilda åtgärder måste våren 1903 vidtagas för anskaffande af fullgodt utsäde. Länets hushållningssällskap tog denna sak om hand, och genom dess försorg spredos ej mindre än 541,395 kilogram vårsäd hufvudsakligen till mindre jordbrukare. Då härtill kom, att inom länet existerande inköpsföreningar spreda stora mängder fullgodt utsäde, afvärjdes den fara för missväxt under år 1903, som förelegat, därest underhålligt utsäde blifvit användt.

De stegrade arbetslönerna samt svårigheten att erhålla erforderliga arbetskrafter hafva under perioden tvingat jordbrukarne att allt mer förse sig med arbetssparande maskiner, och jämväl å mindre gårdar förekomma numera slättermaskiner och hästräfsor ganska allmänt. En ökad kunskap om nödvändigheten af jordens djupare bearbetning för erhållande af fullgoda skördar har jämväl verkat därhän, att tidsenligare åkerbruksredskap alltmer kommit i bruk; och de ställbara fjäderharvarne äro numera talrikt förekommande.

I fråga om jordens gödsling hafva moderna principer börjat göra sig gällande, och jordbrukarne börja allt mer och mer inse nödvändigheten af att tillföra jorden gödsel oftare, än förut varit brukligt. Den stora betydelse, kalk har såsom jordförbättringsmedel, har jämväl uppmärksamrats; och tillförseln af släckt kalk från Västergötland har stigit i väsentlig grad. Vikten och betydelsen att använda artificiella gödslingsmedel blir alltmera erkänd äfven af de mindre jordbrukarne, och genom gemensamma inköp ernås numera billiga pris och god vara.

Länets hushållningssällskap och dess förvaltningsutskott hafva fortfarande nitiskt och framgångsrikt verkat för jordbrukets och boskapsskötselns utveckling och förkofran. Angående sällskapets verksamhet hänvisar Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till sällskapets tidskrift, som utkommer i fyra häften årligen.

Uti här, å sid. 17, intagna tabell C lämnas en kortare redogörelse öfver sällskapets inkomster och utgifter samt tillgångar under åren 1901—1905.

Hushållningssällskapet består fortfarande af nio underafdelningar, hvilka benämnas hushållsgillen och omfatta hvartera ett af länets nio härad. Hushållsgillena erhålla i årligt anslag hvartera 300 kronor årligen samt äga dessutom behålla de medlemsafgifter, som inom respektive gillena inflyta. Angående dessa medels användning lämnas årligen redovisning till Hushållningssällskapet. Gillenas angelägenheter vår-

das af å gillesmöte utsedde beredningsutskott, bestående af ordförande, vice ordförande och ledamöter, och hafva ordförandena säte och stämma i Hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Under perioden hafva af Hushållningssällskapet anordnats två spannmåls- och fröutställningar samt en ostutställning, hvilka samtliga haft att glädja sig åt ett stort antal utställare och talrika besökare. Resultatet af desamma har varit fullt tillfredsställande.

Länets landbruksskola, som fortfarande är förlagd å egendomen Hinsekind i Östbo härad, har under perioden fort-

satt sin verksamhet enligt samma grunder som förut. I statsanslag har skolan åtnjutit 4,000 kr. årligen, hvarjämte Hushållningssällskapet till premier åt skolans lärjungar lämnat 300 kr. årligen. För sistnämnda ändamål har skolan från och med år 1905 haft att disponera ytterligare 300 kr., utgörande ränta å den s. k. Klingska donationsfonden å 7,000 kr., hvilken summa grosshandlaren G. Kling vid försäljning af egendomen Hinsekind öfverlämnade till Hushållningssällskapet att under ofvanstående benämning förvaltas och med fästadt villkor, att af räntan 300 kr. årligen skulle utdelas såsom belöning till lärjungar vid länets landbruksskola.

Tab. C.

Jönköpings läns hushållningssällskaps inkomster och utgifter åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.		År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Tillgångar öfv. skulder fr. föreg. år</i>	116,380	121,430	125,612	124,185	123,204	Svenska ayrshireföreningen	300	300	300	300	300
<i>Inkomster:</i>						Mejerikonulenten	1,973	1,954	1,955	2,423	2,415
Räntor och hyror	5,334	5,250	5,094	5,603	5,824	Svenska smörprofningarna	580	580	600	600	500
Brännvinsförsäljningsavgifter	49,900	48,000	45,000	46,700	48,300	Svinafveln	600	600	600	600	300
Bidrag af staten och landstinget till:						Fjäderfäskötseln	750	1,000	400	1,000	500
landbruksskolan	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	Biskötseln	200	200	200	200	200
kemiska stationen	4,750	4,750	4,750	4,750	4,750	Länsträdgårdsmästare	1,899	1,808	1,808	1,724	1,818
frökontrollanstalten	700	700	700	700	700	Skogsplanteringen	6,075	8,400	8,400	9,252	2,000
nötboskapspremieringen	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	Fiskerinäringen	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
skogsodlingen	4,075	6,250	6,250	6,221	—	Slöjdundervisning	3,150	3,150	3,150	3,150	3,150
fiskerinäringen	500	500	500	500	500	Tekniska skolan i Jönköping	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
husslöjden	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400	Belöningar för långvarig, trogen tjänst	295	270	225	270	220
hästpremieringen	1,691	1,434	1,469	2,040	1,535	20:de allm. svenska landbruksmötet	499	480	450	467	483
Af fonder m. m.	900	1,745	900	954	2,662	Gillenas årsanslag	2,700	2,700	2,700	2,700	2,700
Uppdebiteradt värde å inventarier m. m.	1,002	1,100	925	575	2,180	Gödboskapsutställning	392	500	453	112	70
Det mindre jordbrukets höjande	—	170	557	1,830	2,473	Afskrifningar å fastighet och inventarier	5,879	545	—	—	2,039
Summa inkomster	78,252	79,299	75,545	79,273	78,324	Reparationer å fastigheten	—	2,211	921	—	2,867
<i>Utgifter:</i>						Nykterhetens främjande	—	—	—	—	300
Landbruksskolan	4,300	4,300	4,300	4,300	4,300	Föreläsningar i landtbruk	—	200	200	—	—
Landtmannaskolan	500	1,000	1,000	1,000	1,000	Lokala fältförsök	—	500	500	650	—
Undervisning om medicinalväxter	250	250	250	250	—	Premiering af mindre jordbruk	—	—	1,847	3,000	1,830
Kemiska stationen	7,600	8,250	7,750	8,150	8,050	Omkostnader för anskaffande af vårtsäde	—	—	1,173	—	—
Frökontrollanstalten	2,000	2,100	3,968	2,350	2,050	Inköp af stoföl	—	3,315	—	—	—
Svenska mosskulturföreningen	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	Kontrollföreningar	—	—	1,125	2,296	3,000
Sveriges utsädesförening	500	500	500	500	500	Omkostnader för afvelscentra	—	—	—	182	167
Afvägningsplaner	250	250	250	1,490	250	Svensk smörnotering	—	—	—	—	50
Vattenafledningsplaner	750	750	750	—	260	Spannmålsutställning i Jönköping	—	—	—	498	598
Jordbruksstatistiken	700	700	700	700	700	Ostutställning i Stockholm	—	—	—	100	—
Märgelundersökningar	300	300	300	—	—	Do i Jönköping	—	300	—	—	—
Studieresor	1,835	1,971	1,707	1,530	1,903	Malkornutställning i Malmö	—	—	100	100	—
Hästpremiering	5,050	5,071	5,316	5,837	5,434	Trädgårdsutställning i Göteborg	—	—	100	—	—
Undervisning i hofbeslag	300	525	525	700	—	Fjäderfäutställning i Jönköping	—	—	1,000	—	—
Do i hästkötsel	375	—	—	—	—	Trädgårdsutställning i do	—	—	—	300	—
Stuteribok	300	100	100	—	—	Förvaltningskostnader och diverse utgifter	9,738	7,222	8,350	10,523	9,259
Premiering af nötboskap	10,064	9,815	10,000	10,000	8,000	Summa utgifter	73,202	75,117	76,972	80,254	70,213
Afvelsföreningen för rödbrokig svensk boskapsras	98	—	—	—	—	<i>Tillgångar öfv. skulder v. årets slut</i>	121,430	125,612	124,185	123,204	131,315

Antalet lärjungar vid skolan utgjorde under läsåret 1900—01 17, 1901—02 16, 1902—03 16, 1903—04 17 samt 1904—05 17.

Från och med hösten 1901 har en *landtmannaskola* varit förlagd till Nässjö, hvarest den drivits i samband med därvarande folkhögskola; och har Hushållningssällskapet i bidrag till landtmannaskolan lämnat under år 1901 500 kr. och under hvartera af de öfriga åren under perioden 1,000 kr. Antalet lärjungar vid skolan har varit år 1901—02 5, år 1902—03 9, år 1903—04 5, år 1904—05 7 samt år 1905—06 4.

Kemiska stationen i Jönköping har under perioden fortfarande med sin verksamhet, och hafva vid densamma blifvit utförda analyser å jordarter, jordförbättringsmedel, gödslingsmedel, fodermedel, vatten, mejeriprodukter, närings- och njutningsmedel, tyger, tapeter m. m. (arsenikundersökningar), tekniska produkter m. m. till följande antal:

År 1901	1,294	År 1904	1,395
» 1902	1,503	» 1905	1,495
» 1903	1,720	Summa	7,407

Då svenska mosskulturföreningen under år 1903 upprättade eget laboratorium och Kemiska stationen till följd därpå gick miste om de undersökningar och analyser, som förut verkstälts för föreningens räkning, befarade stationens styrelse, att verksamheten vid stationen i väsentlig mån skulle minskas. Såsom af ofvanstående siffror synes, blef detta emellertid icke fallet, utan hafva analyserna hållit sig i ungefär samma antal som förut.

Frökontrollanstalten i Jönköping har under perioden allt mer utvidgat sin verksamhet, hvilket framgår af följande förteckning öfver vid densamma verkställda undersökningar och plomberingar:

År 1901	1,201	År 1904	1,911
» 1902	1,437	» 1905	2,214
» 1903	10,203	Summa	16,966

Det mycket stora antalet analyser och plomberingar under år 1903 var beroende på den frostskada, som hösten 1902 öfvergick vårsåden och som nödvändiggjorde den största försiktighet vid val af utsåde våren 1903.

Kemiska stationen och frökontrollanstalten stå från och med år 1903 under inseende af en särskild styrelse, bestående af Hushållningssällskapets ordförande, vice ordförande och sekreterare samt två andra af sällskapet valde ledamöter. I anslag hafva dessa anstalter under perioden uppburit de belopp, som i tabell C angifvas.

Lokala fältförsök hafva under åren 1902, 1903 och 1904 utförts för utrönande af hvilka jordförbättringsmedel som bära tillföras jorden för erhållande af bästa möjliga skörderesultat. Försöken hafva stått under inseende af styrelsen för Kemiska stationen och närmast handhafts af föreståndaren för densamma. Till följd af befarad minskning i Hushållningssällskapets inkomster under år 1905 anslogos för detta år icke några medel till lokala fältförsök, men dessa hafva sedermera återupptagits och omfattas af allmänheten med stort intresse.

Studieresor af småjordbrukare till Danmark hafva under samtliga åren af Hushållningssällskapet anordnats; och hafva desamma stått under ledning af länets mejerikonstulent. An-

talet deltagare har varit 9, en från hvarje härad, med undantag för år 1905, då antalet var 18, uttagna enligt samma grunder. Deltagarne hafva utsetts af respektive hushållsgillens beredningsutskott, och intresset att få medfölja på ifrågasvarande resor har visat sig vara mycket stort. Den praktiska nytta resorna medfört har varit fullt tillfredsställande och har visat sig uti ett intensivare brukningssätt af jorden samt i rationellare boskapsskötsel.

Från och med år 1903 har *premiering af mindre jordbruk* anordnats af länets hushållningssällskap. För premieringen har länet indelats i två distrikt med premiering i hvarje distrikt hvartannat år. Premieringsnämnden består af en ordförande och en ledamot, utsedd för hela distriktet af Hushållningssällskapets förvaltningsutskott, samt dessutom af ytterligare en ledamot, utsedd för hvarje härad af dess hushållsgille.

Antalet deltagare i dessa premieringar var under år 1903 19, under år 1904 55 och under år 1905 24; och hafva respektive 18, 37 och 20 erhållit pris, hvilka under de olika åren utgått med respektive 910, 1,700 och 1,090 kronor.

Vid sina besök å de till premieringen anmälda gårdarna hafva nämndens ledamöter städse mottagits med den största aktning och vänlighet, och de råd och anvisningar, som lämnats, hafva med tacksamhet upptagits samt i de flesta fall följts. Den nytta, dessa premieringar medföra, har redan börjat visa sig, och verkningarna af desamma äro sådana, att Hushållningssällskapets anslag till premieringen undan för undan ökats.

Såsom hufvudomdöme om länets jordbruk under den gångna perioden torde kunna sägas, att detsamma i allmänhet gått framåt, och detta särskildt hvad beträffar det mindre jordbruket.

Sommaren 1903 ägde den 23—28 juni en *landtbruks- och industriutställning* rum i Värnamo, hvilken gaf ett vackert bevis på de framsteg, som jordbruket och kreaturskötseln gjort i Östbo härad. Landtbruksutställningen afsåg endast Östbo härad, men industriutställningen omfattade föremål från hela riket. Hela utställningen var anordnad af Östbo häradshushållsgille. Utställningen, som gynnades af vackert väder, var mycket lyckad. Dess ekonomiska resultat blef ock godt, i det att utställningen lämnade en behållning af 5,435 kr. 24 öre.

b) *Boskapsskötseln. Kreatursstockens storlek* vid periodens utgång och de förändringar, densamma under perioden varit underkastad, framgå af följande från Hushållningssällskapets berättelser hämtade uppgifter:

	År 1900.	År 1905.	Ökning (+) eller minskning (-).
Hästar öfver 3 år	11,015	13,282	+ 2,267
Do under 3 år	1,980	1,880	— 100
Oxar	26,727	24,203	— 2,524
Tjurar	1,570	1,622	+ 52
Kor	79,195	88,577	+ 9,382
Ungnöt (under 2 år) och kalvar	31,830	33,131	+ 1,301
Får och lamm	112,629	101,793	— 10,836
Getter och killingar	367	71	— 296
Svin och grisar	47,589	50,490	+ 2,901

Af dessa uppgifter framgår, att antalet kor, ungnöt och kalkkor samt svin och grisar ganska väsentligt ökats, under det att får och getter gått tillbaka, samt att hästar mera kommit i bruk och ersatt oxarne såsom dragare.

Hvad minskningen af får och getter beträffar, beror den hufvudsakligen på den skada, dessa djur orsaka å växande ungskog och hvilken är så betydlig, att skogsvårdsstyrelsen föreskrifver hägnad omkring mark, som planterats eller besåtts med skog.

Hästaafveln har jämväl under nu ifrågavarande period gått framåt, om ock de gjorda framstegen icke varit så stora, som man vågat hoppas.

Hushållningssällskapet, som under närmast föregående femårsperiod importerat och därefter till jordbrukare inom länet försålt 73 stoföl, däraf 38 ädla, varmbloediga och 35 af ren ardenerras, fortsatte år 1902 på den sålunda inslagna vägen och inköpte 11 stoföl från Hannover, hvilka sedermera å offentlig auktion försåldes. Emellertid visade sig vid auktionen intresset för ädel hästaafvel vara så ringa, att sällskapet genom denna import tillskyndades en förlust af 3,315 kronor eller öfver 300 kronor per föl. Någon ytterligare import har därefter icke ägt rum, och resultatet af de upoffringar, sällskapet genom samtliga importerna gjort, är nedslående. Granskar man premieringsnämndens rullor, finner man nämligen, att endast ett fåtal af de köpta stona användes till afvel; de flesta hafva blifvit vagns- och ridhästar.

Norrahammars stuteri, som omnämndes i senaste femårsberättelsen, har ytterligare utvidgats och består för närvarande af 35 hästar, däraf 10 moderston.

Vid de af staten anordnade premieringsmötena hafva följande antal hingstar premierats, nämligen år 1901 10, däraf 3 med 100 kronor vardera och 7 med intyg om godkännande, år 1902 12, däraf 4 med 100 kronor vardera, 6 med intyg om godkännande och 2 med skådepenning, år 1903 8, däraf 5 med 100 kronor vardera och 3 med intyg om godkännande, år 1904 13, däraf 6 med 100 kronor vardera, 3 med intyg om godkännande och 4 med skådepenning, samt år 1905 8, däraf 4 med 100 kronor vardera och 4 med intyg om godkännande. Dessutom hafva hingstar från Flyinge hingstdepå varit stationerade inom länet till ett antal af 12 åren 1901 och 1902, 11 år 1903, 12 år 1904 och 13 år 1905. Förutom ofvannämnda antal hingstar hafva premierats:

År.	Betäckta ston och fölston.	Ungston.	Med utdelade belöningar af		
			penningar. Kronor.	medaljer.	fri-sedlar.
1901	64	74	3,450	74	9
1902	57	77	2,900	77	7
1903	76	56	3,700	56	15
1904	71	64	3,900	64	4
1905	64	61	3,575	61	11

Dessutom har premieringsnämnden till sitt förfogande haft 600 kronor årligen, att med 50 kronor till hvardera fördelas bland ägarne af fyraåriga betäckta ston; och hafva dessa medel i allmänhet utdelats, med undantag dock för år 1905, då endast 200 kronor kunde disponeras.

Den af Hushållningssällskapet bildade fonden för hästaafvelns främjande å 15,000 kronor har icke fått någon vidare användning, och vid periodens slut voro endast 7,510 kronor utlånade.

Såsom ett slutomdöme om hästaafveln inom länet torde böra framhållas, att hästmaterialet inom länet betydligt förbättrats, men att intresset för hästaafveln, framför allt den ädla, håller på att försvinna. Orsaken härtill är att söka dels i de alltför låga remontpriserna och dels i svårigheten att för jordbruket använda de unghästar af ädel ras, som icke köpas af monteringsstyrelsen.

Genom Hushållningssällskapets försorg har under perioden tillfälle beredts sammanlagdt 12 smeder att genomgå en kurs i *hofbeslag* vid Alnarps hofbeslagsskola, däraf 2 år 1901, 3 åren 1902 och 1903 samt 4 år 1904; till följd af befarad minskning i sällskapets inkomster för år 1905 anslogos icke några medel för sistnämnda år till detta ändamål.

Under perioden hafva genom Hushållningssällskapets försorg utarbetats förslag till bestämmelser för en stuteribok för länet, hvilka i och för fastställelse öfversändts till Stuteriöfverstyrelsen.

Hästägarna i länet hafva i allmänhet sina hästar försäkrade i Skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget och i hästförsäkringsbolaget i Tranås.

Ladugårdsskötseln är den gren af landthushållningen, som under perioden gått mest framåt. De stora upoffringar, som under de år, nötboskapspremieringarna ägt rum, af Hushållningssällskapet gjorts, visa nu sina verkningar, och Jönköpings län kan med heder täfla med de andra länen beträffande ladugårdsskötseln.

Den inom länet förhäskande rasen är ayrshire, som visat sig synnerligen lämplig för länet såväl genom sin lättföddhet och förnöjsamhet å betena som genom sin framstående mjölkafkastning. Från och med år 1903 premieras inom länet icke några andra tjurar än de, som äro af ren ayrshireras. Fordringarna på en premieringsgill tjur hafva skärpts betydligt. Numera fordras nämligen icke blott, att tjuren skall vara af ren ras och hafva god exteriör, utan jämväl, att hans moder skall vara en framstående mjölkko, detta med hänsyn därtill, att tjuren på sin afkomma öfverför sin moders goda egenskaper i nämnda hänseende. För att förekomma brist på tjurar af ren ayrshireras har den under föregående period började gratisutdelningen af tjurar genom premieringsnämndens försorg fortsatts, och premietjurar hafva utdelats till ett antal af 13 år 1901, 9 år 1902, 12 år 1903, 5 år 1904 och 1 år 1905.

Den af Hushållningssällskapet afsatta fonden till nötboskapsafvelns främjande anlitas af jordbrukarne, om också icke i så hög grad, som man tänkt sig. Öfver samtliga inom länet varande djur af ren ayrshireras har under perioden stambok upprättats.

Vid de nötboskapspremieringar, som under perioden årligen ägt rum inom länet, hafva följande antal kreatur utställt och prisbelönats, nämligen:

År	Uppvisade kreatur.	Prisbelönade kreatur.
År 1901	2,442	1,326
” 1902	2,811	1,611
” 1903	3,053	1,598
” 1904	1,856	849
” 1905	1,639	920

Orsaken till den stora nedgången i antalet djur år 1904 är att söka däri, att länet, som dittills varit deladt i två premieringsdistrikt med premiering hvar annat år i hvarje distrikt, från och med nämnda år är deladt i tre distrikt med premiering hvar tredje år i hvarje distrikt.

Under den gångna perioden har ett för ladugårdsskötseln synnerligen viktigt steg tagits genom bildandet af s. k. kontrollföreningar. Såsom bidrag till bestridande af de med dessa föreningars verksamhet förenade kostnaderna har Hushållningssällskapet anslagit år 1903 1,125 kronor, år 1904 2,296 kronor och år 1905 3,000 kronor; och torde utaf de anslag, sällskapet i allmänhet lämnat, få hafva varit till så stor nytta för länet som detta. Under år 1903 bildades 5 kontrollföreningar, under år 1904 steg antalet till 10 och under år 1905 tillkommo ytterligare 2, så att hela antalet vid periodens utgång var 12. För samtliga kontrollföreningar har Hushållningssällskapet utfärdat bestämmelser, och stå för eningarna från och med innevarande år under öfverinseende af en af sällskapet utsedd öfverkontrollant, för närvarande mejerikonsulenten i länet.

Mejerihandteringen har under perioden gått betydligt framåt. Mejeriernas antal har ökats från 65 till 72. Uppköpsmejerierna hafva visserligen minskats från 33 till 14, men i deras ställe hafva herregårdsmejerierna ökats från 24 till 46, andelsmejerierna från 6 till 8 samt förenade herregårds- och uppköpsmejerier från 2 till 4. Den i mejerierna invägda mjölken har under samma tid ökats från 11,435,496 kg. till 12,420,961 kg., således en ökning af i rundt tal 1,000,000 kg. Tillverkningen af smör har visserligen minskats från 360,879 till 325,416 kg., men i stället har osttillverkningen att uppvisa en vacker ökning; så har tillverkningen af helfet ost ökats från 110,985 till 183,259 kg., halffet från 2,624 till 10,076 kg., kvartsfet från 5,140 till 11,686 kg. och skummjölkost från 19,235 till 30,540 kg.

Att smörtillverkningen oaktadt den ökade mjölkproduktionen minskats, torde få tillskrifvas dels den inom länet allt mer uppblomstrande industrien med ökad antal arbetarfamiljer, till hvilka producenterna sälja en afsevärd del af sin mjölk, dels ock den ökade osttillverkningen, hvilken synes vara den för länets naturliga förhållanden lämpligaste grenen af mejerihandteringen.

En första ostutställning för länet var af Hushållningssällskapet anordnad i Jönköping år 1902. Af länets 30 mejerier, som då tillverkade helfet ost, deltog 26 i täflan om pris, och kvaliteten hos de utställda ostarna betecknades af prisdomarne såsom öfver förväntan god.

Hushållningssällskapet har jämväl under denna period bidragit till de med svenska smörprofningarna förenade kostnaderna och för sådant ändamål årligen anslagit 600 kronor, däraf 100 användts till belöning af de mejerier, som haft att uppvisa en framstående årstillverkning.

För att tillhandagå med råd och upplysningar rörande ladugårdsskötsel och mejerihandtering finnes fortfarande inom länet en af Hushållningssällskapet anställd mejerikonsulent, hvilken jämväl biträdt vid nötboskapspremieringarna och dessutom varit ledare af studieresorna till Danmark. Det stora uppsving, osthandteringen tagit, torde i sin mån kunna räknas mejerikonsulenten till förtjänst.

Svenska ayrshireföreningen har under perioden uppburit ett årligt anslag af 300 kronor. Från och med år 1903 har denna förening årligen hållit auktioner å ayrshiretjurar å egendomen Rosenlund invid Jönköping, därvid en stor mängd inom länet uppfödda tjurar blifvit försålda till i allmänhet förmånliga pris. Så såldes år 1903 14 till ett pris af tillhopa 10,145 kr., år 1904 20 för 13,285 kr. och år 1905 14 för 10,755 kr. Att dessa auktioner äro af stor betydelse för ett län, hvilket såsom detta har uppfödning af nötkreatur såsom en viktig inkomstkälla, inses lätt, och ett ytterligare bevis härför är den omständigheten, att af de 58 tjurar, som anmälts till 1907 års auktion, 23 äro från Jönköpings län.

Uppfödarne inom länet hafva å dessa auktioner lärt sig, att det lönar sig föda upp ungtjurar, men att ett viktigt villkor är, att utfodringen under utväxttiden är riklig. Inom länet finnas åtskilliga framstående ayrshirestammar, bland hvilka den å Aranäs, som numera utsetts till afvelscentrum, intager främsta rummet.

Gödboskapsutställningar hafva under perioden anordnats dels i Nässjö och dels i Jönköping. Från och med år 1904 utdelas icke penningpris vid desamma.

Kreatursprisen hafva under perioden högst väsentligt stegrats och äro omkring 40 procent högre än år 1900. Intresset för uppfödning af ungboskap har påverkats häraf, och antalet djur, framför allt kvigor, som uppfödas, ökas årligen. Jämväl kvaliteten hos de uppfödda djuren har förbättrats och torde till en del motivera de höjda priserna.

Såsom *dragare* användas hufvudsakligen oxar, men hästar, framför allt af ardenerras, börja på sina håll att ersätta dem.

Svinafveln idkas fortfarande såsom en betydande binäring och bereder i synnerhet mindre jordbrukare en afsevärd inkomst. Antalet svinkreatur har också såsom ofvan angifvits ökats från 47,589 år 1900 till 50,490 år 1905. Särskildt i närheten af mejerier tillgodogöras dessas affallsprodukter genom uppfödning af svin. Hushållningssällskapet har under hvardera af åren 1901—1904 anslagit 600 kronor och under år 1905 300 kronor till inköp af afvelsgrisar, hvilka sedermera å auktion försålt till jordbrukare i skilda delar af länet.

Fårafveln synes vara i nedgående, hvilket, med tanke på den skada fåren åstadkomma å växande ungskog, är för länet fördelaktigt.

Getter förekomma numera knappast inom länet.

Smittosamma sjukdomar bland husdjuren, framför allt mjältbrandsemfysem, hafva under perioden ganska mycket förekommit. Genom snabbt ingripande från myndigheternas sida med åtföljande isolering och desinfektion har någon spridning af sjukdomen icke ägt rum.

c) *Landbrukets binärningar*. Intresset för *trädgårdsskötseln* är fortfarande stort inom länet. De af Hushållningssällskapet anställde 3 länsträdgårdsmästare äro nästan ständigt upptagna, och de trädgårdar, som af dem anlagts, äro många. Folkskollärarne hafva i allmänhet trädgårdar vid skolorna, hvarest barnen tidigt få inhämta kunskap i trädgårdsskötseln enklare delar och jämväl bibringas intresse för denna näring. År 1903 hölls i Jönköping en af Jönköpings trädgårdsmästaresällskap anordnad trädgårdsutställning, hvilken lämnade ett godt vitsord om de framsteg, trädgårdsskötseln inom länet under senare tider gjort. Genom hushållsgillena

spridas årligen fruktträd bland lägenhetshafvare och mindre jordbrukare.

Fjäderfäskötseln har under perioden blifvit föremål för stort intresse. Hushållningssällskapets anslag, som år 1900 höjdes från 200 till 500 kr., utgick under år 1901 med 750 kr., under år 1902 med 1,000 kr., under år 1903 med 1,400 kr., under år 1904 med 1,000 kr. och under år 1905 med 500 kr. Detta anslag har under de senare åren förvaltats af Jönköpings läns fjäderfäafvelsförening, som består af närmare 300 medlemmar och är en del af Sveriges allmänna fjäderfäafvelsförening. De anslagna medlen hafva i allmänhet användts till spridande af afvelsägg, afvelstuppar och litteratur, men *dessutom hafva elever vid fjäderfäskötarens skolor erhållit bidrag, och föredrag hafva anordnats i skilda delar af länet.* Länsföreningen har under åren 1903, 1904 och 1905 till sina medlemmar utdelat en broschyr, kallad »Meddelanden från Jönköpings läns fjäderfäafvelsförening», hvilken innehållit de vid föreningen och dess styrelses sammanträden förda protokollen samt *dessutom åtskilliga uppsatser i till hönsskötseln hörande ämnen.*

År 1903 hölls i Jönköping en af Sveriges allmänna fjäderfäafvelsförening för hela landet anordnad utställning, och länet försvarade vid densamma på ett värdigt sätt sin plats. Dessutom har länsföreningen anordnat ett par mindre utställningar, likaledes i Jönköping.

Biskötseln går fortfarande framåt, och de moderna metoderna börja allt mer och mer att vinna insteg i länet. Biskötarna börja lägga märke till, att man genom verklig skötsel af sina bin kan vinna honungsskördar, som fordom aldrig uppnåtts, samt att tidsenliga ramkupor, trots dyrare inköp, äro långt mera vinstgivande än halmkupor. Under perioden har undervisning i biskötsel lämnats i de flesta af länets härad, och kretsföreningar finnas i alla häraderna med undantag af Vista. Hushållningssällskapets anslag till biskötseln har från och med år 1906 höjts till 400 kronor, och en del kretsföreningar åtnjuta dessutom anslag af respektive hushållsgillen.

Lingonexporten har under perioden än ytterligare ökats, och de kvantiteter lingon, som under gynnsamma år sändas från länet, särskildt dess sydligaste och mera skogbärande delar, äro större, än man någonsin vågat hoppas. Priset har jämväl stegrats, så att en synnerligen god inkomst bereds dem, som sysselsätta sig med plockning af dessa bär.

B) Skogshushållning är fortfarande den af länets näringar, som intager rummet närmast efter jordbruk och boskapsskötsel. Förut är i denna berättelse (i tabell A) angifvet, att den *skogbärande marken* vid 1905 års slut af Hushållningssällskapet beräknats till 504,739 hektar eller omkring 47 procent af hela länets beräknade ägovidd med undantag af vatten.

I Sveriges officiella statistik rörande statens domäner uppgifvas länets samtliga utmarker år 1900 hafva uppgått till 787,338 hektar. Skillnaden emellan dessa båda tal torde ligga dels i mossar, dels i hagmarker och impediment och dels i sådan skogbärande mark, som användes till bete, men icke är bevuxen med afverkningsbar skog.

De *allmänna skogarne* inom länet hade enligt Domänstyrelsens berättelse för år 1905 vid slutet af sistnämnda år en sammanlagd areal af 60,513.76 hektar mot 58,993.35 hektar i

slutet af år 1900. De olika slagen allmänna skogar inom länet samt dessas antal och areal vid slutet af hvartera af åren 1900 och 1905 utvisas af följande tabell:

	År 1900.		År 1905.	
	Antal.	Hektar.	Antal.	Hektar.
Kronoparker	23	16,262.85	21	17,835.76
Skogar till utarrenderade kronohemman och militieboställen	167	20,181.98	165	19,862.37
Civila boställaskogar	13	917.33	7	469.02
Ecklesiastika d:o	175	19,467.52	173	19,548.89
Allmänna inrättingars skogar	53	922.03	27	1,556.61
Häradsallmänning	1	1,241.64	1	1,241.11
Summa	482	58,993.35	394	60,513.76

Uppgift om de områden, som under perioden blifvit af staten inköpta till kronoparker, lämnas längre fram i denna berättelse under afdelningen 5.

Angående de särskilda kronoparkernas areal och afkastning samt kostnaderna för deras förvaltning hänvisas till de uppgifter, som förekomma i Domänstyrelsens, i Sveriges officiella statistik intagna berättelser.

Länets enda häradsallmänning, Ostra Holaveden i Norra Vedbo härad, omfattade vid slutet af år 1905 1,241.11 hektar, däraf 1,093.26 hektar skogsmark och 147.85 hektar impediment. Å allmänningen, som fortfarande står under delägarnes bevakning och skötsel, har under perioden afverkats skog till följande värden, nämligen år 1901 för 15,667.90 kr., år 1902 för 13,838.93 kr., år 1903 för 17,510.16 kr., år 1904 för 19,184.24 kr. samt år 1905 för 14,822.69 kr. Försäljningen har skett i hela skogsparker, hvadan kubikinnehållet af det försälda virket icke kan uppgifvas. Den behållna afkastningen har författningsenligt fördelats på hemmansinnehafvarne i Norra Vedbo härad efter oförmedlat mantal. För allmänningen har Länsstyrelsen fastställt reglemente den 30 december 1867.

Inom Frinnaryds socken i Norra Vedbo härad finnes en sockenallmänning, som benämnes Trottamålen, med ett ytinhåll af omkring 228.93 hektar. Där finnes någon sparad skog, ehuru obetydlig.

Med afseende på städernas skogar är att nämna, att under perioden fullständig plan för ordnad skogshushållning uppgjorts för de Jönköpings stad tillhöriga skogarne. I öfrigt hänvisas till föregående berättelser.

Å de *enskilda skogarne* inom länet är ordnad skogshushållning införd allenast å ett fåtal egendomar, bland hvilka må nämnas Strömsberg, Klämestorp, Flahult och Åsa inom Tveta härad, Lyckås med underlydande hemman i Vista härad, under Ryfors lydande hemman i Mo härad, de Bondeska och Lillienbergska fideikommissen i Norra Vedbo härad, Ryningsholm och Torsjö i Södra Vedbo härad, Rödjenäs i Östra härad samt Gärnhof, Eckersholm, Hinsekind och Bratteborg i Östbo härad. I öfrigt bedrifves skogsafverkning fortfarande i allmänhet planlöst och utan tanke på skogens bestånd.

De höga virkespriserna hafva kommit skogsegendomar att högst betydligt stiga i värde. Såsom exempel därpå kan nämnas, att $\frac{1}{2}$ mantal Drömminge i Våxtorps socken och Östbo härad under år 1905 till följd af dess rika skogstillgång såldes för ett pris af 200,000 kronor, ehuru dess taxeringsvärde endast var 60,000 kronor.

Skogsafverkningen har under perioden bedrifvits i sådant omfång, att man för ett tiotal år sedan näppeligen kunnat föreställa sig något dylikt. Det är ej längre den mogna skogen, som nedhugges, utan skog, som vid brösthöjd uppgår allenast till 15 à 20 centimeter, har sköflats. Det är emellertid att hoppas, att den nya skogslagen af den 24 juli 1903, hvilken träd i kraft den 1 januari 1905, skall visa sig medföra ändrade och bättre förhållanden i detta hänseende. I enlighet med nämnda lag åligger det länets skogsvårdsstyrelse att tillse, det lagars föreskrifter angående afverkning af skog samt om återplantering af dylik efterlevas.

En stor fara för skogens förnyring ligger uti den fria betesgången, och länets skogsvårdsstyrelse har äfven uppmärksammat detta, i det styrelsen förbjudit betning under vissa år å mark, till hvars skogsodling bidrag af styrelsen lämnats. Det är att hoppas, att lagstiftning i denna fråga snart nog kommer till stånd, synnerligast beträffande betning med får och getter.

Prisen å skogsprodukter hafva under perioden högst väsentligen ökats och voro vid 1905 års slut omkring 25 procent högre än vid periodens början.

Kolning förekommer rätt mycket, synnerligast inom Västra, Östra och Östbo härad.

I december månad 1902 hemsöktes Västbo härad af en våldsam storm, som vräkte ned en stor mängd skog. Vid auktioner, som måste hållas i anledning af denna storm, såldes vindfälld skog från samtliga allmänna skogar inom nämnda härad för 127,526 kronor. Ensamt från ett till statsverket indraget boställe försåldes kullblåst skog för 35,000 kronor. Någon skogseld af större betydelse har icke under perioden förekommit.

Svedjande förekommer numera icke i någon afsevärd mån.

Stängselsättet har i allmänhet icke undergått någon förändring under perioden. Dock förekommer numera understundom stängseltråd.

Statens skogsingenjörer anlitas icke mycket af enskilda personer.

Skogsodlingar hafva under åren 1901—1904 verkställts af länets hushållningssällskap, som med enskilda personer upprättat kontrakt om skogsodling å deras mark. Att döma af kontraktens antal samt den areal, som i desamma upplåtits, har intresset för skogsodling under de fyra första åren af perioden högst väsentligt ökats, hvilket framgår däraf, att då antalet afslutade kontrakt för åren 1896—1900 uppgick allenast till 94 om tillhoppa 215·85 hektar, afslutades år 1901 52 kontrakt om tillhoppa 320·65 hektar, år 1902 40 kontrakt om tillhoppa 157·25 hektar samt år 1903 98 kontrakt om tillhoppa 749·52 hektar. År 1904 beslöt hushållningssällskapets förvaltningsutskott att, som vid 1903 års utgång sällskapet på grund af då gällande kontrakt hade att skogsodla sammanlagdt 1,540·88 hektar, några nya kontrakt för år 1904 icke skulle antagas. Sedan år 1905 har sällskapets anslag till skogsodling öfverlämnats till länets skogsvårdsstyrelse, som jämväl åtagit sig fullgöra de förbindelser, som enligt äldre kontrakt ålago Hushållningssällskapet. Sällskapets skogsodlingar hafva under öfverinseende af en utaf statens skogsingenjörer ledts af därtill antagna plantörer. Medel till bestridande af kostnaderna för skogsod-

lingarna hafva lämnats af staten samt af länets landsting och hushållningssällskap till följande belopp:

	Staten.	Lands- tinget.	Hushåll- ningssäll- skapet.
År 1901	kr. 2,575	1,500	2,000·00
• 1902	• 4,000	2,250	2,000·00
• 1903	• 4,000	2,250	2,000·00
• 1904	• 3,971	2,250	2,880·74

Sedan år 1905 handhafvas dessa medel af länets skogsvårdsstyrelse, som nämnda år uppburit i anslag, af staten 5,200 kr., af Landstinget 2,250 kr. samt af Hushållningssällskapet 2,000 kr., hvarjämte i skogsvårdsafgifter under året influtit 20,898 kr. Skogsvårdsstyrelsen har i sin tjänst 1 länsjägmästare och 3 länsjägare samt sysselsätter 12 plantörer. Under år 1905 nyodlades 305·95 har och verkställdes hjälpkultur å 31·25 har, hvarförutom af 3,236 skolbarn odlades sammanlagdt 58·65 har.

Under året undersöktes afverkningen å 5 egendomar. I två af dessa fall lät skogsvårdsstyrelsen bero utan att vidtaga åtgärd. I ett fall ställde ägaren borgen för återplantering. I två fall begärdes undersökning hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, därvid den ene ägaren godvilligt fogade sig efter gifna föreskrifter, under det att åtal vid domstol anhäniggjordes mot den andre.

C) Jakt och fiske. a) *Jakten* förlorar alltmera sin betydelse såsom näringsfång och bedrifves numera, med undantag dock för jakten å älg, nästan uteslutande för det nöje och tillfälle till sport, som densamma bereder. Det hufvudsakligaste villebrådet består fortfarande af hare, orre, tjäder, rapphöns och änder. Rådjuren ökas alltjämt och förekomma numera ganska talrikt. Älgen, som under förra perioden var fridlyst, ökade sig då ganska väsentligt, så att under innevarande period rätt många älgar kunnat fällas, ehuru jakten sedan år 1902 är tillåten endast de sju första dagarna i september månad. Den fridlystning af tjäder- och orrhöns efter den 15 oktober, som under de senare åren tillämpats, har visat sig vara synnerligen välbetänkt. Detta oaktadt synes dock fågeljakten vara stadd i tillbakagång, hvartill såsom bidragande orsak torde kunna nämnas den fortsatta skogssköflingen. En annan orsak till minskningen i tillgången på vildt är den olofliga jakt, som bedrifves synnerligast i närheten af de större industricentra och städerna inom länet, och under hvilken personer, som hvarken äga eller arrendera jaktmarker, helt ogeneradt hängifva sig åt detta nöje och därvid skadskjuta mångfaldigt flere djur, än de döda.

Ett under perioden verkställdt försök att införa amerikansk vaktel misslyckades fullständigt. Däremot hafva tyska harar inplanterats, fastän man ännu icke kan bedöma resultatet häraf.

För dödande af rofdjur utbetalar Landstinget fortfarande *skottpenningar*, hvilka under perioden utgått med 2 kronor för räf och gräfling, 1 krona för örn, berguf samt slag-, duf- och hönshök äfvensom 50 öre för sparvhök. För kråkor hafva skottpenningar lämnats efter 10 öre per styck. I skottpenningar hafva af Landstinget utbetalats 3,411·40 kr. år 1901,

5,293-80 kr. år 1902, 5,867-30 kr. år 1903, 5,881-50 kr. år 1904 och 5,327-70 kr. år 1905.

Björn, varg och lodjur förekomma numera icke inom länet.

Till räfvares dödande användas fortfarande medelst stryknin förgiftade lockbeten. Tillstånd att för sådant ändamål innehafva stryknin lämnades af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande år 1901 åt 33, år 1902 åt 36, år 1903 åt 44, år 1904 åt 41 och år 1905 åt 35 personer.

b) **Fisket** säges i allmänhet vara ringa gifvande och i aftagande inom länet, oaktadt de många sjöar och andra vattendrag, som där finnas. Endast från ett par orter inom länet uppgifves, att fisket bedrifves med någon större fördel. Anledningen till fiskets nedgång synes bero dels på det ödeläggande sätt, hvarpå fisket bedrifvits, dels på underlåtenhet att genom utläggande af vasar eller på annat sätt skydda fiskynglet och dels på vattnets förorenande genom industriella inrättningar. Särskildt fördärfbringande för fisket har varit användandet af finbundna agn- eller betesnotar, hvarigenom massor af fiskyngel af alla slag uppfångats samt därjämte för fiskens trefnad eller näring erforderliga vattenväxter och gräs uppslitits. I den nya fiskestadgan för länets sjöar med undantag af Vättern, som af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdades den 20 februari 1897 och af Kungl. Maj:t, hos hvilken besvär öfver samma stadgar anfördes, fastställdes den 29 april 1898, hafva emellertid de finmaskade betesnotarne förbjudits och åtskilliga andra bestämmelser intagits för fiskets skyddande. De gamla fiskredskapen och således äfven nämnda notar skulle dock fortfarande få begagnas till den 1 januari 1900, och verkningarna af den nya fiskeristadgan hafva därföre knappast ännu visat sig.

Angående *fisket i Vättern* utfärdade Länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län, såsom i förra femårsberättelsen omnämndes, gemensamma nya stadgar den 15 november 1899, men dessa blefvo, i anledning af anförda besvär, af Kungl. Maj:t upphädda den 8 februari 1901 på den grund, att inom Östergötlands och Örebro län särskilda sammanträden i ärendet icke blifvit hållna i enlighet med föreskrift i då gällande fiskeristadga. Ärendet återförvisades därför till ny behandling af de fyra länsstyrelserna, som genom gemensamt utslag den 7 november 1903 utfärdade nya, i viss mån ändrade stadgar. Besvär anfördes emellertid äfven öfver detta beslut hos Kungl. Maj:t, som genom utslag den 22 september 1905, med vidtagande af ett par smärre förändringar i det öfverklagade beslutet, fastställde nu gällande fiskeristadga för Vättern. Äfven i denna fiskeristadga har föreskrifvits större afstånd från knut till knut i notarne. Missbelåtenhet har emellertid såväl i Jönköpings som Östergötlands län redan yppats öfver de nya bestämmelserna, i det man på sina håll klagat dels öfver att de för hela sjön gemensamma bestämmelserna icke lämpade sig efter lektiderna på de olika ställena invid sjön och dels öfver att maskstorleken i notarne borde få vara mindre. Svårt är gifvetvis att för en så stor sjö som Vättern och med så olika förhållanden i södra delen, där stränderna äro branta och djupa, och i norra delen, där de äro långgrunda, hafva gemensamma bestämmelser, som väl passa för de olika trakterna vid sjön.

Länets hushållningssällskap har sedan längre tid tillbaka

anslagit 500 kronor årligen åt en af sällskapet antagen tillsyningsman öfver efterlefnaden af de för fiskets bedrifvande i länet utfärdade stadgar, och från och med 1894 har Kungl. Maj:t, på framställning af Hushållningssällskapet, af det utaf Riksdagen till fiskerinäringens befrämjande beviljade anslaget årligen anvisat bidrag till detta län. Från och med år 1900 har statsanslaget utgått med 500 kronor. Dessa medel hafva af Hushållningssällskapet användts dels till arvode åt fiskeritillsyningsmannen och dels till inköp af fiskyngel och befruktad rom samt utplantering därpå genom fiskeritillsyningsmannen i en mängd olika sjöar. Fiskeritillsyningsmannen har dessutom lämnat råd och upplysningar rörande fiskets rätta vård samt efter Länsstyrelsens förordnande öfvervakat fiskets lagliga bedrifvande.

Kräftfångsten bedrifves fortfarande med rätt betydlig vinst. En del därpå exporteras äfven till utlandet. Till följd af det hänsynslösa sätt, hvarpå detta fiske under senare tiden ägt rum, synas kräftorna emellertid vara i aftagande såväl till mängd som till storlek. Särskildt kräftrika äro sjöarne i Västra härad samt den på gränsen mellan Östra och Västra härad belägna sjön Nömmen. Enligt vederbörande kronofogdes uppgift afsändes från Säfsjö station under perioden årligen omkring 25,000 tjog, hvilka fångats hufvudsakligast i Norra Sandsjö, Björkö, Ramkvilla och Fröryds socknar. I förra femårsberättelsen uppgafs, att den årliga transporten af kräftor från Säfsjö järnvägsstation utgjorde 60,000 tjog. I ofvannämnda fiskestadga af den 20 februari 1897 föreskref Länsstyrelsen till skydd för kräftfisket, att fångst af kräftor får inom länet idkas endast från och med den 8 augusti till den 1 oktober, att därvid fångade kräftor, som hålla mindre än 9 cm. i längd från pannhornets spets till bakre kanten af stjärtfenan, genast skola åter i vattnet utsläppas, att mjärdar, som till kräftfångst användas, skola hafva ett afstånd från spjåla till spjåla af minst 15 mm., samt att kräftor ej få fångas vid bloss.

D) Bergs- och brukshandtering samt fabriksrörelse, handverk och slöjd. I fråga om dessa näringar hänvisar Länsstyrelsen i hufvudsakliga delar till Kommerskollegii utförliga årliga berättelser därom.

Bergshandteringen är numera icke af någon större betydelse för länet.

Brytning af järnmalm har icke ägt rum inom länet sedan år 1895, då Tabergs järngrufvor upphörde att bearbetas. Försvarsarbeten hafva dock under perioden fullgjorts i många grufvor inom Tabergs odalfält, och åtskilliga nya utmål hafva äfven där under perioden beviljats. Vid periodens slut lär det hafva varit på allvar ifrågasatt att ånyo upptaga grufdriften därstädes.

Upptagning af sjö- och myrmalmer äger fortfarande rum i sjöarne Vidöstern och Mosjön. Malmen blåses sedan vid Aminne och Marieholms bruk.

Kopparmalm brytes för närvarande endast vid Skedegrufvan i Skede socken af Östra härad. Under år 1905 brötos där 978 ton sådan malm. I Fröryds socken i Västra härad och kringliggande socknar förekommer alltjämt inmutning af kopparmalmsfyndigheter, men någon brytning har där icke påbörjats.

Vid Fredriksbergs grufvor i Fröryds socken uppfordrades under år 1905 130 ton zinkmalm.

Guldmalmsbrytningen vid Ädelfors grufva är fortfarande nedlagd.

Vid Klefva i närheten af Ädelfors belägna *nickelverk* har arbetet ej heller under perioden upptagits.

Manganmalm upptages fortfarande vid Hohults och Spexeryds gruffält i Ödestuga socken.

Brunsten pulveriseras fortfarande vid Dunkehallar invid Jönköping. Där pulveriserades under år 1905 158,000 kg. till ett värde af 7,300 kronor.

År 1905 voro inom länet blott 1 *masugn* och 4 *järnverk* i verksamhet.

Den för bevilning uppskattade inkomst för bergverksdrift inom länet utgjorde år 1905 11,600 kr., däraf 500 kr. för inkomst af grufdrift, 10,100 kr. för inkomst af järnverk och 1,000 kr. för inkomst af andra bergverk.

Fabriksrörelsen inom länet har äfven under denna period gått framåt i det hänseendet, att flere nya fabriker blifvit anlagda, att åtskilliga af de äldre fabrikerne ansenligt utvidgats samt att vid de flesta fabrikerne tillverkningarna icke obetydligt ökats. Sålunda visar enligt uppgifter till Kommerskollegium en jämförelse mellan åren 1900 och 1905 följande förhållanden:

	År 1900.		År 1905.	
	Antal fabriker.	Tillverkningsvärde. Kr.	Antal fabriker.	Tillverkningsvärde. Kr.
Städerna	91	12,275,050	95	13,442,200
Köpingarna	23	569,604	25	901,858
Landshyden	409	15,205,860	480	20,521,601
Summa	523	28,050,514	600	34,865,659

Jönköpings län var år 1905 i fråga om fabrikerne tillverkningsvärde det tionde och i fråga om antalet af deras arbetare det åttonde i ordningen af rikets län. Jönköpings stad var samma år i fråga om tillverkningsvärdet den tionde och i fråga om arbetareantalet den femte af rikets städer.

Oaktadt tillverkningsvärdet vid länets fabriker ökats, har emellertid det ekonomiska läget för industriidkarna icke i någon afsevärd mån förbättrats, hvilket torde bero dels därpå, att arbetslönerna stigit i större proportion än förtjänsten å tillverkningen, dels på stegring af priset å stenkol och dels på den stora konkurrens, som varit rådande inom åtskilliga industrigrenar.

Bland *nyttillkomna* industriella företag må här nämnas:

- Aktiebolaget Eksjö mekaniska verkstad;
- J. G. Eks fabrik för tillverkning af tröskverk o. d. i Eksjö;
- J. A. Karlssons verkstad för tillverkning och reparation af velocipeder i Eksjö;
- J. V. Richards möbelfabrik i Eksjö;
- Algot Larssons snickerifabrik för tillverkning af möbler i Grenna;
- Holmstrands snickerifabriksaktiebolag i Ljungarums socken;
- Jönköpings murstensaktiebolag i Ljungarums socken;
- Tabergs träförädlingsaktiebolag i Månsarps socken;
- Tabergs maskinfabriksaktiebolag i Månsarps socken;
- Tabergs yllefabriksaktiebolag i Månsarps socken;

- Månsarps träförädlingsaktiebolag i Månsarps socken;
- Centrifugkärnan, Huluhamar, i Månsarps socken;
- Bröderna Millers metallfabrik i Barkeryds socken;
- H. Strandhs glasbruk i Järnsås socken;
- Forsserums snickeri och sågverk, som numera ändrats till Smålands träförädlingsfabrik, i Forsserums socken;
- Smålands torfströfabrik i Forsserums socken;
- Nässjö träförädlingsfabrik i Nässjö socken;
- F. O. Sandströms snickerifabrik i Nässjö;
- Espings mekaniska verkstad i Nässjö;
- Palms snickerifabrik i Nässjö;
- J. Fribergs smärgelskiffabrik och sågfabrik i Nässjö socken;
- Hulsingstorps vattensåg i Skärstads socken;
- Siringe ångsåg i Skärstads socken;
- Råby ångsåg i Skärstads socken;
- Koxviks kvarn i Skärstads socken;
- Visingsö ångsåg i Visingsö socken;
- Olsbo lådfabrik i Bottnaryds socken;
- Röksbergs benstamp och kvarn i Mulseryds socken;
- Rasjö ångsåg i Bonstorps socken;
- Lindhults ångsåg i Stengårdshults socken;
- Aktiebolaget Mo härads ångsåg i Nissafors, Källeryds socken;
- Nissafors ångsåg, ägare friherre E. Leijonhufvud, i Källeryds socken;
- Viks ångsåg i Norra Hestra socken;
- Ruds ångsåg i Bottnaryds socken;
- Tranås mekaniska verkstad;
- Tranås kalktegelabrik;
- Gripenbergs gjuteri i Säby socken;
- Aneby snickerifabrik i Bredestads socken;
- Löfholmens snickerifabrik i Frinnaryds socken;
- Solberga mekaniska verkstad i Norra Solberga socken;
- Solberga träförädlingsfabrik i Norra Solberga socken;
- Marianelunds snickerifabrik i Häsleby socken;
- Hjälteveds snickerifabrik i Ingatorps socken;
- Sjömilsås torfströfabrik i Norra Sandsjö socken;
- Hudaryds torfströfabrik i Malmbäcks socken;
- Anders Karlssons stol- och möbelfabrik i Skillingaryd, Tofteryds socken;
- Vaggeryds snickerifabrik i Byarums socken;
- Johansson & Bergströms vagnträfabrik i Byarums socken;
- Sulfitfabriken Stödorp i Byarums socken;
- Stensö bandfabrik i Åkers socken;
- Tapetfabriken Fiona, Karlsfors, Värnamo socken;
- Dufvelunds tegelbruk i Värnamo socken;
- Johansson & Svenssons snickerifabrik i Värnamo köping;
- Vattenfabriken Alliance i Värnamo köping;
- Aktiebolaget mekaniska verkstaden Mekanikus i Värnamo köping;
- A. F. Svenssons stenhuggeri i Värnamo köping;
- Gnosjö bobin- och sågverksaktiebolag i Gnosjö socken;
- Johan Hultqvists snickerifabrik i Burseryds socken; samt dessutom flere nya sågar.

Länets förnämsta industriort är fortfarande staden Jönköping och trakten närmast däromkring, där Huskvarna, Barnarps, Tabergs och Månsarps fabriker samt Norrahammars och Ebbes bruk äro belägna.

Den viktigaste industrigrenen i länet är fortfarande den, som afser förädling af trävaror.

De tre stora tändsticksfabrikerne inom länet, nämligen Jönköpings gamla tändsticksfabrik, Jönköpings västra tändsticksfabrik och Annebergs tändsticksfabrik hafva från och med år 1903 jämta flere tändsticksfabriker utom länet öfvertagits af ett nybildadt bolag, benämndt Jönköpings och Vulcans tändsticksfabriksaktiebolag, hvars styrelse har sitt säte i Jönköping. Tillverkningsvärdet vid bolagets samtliga fabriker utgjorde år 1905 8,236,346-92 kronor. Antalet fasta arbetare vid samma fabriker utgjorde sistnämnda år 3,828.

Näst efter träförädlingsfabrikerna komma i betydelse gjuterier, mekaniska verkstäder samt öfriga järn- och stålvarufabriker.

Huskvarna vapenfabriksaktiebolags tillverkningar hade år 1905 ett värde af 3,805,000 kronor. Arbetsstyrkan vid denna fabrik var i medeltal under samma år 1,078 personer.

Något glasbruk finnes ej vidare inom länet, sedan Gyllenfors glasbruk vid Gislaved under perioden helt och hållet nedlagts.

Den *elektriska kraften* har under perioden kommit till större användning inom länet, hvars många vattendrag med sina vattenfall äro utmärkta kraftkällor. Större elektriska kraftledning med vatten såsom drifkraft hafva anlagts vid Munksjö pappersbruk, Eksjö stad, Röttle i närheten af Grenna, Norrahammars bruk och Tranås. I flera fall användes dock ånga till drifkraft och äfven till belysning.

Elektrisk belysning med ångkraft fanns redan under förra perioden i Eksjö och har sedermera anordnats i Värnamo, Hvetlanda, Rydö och Gislaved. Vid periodens slut planerades sådan belysning med ångkraft i Jönköping, där den sattes i förbindelse med införande af spårvägar, samt med vattenkraft i Huskvarna och Hvetlanda.

Inom länet finnes fortfarande endast ett *brännvinsbränneri*, som i tillverkningskostnads skatt erlade under år 1901 125,100 kr., år 1902 117,200 kr., år 1903 144,793.60 kr., år 1904 83,399.55 kr. och år 1905 60,207.55 kr.

Denatureringen af brännvin under perioden utvisas af följande tablå:

År	Antal denatureringsställen.	Denaturerad brännvin. Liter af normalst.
År 1901	1	8,923.8
» 1902	1	9,605.2
» 1903	1	17,531.7
» 1904	1	1,140.0
» 1905	2	2,424.2

Antalet skattepliktiga bryggerier inom länet utgjorde vid periodens slut 10, hvilka voro belägna, två i Jönköpings stad, en i Eksjö stad och sju på landsbygden. Dessa bryggerier debiterades under tillverkningsåret 1 oktober 1904—1 oktober 1905 tillverkningskostnads skatt med 39,433.30 kr. Kontrollkostnaden för dem utgjorde samma år 6,635 kr. De skattefria malt-drycksbryggerierna inom länet voro vid periodens slut 33. Dessa tillverkade under året 1 oktober 1904—1 oktober 1905

18,162.5 hl. svagdricka. Under år 1905 utbetalades i arvode åt tillsyningsmän vid dessa bryggerier 7,071.88 kr., hvaraf bryggerierna bidrogo med allenast 860.51 kr.; återstoden af arvodet betalades af staten med 188.22 kr. i medeltal för hvarje bryggeri.

Den för beviljning *uppskattade inkomsten af all fabriksrörelse* i länet uppgick år 1905 till 2,108,470 kr. mot 1,940,053 kr. år 1900.

Angående antalet *handverkare och deras arbetare* samt dem påford *bevillning* lämnas följande, på Kommerskollegii berättelser grundade redogörelse:

År.	Handverkare.		Handverksarbetare.		För beviljning uppskattad inkomst af handverksdriften. Kronor.
	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.	
1901	2,338	70	1,874	114	687,337
1902	2,414	97	1,931	144	681,624
1903	2,430	99	2,054	140	778,228
1904	2,518	138	2,069	194	784,089
1905	2,663	157	2,114	225	817,717

Hemslöjden inom Jönköpings län är, såvidt den afser att genom husflit fylla de egna lefnadsbehofven af kläder och hushållsred m. m., numera af ringa ekonomisk betydelse, ty befolkningen köper nästan alla sina förnödenhetsartiklar från fabriker. Emellertid är intresset för slöjdens utveckling inom länet ganska stort, på sätt här nedan under afd. 6, Politi, närmare angifves i fråga om slöjdundervisningen i skolorna. De ganska ansevärd belopp, som länets landsting och hushållningssällskap samt staten utbetala för understödande af hemslöjden inom länet, hafva nämligen hittills uteslutande afsett skolslöjden, men icke uppmuntrade af den egentliga hemslöjden. Vid slutet af perioden har emellertid fråga väckts om inrättande af ett slöjdmagasin i Jönköping, hvilket skulle hafva till uppgift att bereda afsättning för hemslöjdsalster genom att uppköpa och försälja eller i kommission till försäljning mottaga sådana alster. Under god ledning skulle säkerligen ett sådant slöjdmagasin utgöra ett kraftigt medel till hemslöjdens främjande.

På gränsen till slöjd stå åtskilliga tillverkningar inom länet, hvilka lämna ganska god vinst, såsom till exempel i Västbo härad tillverkning af järntråd, hyskor och hakar, mässingsvaror och simpla penningbörsar m. m.

4. Kommunikationer och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Sträfvandena att utvidga och förbättra samfärdsmedlen inom länet hafva under den gångna femårsperioden varit synnerligen lifliga.

Beträffande *järnvägar* hafva de i förra femårsberättelsen omnämnda, då under byggnad varande två bredspåriga järnvägar, nämligen Refteled—Anderstorp—Gislaveds järnväg, som utgör en bibana till Halmstad—Nässjö järnväg, äfvensom Borås—Värnamo—Alfvesta järnväg blifvit färdigbyggda och

öppnats för allmän trafik, den förra i slutet af december 1901 och den senare den 23 december 1902. Sistnämnda järnväg har 9 stationer inom länet, nämligen Hestra, Nissafors, Gnosjö, Hillerstorp, Hedinge, Värnamo, Bor, Horda och Smålands-Rydaholm, samt har medfört stort ekonomiskt uppsving i de trakter, som den genomlöper. Rätt betydande stationsområden hafva redan uppvuxit vid Gnosjö och Rydaholms stationer.

Koncessioner hafva under perioden beviljats dels å Fal-

köping—Landeryds järnväg (Västra centralbanan) den 11 oktober 1901, dels å Hvetlanda—Målilla järnväg den 24 oktober 1902 och dels å en bana från Fröderyd till Hvetlanda—Säfsjö järnväg vid eller i närheten af Landsbro station den 15 april 1904. Bägge de förstnämnda järnvägarne voro vid periodens slut nästan färdigbyggda och hafva under år 1906 öppnats för allmän trafik. Däremot har järnvägsförslaget Fröderyd—Landsbro, som var afsedt att tillgodogöra kalkstenslager inom Fröryds socken, förfallit.

Falköping—Landeryds järnväg är normalspårig och i sin helhet 129·4 kilometer lång, hvaraf 23 km. falla inom Jönköpings län och återstoden inom Älfsborgs och Skaraborgs län. Banans största lutning är 1 : 100 och dess minsta krökningsradie är 300 meter. Den har 4 stationer inom länet, nämligen Hallabäck, Smålands-Burseryd, Broaryd och Landeryd.

Hvetlanda—Målilla järnväg, som är smalspårig med 0·891 meters spårvidd, har i sin helhet en längd af 50·7 kilometer. Därpå ligga 29·8 km. inom Östra härad och Jönköpings län samt återstoden inom Kalmar län. Järnvägens största lutning är 16 : 1,000, och dess minsta krökningsradie är 300 meter. Inom detta län har den stationerna Hvetlanda, Flugebo, Holsbybrunn, Alseda, Bruksgården, Ädelfors, Tälläng och Kvillsfors.

Under perioden hafva *koncessioner sökts*, men ännu icke beviljats, å följande järnvägsföretag:

1:o) från Värvelns station å Östra centralbanan öfver Marianelund till Virserum eller ock öfver Virserum till Emmaboda station å Karlskrona—Växjö järnväg, med normal spårvidd;

2:o) från Borås öfver Ulricehamn till Jönköping, med normal spårvidd;

3:o) från Landeryds station å Halmstad—Nässjö och Västra centralbanans järnvägar öfver Södra Unnaryd till Markaryds station å Skåne—Smålands järnväg, med normal spårvidd; och

4:o) från Landeryd öfver Färgaryd till Strömsnäs bruks station å Skåne—Smålands järnväg, med normal spårvidd.

En under förra perioden gjord ansökning om koncession å järnväg från Borås öfver Ulricehamn till Jönköping har af Kungl. Maj:t afslagits den 13 juni 1902. Enligt sistnämnda förslag skulle järnvägen indragas till Jönköping från sydväst, under det att det nu föreliggande förslaget, hvarå koncession, såsom ofvan nämnts, sökts under ifrågavarande period, upptager infarten till Jönköping från nordväst. De stora höjderna väster om Jönköping försvåra infarten till staden på detta håll.

Under perioden 1896—1900 begärdes koncession å en smalspårig järnväg från Ödeshög i Östergötlands län till Grenna stad och Röttle i Jönköpings län, men denna koncessionsansökan lär numera hafva återtagits, då föga utsikt fanns för detta järnvägsförslags realiserande.

Bland öfriga *järnvägsförslag*, som under perioden 1901—1905 varit å bane, må nämnas följande:

1:o) från Jönköping öfver Grenna till Mjölby, med normal spårvidd;

2:o) från Hvetlanda station å Hvetlanda—Säfsjö och Hvetlanda—Målilla järnvägar till Korsberga kyrkoby i Korsberga socken, med 0·891 meters spårvidd;

3:o) från Eksjö stad till Österbymo i Sunds socken af Ydre härad i Östergötlands län, med normal spårvidd;

4:o) från Tranemo station å Falkenberg—Limmareds järnväg till Röksberg i Mo härad med eventuell fortsättning till Jönköping;

5:o) från Nässjö öfver Hvetlanda till Säfsjöström; och

6:o) från Tranås öster ut till Vimmerby eller Västervik.

A de tre första af dessa sex järnvägsförslag har koncession sökts under år 1906.

Beträffande statens järnvägar inom länet hänvisas till Järnvägsstyrelsens samt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens årliga berättelser.

Den nuvarande *längden å länets* för trafik öppnade *järnvägar* utgör:

Statsbanorna	175·0	kilometer
Nässjö—Oskarshamns järnväg (del inom länet)	69·08	»
Halmstad—Nässjö » (d:o d:o)	147·0	»
Jönköping—Vaggeryds »	35·0	»
Refteled—Gislareds »	18·2	»
Skåne—Smålands » (del inom länet)	17·6	»
Borås—Alfvesta » (d:o d:o)	79·4	»
Hvetlanda—Säfsjö »	29·8	»
Jönköping—Vireda »	43·9	»

Summa 614·98 kilometer

Af dessa 614·98 kilometer järnvägar äro 541·28 kilometer bredspåriga och 73·7 kilometer smalspåriga järnvägar. Smalspåriga äro endast Hvetlanda—Säfsjö och Jönköping—Vireda järnvägar, af hvilka den förra har 0·891 och den senare 0·6 meters spårvidd.

De enskilda järnvägarnes *inkomster och utgifter* per bankilometer utgjorde under åren 1901—1905:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Nässjö—Oskarshamns järnväg:</i>					
Bruttoinkomst	5,572	5,521	5,990	6,522	6,252
Driftkostnad	3,451	3,438	3,640	3,910	3,879
Behållning	2,121	2,083	2,350	2,612	2,373
<i>Halmstad—Nässjö o. Jönköping—Vaggeryds järnvägar:</i>					
Bruttoinkomst	5,140	5,192	5,475	5,643	5,859
Driftkostnad	2,995	3,015	3,152	3,581	3,742
Behållning	2,145	2,177	2,323	2,062	2,117
<i>Skåne—Smålands järnväg:</i>					
Bruttoinkomst	2,922	3,180	3,636	3,928	4,027
Driftkostnad	2,221	2,211	2,516	2,771	2,838
Behållning	701	969	1,120	1,157	1,189
<i>Borås—Alfvesta järnväg:</i>					
Bruttoinkomst	—	—	3,572	4,373	4,518
Driftkostnad	—	—	2,360	2,448	2,569
Behållning	—	—	1,212	1,925	1,949

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Hvetlanda—Säfsjö järnväg:</i>					
Bruttoinkomst	4,276	4,518	4,542	4,397	4,681
Driftkostnad	3,235	3,209	2,781	2,943	3,362
Behållning	1,041	1,309	1,761	1,454	1,319
<i>Jönköping—Vireda järnväg:</i>					
Bruttoinkomst	3,102	3,145	3,619	3,916	3,867
Driftkostnad	2,411	2,025	2,079	2,183	2,404
Behållning	691	1,120	1,540	1,733	1,463

Nettobehållningens förhållande till byggnadskostnaden (för Halmstad—Nässjö järnväg inköpskostnaden) utgjorde för följande järnvägar:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	%	%	%	%	%
Nässjö—Oskarshamns järnväg	3.18	3.12	3.54	3.93	3.57
Halmstad—Nässjö o. Jönköping—Vaggeryds järnvägar	8.31	8.89	9.40	8.1	8.3
Skåne—Smålands järnväg	1.78	2.32	2.62	2.66	2.70
Borås—Alfvesta järnväg	—	—	1.87	3.01	3.11
Hvetlanda—Säfsjö järnväg	6.28	7.90	8.57	7.08	6.16
Jönköping—Vireda järnväg	2.47	3.68	5.05	5.78	5.01

De enskilda järnvägarne hafva under perioden lämnat följande utdelning till aktieägarne:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	%	%	%	%	%
Nässjö—Oskarshamns järnväg	9	8	8	9	9
Halmstad—Nässjö o. Jönköping—Vaggeryds järnvägar	5	5	5	5	5
Skåne—Smålands järnväg	—	—	—	—	—
Borås—Alfvesta järnväg	1)	1)	—	—	—
Hvetlanda—Säfsjö järnväg	6	7	6	6	6
Jönköping—Vireda järnväg	—	—	2) 6	2) 6	2) 6

Taxor för transporter å länets enskilda järnvägar hafva af Kungl. Maj:t fastställts: den 5 september 1902 för Borås—Alfvesta järnväg, att gälla intill utgången af år 1904; den 6 november 1903 för Skåne—Smålands järnväg, att gälla till och med år 1913; den 31 december 1903 för bandelen Svenljunga—Axelfors å Borås—Alfvesta järnväg, att gälla intill utgången af år 1904; den 31 december 1904 för Jönköping—Vireda järnväg, att gälla till och med år 1914, samma dag för Nässjö—Oskarshamns, Borås—Alfvesta och Hvetlanda—Säfsjö järnvägar, att gälla likaledes intill utgången af år 1914; samt den 16 juni 1905 för Västra centralbanan, att gälla till och med år 1909.

Under perioden hafva för enskildt bruk anlagts två smalspåriga järnvägar, hvilka icke upplåtits för allmän trafik och

1) Öppnad först den 23 december 1902. — 2) Utdelningen har endast ägt rum å preferensaktier.

för hvilkas anläggning koncession ej heller blifvit hos Kungl. Maj:t sökt. Den ena af dessa järnvägar går från Hohult-Spexeryds mangangrufvor i Ödestuga socken af Västra härad till Tenhults station å statsbanan mellan Jönköping och Nässjö. För anläggning af densamma, som ansetts erforderlig för grufdriften vid nämnda mangangrufvor, har nödigt område med stöd af gällande grufvestadga tilldelats Aktiebolaget Hohult-Spexeryds mangangrufvor vid en af bergmästaren i Södra distriktet på ansökan af nämnda bolag den 23 till 25 oktober 1905 verkställd förrättning. Denna järnväg är 0.6 meter bred, och Länsstyrelsen har genom resolution den 5 maj 1906 medgifvit, att järnvägen må korsa dels landsvägen från Jönköping till Tenhult på ett ställe samt dels bygdevägen från Tenhult till Kråkebo på två ställen. Den andra af dessa bägge för allmän trafik icke upplåtna järnvägar är af 3 fots spårvidd och sträcker sig från Bratteborgs station å Jönköping—Vaggeryds järnväg till Fägrida torfmosse. Den har af Eckersholms torfströaktiebolag blifvit anlagd för forsling af torfströ, brännorf, skogsprodukter m. m. Genom resolution den 9 oktober 1905 har Länsstyrelsen lämnat tillstånd till denna järnvägs framdragande öfver allmänna vägarne från Byarum till Eckersholm och från Stigamodal till Hook.

Elektriska spårvägar voro vid periodens slut ifrågasatta för Jönköpings stad, och beslut om dessas anläggning har numera fattats. I öfrigt förekommo ej elektriska spårvägar inom länet.

En *spårväg för hästkraft* har af Munksjö aktiebolag anlagts vid bolagets cellulosafabrik vid hemmanet Stödorp i Byarums socken för transport af virke från fabriken olika upplagsplatser, och Länsstyrelsen har genom resolution den 12 november 1904 medgifvit, att denna spårväg finge på två ställen komma att korsa landsvägen mellan Vaggeryds och Skillingaryds järnvägsstationer. En annan spårväg för hästkraft finnes i närheten af Gislaveds järnvägsstation mellan Gyllenfors och Hults brännorfmosse. Genom resolution den 5 juli 1902 har Länsstyrelsen tillåtit Svenska gummifabriksaktiebolaget i Gislaved att för framdragande af ett sidospår till nämnda hästbana korsa landsvägen Gislaved—Refteled och bygdevägen Gislaved—Anderstorp.

Genom resolution den 27 juni och den 9 juli 1904 har Länsstyrelsen tillåtit ägaren af Os bruk att utefter erforderlig del af allmänna vägen från Näsbyholm förbi nämnda bruk till Västra härads gräns anlägga en hästbana af 0.6 meters bredd. Denna hästbana synes emellertid icke komma att anläggas, enär ägaren af Os bruk börjat anlägga en järnväg om 0.6 meters spårvidd från nämnda bruk till Bors station.

De *allmänna vägarne* inom länet äro, såsom ofvan under första afdelningen af denna femårsberättelse omförmäls och af **tabell 2 framgår, fördelade på följande tio väghållningsdistrikt:** Tvetå härads, Vista härads landt-, Visingsö sockens. Mo härads, Norra Vedbo härads, Södra Vedbo härads, Västra härads, Östra härads, Östbo härads och Västbo härads väghållningsdistrikt.

Längden af de allmänna vägarne å länets landsbygd utgjorde enligt sagda tabell vid slutet af år 1905 3,810.067 kilometer, under det att, enligt förra femårsberättelsen, dessa vägar under år 1900 hade en längd af tillsammans 3,697.664 kilometer. Af de allmänna vägarne å landet voro enligt samma ta-

bell vid nu ifrågavarande periods slut 612·037 kilometer landsvägar och 3,198·010 kilometer bygdevägar, då däremot år 1900 funnos 685·030 kilometer landsvägar och 3,012·634 kilometer bygdevägar. Under perioden 1901—1905 hafva 10·784 kilometer nya landsvägar anlagts, och 137·513 kilometer landsvägar hafva vid de under perioden pågående vägdelningar förändrats till bygdevägar. Under perioden hafva nyanlagts 47·863 kilometer bygdevägar. Omlagda hafva under perioden blifvit 1·395 kilometer landsvägar och 42·800 kilometer bygdevägar.

De allmänna vägarne i *länets städer* hafva fortfarande en längd af 48·6 kilometer, af hvilka komma 24·145 kilometer på Jönköpings stad, 20·3 kilometer på Eksjö stad och 4·155 kilometer på Grenna stad.

De i förra femårsberättelsen omnämnda vägdelningarne i Tvetå, Östra och Östbo härads väghållningsdistrikt hafva under perioden afslutats, men besvär anfördes öfver samtliga dessa vägdelningar och voro vid periodens slut beroende på pröfning.

I afseende å antalet vägfyrkar, fördelade på olika beskattningsföremål, den uppskattade kostnaden för vägunderhåll in natura den tid, marken är bar, vägskatten per vägfyrk äfvensom vägkassornas inkomster och utgifter inom de olika väghållningsdistrikten hänvisas till tabell 2 a).

Ansökningar om understöd af allmänna medel till *vägundersökningar* för anläggning eller omläggning af allmänna vägar hafva äfven under denna period varit så talrika, att Kungl. Maj:ts Befallningshafvande måst afvisa många af dem äfvensom i flera fall endast medgifvit halfva undersökningskostnadens utgående af statsmedel. I ett par fall hafva äfven kommuner eller enskilde själfva guldit hela undersökningskostnaden. Af allmänna medel till vägundersökningar hafva under perioden tilldelats länet följande belopp, nämligen:

År 1901	500 kr.	År 1904	1,500 kr.
» 1902	1,000 »	» 1905	2,000 »
» 1903	2,300 »		

Af statsanslaget för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar har länet under perioden erhållit del med följande belopp:

År 1901	35,300 kr.	År 1904	26,300 kr.
» 1902	—	» 1905	15,800 »
» 1903	45,700 »	Summa	123,100 kr.

Under femårsperioden 1896—1900 utgjorde sammanlagda beloppet af sistnämnda statsanslag 260,000 kronor.

Under nu ifrågavarande period har *statsbidrag* anvisats till utförande af följande *vägbyggnadsföretag*:

	Väg- längd. Km.	Beräknad kostnad. Kr.	Stats- bidrag. Kr.
A. Anläggning af nya vägar:			
1) Från Bäckaby sockengräns vid Hjälmhester öfver Bjädesjö till landsvägen vid Myresjö järnvägsstation inom Myresjö och Lannskede socknar	10·920	33,100	22,000
2) Från Fågelhult vid bygdevägen mellan Käringsnäs och Källerstad förbi Segerstad till Refteleds järnvägsstation inom Reftele och Källerstads socknar	8·450	20,000	13,300

	Väg- längd. Km.	Beräknad kostnad. Kr.	Stats- bidrag. Kr.
3) Mellan hemmanen Byås i Färgaryds socken och Holmen i Långaryds socken	6·875	34,160	22,700
4) Dels från Horda by till bygdevägen vid Kolfarp och dels från bygdevägen Kolfarp—Upplid öfver Lökaryd till landsvägen mellan Tjursbacken och Säfrarp inom Östbo härads väghållningsdistrikt	5·600	15,300	10,200
5) Mellan Tvetå härads gräns vid Bergshult öfver Breafall och Hula till Vireda järnvägsstation inom Norra Vedbo härads väghållningsdistrikt	6·925	23,750	15,800
Summa	38·770	126,310	84,000
B. Omläggning af gamla vägar:			
1) Mellan Burseryds prästgård i Burseryds socken af Västbo härad och Alfsborgs läus gräns vid hemmanet Bäck i Håksviks socken	8·390	34,600	23,000
2) Mellan Våthults kyrka och landsvägen vid Gislaved uti Västbo härads väghållningsdistrikt	5·195	18,600	12,400
3) Från Aggarps hage förbi hemmanet Högshult till Gnosjö sockengräns inom Västbo härads väghållningsdistrikt	3·550	5,610	3,700
Summa	17·135	58,810	39,100

Af de ofvannämnda med statsanslag understödda vägföretagen hafva de nya vägarne under mom. 1 och 2 blifvit under perioden fullbordade, hvaremot de öfriga äro under arbete.

Af de vägarbeten, till hvilka statsbidrag beviljades under åren 1896—1900, hafva under nu ifrågavarande period följande blifvit *fullbordade* och af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen godkända, nämligen:

A. Anläggning af nya vägar:

- 1) af häradsvägen mellan Bredaryds järnvägsstation och Kulltorps sockengräns samt från nämnda sockengräns till gamla häradsvägen invid torpet Stugan inom Bredaryds och Kulltorps socknar;
- 2) från Tenhults järnvägsstation till Kråkebo inom Rogberga och Barnarps socknar;
- 3) från hemmanet Boda i närheten af Sandsjö järnvägsstation till Fjärdingsäng uti Norra Sandsjö socken;
- 4) mellan Stråkevad och Klefshults järnvägsstation inom Käfsjö och Åkers socknar;
- 5) den inom länet fallande delen af ny väg mellan Sunnerskog i Södra Unnarvads socken af Jönköpings län och Lidhults järnvägsstation inom Kronobergs län;
- 6) mellan Röksberg och Säfdabo inom Angerdshestra socken;
- 7) från Fosterhult till Sandvik inom Södra Hestra och Sandviks socknar;
- 8) från Forserums station till Lunnestorp i Barkeryds socken;
- 9) mellan landsvägarne vid Björneberg och Stattut i Järstorps socken.

B. Omläggning af gamla vägar:

- 1) af häradsvägen inom Åsenhöga socken mellan Marieholms bruk och Stengårdshults sockengräns;
- 2) vissa backar af vägen mellan Ekejö stad och Kälhester i Eksjö socken;
- 3) mellan hemmanet Svalhult och Gripenbergs järnvägsstation inom Adelöfs socken;
- 4) dels mellan Stenslabo och Runseryd å landsvägen mellan Jönköping och Eksjö samt dels mellan Forserum och Fintorp å bygdevägen i Forserums socken;
- 5) mellan Aggarp i Kulltorps socken och gamla vägen vid Kroksjölund inom Anderstorps socken;
- 6) förbi Stendrohult mellan Lida och Hälghult i Burseryds och Södra Hestra socknar;
- 7) af backar vid Hetseryd, Västerkvarn, Brohult, Bo och Slättö i Hjälmse-ryds socken.

Utan bidrag af allmänna medel hafva under perioden anlagts följande nya allmänna vägar:

A. Inom *Vista* härad: utfartsväg från Siringe järnvägsstation å Jönköping—Vireda järnväg till bygdevägen åt Svartorp, anlagd af samma järnväg;

B. Inom *Mo* härad: utfartsvägar till Hestra och Nissafors järnvägsstationer å Borås—Alfvesta järnväg, anlagda af nämnda järnväg;

C. Inom *Östbo* härad: 1) från Byarum öfver Boda, Boarp, Uddebo, Ofdaskog, Grytås och Pukarp till landsvägen vid Skillingaryd, anlagd af vederbörande kommuner; 2) från Hagshult öfver Torrmyran till Västra härads gräns, anlagd af Hagshults kommun; 3) från Upplid öfver Kolfarp och Skaftarp till Högakull, anlagd af Rydaholms kommun; 4) från Skaftarps by öfver Skaftarps kvarn till Långstorp, anlagd af Rydaholms kommun; 5) från Torp öfver Torstorp, Styckebo och Jonsbo till Kronobergs läns gräns, anlagd af Rydaholms kommun; 6) tvärsöfvervägen väster om vägkorset vid Nederled från Fåhuskärret till Torp, anlagd af Rydaholms kommun; 7) stationsvägarne vid Hillerstorps, Hädinge, Bors, Horda och Smålands-Rydaholms stationer å Borås—Alfvesta järnväg, anlagda af samma järnväg;

D. Inom *Västbo* härad: 1) stationsvägarne vid Gnosjö station å Borås—Alfvesta järnväg, anlagda af samma järnväg; 2) väg från Anderstorps station å Refteled—Gislaveds järnväg till Anderstorps kyrka, anlagd af Anderstorps kommun.

Följande omläggningar af allmänna vägar hafva under perioden verkställt utan bidrag af statsmedel:

A. Inom *Mo* härad: 580 meter af vägen vid Vik i Norra Hestra socken och 140 meter af vägen vid Näs i gränsen mellan Åsenhöga och Källeryds socknar, omlagda af Borås—Alfvesta järnväg i och för järnvägens framdragande;

B. Inom *Norra Vedbo* härad: vägen från Tranås köping till Ramsmåla vid Östergötlands länsgräns, omlagd af vägstyrelsen i häradets väghållningsdistrikt;

C. Inom *Östra* härad: bygdevägarne mellan Holsby och Alsheda stationer samt vid Kivills järnvägsstation, omlagda af Hvetlanda—Målilla järnväg för järnvägens framdragande;

D. Inom *Östbo* härad: 130 meter af vägen vid Hädinge Mellangård i Käfsjö socken, 80 meter vid Torp Södergård och 200 meter vid Västhorja Norregård i Värnamo socken, omkring 180 meter vid Nöbbeleds Södergård i gränsen mellan Värnamo och Västtorps socknar samt 60 meter vid Granstalida och 360 meter vid Sibbohult i Rydaholms socken;

E. Inom *Västbo* härad: 1) Vägen från Ås till Dannäs vid Lillieås, omlagd af ägaren till Lillieås; 2) vägar mellan Smålandsstenar och Burseryd vid Burseryds kyrkoherdeboställe, mellan Burseryd och Villstad vid Stubbakull, mellan Burseryd och Bosebo vid Lalabo, mellan Landeryd och Hestra och mellan Hestra och Skeppshult, omlagda af Västra centralbanans järnväg i och för järnvägens framdragande.

Under perioden har Länsstyrelsen förordat statsbidrag till följande vägarbeten, utan att ansökningarne om statsbidrag till desamma ännu blifvit af Kungl. Maj:t pröfvade vid periodens utgång:

1) anläggning af ny väg från Ryds by i Järsnäs socken;

2) anläggning af ny väg från Kramphult till Törestorp i Åsenhöga socken;

3) omläggning af vissa backar inom Håseby socken, nämligen: Vallnäsbackarne, Klippebacken, Sjöglelid, Högebrobackarne och Bostorpsbackarne å vägen Marianelund—Ingatorp, Hagstugulid och Stretelid å vägen Marianelund—Kråkehult, Ljungbybackarne, Långängsliden i Hults hage och Gullgårdebacken å vägen Marianelund—Karlstorp, Dämshultsbackarne och Smedjebrobacken å vägen Marianelund—Dals skjutsanstalt samt Järedabrobackarne å vägen Marianelund—Vimmerby;

4) anläggning af ny väg från hemmanet Bäck i Bonstorp socken till Månsarps järnvägsstation; och

5) omläggning af bygdevägen emellan torpet Stugan och Aggarps hage i Västbo härad.

Vidare har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom särskilda utslag den 29 september 1905 förordnat om utförande af följande vägföretag, som äro afsedda att utföras med statsanslag, men vid periodens slut ännu icke blifvit därtill anmälda:

1) dels omläggning af allmänna vägarne från lägenheten Sjövik till Gnosjö järnvägsstation samt från vägporten vid Lid till Töllstorps vägsäl vid Gärö vägbro, dels ock anläggning af ny väg från Lid till Gnosjö järnvägsstation; och

2) anläggning af allmän väg dels från Aggarps hage till Törestorp i Kulltorps socken, dels från Törestorp i sistnämnda socken till Hillerstorps järnvägsstation i Käfsjö socken och dels från vägsälket vid Föreborg å vägen Värnamo—Brännehylte till föreslagna vägen Aggarps hage—Törestorp å Tyngels mosse i Kulltorps socken.

Under perioden hafva hufvudsakligen på statens bekostnad, men delvis äfven med bidrag af kommuner och enskilda, följande *vägundersökningar* blifvit, förutom för åtskilliga här ofvan redan omnämnda vägföretag, verkställda af distriktschefen eller distriktsingenjören i Östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet för anläggning eller omläggning af vägar:

1) anläggning af ny väg från Gunnarshyltan vid gränsen mellan Västra och Östbo härad till Nydala kyrka;

2) anläggning af ny väg från Byarums järnvägsstation till Sonarps såg och kvarn;

3) anläggning af ny väg från Bringetofta kyrka till Hjartsöla;

4) anläggning af ny väg från Färgaryds kyrka till Höljeryd;

5) anläggning af nya vägar från Nissafors till Gynnäs by samt från Näs öfver Hagelstorp till Bäckshult;

6) anläggning af ny väg från Anderstorps järnvägsstation till bygdevägen emellan Anderstorp och Gislaved;

7) anläggning af ny väg från Mölnehult till vägen emellan Bosebo och Vätthults kyrkor;

8) anläggning af ny väg mot Fredrikedals järnvägsstation å Halmstad—Näsejö järnväg;

9) omläggning af vägen från Smålands—Tabergs järnvägsstation till Hacklarsbo;

10) omläggning af Boestadsbackarna och Lerfälleden i Nydala socken;

11) anläggning af ny väg från Marieholm till Hillerstorps järnvägsstation;

12) omläggning af bygdevägen från Kroksjö öfver Bjärsved till Västerån;

13) omläggning af bygdevägen från Flahult förbi Norra Hestra kyrka till gamla landsvägen åt Kättsjö;

14) anläggning af ny väg från Yrkullsund vid Kronobergs läns gräns till Horda järnvägsstation å Borås—Alfvesta järnväg; samt

15) anläggning af ny väg från Bäck i Femsjö socken till Yxult i Kronobergs län.

Ersättning för vinterväghållningen till ploglagen inom de särskilda väghållningsdistrikten har genom Länsstyrelsens särskilda utslag under åren 1902 och 1904 blifvit bestämd för en tid af fem år från och med år 1903 i *Mo* härads väghållningsdistrikt och från och med år 1905 i länets öfriga väghållningsdistrikt. I allmänhet utgår enligt nämnda utslag ersättningen till ploglagen fortfarande med visst årligt belopp till hvarje ploglag, men inom Östra och Västbo härads väghållningsdistrikt betalas från och med år 1905 ersättning till ploglagen endast för den tid, som verkligen användts för snöskotning eller plogning, med visst belopp per timme, särskildt för mansdagsverken och särskildt för kördagsverken.

Ploglagsindelning för vinterväghållningen inom de särskilda väghållningsdistrikten blef af Länsstyrelsen med stöd af föreskrifterna i 6 kapitlet väglagen under åren 1893 och 1894 fastställd att gälla tills vidare, men då nya ersättningsbelopp åt ploglagen bestämdes under åren 1899, 1902 och 1904, blefvo på de väghållningsskyldiges begäran åtskilliga ändringar i sammansättningen af ploglagen vidtagna.

Tiden för *vägsynförrättningarne* är enligt Länsstyrelsens i föregående femårsberättelse omförmälda särskilda beslut bestämd till antingen i början eller ock i midten af oktober månad.

Vägarne inom länet torde kunna sägas i *allmänhet* vara i *tämligen godt stånd*. I Västbo härads väghållningsdistrikt äro dock vägarne i mindre tillfredsställande skick. Krossad sten har emellertid på sista tiden börjat att användas till vägarne förbättring äfven där, och sedan 1905 års lag om utsträckning af skyldigheten att lämna bidrag till vägunderhållet trädt i tillämpning från och med år 1907, torde väggkassorna inom samtliga länets väghållningsdistrikt inom kort lämna tillgång till grundförbättring af vägarne.

Angående underhållet af *städernas vägar* hänvisas till de bägge närmast föregående femårsberättelserna. Å de väghållningsskyldige i Jönköping har under perioden uttaxerats 20 öre under år 1901 och under de öfriga åren 15 öre, allt per 1,000 kronor af fastigheternas taxeringsvärde.

Angående skyldigheten att underhålla och renhålla gator och torg inom *köpingar* och *municipalsamhällen* återopas den redogörelse, som lämnats i senaste femårsberättelsen.

De *enskilda by- och utfartsvägarne* i länet äro ofta i dåligt skick och försedda med en mängd grindar tätt in på hvarandra.

Vid den under år 1867 afslutade vägdelningen inom Västbo härad hade två hemman fått sig ålagdt att, i stället för väghållning, betjäna vägfarande vid öfverfart af det 3,600 fot breda sundet af sjön Bolmen mellan Bolmsö kyrka på ön Bolmsö och Sunnaryds by väster om nämnda sjö, hvar-est på bägge sidor allmän häradsväg mötte, hvarefter Kungl. Maj:t enligt nådiga bref den 2 december 1870 och den 1 september 1879 tillåtit innehafvarne af nämnda hemman att, så länge berörda vägdelning vore gällande, uppbära färjpenningar till bestämda belopp. Vid den under år 1901 afslutade nya vägdelningen i Västbo härad fingo emellertid sagda hemman särskilda väglotter för underhåll sig tilldelade, hvadan deras skyldighet att bestrida färjhållningen upphörde. I anledning häraf ålade Länsstyrelsen genom utslag den 24 oktober 1903, som fastställdes af Kammarkollegium den 23 februari 1905 och af Kungl. Maj:t den 24 november samma år, vägstyrelsen i Västbo härads väghållningsdistrikt att medelst väggkassan för framtiden vid omförmälda *färjled* hålla färja af enahanda beskaffenhet som hittills, d. v. s. präm- och roddbåtar, äfvensom ombesörja färjningen därstädes. De väghållningsskyldige i distriktet hafva sedermera hos Kungl. Maj:t anhållit om nådigt tillstånd att uppbära färjafgifter enligt viss föreslagen taxa, men Kungl. Maj:ts beslut på nämnda ansökan hade icke fallit vid periodens slut.

Bropenningar få sedan längre tid tillbaka upptagas vid bron öfver Nissan vid hemmanet Vik i Norra Hestra socken, men denna rättighet har icke begagnats sedan år 1889.

Vägpenningar få jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 29 september 1882 uppbäras af den, som å vägen mellan sjön Lången i Fryele socken och vägen från Tagel i Våxtorps socken öfver Os bruk till Lamhults järnvägsstation forslar skogseffekter på hjuldon, mot en afgift af 50 öre för hvarje enbetslass och 75 öre för hvarje parlass, dock med undantag i vissa fall för de hemmansägare, som till vägen upplåtit mark. Ifrågavarande vägpenningar hafva emellertid icke upptagits sedan år 1885.

Grindar förekomma ännu i vissa delar af länet ganska talrikt å de allmänna vägarne, särskildt i Västbo härad. Läns-

styrelsen har emellertid äfven under denna period förordnat om borttagande af åtskilliga grindar, hvilka ansetts kunna undvaras.

Af *skjutsanstalterna* i länet, hvilka vid periodens början voro 60, har 1 indragits, så att deras antal vid periodens slut voro 59 förutom båtskjutsen emellan Grenna och Visingsö. De nuvarande skjutsanstalterna utgöras af 21 gästgifverier och 38 skjutsstationer. Gästgifverierna voro vid periodens början 25, 4 af dem hafva nämligen under perioden förändrats till skjutsstationer. Anledningen till dessa förändringar af gästgifverierna har varit, dels att de utvecklade kommunikationerna gjort gästgifverihållning på en del platser onödig och dels att ölutsänkningen å gästgifverierna gifvit anledning till anmärkingar. Af de förut mot erhållande af entreprenadbidrag och af maximilegan i orten, 1 kr. 50 öre per häst och nymil, upplåtna skjutsanstalterna äro 4 numera utan åtnjutande af entreprenadbidrag och 3 af dem dessutom med mindre skjutslega än maximilegan i orten. Detta förhållande härleder sig däraf, att nykterhetsvänner, för att förhindra ölutsänkning vid skjutsanstalterna, vid skjutsauktionerna bjudit under sådana anbudsgifvare, som ämnat bibehålla ölutsänkning. Af ofvannämnda 38 skjutsstationer voro fyra inrättade vid järnvägsstationer i enlighet med stadgandet i 26 § 1 mom. i kungl. skjutsstadgan den 31 maj 1878, nämligen vid Marianelund, Landeryd, Smålandsstenar och Stockaryd. Skjutsstationen i Stockaryd har emellertid upphört från och med år 1906.

Till gäldande af *skjutsentreprenadbidragen* utgingo af statsmedel 3,774 kr. 50 öre år 1901, 3,774 kr. 50 öre år 1902, 3,733 kr. 50 öre år 1903, 3,692 kr. 50 öre år 1904 och 3,692 kr. 50 öre år 1905, eller tillsammans 18,667 kr. 50 öre. Med enahanda belopp hafva länets skattskyldiga invånare bidragit till skjutsentreprenaderna, och hafva för sådant ändamål å dem utdebiterats på hvarje bevillningskrona 2 öre under hvart och ett af åren 1901, 1902, 1903 och 1905 samt 1 öre under år 1904.

Båtskjuts är, såsom ofvan redan nämnts, under perioden fortfarande anordnad mellan Visingsö samt Grenna hamn. Från Visingsö åligger båtskjutsen innehafvarne af vissa hemman därstädes enligt åtagande och mot åtnjutande af båtlega, som fastställts genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 14 juni 1882. Båtskjutsen från Grenna till Visingsö är däremot upplåten på entreprenad mot erhållande af nämnda båtlega och dessutom bidrag från länets landsting. Båtlegan är densamma, som omnämnes i förra femårsberättelsen. För båtskjutsen gälla äfven vissa ordningsföreskrifter, som fastställt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande dels den 14 juni 1882 och dels den 10 oktober 1891.

Kronoskjuts har under perioden icke blifvit anlita, utan hafva alla transporter för kronans räkning, hvilka ej ombesörjts af järnväg, befordrats efter aftal med enskilda personer mot gällande skjutslega.

Antalet vid skjutsanstalterna utgångna *skjutshästar*, som under förra femårsperioden utgjorde 47,480, har under nu ifrågavarande period uppgått till 50,749. Antalet utgångna skjutshästar har sålunda under perioden ökat. Detta torde till en del bero på den lifliga affärsverksamheten äfven å landsbygden och handelsresandes talrika besök hos landthand-

landena samt äfven kanske i någon mån därpå, att gästgifvare och skjutsstationsföreståndare till följd af den å senare tiden verkställda indragningen af åtskilliga skjutsanstalter eller förändring af gästgifverier till skjutsstationer fruktat för, att en dylik indragning eller förändring skulle drabba dem och därmed inverka på deras rättigheter till ölutskänkning, hvarföre de tillsett, att de utgångna hästarne mera noggrant än förut antecknats i skjutsdagböckerna.

Till följd af den utveckling af samfärdsmedlen, som genom tillkomsten af en mängd järnvägar under de senaste årtiondena ägt rum, kunde det tyckas, att det gamla skjutsväsendet förlorat en stor del af sin förra betydelse. Å andra sidan har emellertid just på grund af de sålunda underlättade kommunikationerna antalet resande så väsentligt ökats, att skjutsbestyret, såsom ock den ofvan lämnade uppgiften om utgångna skjutshästar utvisar, icke undergått den minskning, man skulle kunnat förmoda. Skjutsväsendet spelar sålunda, åtminstone hvad detta län angår, fortfarande en icke oviktig roll för samfärdselns förmedlande. Emellertid föranleda de förändrade kommunikationerna skjutsanstaltarnas förläggande på nya platser och ombildning af skjutsväsendet i öfrigt. Den nya skjutsstadga, som för närvarande lär vara under utarbetande, torde blifva af stor betydelse för en sådan ombildning.

Angående skjutsningen i öfrigt inom länet hänvisas till tabell 2 c och d.

Postanstalterna inom länet voro år 1905 139, hvaraf 9 voro postkontor och 130 poststationer. Vid förra periodens slut funnos 8 postkontor och 120 poststationer. Sedan nytt postkontor öppnats i Tranås den 1 maj 1905, äro de nuvarande postkontoren belägna i Jönköping, Eksjö, Grenna, Tranås, Värnamo, Nässjö, Säfsjö, Hvetlanda och Gislaved.

Vid 1905 års slut verkställdes postbefordring å följande landsvägspostlinjer:

a) *kärrpost* å linjerna Gripenberg—Adelöf. Bröttjemark—Grenna, Aneby—Lommaryd, Nässjö—Nätarn, Tenhult—Svartorp, Tenhult—Ödestuga, Jönköping—Mohärad, Mulseryd—Bottnaryd, Hestra—Stengårdshult, Gnosjö—Åsenhöga, Forsboda—Dannäs—Forsboda, Bredaryd—Jälantofta, Smålandsstenar—Burseryd, Landeryd—Färgaryd, Landeryd—Gryteryd, Hörle—Fryeled, Säfsjö—Vrigstad, Landsbro—Ramkvilla, Hvetlanda—Målilla, Hvetlanda—Näshult, Hvetlanda—Österkorsberga;

b) *sjö- eller gångpost* å linjen Grenna—Visingsö;

c) *gångpost* å linjerna Vireda—Haurida, Stora Bosarp—Bonstorp, Bredaryd—Kulltorp, Gislaved—Rosebo, Bor—Gällaryd, Värnamo—Tännö, Smålands Rydaholm—Mistelås, Vrigstad—Björkaryd, Eksjö—Medalby, Kvill—Österökna, Farstorp—Stenberg, Österkorsberga—Lemnhult, Österkorsberga—Kyrkotorp;

d) *landtbrefbäring* å linjerna Grenna—Anneberg, Grenna—Vendelstorp, Visingsö—Säby, Visingsö—Stigby, Jönköping—Eskilstorp, Jönköping—Barnarp, Bröttjemark—Ölmestad—Bröttjemark, Byarum—Ofdaaskog, Mulseryd—Angerdshestra, Bottnaryd—Tokebo—Bottnaryd, Gislaved—Bälaryd, Åsenhöga—Velebo, Åsenhöga—Grantorp—Åsenhöga, Nissafors—Näs—Nissafors, Västbo Ås—Sunnaryd, Hillerstorp—Flahult—Hillerstorp, Gnosjö—Käringgårde, Smålands Rydaholm—Malaberg, Smålands Rydaholm—Slätterbohult—Smålands Rydaholm, Refteled—Hakarp—Refteled, Refteled—Hylte—Refteled, Smålandsstenar—Kappeded, Burseryd—Sandvik, Långaryd—Bästås—Långaryd, Långaryd—Kråås—Långaryd, Säfsjö—Bringetofta, Säfsjö—Skepperstad, Sandsjö—Gödeberg—Sandsjö, Sandsjö—Rödja, Vrigstad—Nyåla, Stockaryd—Lilla Kråkhult, Stockaryd—Svensbygd, Stockaryd—Hjälmseryd, Myresjö—Rågsjö, Lannaskede brunn—Margretelund, Hellinge—Sand, Hvetlanda—Björkeryd, Hvetlanda—Värne, Skede—Brostugan, Näshult—Massamåla, Aneby—Bälaryd, Aneby—Askeryd—Aneby, Frinnaryd—Vrangsjö—Frinnaryd, Linderås—Flugebo, Flisby—Riekelstorp—Flisby, Grimstorp—Almesåkra, Nässjö—Björkö, Hook—Norra Hubbestad, Skillingaryd—Tofteryd, Åker—Valingsberg, Klefshult—Mörkhult—Klefshult, Fryeled—Björkefors—Fryeled, Ingatorp—Svinhult, Emarp—Pelarne.

Därjämte befordrades post genom *ångbåtsexpeditioner* å linjerna Jönköping—Motala och Jönköping—Visingsö—Grenna.

Enligt Generalpoststyrelsens berättelse uppgingo de inom länet till postbefordran aflämnade *försändelsernas* antal och medeltalet försändelser på hvarje invånare till:

År.	Försändelser.	Per invånare.
1901	7,020,464	34
1902	7,832,098	38
1903	8,304,603	41
1904	8,713,589	43
1905	7,473,917	36

Inom Jönköpings län funnos vid 1905 års utgång *stats-telegrafstationer* i Jönköping, Eksjö, Hvetlanda, Nässjö och Värnamo. Sistnämnda telegrafstation är ny för perioden. Telefonstationer för befordran af telegram på svenska språket till och från orter i Sverige, Norge och Danmark, eller s. k. *telegramexpeditioner*, voro inrättade i Anderstorp, Bottnaryd, Forserum, Frinnaryd, Gislaved, Grenna, Huskvarna, Ormaryd, Refteled, Sandsjö, Skillingaryd, Smålandsstenar, Säfsjö, Tenhult, Tranås, Visingsö och Vrigstad.

Centraltelefonstationer vid 1905 års slut funnos i Jönköping med 831, Eksjö med 147, Hvetlanda med 67, Nässjö med 68 samt Värnamo med 62 abonnenter.

Växtelefonstationer voro Anderstorp med 12 abonnenter, Aneby med 8, Bankeryd med 9, Barnarp med 6, Bottnaryd med 9, Flisby med 7, Forserum med 13, Frinnaryd med 12, Gislaved med 31, Gnosjö med 16, Grenna med 32, Hofslätt med 8, Hult med 10, Huskvarna med 49, Jära med 5, Kärda med 5, Landsbro med 9, Malmbäck med 10, Mo härad med 6, Månsarp med 5, Norrahammar med 11, Ormaryd med 6, Refteled med 8, Sandsjö med 10, Skeppshult med 7, Skillingaryd med 17, Smålandsstenar med 10, Smålands Taberg med 9, Solberga med 12, Stockaryd med 5, Säfsjö med 31, Tenhult med 12, Tranås med 74, Västra Ryd med 9, Vaggeryd med 19, Visingsö med 6 samt Vrigstad med 8 abonnenter.

Såsom ofvanstående siffror, jämförda med i föregående femårsberättelse meddelade, angifva, har rikstelefonen under den gångna perioden högst betydligt utvecklats. Numera förekommer knappast någon socken inom länet, där icke någon telefonapparat finnes tillgänglig.

Fångtransporter verkställas å järnväg i alla de fall, då kostnaden för landsvägstransport skulle blifva lika dyr eller dyrare, och har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande därom utfärdat föreskrift i kungörelse den 13 april 1896.

Inom länets landsbygd idkas numera *varuforsling* såsom särskild näringsgren endast på något enstaka håll.

B) Sjökommunikationer. Den hufvudsakligaste sjötrafikleden inom länet är sjön Vättern. Beträffande länets tre hamnar vid Vättern, nämligen i städerna Jönköping och Grenna samt Visingsborgs hamn å Visingsö, åberopar Länsstyrelsen Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens årsberättelse i Sveriges officiella statistik.

Inom länets andra vattendrag än Vättern förekommer *sjöfart* å sjön Sommen på gränsen mellan Norra Vedbo härad och Östergötland samt i Svartån mellan Tranås och Sommen,

å sjöarne Ören i Norra Vedbo härad, Örken i Västra härad på gränsen mot Kronobergs län, Vidöstern i Östbo härad samt Bolmen och Unnen i Västbo härad. Å sjön Bolmen, där under förra perioden tre mindre ångbåtar uppehöllo trafiken, har ångbåtarnes antal nu inskränkts till två.

Svartån, där sjötrafik, på sätt ofvan nämnts, äger rum, har under perioden kanaliserats mellan Tranås och sjön Sommen. Genom utslag den 10 augusti 1898 förordnade Kungl. Maj:ts Befallningshafvande om inrättande af *allmän farled* i denna del af Svartån. En hamnplats har blifvit anlagd strax nedanför fallen i Tranås kvarn. Arbetet med hamnen och kanalen, hvartill statsanslag åtnjutits med 22,000 kronor, har utförts under åren 1905 och 1906. Trafiken på denna kanal led och Sommen uppehålls af en ångbåt, hvars rederi har sitt säte inom Östergötlands län.

Genom utslag den 14 januari 1902, som faststälts af Kammarkollegium den 2 april 1903 och af Kungl. Maj:t den 18 september samma år, har Länsstyrelsen förordnat om inrättande af ytterligare en allmän farled inom länet, nämligen från Marieholms järnverk i Åsenhöga socken af Mo härad genom sjöarne Mosjön och Flaten samt Svartån till Hillerstors station å Borås—Alfvesta järnväg. Utförandet af detta kanalarbete, hvartill statsbidrag erhållits med 36,700 kronor, påbörjades vid periodens slut.

Angående länets 2 ordnade allmänna *flottleder* i en del af Nissaån och sjön Vidöstern åberopar Länsstyrelsen sin femårsberättelse för åren 1891—1895.

Genom utslag den 14 oktober 1903 förordnade Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, sedan vederbörlig undersökning af distriktsingenjören i Östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet ägt rum, om inrättande af ytterligare en allmän flottled, i Emån från Sjunnsens vattenfall strax öster om Hvetlanda till Kalmar läns gräns, men arbetet med nämnda flottled torde på grund af därmed förenade rätt ansenliga kostnader icke komma till utförande.

Förutom i ofvannämnda flottleder flottas emellertid ganska mycket i länets vattendrag, och tvister förekomma rätt ofta såväl angående skada, som flottningen förorsakar strandägarne, som mellan de flottande rörande rätten att framkomma med flotte utan hinder af andras flottar. De stora kostnader, som ett ordnande af allmän flottled medför, har emellertid utgjort hinder för inrättandet af flera dylika allmänna flottleder.

C) **Sjöfart och handel.** *Sjöfarten till och från Jönköping* underhålles hufvudsakligen af ångfartyg, som göra regelbundna turer, nämligen: Per Brahe, Primus och Viktor Rydberg på Stockholm, Småland, Munksjö, Ran och Tyra på Göteborg samt Motala Express, Södra Vättern och Svedudden på hamnar i Vättern.

Antalet fartyg, tillhörande sjömanshuset i Jönköping, utgjorde 30 år 1905 mot 31 under år 1900. Af dessa voro 12 ångfartyg och de öfriga segelfartyg. Följande fartyg voro hemmahörande härstädes:

ångfartyget	Per Brahe	om 126.20 ton och 50 hästkrafter
›	Primus	› 164.21 › › 50 ›
›	Småland	› 127.26 › › 25 ›
›	Södra Vättern	› 84.91 › › 35 ›
›	Tyra	› 99.25 › › 25 ›

ångfartyget	Motala express	om 186.63 ton och 90 hästkrafter
›	Viktor Rydberg	› 167.75 › › 50 ›
›	Munksjö	› 113.57 ›
›	Ran	› 124.35 ›
Slupen	Riektor	› 48.31 ›
›	Jenny	› 41.56 ›
›	Elvira	› 39.85 ›
›	Neptun	› 32.00 ›
›	Victor	› 31.71 ›
›	Ruth	› 28.08 ›
›	Zenobia	› 24.07 ›
skeppet	Blenda	› 120.00 ›
galcassen	Augusta	› 70.75 ›
›	Hoppet	› 52.60 ›

Antalet till Jönköping under perioden ankomna samt därifrån afgångna fartyg utvisas af nedanstående tablå:

	Inrikes fart.				Utrikes fart.			
	Ångfartyg.		Segelfartyg.		Ångfartyg.		Segelfartyg.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
<i>Ankomna fartyg:</i>								
År 1901	767	61,389	526	20,497	3	327	—	—
› 1902	771	61,880	568	21,823	2	257	—	—
› 1903	762	58,845	530	19,703	1	125	1	100
› 1904	838	65,370	574	23,663	5	673	—	—
› 1905	797	61,322	532	21,368	—	—	—	—
<i>Afgångna fartyg:</i>								
År 1901	767	61,150	525	20,429	—	—	—	—
› 1902	770	61,199	565	21,659	—	—	—	—
› 1903	760	58,551	529	19,568	—	—	—	—
› 1904	841	65,341	570	23,406	—	—	—	—
› 1905	795	60,868	530	21,224	—	—	—	—

Hamnafgifterna i Jönköping hafva under perioden uppgått till följande belopp:

År.	Af fartyg. Kronor.	Af varor. Kronor.	Summa. Kronor.
1901	4,327.58	15,785.84	20,113.42
1902	4,407.80	16,374.28	20,782.08
1903	4,195.76	16,415.33	20,611.09
1904	4,827.76	17,579.65	22,407.41
1905	4,385.08	15,825.64	20,210.72
1901—1905	22,143.98	81,980.74	104,124.72
1896—1900	24,200.34	84,404.83	108,605.17
1891—1895	22,960.22	68,768.95	91,729.17

Hamnkassans behållning vid slutet af år 1905 utgjorde 226,727 kr., mot 190,251.77 kr. vid slutet af år 1900. Tullinkonsterna i Jönköping under perioden hafva utgjort:

År.	Tull- uppbörd. Kronor.	Transito- afgift. Kronor.	Nederlags- afgift. Kronor.	Tolags- ersättning. Kronor.
1901	209,516.74	100.48	990.78	10,445.80
1902	221,624.97	104.43	593.04	11,073.15
1903	193,132.65	89.23	819.75	9,337.70

År.	Tull- uppbörd. Kronor.	Transito- afgift. Kronor.	Nederlags- afgift. Kronor.	Tolags- ersättning. Kronor.
1904	199,055·92	93·95	870·59	9,925·26
1905	205,070·87	82·74	826·17	10,221·52
1901—1905	1,028,401·15	470·83	4,100·38	51,003·43
1896—1900	1,158,658·04	608·85	4,645·08	57,831·54
1891—1895	991,519·11	452·25	4,311·65	49,557·94

Det visar sig således, att tullinkomsterna liksom hamnaffifterna under ifrågavarande period nedgått.

In- och utförelsen i Jönköpings hamn af några viktigare varor framgår af nedanstående tabell D.

Från Jönköpings hamn har sjöfarten under perioden *börjat* och *slutat* följande dagar:

År 1901	börjat den 10 januari och slutat den 30 december
» 1902	» 2 » » » » 27 »
» 1903	» 12 » » » » 31 »
» 1904	» 22 » » » » 30 »
» 1905	» 9 » » » » 30 »

Slutligen må i fråga om hamnen i Jönköping nämnas, att arbete påbörjats med anläggning af kaj vid Munksjöns östra strand, samt att staden af ägaren till Strömsberg i Ljungarums socken inköpt den del af östra stranden af Munksjön, som tillhört Strömsberg.

Sjöfarten i *Grenna hamn* är mindre betydande. Under år 1905 anlöpdes hamnen endast af 9 ångare på reguljära turer mellan Jönköping—Stockholm, Jönköping—Göteborg eller Jönköping—Motala. Af dessa ångare har »Södra Vättern» underhållit reguljära och större delen af året dagliga turer mellan Jönköping, Visingsö och Grenna.

För trafiken vid hamnarna i Jönköping och Grenna har Kungl. Maj:t senast den 15 augusti 1902 fastställt nya *taxor*, hvilka gälla för tiden från och med år 1903 till och med år 1907.

Angående antalet af *handlande* jämte deras betjäning meddelas upplysningar i följande tabell:

	År 1900.			År 1905.		
	Hand- lande.	Betjä- ning.	Uppskattad inkomst. Kronor.	Hand- lande.	Betjä- ning.	Uppskattad inkomst. Kronor.
Jönköping	220	253	555,216	214	276	536,215
Eksjö	42	47	98,218	57	50	114,012
Grenna	21	19	20,800	14	13	24,870
Tranås	34	34	42,571	39	42	76,911
Värnamo	27	25	43,200	34	35	51,412
Landsbygden i öfrigt	610	301	433,084	678	366	570,744
Summa	954	679	1,193,089	1,033	782	1,374,164

Landthandlandena hafva, såsom af förestående tabell framgår, under perioden rätt ansenligt ökat inom länet. Till upplysning om *gårdfarihandeln* inom länet meddelas, att Länsstyrelsen utfärdat följande antal tillståndsbref för idkande af sådan handel:

För handel med:	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
Manufaktur och korta varor	28	32	32	33	31
Järn- och smidesvaror samt bleckkärl	2	2	2	2	2
Lerkärl	1	1	1	1	1
Summa	31	35	35	36	34

Tillstånd till *gårdfarihandel* har Länsstyrelsen under perioden nästan uteslutande lämnat åt sådana personer inom länet, hvilka sedan lång tid haft sin egentliga utkomst genom sådan handel och uppfylla de i lagen föreskrifna villkor för utfövande af dylik handel samt i öfrigt gjort sig väl kända.

Från och med år 1894 har Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inskränkt antalet beviljade *gårdfarihandelsrättigheter* i länet, hvilket nämnda år utgjorde 76.

Skälen till att Kungl. Maj:ts Befallningshafvande vidtagit dylik inskränkning af antalet *gårdfarihandelsrättigheter* i länet hafva varit, dels att något verkligt behof för landsbygden af *gårdfarihandeln* numera knappast synes förefinnas till följd af den utveckling *landthandeln* vunnit och då allmogen å trak-

Tab. D. *In- och utförelsen i Jönköpings hamn af några viktigare varor åren 1901—1905.*

År.	Aspvirke.	Bräder och plauk.		Järn, Stång- o. gjutet.		Tackjärn.		Spannmål.	
	Införsel. Kbm.	Införsel. Kbm.	Utförsel. Kbm.	Införsel. Kg.	Utförsel. Kg.	Införsel. Kg.	Utförsel. Kg.	Införsel. Kg.	Utförsel. Kg.
1901	11,842	900	371	357,457	348,540	119,000	80,000	2,273,600	23,800
1902	10,255	1,829	463	278,900	343,400	404,000	80,000	3,276,934	13,000
1903	9,298	1,506	186	360,057	105,440	1,396,900	56,500	2,481,667	33,334
1904	16,500	1,490	381	436,528	259,340	2,974,400	—	1,859,865	—
1905	9,893	1,580	—	369,700	336,000	2,329,100	—	1,186,966	18,500
1901—1905	57,788	7,305	1,401	1,802,642	1,392,720	7,223,400	216,500	11,079,062	93,634
1896—1900	49,930	7,577	842	3,022,662	3,357,041	4,998,300	299,400	11,379,056	144,709
1891—1895	41,158	2,357	1,384	2,696,328	3,662,900	12,566,400	395,500	Hektoliter. 3,638,039	Hektoliter. 367,803

^{190/09.} K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1901—1905. Jönköpings län.

tens marknader har tillräcklig tillgång till sådana varor, som af de fasta landthandlandena icke kunde saluföras i tillräckligt urval, såsom korgar, kappor, hattar och mössor, dels att gårdfarihandeln därför utgjorde en osund konkurrens till landthandeln, dels att de, som sökte tillstånd till idkande af gårdfarihandel, till en betydande del utgjordes af bofaste handlande, hvilka använde dem tilldelade gårdfarihandelsrättigheter uteslutande för att drifva handel vid marknader (utan sådan rättighet ägde de nämligen endast att sälja sina varor på själfva marknadsdagarne, men med dylikt tillstånd kunde de afyttra varorna äfven dagarne före och efter marknadsdagarne) samt vid allmänna kreatursmöten och torgdagar vid järnvägsstationer och andra större samhällen på landsbygden, vanligen från tillfälliga bodar, stånd eller bord, dels att samma handel vore svår att kontrollera, så att allmänheten icke föranleddes att inköpa underhaltiga varor och betala dem öfver deras värde, dels att gårdfarihandlandena undandrog sig särskild beskattning å de orter, där handeln utöfvades, samt dels slutligen att den ambulatoriska handeln minskade hågen för fast arbetsanställning.

För de *utländska handelsresande*, som inom länet erlagt stadgad bevillning, har denna uppgått till 2,400 kr. år 1901, 3,300 kr. år 1902, 2,400 kr. år 1903, 2,700 kr. år 1904 och 2,200 kr. år 1905.

Under femårsperioden hafva hos Länsstyrelsen inregistrerats 2 nya *föreningar för ekonomisk verksamhet* med begränsad personlig ansvarighet och 27 sådana föreningar utan personlig ansvarighet. Af de under perioden registrerade ekonomiska föreningarne utgjorde 11 s. k. landtmannaföreningar.

Marknadernas antal i länet var vid periodens slut det samma som vid dess början. Med afseende å marknaderna hafva emellertid följande förändringar under perioden ägt rum. Almesåkra marknad i Almesåkra socken har flyttats till Malmbäcks järnvägsstation i Malmbäcks socken och benämnas nu Malmbäcks marknad. Tjursbackens marknadsplats har blifvit flyttad till den närbelägna stationen Smålands Rydaholm å Borås—Alfvesta järnväg, och Kommerskollegium har förordnat, att nämnda marknad skulle från och med år 1904 benämnas Rydaholms marknad. Sandsjö marknadsplats hålles enligt Kommerskollegii utslag den 20 november 1903, som af Kungl. Maj:t faststälts, från och med år 1904 vid Sandsjö järnvägsstation i stället för å de i närheten af sockenkyrkan belägna Sandsjö klockaregårds ägor. Kungsbro marknad inom Hagerida socken har enligt Kommerskollegii utslag den 22 april 1904, hvori Kungl. Maj:t efter anförda besvär icke gjort ändring, förflyttats till Vireda järnvägsstation i Vireda socken och benämnas nu Vireda marknad.

Å länets landsbygd förekomma fortfarande med Länsstyrelsens tillstånd s. k. *kreatursmöten*. Nya sådana hafva under perioden inrättats enligt Länsstyrelsens nedannämnda beslut, nämligen: i Almesåkra den 14 maj 1902; i Törnestorp, Stensabo i Dannäs socken den 19 juni 1903; vid Bröttjemarks järnvägsstation under år 1904 och vid Hestra järnvägsstation under år 1905. Kreatursmötena i Skirö socken hafva upphört enligt Länsstyrelsens beslut den 12 september 1904.

Allmänna torgdagar å länets landsbygd hafva under år 1901 inrättats i Vaggeryds stationssamhälle. Dylika torgdagar förekomma i öfrigt å ett flertal tätare bebyggda platser

Tab. E. *Minuthandel med och utskänkning af spirituösa drycker i Jönköpings län åren 1901—1905.*

	År 1901—02.				År 1902—03.				År 1903—04.				År 1904—05.				År 1905—06.			
	Minuthandels- ställen.	Utskänknings- ställen.	Antal sålda liter.	Afgift. Kronor.	Minuthandels- ställen.	Utskänknings- ställen.	Antal sålda liter.	Afgift. Kronor.	Minuthandels- ställen.	Utskänknings- ställen.	Antal sålda liter.	Afgift. Kronor.	Minuthandels- ställen.	Utskänknings- ställen.	Antal sålda liter.	Afgift. Kronor.	Minuthandels- ställen.	Utskänknings- ställen.	Antal sålda liter.	Afgift. Kronor.
Jönköping . . .	4	8	289,251	135,278.76	3	8	253,784	140,063.56	3	8	259,671	140,895.74	3	8	250,815	146,874.46	3	8	270,048	169,798.04
Eksjö	1	4	187,109	39,956.45	1	3	167,319	45,424.20	1	3	163,484	52,720.48	1	2	159,174	54,315.71	1	2	165,277	56,971.60
Grenna	1	1	19,556	5,172.53	1	1	21,657	4,937.76	1	1	?	4,050.00	1	1	?	4,050.00	1	1	?	4,050.00
Landsbygden . . .	?	?	?	19,200.00	?	?	?	25,372.50	?	?	?	25,350.00	?	?	?	23,850.00	?	?	?	23,709.38
Summa	—	—	—	199,607.74	—	—	—	215,798.02	—	—	—	223,016.22	—	—	—	229,090.17	—	—	—	254,529.02
<i>Fördelning:</i>																				
Provision	—	—	—	399.20	—	—	—	431.58	—	—	—	446.03	—	—	—	458.18	—	—	—	71.58
Hushållnings- sällskapet	—	—	—	19,920.84	—	—	—	21,536.66	—	—	—	22,257.01	—	—	—	22,863.19	—	—	—	25,445.72
Landstinget	—	—	—	39,841.71	—	—	—	43,073.30	—	—	—	44,514.04	—	—	—	45,726.40	—	—	—	50,891.60
Länets sock- nar	—	—	—	13,413.13	—	—	—	17,725.22	—	—	—	17,709.51	—	—	—	16,661.62	—	—	—	16,563.39
Länets städer	—	—	—	90,023.47	—	—	—	95,022.32	—	—	—	98,231.26	—	—	—	102,010.66	—	—	—	114,993.54
Statkontoret	—	—	—	36,009.39	—	—	—	38,008.94	—	—	—	39,858.37	—	—	—	41,370.12	—	—	—	46,563.29
Summa	—	—	—	199,607.74	—	—	—	215,798.02	—	—	—	223,016.22	—	—	—	229,090.17	—	—	—	254,529.02
<i>Utanordnad:</i>																				
Från Stats- kontoret	—	—	—	95,955.41	—	—	—	97,277.18	—	—	—	100,485.10	—	—	—	104,457.75	—	—	—	104,372.35

inom länet enligt Länsstyrelsens beslut under föregående femårsperiod.

Beträffande *handeln med spirituösa drycker* hänvisas till *tabell E* (sid. 34).

Uti det i denna tabell upptagna antalet utskänkingsrättigheter äro icke upptagna rättigheterna till utskänkning af spritdrycker å fartyg. Sådana utskänkingsrättigheter meddelades under perioden allenast åt tre passagerareångare å traden Jönköping—Stockholm samt åt passagerareångarfartyget Motala Express å traden Jönköping—Motala.

Rättigheterna till utskänkning af brännvin i länets tre städer hafva varit upplåtna åt bolag, i Grenna dock icke under periodens sista år. En vanlig brännvinsutskänkingsrättighet fanns dock under sistnämnda år i Grenna å hotell Brahe. Bolagens nettovinst på rörelsen uppgick under försäljningsåret 1 oktober 1905—1 oktober 1906, i Jönköping till 168,951 kr. 94 öre och i Eksjö till 56,971 kr. 60 öre. I dessa belopp ingå dock

de af bolagen erlagda försäljningsavgifterna, i Jönköping 4,950 kronor och i Eksjö 2,250 kronor.

Sedan brännvinsutskänkning vid gästgifverierna i Bö-laryd och Gislaved i Västbo härad till följd af innehafvarnes död upphört under perioden, funnos vid dess slut endast 5 brännvinsutskänkingsställen å länets landsbygd, nämligen vid gästgifvaregårdarne Broarp i Södra Vedbo härad, Hvetlanda i Östra härad, Skillingaryd och Värnamo i Östbo härad samt Ölmostad i Västbo härad. Som gästgifvarehemmanet i Skillingaryd är uppdeladt på åtta hemmansdelar, samt ägarne till sju af dessa afsagt sig rättigheten att idka brännvinsutskänkning, förekommer sådan utskänkning endast hvar åttonde år i Skillingaryd. Senast ägde den rum under försäljningsåret 1899—1900. Under nu förevarande period har brännvinsutskänkning i Skillingaryd således icke ägt rum.

5. Kameralförhållanden.

Rörande *hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m.* år 1905 hänvisas till *tabellbilagan 3*. Jämföras uppgifterna i denna tabell med motsvarande uppgifter för förra perioden, framträda skiljaktigheter hufvudsakligen i följande afseenden. Antalet jordtorp, ej upptagna i jordeboken, har sjunkit med 502 och antalet ryttare-, soldat- och båtsmanstorp med 642. Förklaringen till den betydliga nedgången är att söka däri, att torpen afsöndrats. Antalet under perioden fastställda afsöndringar utgör nämligen 1,780 emot 628 under förra perioden, således en ökning af 1,152. Taxeringsvärdena å landet hafva stigit högst afsevärdt, nämligen: å jordbruksfastighet, för hvilken bevillning erlägges, med 4,347,600 kronor och å »annan» fastighet, för hvilken bevillning erlägges, med 8,502,000 kronor, hvaraf största delen kommer på fastigheter i köpingar och därmed jämförliga orter. Äfven i städerna hafva taxeringsvärdena ökat betydligt, å hus och tomter med ej mindre än 8,214,900 kronor.

Sammanräknade fastighetstaxeringsvärdet för länet utgjorde enligt sammandragen öfver bevillningen:

År 1901	138,373,000 kr.,	hvaraf bevillningsfria	14,553,700 kr.
» 1902	140,496,600 »	»	15,209,100 »
» 1903	150,917,800 »	»	16,317,500 »
» 1904	152,755,850 »	»	16,876,100 »
» 1905	156,447,700 »	»	17,260,900 »

Af *kronans under enskild disposition varande hemman* hafva genom skatteköp försålts:

1) jämlikt Konungens Befallningshafvandes resolution den 26 juni 1901 kronohemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Solshester Sörgård n:r 1 i Skede socken, Östra härad, för 45:31 kr.; samt

2) jämlikt kungl. bref den 26 juli 1901 $\frac{1}{4}$ mantal af Visingsöskolegodshemmanet Sötåsa n:r 3 Norrgården, om 1 mantal krono, i Adelöfs socken, Norra Vedbo härad, för 1,645:55 kr.

Utarrenderade kronoegendomar hafva under perioden försålts på sätt inhämtas af följande *tabell F* (sid. 36).

Flertalet upplåtelse gälla lägenheter, afsedda till egna hem för fabriksarbetare. Att köpeskillingarne för de försållda hemmanen så betydligt öfverstigit hemmanens taxeringsvärdet, beror därpå, att hemmanen haft sparad skog och att vid taxeringsvärdenas bestämmande alltför litet afseende brukar fästas vid jordbruksfastigheters skogstillgångar.

Vid periodens slut funnos 174 för kronans räkning utarrenderade egendomar. Arrendeavgifterna för år 1905 utgjorde för dem sammanlagdt 122,464 kronor.

Från ekklesiastika boställen hafva genom *afsöndring för alltid* upplåtelse skett sålunda:

1) från kyrkoherdebostället $1\frac{1}{2}$ mantal krono Lommaryd Prästgården n:r 1, i Lommaryds socken, ett jordområde om 16 ar 90 kvm. till tomt för fattighus m. m., jämlikt kungl. bref den 3 maj 1901;

2) från komministerbostället $\frac{1}{4}$ mantal Torskinge Klockaregården n:r 4 och stombemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Torskinge stom n:r 1, båda i Torskinge socken, ett jordområde om 7 ar 40 kvm. till utvidgning af församlingens skolhusplan, jämlikt kungl. bref den 5 juni 1903;

3) från komministerbostället $\frac{2}{8}$ mantal Gnosjö n:r 1 med Förekuil, i Gnosjö socken, ett jordområde om 9 ar 10 kvm. för utvidgning af församlingens kyrkogård, jämlikt kungl. bref den 28 oktober 1904;

4) från kyrkoherdebostället 1 mantal Värnamo Prostegården n:r 5, i Värnamo socken, ett jordområde om 7 ar 67 kvm. till tomt för Värnamo köpings och sockens gemensamma sockenstuga, jämlikt kungl. bref den 24 mars 1904;

5) från komministerbostället $\frac{1}{4}$ mantal Tannåker Klockaregården n:r 2, i Tannåkers socken, ett jordområde om 43 ar 89 kvm. till plan för församlingens folkskola, jämlikt kungl. bref den 26 augusti 1904;

6) från det Södra Hestra kyrka tillhöriga hemmanet $\frac{1}{8}$ mantal Hestra Klockaregården n:r 1, i Södra Hestra socken, en lägenhet om 1 hektar 36 ar 50 kvm., utgörande tomt för Södra Hestra pastorats sparbanks hus, jämlikt kungl. bref den 16 december 1904;

7) från stombemmanet 1 mantal Lannaskede stom n:r 1, i Lannaskede socken, ett jordområde om 30 hektar 66 ar 30 kvm. mossmark för utvidgning af Lannaskede nya hälsobrunns område m. m., jämlikt kungl. bref den 23 juni 1905; samt

8) från kyrkoherdebostället $1\frac{3}{4}$ mantal krono Skärstad Prästgården n:r 3, i Skärstads socken, tre jordområden, nämligen ett om 46 ar 76 kvm. till utvidgning af församlingens kyrkogård, ett om 16 ar 27 kvm. till plan för sockenstuga och ett om 8 ar 64 kvm. till plan för fattighus, jämlikt kungl. bref den 25 augusti 1905.

Kronan har under perioden för tillökning af kronoparkerna inköpt nedannämnda fastigheter:

Enligt kungl. bref.	N a m n.	Areal i hektar.	Köpe-skilling. Kronor.	Kronoparks-område.
1903 ¹⁷ / ₄	⁹ / ₆₄ mantal Åkaköp, Örgölen kalladt, ³ / ₁₆ mantal Åkaköp och ² / ₆₄ mantal Åkaköp, Sjöoset kalladt, alla i Vrigstads s:n och Västra härad . . .	362.89	18,437	Åkaköp.
» »	¹ / ₄ mantal Högeberg n:r 1 i Ingatorps s:n och Södra Vedbo härad . . .	287.20	39,000	Österås.
1904 ⁴ / ₃	Frälsetjorden Spinkhemmet n:r 1 i Askeryds socken och Norra Vedbo härad . . .	84.48	6,000	Spinkhemmet.
1905 ²⁶ / ₅	Större delen af återstående ¹ / ₄ mantal Högeberg n:r 1 i Ingatorps s:n och Södra Vedbo härad . . .	161.47	10,000	Österås.
	Summa	896.04	73,437	—

Endast 2 frälseräntor hafva under perioden inlösts, nämligen frälseräntan af dels ²/₃ mantal af frälsehemmanet Sunneränga n:r 3 Södergården om 1 mantal, i Flisby socken och Södra Vedbo härad, för ett inlösningsbelopp af 2,285 kronor samt dels frälsehemmanet 1 mantal Hagelstorp n:r 1, i Källeyrds socken och Mo härad, för ett inlösningsbelopp af 3,146 kronor.

Under ifrågavarande fem år har fastställelse i författningsenlig ordning meddelats å 1,780 jordafsöndringar, nämligen:

År 1901	192	År 1904	342
» 1902	290	» 1905	551
» 1903	405	Summa	1,780

Dessa jordafsöndringar, hvilka samtliga skett för alltid under full äganderätt, äro belägna i:

Tveta härad	459	Östra härad	121
Vista »	49	Västra »	147
Mo »	50	Östbo »	415
Norra Vedbo »	179	Västbo »	232
Södra »	128	Summa	1,780

Till jämförelse meddelas, att antalet fastställda jordafsöndringar utgjorde under perioden 1891—1895 180 och under perioden 1896—1900 628. Af de afsöndrade lägenheterna har endast ett fåtal utgjort jordbrukslägenheter. Flertalet afsöndringar äro belägna i närheten af industrianläggningar eller järnvägsstationer.

Beträffande egendomar af *fideikommissnatur* samt egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* och *främmande makters undersåtar* lämnas upplysningar i tabellerna 4, 5 och 6.

Emot det sätt, hvarpå dessa egendomar skötts under perioden, hafva icke förekommit några anmärkningar.

Tab. F.

Utarrenderade kronoegendomar i Jönköpings län, försålda åren 1901—1905.

År.	Mant.	Egendomens namn.	Arrende året före försäljn. Kr.	Köpe-skilling. Kr.	Tax-värde vid försäljn. Kr.	År.	Mant.	Egendomens namn.	Arrende året före försäljn. Kr.	Köpe-skilling. Kr.	Tax-värde vid försäljn. Kr.
1902	¹ / ₁₀	Hökasjö n:r 1, Skede s:n	400	23,200.00	—	1903	—	Lägenhet. n:r 4 under ¹ / ₂ mtl Hälsby n:r 1 med Olofstorp, Hälsby s:n	—	535.00	—
»	² / ₅₀	Ön under Hökasjö n:r 1, d:o		800.00	—	»	—	Lägenhet. n:r 37 under d:o, d:o	—	451.00	—
»	³ / ₅₀	Davidstorp under d:o, d:o		1,500.00	—	»	—	» » 20 » » »	—	465.00	—
1903	¹ / ₂	Södra Isaryd n:r 4 Södergården, Frinnaryds s:n	310	14,405.00	6,800	»	—	» » 25 » » »	—	421.50	—
»	⁵ / ₈	Alanderyd n:r 3 Bältaregården, Värnamo s:n	490	20,010.00	9,000	»	—	» » 28 » » »	—	602.00	—
»	—	Lägenheten Lilla Brumesmålen under ¹ / ₄ mtl Brumesmålen n:r 1, Adelöfs s:n	—	1,970.00	—	»	—	» » 35 » » »	—	605.00	—
»	—	Lägenheten Jennylund under ¹ / ₂ mtl Hälsby n:r 1 med Olofstorp, Hälsby s:n	—	601.00	—	»	—	» Brunsholm under ¹ / ₄ mtl Appelhester n:r 5 Börjesgården, Alseda s:n	—	700.00	—
»	—	Lägenhet. Strömslund i Haga under d:o, d:o	—	601.50	—	»	—	Lägenhet. Brunsdal under d:o, d:o	—	300.00	—
»	—	» » » » »	—	652.00	—	1904	¹ / ₄	Appelhester n:r 5 Börjesgården, i d:o s:n, med undantag af nyssnämnda 2 lägenheter	280	13,010.00	4,000
»	—	» Fridensborg » » »	—	590.00	—	»	¹ / ₂	Kristerstorp n:r 1, Fröryds s:n	530	20,300.00	13,000
»	—	» Marieborg » » »	—	600.00	—	»	—	Lägenhet. n:r 33 under ¹ / ₂ mtl Hälsby n:r 1 med Olofstorp, Hälsby s:n	—	531.00	—
»	—	Ej namngifven lägenhet » » »	—	500.00	—	»	—	Lägenhet. n:r 6 under d:o, d:o	—	354.00	—
»	—	Lägenhet. n:r 13 » » »	—	650.00	—	»	—	» » 7 » » »	—	354.00	—
»	—	» » 14 » » »	—	600.00	—	»	—	» » 8 » » »	—	453.00	—
»	—	» » 18 » » »	—	457.00	—	»	—	» » 27 » » »	—	550.00	—
»	—	» » 21 » » »	—	408.00	—	»	—	» » 5 » » »	—	508.00	—
»	—	» » 3 » » »	—	805.00	—	»	—	» » 24 » » »	—	429.00	—
»	—	» » 9 » » »	—	532.00	—	»	—	» » 29 » » »	—	600.00	—
»	—	» » 34 » » »	—	540.00	—	»	—	» » 26 » » »	—	450.00	—
»	—	» » 2 » » »	—	540.00	—			Summa	2,010	112,414.00	82,800
»	—	» » 17 » » »	—	410.00	—						
»	—	» » 36 » » »	—	424.00	—						

Byggnadsverksamheten i staden Jönköping har under ifrågavarande period varit något minskad, i det antalet nya bostadshus inom stadens planlagda område belöper sig till endast 36 mot 58 under förra perioden. Dock må erinras, att till följd af den s. k. egnahemsrörelsen många hus uppförts å platser utom det planlagda området; någon bostadsbrist har därför under senare åren icke rådt inom staden. Bland större byggnadsföretag må nämnas dels det bostadshus för arbetare, som Aktiebolaget Godhem låtit uppföra i hörnet af Odens- och Östra Holmgatan, och dels det af staden uppförda badhuset vid Norra Strandgatan.

I Eksjö däremot har byggnadsverksamheten varit synnerligen liflig, detta, liksom så mycket annat, beroende på re-

gimentsförläggningen. Inom stadens planlagda område hafva uppförts 14 byggnader, hvarjämte officerare vid husarregementet utom detsamma uppfört ett icke oansenligt antal villor. Den egentliga egnahemsrörelsen bland de mindre bemedlade har under perioden varit lifligare än någonsin, och ett högst betydligt antal så kallade lägenheter hafva bebyggt, hvarigenom olägenheterna af trångboddhet inom staden väsentligt afhjälpts.

Å landsbygden har byggnadsverksamheten i sammanhang med den stora ökningen af afsöndringarnas antal varit stadd i rask utveckling. I Västbo härad har nytt tingshus uppförts. Beslut om uppförande af nya tingshus för Norra Vedbo, Östbo samt Tveta, Vista och Mo härad hafva fattats under perioden.

Tab. G. Lån som kommuner i Jönköpings län åren 1901—1905 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.

År och dag.	Kommunens namn.	Lånets belopp. Kronor.	Lånets ändamål.	År och dag.	Kommunens namn.	Lånets belopp. Kronor.	Lånets ändamål.
1901 jan. 19.	Lommaryd.	2,000	Reparationer och nybyggnader af fattighus.	1903 dec. 4.	Långaryd.	40,000	Aktieteckning i Västra centralbanan.
> febr. 8.	Värnamo landtkommun.	10,000	Aktieteckning i Skåne—Smålands och Borås—Alfvesta järnvägsaktiebolag.	1904 jan. 22.	Åker.	9,000	Gäldande af kostnaderna för nytt fattighus.
> mars 22.	Vireda.	4,000	Aktieteckning i Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag.	> > >	Källeryd.	2,500	Reparation af församlingens kyrka.
> juni 7.	Båreryd.	25,000	Bidrag till järnvägsanläggning från Ref-teleds järnvägsstation till Gislaved.	> > 29.	Öreryd.	5,000	Aktieteckning i Borås—Alfvesta järnvägsaktiebolag.
> juli 26.	Värnamo.	10,000	Uppförande af skolhus.	> april 29.	Norra Sandsjö.	15,000	Ombyggande af gammalt och uppförande af nytt skolhus.
> aug. 9.	Bankeryd.	7,000	Tillbyggnad af ett folkskolehus och flyttning af ett småskolehus.	> maj 13.	Alseda.	50,000	Aktieteckning i Hvetlanda—Målilla järnvägsaktiebolag.
> okt. 11.	Byarum.	6,000	Uppförande af skollärarebostad.	> > 20.	Bankeryd.	14,000	Konvertering af låna och uppförande af tillbyggnad till folkskolan.
> dec. 31.	Norra Solberga.	35,000	Fullbordande af kyrkobyggnad och uppförande af nytt skolhus.	> sept. 2.	Ökna.	20,000	Aktieteckning i Hvetlanda—Målilla järnvägsaktiebolag.
1902 jan. 24.	Nåshult.	6,000	Skolhusbyggnad.	> > 23.	Tranås köping.	250,000	Inköp af hemmanet ^{19/80} mantal Tranås kvarn, kanalisering af Svartån mellan Tranås köping och sjön Sommen, inköp af fastigheten n:r 46 Norra Gyllenfors, anskaffande af brandmaterieell och betalning af skuld för anläggning af gångbanor m. m.
> april 4.	Hvetlanda.	25,000	Restaurering af församlingens kyrka.	> okt. 14.	Värnamo församling.	20,000	Inköp af mark, uppförande därstädes af ett grafkapell samt reparation af kyrkan.
> maj 2.	Forsrum.	10,000	Uppförande af torn vid kyrkan.	> dec. 16.	Norra Ljunga.	2,500	Påbyggnad af folkskolehuset.
> > 30.	Säby.	40,000	Inköp af tomt och uppförande därå af ett skolhus.	> > 21.	Adelöf.	16,000	Skolhusbyggnad.
> okt. 17.	Järstorp.	4,000	Reparation af kyrkan.	1905 jan. 27.	Linderås.	16,000	D:o.
> nov. 14.	Nässjö municipalsamhälle.	120,000	Anskaffande af brandmaterieell, anläggning af kloakledning, inköp af ^{1/2} mtl Runneryd n:r 1 i Nässjö socken jämte fyra från nämnda hemman försälda tomter samt inlösen af samhällets skuld till Smålands enskilda bank.	> febr. 3.	Tannåker.	2,000	D:o.
> dec. 19.	Korsberga.	12,000	Skolhusbyggnad.	> april 7.	Vireda.	10,000	D:o.
> > 31.	Häseby.	15,000	D:o.	> maj 12.	Ölmestad.	17,000	D:o.
1903 febr. 20.	Svarttorp.	4,500	Bestridande af kostnader för uppförande af byggnader å skollärarebostället Löffällan samt för ett nybyggt fattighus.	> juni 2.	Sandseryd.	19,000	Bestridande af kostnader för skolhus och lärarebostäder, betalning af oguldna delar af lån samt betäckande af brister i församlingens skol- och slöjdekassor.
> mars 20.	Ljungarum.	23,000	Uppförande af skolhus och betalning af ogulden återstod å lån, som upptagits för byggande af annat skolhus.	> sept. 6.	Byarum.	9,000	Uppförande af nytt och tillbyggnad af gammalt skolhus.
> juli 17.	Barseryd.	15,000	Aktieteckning i Västra centralbanan.	> > 15.	Nässjö.	45,000	Inlösende af tillfälliga lån för uppförande af folkhögskole- och skolhusbyggnad samt anläggning af ny kyrkogård.
> > >	Södra Hestra.	15,000	D:o d:o.	> > 22.	Gnosjö.	6,000	Inköp af ny orgel samt utvidgning och ordnande af församlingens kyrkogård.
> Okt. 3.	Höreda.	7,000	Uppförande af skolhus.				
> > 10.	Ingatorp.	20,000	Uppförande och ombyggande af skolhus.				
> nov. 20.	Hakarp.	80,000	Aktieteckning i Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag.				
> dec. 11.	Marbäck.	7,000	Uppförande af skolhus och gäldande af äldre tillfälliga lån för skolväsendet.				

Rörande laga skiften och hemmansklyfningar samt *landtmäteriväsendet* i öfrigt inom länet torde Konungens Befallningshafvande få hänvisa till Landtmäteristyrelsens årliga berättelser.

Kronouppbörd utgör numera icke föremål för Konungens Befallningshafvandes femårsberättelser. I afseende härå torde därför här endast böra omförmålas, att utskylder och arrenden ingått ordentligt med jämförelsevis få rester.

För *Landstingets* och *kommunernas* tillgångar, skulder, inkomster och utgifter lämnas fullständig redogörelse uti de af Statistiska Centralbyrån utarbetade, under litt. U i Bidrag till Sveriges officiella statistik offentliggjorda, årliga berättelser, äfvensom uti »Tidskrift för Sveriges landsting och större kommuner». Landstingskassan förvaltas fortfarande af en utaf tre personer bestående, af Landstinget utsedd kommitté, hvilken enligt den för densamma af 1892 års landsting fastställda instruktion äfven har att vårda alla öfriga mellan Landstingets sammanträden förekommande, Landstinget angående angelägenheter, hvilkas ombesörjande icke enligt allmän lag eller nämnda instruktion tillkommer Landstingets ordförande, viss medlem af kommittén eller Landstingets tjänstemän.

Under åren 1901—1905 hafva kommuner inom länet erhållit nådigt *tillstånd att upptaga lån*, ställda på längre återbetalningstid än två år, till den omfattning, som *tabell G* (sid. 37) utvisar.

Vidare hafva de i *tabell H* angifna kommuner under perioden erhållit nådigt *tillstånd att disponera kyrkkassas medel*.

Häradernas och städernas inkomst i *sakören* utgjorde år 1905:

Tveta, Vista och Mo härad	46:32	Västbo härad	10:00
Norra och Södra Vedbo »	226:50	Jönköpings stad	335:00
Östra härad	46:00	Eksjö »	124:50
Västra »	70:00	Grenna »	21:50
Östbo »	11:25	Summa	891:07

Tillgångar till häradernas utgifter för tingshus med arkiv, aflöning åt häradstjänare och inbindning af häradsrättens protokoll och öfriga i domsagornas arkiv förvarade handlingar beredas dessutom genom uttaxering på häradets invånare, enligt stadgade grunder. Inom Norra Vedbo härad betalas dock häradets utgifter fortfarande af häradssällmanningen Holavedens kassa.

Dessa afgifter debiteras och indrifvas i Tveta, Vista och Mo härad samt Södra Vedbo härad fortfarande i sammanhang med kommunalutskylderna på rekvisition af tingshusföreståndarne, hvilka vid sammanträden inför häradsrätten af ombud från tingslagets socknar tillsatts tillika med revisorer för granskning af tingshusföreståndarnes räkenskaper, samt uppbäras i Norra Vedbo härad ur häradssällmanningen Holavedens kassa af en tingshusföreståndare, hvilken tillsatts på enahanda sätt som de nyssnämnda tingshusföreståndarne, men i de öfriga häraderna debiteras dessa medel af häradsskrifvarne och indrifvas af kronofogden.

Angående *vägs-katten* hänvisas till tabellbilagan 2.

6. Politi.

A) **Undervisningsväsende.** a) **Den högre undervisningen.** Den främsta undervisningsanstalten i länet är *Jönköpings högre allmänna läroverk*, som är fullständigt å såväl

latin- som reallinjen. Lärarepersonalen där utgjordes höstterminen 1905 af rektor, 7 lektorer, 13 adjunkter, 6 extra lärare och 4 öfningslärare. Lärjungarnes antal utgjorde:

År.	Gemensamma linjen.	Real-linjen.	Latin-linjen.	Summa.
1901	177	180	82	439
1902	193	182	79	454
1903	191	192	88	471
1904	263	155	65	483
1905	305	116	46	467

Höstterminen 1905 öfvades 452 lärjungar i teckning, 181 i sång och 44 i instrumentalmusik. Under perioden hafva 52 lärjungar å latinlinjen och 51 å reallinjen aflagt godkänd mogenhetsexamen.

Den af grefve Per Brahe d. y. och Katarina Stenbock genom gåfvobref den 12 mars 1647, den 4 januari 1654 och den 4 oktober 1673 stiftade s. k. *Visingsöfonden*, hvilken på grund af kungl. brefvet den 4 september 1811 flyttades till Jönköpings läroverk, uppgick den 31 december 1904 till 323,276 kr. 41 öre och öfverlämnades enligt föreskrift vid samma års slut till Statskontoret att där förvaltas.

Vid slutet af år 1905 hade Jönköpings högre allmänna läroverks byggnadsfond en behållning af 13,049 kr. 48 öre samt biblioteks- och materialkassan i behållning 556 kr. 99 öre. Vid samma tid uppgick behållningen i ljus- och vedkassan till 2,720 kr. 55 öre och i premie- och fattigkassan till 972

Tab. H. Kommuner i Jönköpings län åren 1901—1905 meddelade tillstånd att disponera kyrkkassas medel.

År och dag.	Kommunens namn.	Belopp. Kronor.	Ändamål.
1901 okt. 11.	Vireda.	Årligen i 10 år fr. o. m. år 1901 275 kr. af räntemedel.	Aflöning åt organist.
» » 25.	Bonstorp.	D:o i 5 år fr. o. m. år 1901 100 kr. af d:o.	D:o åt organist och klockare.
» dec. 6.	Bälaryd.	D:o i 10 år fr. o. m. 1 maj år 1901 100 kr. af d:o.	D:o åt organist.
1904 jan. 22.	Hagrida.	1,000 kr. utan återbetalningsskyldighet.	Gäldande af kostnaden för verkställd reparation af församlingens skolhus.
» mars 4.	Norra Unnaröd.	Årligen i 5 år fr. o. m. år 1904 100 kr. af räntemedel.	Aflöning åt organist.
» sept. 23.	Våthult.	D:o d:o fr. o. m. år 1904 110 kr. af d:o.	D:o åt klockare.
» » »	Ödestuga.	D:o d:o fr. o. m. 1 maj år 1904 200 kr. af d:o.	D:o åt d:o och organist.

kr. 65 öre. Under 1905 års hösttermin voro 52 lärjungar befriade från afgift till byggnadsfonden och 15 lärjungar från afgift till både biblioteks- och materialkassan, hvar emot icke någon var befriad från afgift till ljust- och vedkassan.

Eksjö stads lägre allmänna femklassiga läroverk har under perioden omändrats till *realläroverk*. Undervisningen därstädes bestrides nu af rektor, 6 adjunkter och 3 öfningslärare. Lärjungeantalet har där under perioden varit följande:

	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
Vårterminen	81	95	110	114	108
Höstterminen	95	114	114	110	105

Nytt läroverkshus anses vara behöfligt i Eksjö.

I Grenna stad och Värnamo köping finnas fortfarande *privata läroanstalter*, nämligen i Grenna fröken Valborg Francks privatskola och i Värnamo en samskola. Den under förra perioden i Grenna befintliga privatskolan för gossar har numera upphört. Den kvarvarande skolan, som icke åtnjuter något offentligt anslag, hade år 1905 19 lärjungar, af hvilka 3 voro gossar och 16 flickor. Samskolan i Värnamo, som benämnes Värnamo privata elementarläroverk, började sin verksamhet år 1897 och har åtnjutit statsanslag sedan år 1903. Under år 1905 hade denna skola i anslag af staten 1,400 kr., af köpingen 600 kr., af andra kommuner 200 kr. samt af enskilde 800 kr. Lärjungeantalet vid samskolan var under periodens sista år 42.

Under perioden har tillkommit en ny privat läroanstalt å länets landsbygd, nämligen samskolan i Hvetlanda, åt hvilken Hvetlanda municipalsamhälle uppfört en stor, präktig skolbyggnad. Skolan, som åtnjuter ett årligt anslag från samhället af 500 kronor, hade år 1905 57 elever under vårterminen och 58 under höstterminen, hvilka undervisades af rektor, 2 lärare och 3 lärarinnor.

År 1902 bildades inom Tranås köping en förening, benämnd Tranås läroverksförening, med ändamål att i Tranås köping upprätthålla en samskola med 4 eller, därest omständigheterna sådant medgäfv, 5 klasser, motsvarande samma klasser vid statens allmänna läroverk. Denna förening har alltsedan varit i verksamhet och räknade vid 1905 års slut 42 medlemmar. Sedan läsåret 1904—05 är detta läroverk femklassigt, och undervisningen handhafves af 2 lärare, 3 lärarinnor och 1 gymnastiklärare. Vid början af läsåret räknade läroverket 40 elever, däraf 22 gossar och 18 flickor. För denna skola har Tranås köping utan ersättning upplåtit tre rymliga och ljusa lärosalar i gamla folkskolehuset, hvilkas uppvärmning, belysning och städning likaledes bekostas af köpingen. Terminsafgifterna hafva utgått med 40, 45, 50, 55 och 60 kronor i respektive första, andra, tredje, fjärde och femte klasserna. Skolans angelägenheter handhafvas af en styrelse om sju personer, och har skolan såväl inspektor som läkare.

Af *läroverk för kvinnlig ungdom* finnas fortfarande 3 mera betydande i Jönköping, nämligen Jönköpings elementarskola för flickor, som under höstterminen 1905 hade 167 lärjungar, f. d. Storeckenfeldtska skolan med 83 lärjungar under nästlidna års hösttermin samt fröknarna Santessons skola, Västra elementarläroverket för flickor, hvilken sistnämnda termin hade 123 lärjungar. Förstnämnda skola samt Västra elementarläroverket för flickor hafva fortfarande åtnjutit

statsanslag, som under år 1905 utgått med 4,200 kr. för den förra och med 2,500 kr. för den senare. Anslag från staden till dessa skolor hafva utgjort 4,200 kr. för Jönköpings elementarskola för flickor och 1,750 kr. för Västra elementarläroverket, som därjämte af Jönköpings stads och läns sparbank åtnjutit ett årligt anslag af 500 kr. F. d. Storeckenfeldtska skolan har från sparbanken haft ett räntefritt lån å 8,000 kronor.

Jönköpings elementarskola för flickor har för statsanslaget haft skyldighet att hålla 9 frielever och att åt 14 elever lämna undervisning mot en årsafgift af högst 50 kr., hvarjämte denna skola, som äfvenledes af sparbanken haft ett räntefritt lån af 10,000 kronor, härför skall lämna undervisning åt 3 frielever.

Västra elementarskolan för flickor åter skall för statsanslaget dels meddela undervisning kostnadsfritt åt 5 lärjungar, dels mot en årsafgift, som ej får öfverstiga 50 kronor, åt 9 lärjungar. För anslaget från staden skall skolan meddela kostnadsfri undervisning åt 3 lärjungar.

F. d. Storeckenfeldtska skolan har icke några skyldigheter i fråga om det räntefria lånet från sparbanken, men håller dock 5 frielever och 30, som mot nedsatt afgift erhålla undervisning.

Eksjö 8-klassiga läroverk för flickor åtnjuter i anslag från staten 1,000 kr. om året och från staden likaledes 1,000 kr. årligen, mot skyldighet att mottaga vissa frielever och vissa elever mot lägre afgift.

b) **Folkskoleväsendet.** Länets är uppdeladt i 130 *skol-distrikt*, af hvilka 101 sortera under domkapitlet i Växjö, 22 under Linköpings och 7 under Skara domkapitel. Folkmängden utgjorde vid 1905 års slut 206,177 personer, spridda på en ytvidd af 10,616 kvadratkilometer. Af dessa voro 33,642 barn i skolåldern, nämligen 17,033 gossar och 16,609 flickor. Jämföras åren 1905 och 1900, visar folkmängden en ökning under perioden af 3,141 personer, under det stegringen i de skolpliktiga barnens antal uppgår till 1,314. Ordnas skol-distrikt, folk-mängd och skolpliktiga barn häradsvis, erhålles enligt folkskolestatistiken för år 1905 följande öfversikt:

	Skol-distrikt.	Folk-mängd.	Barn i skolåldern (7—14 år).	
			Antal.	% af folk-mängden.
Tveta härad	15	28,054	5,089	18.1
Vista >	4	7,559	1,196	15.9
Mo >	10	7,330	1,115	15.2
Norra Vedbo >	12	18,159	3,208	17.6
Södra Vedbo >	10	14,321	2,427	17.0
Östra >	18	22,671	3,583	15.8
Västra >	20	28,227	4,605	16.3
Östbo >	14	22,595	3,666	16.2
Västbo >	24	28,398	4,450	15.6
Städerna	3	28,963	4,308	14.8
Hela länet 190		206,177	33,642	16.3

För de skolpliktiga barnens undervisning voro år 1905 inom länet 231 folkskolor, 38 mindre folkskolor och 267 småskolor eller tillsammans 536 *skolor* i verksamhet, däraf 504 på landsbygden och 32 i städerna. De fasta folkskolorna voro 165, de allra flesta med endast en lärare vid samma

skola. De flyttande folkskolorna voro 66. Med ett undantag voro de mindre folkskolorna alla fasta. Fasta småskolor funnos till ett antal af 118, medan de flyttande uppgingo till 149. Fortsättningsskolorna voro 89 och slöjdfadningarna för gossar eller för flickor 280. Till belysning af utvecklingen i skolorganisationen under femårsperioden meddelas, att de fasta skolorna från år 1900 ökats från 202 till 320, medan däremot de flyttande minskats från 262 till 216.

De i läsämnen undervisande lärarne och lärarinnorna voro år 1905 231 män och 409 kvinnor. Af dessa voro 298 anställda vid egentliga folkskolan, 38 vid mindre folkskolan, 304 vid småskolan. Härtill kommo 17 lärare och 39 lärarinnor, som undervisade endast i öfningsämnen. År 1900 voro motsvarande tal 261 lärare och lärarinnor vid egentliga folkskolan, 26 vid mindre folkskolan och 290 vid småskolan, eller tillsammans 577 undervisande, däraf 232 män och 345 kvinnor; hvartill är att lägga 57 endast i öfningsämnen undervisande. Lärarekåren har alltså under femårsperioden ökats med 63, nämligen 37 i folkskolan, 12 i mindre folkskolan och 14 i småskolan, men minskats med 1 i öfningsämnen.

Vid slutet af år 1905 funnos 376 församlingarnas egna skolhus, 151 förhyrda eller hyresfritt upplåtna och 87 skolträdgårdar för undervisning i trädgårdsskötsel och trädplantering. År 1900 voro de egna skolhusen 371. Till åskådliggörande af föregående textuppgifter meddelas nedanstående tabell I.

Af de 33,642 skolpliktiga barnen hade 27,612 undervisats i skoldistriktens egna undervisningsanstalter, nämligen 17,493 i folkskolor, 1,244 i mindre folkskolor och 8,875 i småskolor samt 526 i andra distrikts skolor af samma art; af de återstående hade 31 erhållit undervisning i seminarieöfningskolor, 26 i högre folkskola, 344 i allmänna läroverk eller fackskolor, 48 i skolor för abnorma barn, 518 i enskilda skolor och 301 i hemmen. Däremot åtnjöto 2,914 barn, som före

skolålderns slut afgått med fullständiga afgångsbetyg från folkskolan, samt 245, som afgått efter inhämtande af folkskolans minimikurs, icke någon annan undervisning än som meddelas i repetitionsskola. Utan undervisning voro på grund af sjukdom 135 barn och 862 af annan ej uppgifven anledning. Om 80 skolpliktiga saknades alla uppgifter. Lärjungarna i fortsättningsskolorna voro 1,342 och i slöjdskolorna 4,965.

Till jämförelse meddelas följande uppgifter om de skolpliktiga barnen år 1900. Hela antalet utgjorde då för länet 32,328. De voro för undervisningen fördelade på följande sätt:

16,370 i egentliga folkskolor, 973 i mindre folkskolor, 9,193 i småskolor, 494 i andra distrikts skolor, 19 i högre folkskola, 320 i allmänna läroverk eller fackskolor, 38 i skolor för abnorma barn, 545 i enskilda skolor samt 753 i hemmen. I saknad af undervisning i egentlig mening voro 2,610, som afgått efter godkänd afgångsexamen, 194 som slutat efter inhämtande af folkskolans minimikurs, 112 sjuka och 583 af annan anledning. Om 124 saknades uppgifter i fråga om skolundervisningen.

Utgifterna för ifrågavarande folkundervisningsanstalter uppgingo till 900,590·82 kronor med nedanstående belopp i de olika utgiftsposterna:

Lärarepersonalens aflöning	542,752·69 kr.
Skollokaler och inventarier	214,958·06 »
Undervisningsmaterieell	16,454·74 »
Öfriga utgifter	126,425·33 »

Till bestridande af dessa utgifter hade statsverket bidragit med 275,787·92 kr. samt landsting, hushållningssällskap eller andra skoldistrikt med 5,579·83 kr. I räntor, arrenden eller afkomst af donationer hade skoldistriktet en inkomst af 14,678·14 kr. Till utdebitering på de skattskyldige återstodo 567,954·91 kr. utom naturaprestationerna till ett värde af 36,590·02 kr.

Tab. I. Antal folkskolor och småskolor samt vid dem anställda lärare och lärarinnor i Jönköpings län år 1905.

	Folkskolor.	Mindre folkskolor.		Småskolor.		Skolhus.		Skolträdgårdar för undervisning.	Lärare och lärarinnor i läsämnen.												Endast i öfningsämnen undervisande.	
									I folkskolor.						I mindre folkskolor.		I småskolor.					
									Ordinarie.		Extra ordinarie.		Biträdande.									
									Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.	Lärare.	Lärarinnor.		
Tveta härad	25	4	1	—	27	12	42	20	14	34	5	2	4	—	3	—	1	—	50	2	4	
Mo »	12	1	1	—	3	1	17	2	3	7	7	—	—	—	—	—	1	—	4	1	—	
Vista »	12	—	3	1	4	9	19	13	2	11	1	—	—	—	—	—	4	—	13	—	1	
Norra Vedbo »	16	9	4	—	6	12	37	7	5	24	3	—	—	—	2	—	4	1	19	6	5	
Södra Vedbo »	15	7	7	—	8	9	36	4	5	19	3	—	—	—	—	—	7	—	17	—	1	
Östra »	11	13	4	—	11	25	47	22	12	22	4	—	—	—	2	—	4	2	36	1	2	
Västra »	14	21	9	—	9	33	73	18	13	31	4	—	—	—	2	—	8	1	42	—	2	
Östbo »	21	7	2	—	13	21	44	16	17	22	6	—	—	—	1	1	2	3	31	2	4	
Västbo »	26	4	6	—	18	27	53	49	15	23	7	—	—	—	—	—	5	—	47	4	12	
Städerna	13	—	—	—	19	—	8	—	1	25	18	2	2	—	2	1	—	—	38	1	8	
Summa	165	66	37	1	118	149	376	151	87	218	58	4	6	—	12	2	36	7	297	17	39	

Vid femårsperiodens slut utgjorde skoldistriktens skulder 642,421·93 kr., medan tillgångarna vid samma tid belöpte sig till 343,520·79 kr. Beloppet af donerade medel till skolväsendet uppgick till 207,037·49 kr. Medeluttaxeringen per fyrek var 24·94 öre. Högsta uttaxeringen uppgick till 54 öre och den lägsta till 5·5 öre. Medelkostnaden för hvarje skolpliktigt barns undervisning var 27·03 kr. I medeltal erlade hvarje person 4·41 kr. till folkskoleväsendet.

Hvad städerna särskildt beträffar, utgjorde i Jönköping antalet folkskolebarn under höstterminen 1905: i folkskolan 1,458, däraf 727 gossar och 731 flickor, samt i småskolan 817, däraf 435 gossar och 382 flickor. Antalet folkskolebarn under höstterminen 1900 uppgick däremot till 2,668.

Lärarepersonalen har utgjort, förutom en folkskoleinspektör, i folkskolan 22 manliga och 18 kvinnliga lärare, samt i småskolan 32 lärarinnor. Därtill kommo 1 lärare och 6 lärarinnor, som endast undervisat i öfningsämnen.

Antalet af lärare, som undervisade i slöjd, har utgjort tillhoppa 13.

För slöjdundervisningen har folkskolan i Jönköping åtnjutit statsanslag med 1,600 kr. för goss-slöjd och 1,000 kr. för flickslöjd, hvarjämte anslag lämnats af staden med 9,025 kr., däraf 4,625 kr. för manlig och 4,400 kr. för kvinnlig slöjd, samt af länets slöjddkommitté med 900 kr., däraf 400 kr. för goss- och 500 kr. för flickslöjd.

Från staden hafva under perioden med goda resultat utsändts *skollofskolonier* af fattiga skolbarn, hvilka därigenom fått under somrarna återvinna hälsa och krafter å landet. Dessa skollofskolonier hafva åtnjutit penningbidrag af såväl stadsfullmäktige som Jönköpings stads och läns sparbank.

I *Eksjö* finnas 2 folkskolor, 1 för gossar och 1 för flickor, hvardera indelad i fyra klasser med en lärare eller lärarinna för hvarje klass. Lärjungeantalet utgjorde år 1905 omkring 420. Nybyggnad för folkskolan uppgifves vara af behovet påkallad.

Undervisningen i *Grenna* folk- och småskolor besörjdes år 1905 af två lärare och två lärarinnor. Elevantalet utgjorde samma år 65 gossar och 80 flickor.

Högre folkskola finnes fortfarande i Huskvarna. Den har under perioden åtnjutit ett statsanslag af tillsammans 10,800 kr., hvaraf utgått 1,200 kr. för år 1901, samt 2,400 kr. för hvart och ett af åren 1902, 1903, 1904 och 1905. Under läsåret 1903—04 funnos där anställda 7 lärare, hvaraf 4 dock endast i öfningsämnen. Under samma läsår meddelades undervisning åt 47 lärjungar. Omkostnaderna för skolan utgjorde år 1903 4,571 kr. 47 öre.

Från och med år 1900 hafva Jönköpings och Kalmar läns norra landstingsområden ett *småskolelärarinneseminarium* i Eksjö, som i medeltal besökts af 25 lärjungar årligen. Undervisningen bestrides af föreståndaren och en lärarinna samt en extralärare och en öfningslärare.

Angående statens bidrag till *slöjdundervisningen* i skolorna hänvisas till Sveriges officiella statistik. Landstingets anslag har under perioden utgått med 3,750 kr. årligen. Hushållningssällskapet har bidragit med 1,750 kr. om året. Inresset för skolundervisningen i slöjd har under perioden varit lifligt, hvilket framgår däraf, att under år 1905 antalet man-

liga slöjdskolor i länet uppgick till 138 och de kvinnliga slöjdskolorna till 147. Motsvarande antal år 1902 utgjorde respektive 121 och 125. Under perioden hafva årligen 1,200 kr. af ifrågavarande anslag användts till stipendier åt elever vid Näås slöjdläroreseminarium.

De i förra femårsberättelsen omförmälda två *arbetsstugor* i Jönköping hafva under perioden fortsatt med sin verksamhet samt varit flitigt besökta.

c) **Lägre tekniska yrkesskolor.** Jönköpings lägre tekniska yrkesskola har under perioden utöfvat sin verksamhet under ungefär enahanda förhållanden, som vid förra periodens slut. Skolan har under perioden fortfarande åtnjutit årliga anslag med 4,000 kr. af staten, 1,500 kr. af Landstinget, 1,000 kr. af Hushållningssällskapet och 3,000 kr. af staden eller tillsammans 9,500 kronor. Antalet lärjungar var under arbetsåret 1905—06 351, af hvilka 237 voro män och 114 kvinnor. Under samma läsår var lärarnes antal 8. I öfrigt hänvisar Länsstyrelsen i fråga om skolan till sina föregående femårsberättelser.

Under perioden har tillkommit en ny lägre teknisk yrkesskola i Värnamo. Denna skola började sin verksamhet under år 1905 på föranstaltande af goodtemplarlogen »Lagans ros» och lämnade fri undervisning för omkring 12 elever. Undervisningen meddelades af 2 ingenjörer. Sedermera har skolan utvecklats så, att den under år 1906 hade 26 elever och 4 lärare samt sökt statsanslag.

Den i förra femårsberättelsen omnämnda *tekniska aftonskolan i Tranås*, har under perioden fortfarande varit i verksamhet, men ej åtnjutit statsanslag. Vid början af arbetsåret 1905—06 begagnade sig 40 elever af undervisningen, som meddelades af tre vid skolan anställda lärare. Terminsafgiften utgjorde nämnda läsår 4 kronor. Denna yrkesskola, som icke åtnjuter något understöd vare sig af stat eller kommun, utan uppehålles af enskild person, öfvertogs sistlidna höst af den nybildade Fabriks- och handtverksföreningen i Tranås.

d) **Folkhögskolor.** Inom länet finnas fortfarande 2 folkhögskolor, nämligen Jönköpings läns folkhögskola i Nässjö och folkhögskolan i Värnamo.

Jönköpings läns folkhögskola, som från och med den 1 november 1897 är förlagd i Nässjö, har en styrelse, bestående af tio medlemmar, af hvilka skolans föreståndare är själfskrifven samt länets landsting utser fyra, kyrko- och skolrådet i Vireda pastorat, i egenskap af förvaltare af den till skolan donerade Jakobiska fonden, en och folkhögskoleföreningen fyra medlemmar. Folkhögskolan har nu funnits inom länet i 30 år samt bevistats af 663 manliga lärjungar, af hvilka 73 genomgått tvåårig kurs. I medeltal har sålunda skolan haft 24·5 manliga lärjungar per år. Skolan har en kvinnlig afdelning, som varit i verksamhet under nio år. Densamma har varit besökt af 195 lärjungar, af hvilka 5 genomgått tvåårig kurs. Medeltalet för kvinnliga elever vid skolan utgör således 22·2 per år. Under den tid skolan varit förlagd till Nässjö, har densamma af Nässjö kommun åtnjutit fria undervisningslokaler, hvilkas uthyrningsvärde af kommunen uppskattats till 800 kronor per år. Därest skolan kommer att dit förläggas under nästa femårsperiod, har dock kommunen, som är betungad af höga skatter, förbehållit sig en årlig hyra af nyssnämnda belopp, 800 kr., men å andra sidan förbundit

sig att under perioden lämna skolan ett årligt bidrag af 400 kr. Landstinget har under perioden fortfarande lämnat årligt bidrag till skolan med 2,100 kr. till manliga afdelningen och 500 kr. till kvinnliga afdelningen. Statsbidrag har utgått på följande sätt:

År.	Anslag till skolan.		Till mindre bemedlade elever.	
	Manliga afdelningen.	Kvinnliga afdelningen.	Manliga.	Kvinnliga.
1901	kr. 2,500	940	542	225
1902	» 2,000	880	315	120
1903	» 2,700	930	270	319
1904	» 2,400	930	350	182
1905	» 2,600	980	250	216

Folkhögskolans båda afdelningar hafva omfattats med mycket intresse, och examina därstädes hafva utvisat tillfredsställande resultat af undervisningen.

Folkhögskolan i Värnamo upprätthålles genom enskilda personers nitiska bemödanden samt genom de bidrag, som årligen lämnats af staten och kommuner till växlande belopp. Landstinget har icke sedan år 1893 lämnat bidrag till skolan. Statsanslaget utgick sålunda:

År.	Till mindre bemedlade elever.		Till mindre bemedlade elever.	
	manliga afdelningen.	kvinnliga afdelningen.	Manliga.	Kvinnliga.
1901	kr. 2,000-00	1,000	634	282
1902	» 1,503-50	800	675	192
1903	» 1,863-50	725	450	200
1904	» 1,858-90	850	200	150
1905	» 1,995-45	—	50	—

Lärjungarnes antal i folkhögskolan utgjorde år 1905 18. Undervisning meddelades år 1905 af 3 lärare.

För verksamheten vid länets *landtbruksskola* å Hinsekind och *landtmannaskolan* i Nässjö har här ofvan i afdelningen för näringarna lämnats särskild redogörelse.

e) **Anstalter för sinnesslöa.** Den största af dessa är den för de tre småländska länen gemensamma, å lägenheten Nannylund vid Eksjö belägna vårdanstalten för sinnesslöa barn, *Smålands idiothem*. I afseende å idiothemets uppkomst och organisation hänvisas till föregående femårsberättelse. Elevantalet uppgick under år 1905 till 71, hvaraf 41 voro gossar och 30 flickor. Af eleverna voro 27 från Jönköpings län. Medelåldern var 15.6 år. Eleverna voro fördelade i fyra klasser jämte profklass och arbetshemsafdelning. Under år 1905 utdebiterades till hemmet på de småländska landstingen 8,400 kr. mot 4,000 kr. år 1900. Af nu nämnda belopp tillsköt Jönköpings läns landsting år 1905 2,660 kr. mot 1,266 kr. 67 öre år 1900. Statsanslaget utgick till anstalten år 1905 med 16,550 kr. mot 11,900 kr. år 1900. Inalles uppgingo idiothemets inkomster år 1905 till 31,131 kr. 51 öre och utgifterna samma år till 31,612 kr. 50 öre. Motsvarande siffror år 1900 voro 20,055 kr. 3 öre och 20,372 kr. 95 öre.

Det vid *Vilhelmsro* i närheten af Jönköping belägna *sjuk-, skol- och arbetshemmet* har under perioden ombildats i enlighet med de bestämmelser, som gälla för erhållande af stats-

anslag åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa och åt arbetshem för sinnesslöa. Anstalten omhänderhafves fortfarande af Föreningen i Göteborg för vård af epileptiska barn. Endast bildbara idioter åtnjuta numera vård och undervisning vid anstalten. Densamma har tre paviljonger, kallade »Hop-pet», »Minnet» och »Tillflykten». Vid »Minnet» vårdas endast flickor. På »Tillflykten» äro intagna de svårast sjuka eleverna. Det i förra femårsberättelsen omnämnda hemmet »Skuggsidan» användes nu endast såsom epidemiskt sjukhus vid anstalten. Statsanslaget till anstalten utgick år 1905 med 3,025 kronor.

Den i förra femårsberättelsen omnämnda *idiotanstalten »Ebenezer»* finnes fortfarande å lägenheten Träleborg invid Jönköping och innehafves af fröken Anna Wilkens. Anstalten har icke under perioden åtnjutit statsanslag, enär den icke uppfyller de föreskrifna bestämmelserna för statsanslags erhållande. Vid anstalten vårdades under år 1905 7 sinnesslöa.

Under perioden har en ny *sinnesslöanstalt* inrättats vid *Eket* i närheten af Bankeryds järnvägsstation. Endast några få elever hafva där varit intagna under perioden, men förståndarinnan för anstalten, Augusta Hylén, hade vid periodens slut för afsikt att flytta anstalten till Flisby i närheten af järnvägsstationen med samma namn samt betydligt utvidga anstalten.

Den 3 november 1900 öppnade *föreningen R. S. E. B.* (Rädda Sveriges eländigaste barn) i Värnamo en anstalt för obildbara sinnesslöa, hvarvid genast 5 sådana vunno inträde. Därefter hafva under innevarande femårsperiod ytterligare 31 sinnesslöa å anstalten intagits, hvaremot 15 under samma tid därifrån afgått. Ifrågavarande anstalt, som är belägen på den från $\frac{1}{8}$ mantal frälse Västhorja Mellängård n:r 3 i Värnamo socken afsöndrade lägenheten Nya Barnhemmet och som numera benämnes *Vilhelmshöjd*, har af Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 26 april 1905 godkänts såsom anstalt för obildbara sinnesslöa med villkor att där finge vårdas högst 18 sådana sinnesslöa på en gång. Efter det under år 1905 en del tillbyggnads- och ändringsarbeten vid anstalten utförts, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 15 september 1905 godkänt samma arbeten äfvensom medgifvit, att å anstalten finge vårdas högst 24 obildbara sinnesslöa samtidigt. Under år 1905 utgjorde antalet underhållsdagar 6,983 och medeltalet vårdade per dag 19.13.

De inkomster, med hvilka utgifterna för anstalten bestridas, utgjordes till en början hufvudsakligen af afgifter från de intagnas föräldrar eller målsmän samt frivilliga bidrag af föreningens medlemmar. För några af de till länet hörande sinnesslöa erhöles emellertid bidrag ur Malmö barnhusfond. Sedan länets landsting under år 1901 för en tid af fem år beviljat ett årligt anslag af 100 kr. för hvarje uti anstalten intaget, länet tillhörande medellöst barn, har föreningen för åren 1901—05 af Landstinget uppburit tillhoppa 2,002 kr. 56 öre. Enligt Landstingets beslut år 1905 kommer dess bidrag att utgå under ytterligare fem år. Sedan understöd af statsmedel från och med år 1905 beviljats anstalter af ifrågavarande slag, har anstalten för år 1905 af dylika medel fått uppbära tillhoppa 4,500 kr.

Den årliga kostnaden för sinnesslöas vård å anstalten utgör i regel 300 kr. För nära nog samtliga å anstalten intagna har, sedan statsunderstöd erhållits, afgiften från enskilda eller kommuner nedsatts: för sinnesslöa, hvilkas föräldrar och målsmän äro mindre bemedlade, till 50 kr., för sinnesslöa, hvilkas vård bekostas af fattigvårdsstyrelse, i regel till 150 kr. samt för öfriga sinnesslöa till belopp, som med hänsyn till föräldrarnes eller målsmännens ekonomiska ställning kan anses skäligt.

Med inräknande af öfverskottet, 4,540 kr. 76 öre, från år 1904 uppgingo anstaltens inkomster för 1905 till 15,747 kr. 92 öre och dess utgifter till 14,783 kr. 2 öre. Bland utgiftsposterna är att märka kostnaden för under året utförda nybyggnads- och ändringsarbeten, uppgående till 5,158 kr. 80 öre.

Medicinalstyrelsen har förordnat doktor Joh. Ajander i Värnamo att vara läkare vid anstalten. Personalen vid anstalten utgjordes under år 1905 af 1 föreståndarinna, 4 sköterskor, 1 kokerska och 1 skölgumma. Särskilda afdelningar för män, kvinnor och barn finnas ej, utan fördelas de sinnesslöa efter deras olika hälsotillstånd. Endast 2 sinnesslöa hafva under år 1905 något kunnat sysselsättas med stickning i enklaste form.

Det belopp, 670 kr., som af *Malmö barnhusfond* årligen tillfaller länet i enlighet med föreskrifterna i kungl. brefven den 22 februari 1878 och 6 maj 1881, har under perioden användts såsom bidrag till gäldande af kostnaden för vård och underhåll af sinnesslöa eller döfstumma personer vid nedan nämnda anstalter, på sätt i följande tabell närmare angifves.

År.	Smålands- idiothem.	Anstalten Vilhelms- höjd.	Döfstum- skolan i Växjö.	Anstalten Mariehäll.	Anstalten i Vadstena.	Summa elever.
1901 . . .	3	2	2	1	1	9
1902 . . .	3	2	4	1	—	10
1903 . . .	2	2	—	1	—	5
1904 . . .	6	3	—	1	—	10
1905 . . .	6	5	—	1	—	12
S:a elever	20	14	6	5	1	46

f) Anstalter för döfstumma och blinda. Länet tillhör andra *döfstumskoldistriktet* med skola i Växjö. Landstinget i Jönköpings län tillsköt under år 1905 11,717 kr. 20 öre för ifrågavarande undervisning. Angående skolans organisation hänvisas till föregående femårsberättelsen.

Landstinget har under perioden fortfarande beviljat anslag till *Skolhemmet för blinda döfstumma i Vänersborg*. Detta anslag, som vid periodens början utgick med 200 kr. för hvarje från Jönköpings län i skolhemmet intaget blindt döfstumt eller blindt sinnesslött barn, utgår från och med år 1902 med 300 kr. för hvarje sådant barn.

Landstingets afgifter för barn från länet, som jämlikt lagen angående *blindundervisningen* varit intagna i statens förskola för blinda i Växjö eller i Blindinstitutet på Tomtebodan, utgjorde år 1905 1,650 kr. till skolan i Växjö och 1,800 kr. till blindinstitutet.

g) Barn- och skyddshem m. m. Angående det i Skede by af Skede församling i Östra härad belägna *Skede barnhem* eller *Alseda pastorats barnhem*, som under perioden fortsatt sin verksamhet efter samma grunder som förut, hänvisas till föregående femårsberättelser.

Jönköpings stad har vid *Löfvingstorp* i stadens omedelbara närhet ett *barnhem*, där fattiga flickor uppfostras till tjänarinnor. Antalet flickor vid anstalten var år 1905 15. Hemmet hade samma år fonder till belopp af 37,145 kr. 5 öre, däri inberäknadt värdet af hemmets fastighet med 5,000 kr. År 1905 uppbar hemmet i likhet med flera föregående år ett anslag af 500 kr. från Jönköpings stads och läns sparbank.

Rörande tillkomsten och organisationen af länets skyddshem för gossar, *Höreda skyddshem*, hänvisas till föregående femårsberättelse. För skyddshemmets upprättande skänktes, förutom de i föregående femårsberättelsen omfördälda bidrag, 775 kr. 63 öre af Eksjö folkbank och 25 kronor af Hakarps kommun. Af afkastningen från det af staten åt hemmet arrendefritt upplåtna f. d. sergeantsbostället *Långanäs* i Höreda socken af Södra Vedbo härad hafva under de senaste fem åren i medeltal för hushållet, vid skyddshemmet årligen användts naturprodukter till värde af 1,172 kr. 13 öre. Jordbruket har dock de flesta af dessa år drifvits med förlust, beroende dels på den vanhäfd, hvaraf gården vid dess öfvertagande af Jönköpings läns fångvårdsförening, under hvars förvaltning skyddshemmet står, lidit, och dels på dryga kostnader för dikens upptagande, åkergårdens omläggning, rensning af afloppet från *Långanässjön* samt utförande af andra arbeten för jordbruket. Under nyssnämnda fem år hafva i medeltal utgifterna för skyddshemmet årligen uppgått till 6,815 kr. 34 öre samt inkomsterna till 5,039 kronor 25 öre, motsvarande en årlig brist af 1,776 kr. 9 öre, hvilken betäckts genom tillskott dels af Jönköpings läns fångvårdsförening och dels från den i föregående femårsberättelse omnämnda donationen till hemmet af f. d. bankokommissarien Adolf Bagge och hans fru å 5,000 kr. Vid periodens slut uppstod fråga, att länets landsting skulle i fångvårdsföreningens ställe öfvertaga skyddshemmet.

Under perioden har inom länet inrättats ett *skyddshem för flickor*. Länets landsting beslöt nämligen år 1903 att å hemmanet 1 $\frac{1}{4}$ mantal *Skrapstad* i Vallsjö socken af Västra härad anordna ett skyddshem för högst tio vanartade och i sedligt afseende försummade flickor från länet. Vid samma landsting antogs äfven förslag till reglemente för hemmet, hvilket reglemente af Kungl. Maj:t fastställdes den 18 september 1903. Hemmet öppnades i januari månad 1904, och den 22 februari samma år intogos 2 flickor i anstalten. Till hemmets utrustning användes donerade medel. Hemmets utgifter uppgingo under år 1904 till 1,906 kr. 22 öre och år 1905 till 2,067 kr. 99 öre. Då ännu vid tiden för 1905 års landsting endast ofvannämnda två flickor voro å hemmet intagna, tillsatte samma års landsting en kommitté, som efter allsidig utredning rörande anledningen till det mindre gynnsamma resultatet af hemmets dittillsvarande verksamhet jämte öfriga dithörande förhållanden skulle afgifva yttrande och förslag i fråga om hemmets framtida verksamhet. Kort efter 1905 års landsting intogos visserligen ytterligare 2 flickor

å hemmet, och nämnda kommitté hemställde, att Landstinget måtte låta hemmets verksamhet fortsätta åtminstone till den 1 januari 1909, men 1906 års landsting beslöt, att skyddshemmet skulle upphöra med samma års utgång.

Jönköpings läns fångvårdsförening, om hvars organisation hänvisas till föregående femårsberättelse, har under tiden 1901—1905 antagit 6 nya skyddslingar, af hvilka genom föreningens försorg 2 intagits på kolonien Hall, 2 erhållit medel till inköp af bokbinderi- och snickeriverktyg och 2 bekommit arbete, kläder och reshjälp till inom länet beläget arbetsställe. Dessutom har föreningen lämnat understöd under år 1901 åt 9 äldre skyddslingar, år 1902 åt 5 samt år 1903 åt 4 sådana.

Kassan, som vid 1900 års slut utvisade en behållning af 7,812 kr. 86 öre, utgjorde vid 1905 års slut 4,118 kr. 40 öre. Att kassan under femårsperioden så väsentligt nedgått, beror icke på minskadt intresse från länsbefolkningens sida, utan därpå att det år 1900 å Höreda upprättade skyddshemmet för vanartade gossar inom länet måst, på sätt här ofvan angifvits, med föreningens medel understödjas, för år 1901 med 2,316 kr. 31 öre, 1902 med 1,618 kr. 8 öre, 1903 med 590 kr. 9 öre, 1904 med 750 kr. och 1905 med 601 kr. 4 öre eller tillsammans med 5,875 kr. 52 öre. Antalet ledamöter i föreningen utgjorde vid 1905 års slut 447 personer.

B) Rättsväsende och fångvård. Angående domstolarne inom länet verksamhet under perioden åberopar Länsstyrelsen de officiella berättelser, som årligen lämnas af chefen för Justitiedepartementet.

Såvidt inkomna uppgifter gifva vid handen, hafva under perioden *förlikningsnämnder* utöfvat verksamhet inom länet endast inom Västbo härad, där sådana nämnder sedan längre tid tillbaka finnas i Våthults, Anderstorps och Södra Unnaryds socknar samt under år 1903 en sådan bildats inom Ås socken. Förlikningsnämnden i Södra Unnaryds socken har under perioden åstadkommit förlikning i 14 mål. Den nybildade förlikningsnämnden i Ås socken hade intill 1905 års slut lyckats afböja 3 rättegångar.

Af det å sjätte hufvudtiteln uppförda extra anslaget till *särskild polisstyrka å landet* samt till belöningar för förbrytarens efterspanande och gripande hafva ställts till Länsstyrelsens förfogande för hvart och ett af åren 1901, 1902 och 1903 3,200 kr., för år 1904 3,400 kr. och för år 1905 3,700 kr. Dessa medel hafva hufvudsakligen blifvit använda till aflöning åt extra polismän å landsbygden och till ersättning åt särskild vakt vid större marknader å landsbygden. I sistnämnda afseende hafva hufvudsakligen användts soldater, hvilka till denna vaktgöring visat sig synnerligen lämpliga och därför aflönats med i allmänhet 3 kr. och stundom 4 kr. om dagen. I gäldandet af denna ersättning hafva nästan undantagslöst vederbörande kommuner bidragit med hälften.

Till upplysning om de ställen inom länet, där extra polismän under år 1905 varit mot aflöning af staten förordnade att biträda med upprätthållandet af ordning och säkerhet, samt om de till dessa polismän utgående aflöningar meddelas följande uppgifter:

Tjänstgöringsområde.	Polismän.	Aflöning.			Summa. Kronor.
		Af statsmedel. Kronor.	Af kommuner. Kronor.	Af bolag eller enskilde. Kronor.	
Värnamo köping	1	200 00	600	—	800 00
Tranås	1	281 25	400	—	681 25
Nässjö municipalsamhälle	3	700 00	2,850	—	3,550 00
Säfsjö	1	437 50	475	—	912 50
Hvetlanda	2	650 00	350	—	1,000 00
Forserums	1	200 00	—	200	400 00
Gislaveds	1	300 00	300	—	600 00
Sommens stationsamhälle	1	250 00	165	—	415 00
Sandsjö	1	150 00	150	—	300 00
Annebergs tändsticksfabrik	1	250 00	—	350	600 00
Summa	13	3,418 75	5,890	550	9,858 75

Med afseende å dessa uppgifter är att märka, dels att polismännen i Värnamo och Tranås köpingar åtnjuta aflöning af statsmedel därför, att de jämväl skola utöfva polistjänst, den förre vid Värnamo järnvägsstation, som är belägen utanför köpingen, och den senare i Tranås kvarns omedelbart intill köpingen belägna municipalsamhälle, och dels att de tre polismännen i Nässjö och en af de två polismännen i Hvetlanda äro blott poliskonstaplar. Polismännen i Värnamo, Tranås, Hvetlanda och Gislaved hafva tilldelats åtals- och häktningrätt, men de öfriga polismännen, nämligen de i Säfsjö, Forserum, Sommen, Sandsjö och Anneberg, äro endast försedda med fjärdingsmans befogenhet.

Polismän med fjärdingsmans befogenhet och helt och hållet *aflönade af enskilde eller kommuner* funnos vid periodens slut anställda i Huskvarna, där deras antal var 7, samt i Norrahammar och Smålandsstenar. Under sommarmånaderna har en polisman äfven varit anställd vid Götarps hälsobrunn. Vid de pågående arbetena å Borås—Alfvesta, Refteled—Gislaveds, Västra centralbanans och Hvetlanda—Målilla järnvägar hafva *extra länsmän* varit förordnade att på järnvägsbolagens bekostnad utöfva polisuppsikt bland arbetarne och åtala bland dem begångna förbrytelser.

I belöningar för förbrytarens efterspanande och gripande hafva under de senare åren utbetalts omkring 100 kr. årligen.

Lösdrifveriet synes under perioden hafva betydligt aftagit inom länet. Anledning därtill torde hafva varit dels de rika arbetstillfällena, dels polismännens verksamhet och dels de anslag, som länets landsting under åren 1900 och 1901 anvisat och ställt till Länsstyrelsens förfogande för lösdrifveriets bekämpande å länets landsbygd och hvilka anslag användts till ersättning för kostnader och besvär vid lösdrifvares anhållande enligt de närmare bestämmelser, som angifvas i näst föregående femårsberättelsen. Under perioden hafva sådana ersättningar af Länsstyrelsen utbetalts med tillhoppa 113 kr. 72 öre. Af de af Landstinget anvisade medlen återstodo vid periodens slut 729 kr. 82 öre.

Polisuppsyningsmännen i länets köpingar samt i Hvetlanda och Gislaved hafva af Länsstyrelsen, jämlikt 16 § i lagen den 12 juni 1885 angående lösdrifvares behandling, så-

den samma paragraf lyder enligt lagen den 6 april 1894, förordnats att med länsmans befogenhet behandla lösdrivvare.

Under perioden hafva följande antal lösdrivvare varit föremål för behandling af myndigheter inom länet:

År.	Varnade af läns- män, stads- fiskaler och polis- uppsyningsmän.		Af Kungl. Maj:ts Befallningshaf- vande fastställda varningar.		H ä k t a d e.			
	Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.	Dömde till tvångsarbete.		Försatta på fri fot eller sända till annat län.	
					Män.	Kvinnor.	Män.	Kvinnor.
1901	19	—	18	—	10	—	7	—
1902	13	2	11	2	7	1	3	1
1903	18	2	13	2	7	1	10	1
1904	12	—	12	—	5	1	6	—
1905	10	—	10	—	5	—	4	—
Summa	72	4	64	4	34	3	30	2

Antalet afgjorda *lagsökningsmål* under perioden, däri betalningsskyldighet af öfverexekutor ålagts, äfvensom de däri utdömda skuldbeloppen utvisas af *tabell K*.

Under perioden hafva för länets städer, köpingar eller municipalsamhällen af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts följande *byggnads-* och *brandordningar* samt meddelats nedannämnda särskilda *ordnings-* eller *hälsövårdsföreskrifter*:

a) *Byggnadsordningar*: ändring den 6 maj 1903 af § 17 mom. 1 a och § 28 mom. 1 i den för Jönköpings stad gällande byggnadsordning; fastställelse den 20 februari 1904 af byggnadsordning för Tranås kvarns municipalsamhälle; ändring den 12 april 1905 af § 44 i den för Jönköpings stad gällande byggnadsordning; tillägg till § 9 i den för Tranås köping den 18 mars 1892 fastställda byggnadsordning den 20 december 1905;

b) *Brandordningar*: ändring den 21 juni 1901 af första punkten i § 31 uti den för Jönköpings stad den 12 maj 1897 fastställda brandordning; fastställelse den 6 februari 1904 af brandordning för Tranås kvarns municipalsamhälle;

c) *Ordningsstadgar*: ordningsföreskrifter för färdande med velociped inom Hvetlanda municipalsamhälle den 16 april 1901; ordningsföreskrifter angående torghandeln i Hvetlanda municipalsamhälle den 16 april 1901; ordningsföreskrifter rörande torghandeln i Marianelund den 1 juli 1901; ordningsföreskrifter för velocipedåkning inom Grenna stad den 19 juli 1901; ordningsföreskrifter rörande minuthandeln med och utskänkning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker samt utskänkning af vin och maltdrycker i staden Jönköping den 16 november 1903; stadga angående renhållningen äfvensom reglemente för

renhållningsstyrelse i Jönköpings stad den 30 december 1901; ordningsföreskrifter för färdande med velociped inom Forserums municipalsamhälle den 12 juni 1902; ordningsstadga för idkande af biljardrörelse inom Nässjö municipalsamhälle den 15 juni 1905; ordningsföreskrifter rörande tillämpning af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt hälsövårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, inom Tranås kvarns samhälle den 1 september 1903; renhållningsstadga för Eksjö stad den 27 oktober 1902, af Kungl. Maj:ts efter utförda bevärfastställd den 7 augusti 1903; ordningsföreskrifter rörande tillämpning af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt hälsövårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, inom Gislaveds bysamhälle den 5 september 1904; ordningsstadga för idkande af biljardrörelse inom Hvetlanda municipalsamhälle den 24 oktober 1904;

d) *Matsvarustadga*: för Grenna stad den 4 mars 1901;

e) *Hälsövårdsordningar* för följande samhällen: Vaggeryd den 1 februari 1902; Anenberg den 19 april 1902; Skillingaryd den 17 juni 1902; Åkers fabriksamhälle den 7 januari 1903; Bodafors och Sandsjö den 27 april 1903; Gnosjö den 7 mars 1905;

f) *Instruktion*: för polismannen i Forserums municipalsamhälle den 23 december 1901; för polisuppsyningsmannen i Tranås kvarns municipalsamhälle den 10 juni 1905.

Regleringsplaner funnos vid periodens slut fastställda för alla länets städer, köpingar och municipalsamhällen med undantag af de två nybildade municipalsamhällena Tranås kvarn och Gislaved.

Jämlikt nådiga brevet den 29 januari 1902 tillämpas 13 § i *ordningsstadgan för rikets städer*, sådan samma paragraf lyder enligt nådiga kungörelsen den 10 december 1886, inom Ljungarums socken samt å egendomarne Björneberg och Klämestorp i Järstorps socken samt Åsen i Sandseryds socken. Dessa tre socknar gränsa intill Jönköpings stad.

Vid *Jönköpings länsfängelset* har sedan i början af år 1905 idkats skomakerirörelse i stor skala för statens räkning. Till följd däraf hafva från andra län dit förflyttats en stor mängd fångar, som antingen varit kunniga i skomakeriyrket eller önskat att däri uppläras. Antalet med skomakeriarbete ständigt sysselsatta fångar vid länsfängelset har i regel utgjort omkring 60. Länsfängelsets utrymme har därför varit hårdt anlitadt, så att ibland flera bötesafsittare fått aftjäna fängelsestraff i samma cell.

De från länet till fängelset inkomna fångarnes uppförande har i allmänhet varit godt. Däremot hafva de från andra orter hit förflyttade fångarne i flera fall visat trotsighet och olydnad eller gjort sig skyldiga till skadegörelse i cellerna eller till otidigheter och hot emot bevakningen, hvadan extra judiciella bestraffningar måst dem åläggas.

Angående *Jönköpings läns fångvärdsförening* har redogörelse lämnats här ofvan vid behandling af undervisningsväsendet inom länet under perioden.

Tab. K. Antal afgjorda lagsökningsmål och däri utdömda skuldbelopp i Jönköpings län åren 1901—1905.

År.	Hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande.		Hos öfverexekutor i Jönköping.		Hos öfverexekutor i Eksjö.		Samtliga lagsökningsmål.	
	Antal.	Belopp. Kronor.	Antal.	Belopp. Kronor.	Antal.	Belopp. Kronor.	Antal.	Belopp. Kronor.
1901	270	216,403.96	25	22,161.53	4	40.00	299	238,605.49
1902	207	145,791.24	19	3,204.62	13	1,587.91	239	150,583.77
1903	198	88,047.70	34	23,218.11	5	19,275.00	237	180,540.81
1904	195	115,503.92	14	2,446.00	—	—	209	117,949.92
1905	178	171,300.81	22	19,969.33	2	43.26	202	191,313.40
Summa	1,048	737,047.63	114	70,999.59	24	20,946.17	1,186	828,993.39

c) *Kreditväsendet*. *Bankrörelse* har under femårsperioden inom länet bedrivits 1) af Riksbankens afdelningskontor i Jönköping, 2) af en solidarisk enskild bank, nämligen Smålands enskilda bank, med hufvudkontor i Jönköping och afdelningskontor inom länet i Eksjö, Grenna, Värnamo, Hvetlanda och Nässjö, 3) af sju bankaktiebolag, nämligen: Aktiebolaget Jönköpings handelsbank, som vid periodens slut ombildats till afdelningskontor under Aktiebolaget Göteborgs handelsbank och under perioden inrättat underlydande kontor i Södra Unnaryd och Gnosjö; Tranås bankaktiebolag; Aktiebolaget Eksjö folkbank; Hvetlanda bankaktiebolag, hvilket

vid periodens slut uppgick såsom afdelningskontor i Bankaktiebolaget Södra Sverige; sistnämnda bankaktiebolag, som under perioden inrättat afdelningskontor i Jönköping och Säfsjö; Aktiebolaget Göteborgs bank, som under perioden inrättat afdelningskontor i Gislaved; samt Östergötlands enskilda bank, som under perioden öppnat afdelningskontor i Tranås köping, äfvensom 4) af en folkbank i Grenna, som under år 1903 antog namnet Grenna kreditbolag.

Vid periodens slut funnos sålunda följande *bankkontor* å nedannämnda platser inom länet:

i *Jönköping*: Riksbankens afdelningskontor, Smålands enskilda bank, Bankaktiebolaget Södra Sverige och Aktiebolaget Jönköpings handelsbank;
i *Eksjö*: Smålands enskilda bank och Aktiebolaget Eksjö folkbank;
i *Grenna*: Smålands enskilda bank och Grenna kreditbolag;
i *Nässjö*: Smålands enskilda bank;
i *Tranås*: Östergötlands enskilda bank och Tranås bankaktiebolag;
i *Hvetlanda*: Smålands enskilda bank och Hvetlanda bankaktiebolag;
i *Värnamo*: Smålands enskilda bank;
i *Säfsjö*: Bankaktiebolaget Södra Sverige;
i *Gislaved*: Aktiebolaget Göteborgs bank;
i *Gnosjö*: Aktiebolaget Jönköpings handelsbank;
i *Södra Unnaryd*: Aktiebolaget Jönköpings handelsbank.

Omfattningen af *Grenna kreditbolags verksamhet* framgår af efterföljande uppgift rörande dess ställning den 30 juni 1906:

<i>Tillgångar:</i>	
Kontant i kassan	1,609 33
Diskontkonto	422,440 39
Kreditivkonto	34,517 00
Inventariers konto	288 58
Omkostnaders konto	2,778 15
	Tillgångar kr. 461,628 45
<i>Skulder:</i>	
Grundfondens konto	14,613 84
Riksbankens afdelningskontor, Jönköping	10,000 00
Smålands enskilda banks afdelningskontor, Grenna	5,000 00
Aktiebolaget Stockholms handelsbank	9,148 44
Postväxlarers konto	1,714 30
Sparinsatsers konto	288,257 47
Reservfondens konto	24,129 98
Depositionskonto	97,110 00
Intresse- och provisionskonto	11,654 42
	Skulder kr. 461,628 45

Sparbankerna i länet, hvilka under föregående perioden voro 26 till antalet, hafva under perioden minskats till 25, därigenom att Södra Unnaryds sparbank den 1 oktober 1904 blef afdelningskontor af Aktiebolaget Göteborgs handelsbank. Angående tiden för sparbankernas uppkomst, antalet insättare, dessas inestående behållningar, sparbankernas fonder och de af sparbankerna förvaltade medlens placering år 1904 lämnas upplysningar i följande *tabell L* (sid. 47).

Af de i denna tabell lämnade uppgifter framgår, att vid några af sparbankerna utlåningen mot blott namnsäkerhet uppgår till ganska högt belopp. Risker däraf minskas dock af den ingående personalkännedom, som vederbörande sparbanksstyrelser äga rörande låntagarne inom de små distrikt, där sparbankerna i allmänhet utöfva sin rörelse. För närva-

rande synas samtliga sparbankerna i länet vara förvaltade på ett sätt, som kan anses lämna full trygghet för insättarne.

Angående *postsparbankens* verksamhet inom länet hänvisas till den årligen utkommande officiella statistiken därom.

Smålands med flere provinser hypoteksförening har till jordägare mot pant af fastigheter inom länet under perioden utlämnat lån och mottagit inbetalningar å förut utlämnade lån till följande belopp:

År.	Utlämnade lånebelopp, löpande med 4 %.	Inbetalda lånebelopp i kr., löpande med			
		4 %.	4 1/2 %.	5 %.	Summa kronor.
1901	476,200	5,900	8,800	277,600	292,300
1902	644,500	4,800	—	928,700	933,500
1903	649,500	49,300	—	505,300	554,600
1904	498,000	39,200	23,800	363,400	426,400
1905	383,300	21,300	34,200	320,700	376,200
Summa kr.	2,651,500	120,500	66,800	2,395,700	2,533,000

De inbetalda lånebeloppen angifva ursprungliga lånebeloppen och icke de sist inbetalda amorteringsbeloppen.

Småländska stadshypoteksföreningen, hvars styrelse har sitt säte i Eksjö, omfattar dels Smålands och Gottlands städer och köpingar, med undantag af städerna Kalmar och Borgholm, dels ock de inom Småland och Gottland belägna platser, där på grund af Kungl. Maj:ts förordnande ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer äro gällande. Vid 1905 års utgång hade föreningen lån utlämnade till nedannämnda antal delägare med följande belopp:

	Antal delägare.	Lånebelopp. Kronor.
Jönköpings stad	4	21,100
Eksjö	18	184,900
Grenna	7	25,600
Tranås köping	10	99,700
Nässjö municipalsamhälle	4	49,300
Säfsjö	2	12,000
	Summa 45	392,600

I Jönköpings stad finnes en *pantlåneinrättning*, som står under inseeende af stadens drätselkammare och under perioden erhållit nytt reglemente.

D) **Försäkringsväsendet.** Inom länet har fortfarande ett större *ömsesidigt brandstodsbolag* sitt säte, nämligen försäkringsbolaget »Allmänna Brand ömsesidigt af år 1842», som utgör fortsättning af det i föregående femårsberättelse nämnda »Städernas lösöreförsäkringsbolag». Vidare funnos vid periodens slut ett ömsesidigt brandstodsbolag för länet, nämligen Jönköpings läns brandstodsbolag samt 39 mindre ömsesidiga brandstodsbolag och 8 *kreatursförsäkringsbolag*.

I afseende å samtliga dessa försäkringsinrättningar äfvensom beträffande den inom länet belägna ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Jönköping, hvilken benämnes *Jönköpings läns pensionsförening*, hänvisar Länsstyrelsen till Försäkringsinspektionens tryckta underdåniga berättelser till Kungl.

Maj:t. Här må endast nämnas beträffande nämnda pensionsförening, att densamma under perioden försålt egendomen Ryningsholm, som åsamkat föreningen betydande förluster, samt att föreningens ställning efter nämnda försäljning mycket förbättrats.

Vidare finnas s. k. *kreatursförsäkringsföreningar* inom Slättö by inom Torskinge socken samt inom Burseryds och Bosebo socknar.

Det i förra femårsberättelsen omförmälda återförsäkringsaktiebolaget Göta har under perioden afvecklat sin verksamhet genom likvidation samt upphört.

Vid 1905 års slut funnos inom länet enligt inkomna uppgifter följande *sockenmagasin* med nedannämnda tillgångar:

	Penningar. Kronor.	Råg. Hl.	Korn. Hl.	Hafre. Hl.
Visingsö	15,967.86	—	—	—
Hakarps	12,613.80	—	—	—
Ingatorps	5,137.97	—	—	—
Häsleby	2,694.15	—	—	—

	Penningar. Kronor.	Råg. Hl.	Korn. Hl.	Hafre. Hl.
Björkö ¹⁾	¹⁾	—	—	—
Alseda	5,438.06	—	—	—
Karlstorps	6,344.62	—	—	—
Kråkshults	2,025.00	—	—	—
Stenbergas	484.80	12.685	14.709	119.523
Ökna	158.57	—	—	—
Hultsjö	1,043.35	1,096.000	—	—
Ramkvilla	912.89	—	—	—
Fryele	1,517.15	14.620	6.820	244.090
Dannäs	—	—	22.540	210.700
Burseryds	1,543.92	—	—	—
Villstads	2,204.48	—	—	—
Kulltorps	—	—	59.200	324.000

¹⁾ Då Björkö sockenmagasin enligt senaste femårsberättelsen hade en behållning af 1,300 kr. i penningar och 60 kbf. råg, men kommunalnämnden i socknen meddelat, att sockenmagasinets tillgångar öfverlämnats till socknens kommunalkassa, har Länsstyrelsen erinrat kommunen om det i nådiga kungörelsen om sockenmagasinets förvaltning den 4 december 1863 intagna stadgandet, att det genom i sockenmagasin befintlig spannmåls föryttande erhållna penningekapital skall under behörig kontroll bibehållas; och kommer Länsstyrelsen att, om så behöves, vidtagna åtgärder mot kommunen för sådant ändamål.

Tab. L.

Sparbankerna i Jönköpings län år 1904.

S p a r b a n k .	År, då sparbanken började.	Antal insättare.	Insättarnes behållning. Kronor.	Sparbankens fonder. Kronor.	Placeringen af de utaf sparbankerna vid årets slut förvaltade medel.				
					Obligationer o. d. värdehandlingar. Kronor.	Fordringar hos kommuner o. samfälligheter. Kronor.	Fordringar hos enskilde mot säkerhet af		
							inteckning i fast egendom. Kronor.	annat hypotek. Kronor.	borgen och annan namnsäkerhet. Kronor.
Jönköpings stads och läns sparbank	1831	13,984	4,040,904.95	444,790.00	619,825.00	215,265.82	2,852,047.56	67,700.00	112,942.25
Sparbanken i Ekejö	1836	4,786	1,072,229.17	112,803.08	1,000.00	99,909.05	643,067.00	152,000.00	200,887.90
Värnamo sparbank	1836	3,598	1,044,624.11	77,829.96	600.00	134,503.23	534,422.67	14,200.00	282,302.70
Grenna stads sparbank	1852	1,581	331,104.98	32,577.70	262.50	1,100.00	297,975.00	1,890.00	40,980.00
Östra härads sparbank	1857	4,296	874,871.24	96,713.44	42,133.34	109,927.16	403,359.64	10,930.00	313,428.84
Västbo härads sparbank	1860	2,468	965,043.97	99,342.46	—	—	205,897.60	—	636,733.77
Vrigstads sparbank	1867	2,309	713,112.12	49,093.67	—	11,000.00	425,452.50	8,300.00	244,128.50
Rydaholms sparbank	1871	2,262	770,028.02	75,494.36	—	50,896.37	348,307.50	3,420.00	298,103.26
Anderstorps sockens sparbank	1871	470	145,765.06	13,764.92	—	18,595.00	30,050.00	—	105,273.00
Nüssjö sparbank	1872	3,610	1,428,441.27	99,935.68	—	46,776.25	948,280.93	8,378.00	393,901.72
Bredaryds sparbank	1873	1,120	198,466.22	13,449.21	7,000.00	2,267.78	89,595.58	6,450.00	66,533.10
Säfsjö sparbank	1874	1,142	181,506.03	12,299.64	5,180.00	3,000.00	97,412.00	3,550.00	68,176.00
Södra Hestra pastorats sparbank	1874	1,202	622,510.78	45,109.38	—	—	14,100.00	—	366,867.32
Tranås sparbank	1875	2,241	539,867.52	34,890.39	—	—	187,055.00	3,740.00	380,309.00
Malmbäcks sparbank	1875	1,070	264,726.55	17,428.79	—	—	74,060.00	—	139,059.00
Båraryds sockens sparbank	1876	1,808	576,014.69	44,853.39	15,445.30	30,000.00	133,151.67	9,500.00	394,563.32
Byarums sparbank	1877	670	174,310.05	16,670.01	—	10,600.00	53,805.00	—	86,063.50
Visingsö sparbank	1877	844	107,659.12	7,347.33	—	—	98,195.00	—	16,170.50
Tofteryds sockens sparbank	1877	1,332	376,715.92	26,407.44	—	—	155,615.00	20.00	215,529.88
Adelöfs sparbank	1879	690	175,028.71	15,834.16	—	2,300.00	62,775.00	—	110,058.00
Korsberga pastorats sparbank	1881	571	93,005.31	5,386.92	—	—	30,160.00	—	57,134.00
Sparbanken i Hullaryd	1881	1,221	180,550.34	13,593.99	—	—	63,900.00	4,400.00	76,696.00
Marianelunds sparbank	1883	779	124,491.26	10,324.76	—	18,254.12	37,400.00	14,600.00	54,082.50
Forscheda sockens sparbank	1886	294	68,796.45	2,231.61	—	—	25,900.00	—	43,091.00
Forserums sparbank	1897	536	75,522.05	9,145.65	—	8,191.00	22,410.00	—	36,233.55

E) Fromma stiftelser, stipendiefonder, sjukkassor m. m. Beträffande dem återopas tabellbilagan 7.

Af sjukkassorna inom länet voro år 1905 ett antal af 66 inregistrerade hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande. Hos magistraterna i länets städer voro under år 1903 inregistrerade 20 sjukkassor, däraf 15 i Jönköping, 4 i Eksjö och 1 i Grenna. Till 79 af dessa utbetalades af staten i förvaltningsbidrag tillsammans 12,247 kr.

F) Hälso- och sjukvård. Länets landsbygd är, såsom i början af denna femårsberättelse angifves, fortfarande delad i 6 *provinsialläkaredistrikt* och 6 extra provinsialläkaredistrikt. Provinsialläkaren i Jönköpings distrikt är tillika förste provinsialläkare. För sistnämnda distrikt är förordnad en biträdande provinsialläkare. Af extra provinsialläkaredistrikten ätnjuta Södra Unnaryd och Mulseryd liksom förut statsbidrag och bidrag af Landstinget. Ingen förändring i afseende på distriktens omfattning har försiggått. Angående distriktens områden lämnas utförlig redogörelse i början af denna berättelse.

I Jönköping, där förut två *stadsläkare* varit anställda, har företagits den förändringen, att det inrättats 1 stadsläkare och 2 stadsdistriktsläkaretjänster, för hvilka instruktion af Medicinalstyrelsen fastställdes den 20 maj 1903; tjänsteårsberäkning för de båda sistnämnda har af Kungl. Maj:tt beviljats den 1 i samma månad. I hvardera af de två andra städerna finnes en stadsläkare.

Utom de 2 *lasarettsläkare* i Jönköping och Eksjö är sedan år 1901 vid förstnämnda lasarett anställd 1 underläkare, för hvilken beviljats tjänsteårsberäkning den 16 november 1900. Samma dag beviljades sådan äfven åt en öfver- och en underläkare vid Hässleby lungotssanatorium.

Hela antalet praktiserande läkare uppgick vid periodens slut till 35 mot 32 vid dess början. I slutet af år 1905 voro nämligen utom ofvannämnda läkare bosatte i Jönköping 3 militärläkare och 2 praktiserande läkare, i Eksjö en regementsläkare, i Säfsjö en järnvägläkare, i Gislaved och Tranås å hvardera platsen en f. d. provinsialläkare, i Huskvarna, Nässjö och Tranås en praktiserande läkare.

I länet finnas fortfarande 11 själfständiga *apotek*, nämligen 2 i Jönköping, vidare i Eksjö, Grenna, Värnamo, Hvetlanda, Gislaved, Vrigstad, Nässjö, Tranås och Södra Unnaryd. Genom nådigt bref af den 7 juni 1905 bestämdes, att ännu ett själfständigt apotek skulle inrättas, i Huskvarna, men det öppnades dock först följande år. Sedan år 1898 finnes ett under Vrigstads apotek lydande medikamentsförråd i Säfsjö, och år 1905 öppnades ett nytt sådant i Röksberg, lydande under apoteket Kronan i Jönköping. Samtliga apotek innehafvas med personligt privilegium. Vid periodens slut utgjordes, utom af respektive innehafvare och föreståndare, den farmaceutiska personalen af 9 examinerade apotekare, 11 farmacie kandidater och 5 elever.

8 *tandläkare* voro då bosatte i länet, däraf 4 i Jönköping, 1 i Hvetlanda, 1 i Nässjö, 1 i Tranås och 1 i Värnamo. Vidare funnos 6 *sjukgymnaster* och 1 *fältskär*.

Barnmorskornas antal, som vid periodens början utgjorde 85, hade vid dess slut ökat till 92, af hvilka ej mindre än 15 voro bosatta i Jönköping och 4 i de andra städerna samt 73 på

landsbygden. Af länets kommuner saknade 11 fast anställd barnmorska. Af dessa hade Sanderyd, Eksjö landsförsamling, Höreda, Björkö, Malmbäck och Reftele öfver 1,000 invånare. Ett och annat barnmorskedistrikt kunde behöfva delas. Länet landsting, som år 1900 anslagit 300 kr. under tre år att med stipendier å 50 kr. tilldelas barnmorskor, som ansågos vara i behof af att genomgå repetitionskurs, förnyade år 1903 detta anslag för ytterligare tre år.

Vaccinatörernas antal utgjorde vid periodens slut 9 i städerna och 130 på landsbygden.

Jönköpings län hör till de få län i riket, där af Landsting understödda *sjuksköterskor* ännu saknas på landsbygden, och en af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kraftigt understödd framställning härom från förste provinsialläkaren till 1903 års landsting vann icke dess gillande. Med hänsyn till den stora utbredning, som difteri och scharlakansfeber fått under de sista åren, gör sig denna brist kännbart gällande. Vid periodens slut funnos af kommuner aflönade sjuksköterskor endast i Jönköping och Eksjö samt i Värnamo.

En viktig faktor för bedömande af befolkningens hälsotillstånd är *dödligheten*. Här nedan lämnas en tabell öfver denna såväl i dess helhet som bland barn under ett års ålder, hvarvid för jämförelses skull äfven de två föregående femårsperioderna medtagits. Tabellen har uppgjorts efter förste provinsialläkarens årsberättelser, och är att märka, att folkmängden beräknats efter kyrkoskrifna invånarens antal vid hvarje års början.

	1891— 1895.	1896— 1900.	1901— 1905.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
Dödlighet pro mille:								
Städerna	17	16	16	14	18	16	15	15
Landsbygden	14	14	14	14	14	14	14	14
Länet	15	14	14	14	15	14	14	14
I första lefnadsåret:								
Städerna	106	99	95	77	120	70	153	89
Landsbygden	70	68	63	70	72	67	50	56
Länet	74	72	68	71	77	67	77	61

Dödligheten i länet är relativt låg i förhållande till andra län, af hvilka de flesta under denna period äro uppe i 15—16, ända till 18 ‰. Den låga siffran beror på landsbygden, som till skillnad från hvad numera i allmänhet är förhållandet visar väsentligt lägre dödlighet än städerna.

Länet utmärker sig för en ganska låg dödlighet bland de späda barnen. Under 1890-talet stod Jönköpings län i detta afseende lägst näst Värmlands län och långt under medeltalet för riket. Äfven under denna femårsperiod intog länet en mycket förmånlig ställning, och detta trots den betydliga utbredning difteri och scharlakansfeber fått under dessa år.

Under åren 1901—1903 uppgick årliga antalet dödsfall i farsotssjukdomar i länet till 202. Häri har icke inberäknats tuberkulosen; i lungsoten var dödligheten å länets landsbygd under 1905 enligt prästerskapets dödböcker 1·2 ‰ mot 1·8 ‰ för hela rikets landsbygd.

I öfrigt äro dödsorsakerna hufvudsakligen kända blott för städerna. Här inträffade under femårsperioden 2,246 dödsfall eller 14 ‰. Af dessa förorsakades 416, motsvarande 2·9

‰ af befolkningen, af lungsot och annan tuberkulos; vidare 3 ‰ af andra sjukdomar i andningsorganen, hvilket är åtskilligt högre än i rikets städer 1901—1904 (2·3 ‰) — påfallande stort är antalet dödsfall i luftrörskatarrer. Af öfriga dödsorsaker märkas sjukdomar i hjärtat och andra cirkulationsorgan 1·8 ‰, sjukdomar i nervsystem och sinnesorgan 1·4 ‰, akuta infektionssjukdomar 1·3 ‰ samt kräfta 1·2 ‰.

Spridningen af de viktigaste *infektionssjukdomarne* inom länet framgår af följande översikt, som äfven omfattar de båda föregående femårsperioderna. Samtliga sjukdomsfall i dessa sjukdomar skola från år 1901 anmälas till förste provinsialläkaren.

Sjukdomsfall.	1891—1895.	1896—1900.	1901—1905.	1901.	1902.	1903.	1904.	1905.
Smittkoppor	3	—	1	—	1	—	—	—
Scharlakansfeber	2,105	1,257	2,992	960	497	655	623	257
Fläcktyfus	14	1	—	—	—	—	—	—
Tarmtyfus	397	191	185	73	25	33	29	25
Rödsot	98	20	9	5	—	—	1	3
Difteri o. strypsjuka	1,011	1,631	2,758	562	305	432	596	863
Barnsängsfeber	76	40	70	11	12	16	15	16

Såsom af denna tabell framgår, har scharlakansfeber och i synnerhet difteri under de sista fem åren fått en mycket stor utbredning. Ökningen för den sistnämnda sjukdomen torde dock delvis vara skenbar, då under senare år ett stigande antal lätta fall ingår i statistiken. Emellertid kan dock en väsentligt ökad spridning af difterien anses vara konstaterad, antagligen beroende på förbättrade kommunikationer och på befolkningens ökade rörlighet, på grund af tillströmningen till de många fabriker.

Under år 1905 inträffade 55 fall af akut barnförlamning, däraf 41 i Västra härad, de senare i 8 socknar med 5 dödsfall.

Vid periodens början funnos *epidemisjukhus* och *-sjukstugor* i Jönköping, Eksjö, Grenna, Tranås och Hvetlanda med respektive 50, 16, 7, 6 och 8 platser, hvarjämte i Nässjö år 1904 blef färdig en epidemisjukstuga med 10 sängar. Sjukhuset i Jönköping ökades år 1904 till 60 sängar. Det är i hög grad behöfligt, att epidemisjukvården inom länet på ett bättre sätt ordnas. Särskildt äro isoleringslokaler behöfliga vid de stora industrisamhällena. Bristen på epidemisjuksköterskor har ofvan omnämnts. Äfven desinfektörer saknas till stor del på landsbygden.

Under femårsperioden *vaccinerades* i länet 21,852 personer mot 23,213 under närmast föregående fem år. Vaccinationsprocenten (förhållandet mellan vaccinerade och under närmast föregående år födde) utgjorde:

	Städerna.	Landsbygden.	Länet.
Åren 1891—1895	100·6	93·3	94·3
› 1896—1900	84·0	92·3	91·2
› 1901—1905	75·8	87·8	86·1

Denna procent har sålunda, synnerligast i städerna, under sista årtiondena sjunkit högst väsentligt. Härtill har naturligtvis bidragit, att under dessa år endast enstaka fall af smitt-

koppor förekommit. Klagomål öfver den animala vaccinen hafva stundom afhörts.

Tuberkulossjukvården är föga tillgodosedd, då lungsiktiga endast undantagsvis kunna mottagas å lasaretten och sjukstugorna. De ojämförligt flesta måste vårdas i hemmen. I september 1901 öppnades ett af jubileisanatorierna vid Hässleby. Det har 112 platser, hvarjämte ytterligare 12 kunna vårdas på sommaren. Vid Säfsjö, som redan på 1870-talet besöktes af talrika lungsotspatienter, har sedan flera år funnits ett mindre sanatorium, som från år 1902 äfven varit öppet vintertid. Ett par privata pensionat för lungsiktiga finnas.

Å lasarett och sjukstugor funnos vid 1905 års slut följande antal *sjukplatser*:

Jönköpings lasarett	153	Gislaveds sjukstuga	14
Eksjö	96	Hvetlanda	22
Säfsjö sjukstuga	11	Södra Unnaryds sjukstuga	12
Tranås	12	Värnamo	20

Landstinget anslog åren 1898 och 1901 medel till om- och tillbyggnad af Jönköpings lasarett. Förut hade detsamma 93 platser, hvaraf 5 för sinnessjuka, hvilka platser indrogos. Efter tillbyggnaden finnas 153 platser, däraf 16 å afdelningen för veneriskt sjuka, de öfriga på lasarettensafdelningen. Att denna ökning af platsernas antal varit behöflig, framgår af det betydligt ökade antalet underhållsdagar. Kostnaderna för utvidgningen, som blef färdig 1903, uppgingo till kr. 379,804·79.

1902 års landsting beslöt att för en kostnad af nära 35,000 kronor utvidga upptagningsanstalten för sinnessjuka vid Eksjö lasarett från 20 till 40 platser. Tillbyggnaden företogs i enlighet med af Medicinalstyrelsen godkänd ritning under åren 1903 och 1904.

Sjukstugorna i länet hafva endast undergått smärre förändringar, såsom att 2 nya sjukrum tillbyggts i Tranås och 1 i Hvetlanda, hvarjämte sjukstugan i Säfsjö år 1905 grundligt reparerats.

Angående antalet å sjukvårdsanstalterna vårdade patienter, underhållsdagar samt utgifter för sjukvården inalles och per dag hänvisas till följande *tabell M* (sid. 51).

De årligen influtna *legosängsavgifternas sammanlagda belopp* har utgjort:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Länslasarettet i Jönköping	14,826·90	13,787·50	25,514·50	26,045·50	30,804·00
Ulfspåre-Hügerflychtska lasarettet	13,500·00	19,958·75	17,093·30	19,628·35	28,472·03
Sjukhuset i Värnamo	3,195·70	3,050·00	3,889·00	3,315·50	3,793·50
› i Hvetlanda	3,869·50	3,625·50	3,702·00	3,798·50	3,569·00
› i Gislaved	2,792·40	2,477·50	2,904·00	2,962·50	2,690·50
› i Tranås	1,407·25	2,068·00	2,132·00	2,618·50	2,855·25
› i Södra Unnaryd	1,495·65	1,270·00	1,235·25	1,490·00	1,492·00
› i Säfsjö	1,488·10	1,644·50	1,463·00	1,822·00	1,751·50

Antalet *sinnessjuka* och *idioter* inom Jönköpings län vid 1905 års slut fördelade sig på följande sätt:

	Antal.	Kön.		Civilstånd.			Ålder.					Vårdas ¹⁾ inom			
		Män.	Kvinnor.	Ogifta.	Gifta.	Under 20 år.	20-40 år.	Öfver 40 år.	enskildt hus.	enskildt anstalt.	fattighus.	lasarett.	hospital eller asyl.	2	
Sinnessjuka	668	330	338	477	191	8	198	462	362	6	86	19	193		
Idioter	437	242	195	435	2	102	180	155	346	30	59	—	2		

Såsom förut omtalats, har sinnessjukafdelningen vid Eksjö lasarett under perioden utvidgats. Att ett behof härigenom blifvit fyllt, bevisas genom att medeltalet vårdade därstädes under år 1905 uppgick till 36.

Inom Korsberga socken har under flera år sinnessjuka mottagits i enskilda familjer. Sedan efter nådig proposition Riksdagen medgifvit, att familjevård därstädes finge bestri- das af förslagsanslaget till hospitals underhåll, har sedan år 1903 från Växjö hospital genom dess direktion utackorde- rats stillsamma, snygga och i någon mån arbetsföra sinnessju- ka. Dessa besökas i regel en gång i månaden af hospitalets öfverläkare. Vid kolonien skall vara anställd en föreständer- ska med ett kvinnligt och ett manligt biträde. Antalet därstädes vårdade uppgick vid 1903, 1904 och 1905 års slut till respektive 47, 50 och 53 patienter, af hvilka 8 vårdas å ett centralhem, de öfriga i privata hem. Kostnaderna hafva växlat mellan 60 öre och 1 krona per patient och dag. »De vunna resultatet, som kunna anses öfverraskan- de lyckliga, berättiga till goda förhoppningar för familje- vårdens framtid», säger hospitalsöfverläkaren Lindvall här- om. Äfven i öfrigt hafva åtskilliga sinnessjuka vårdats i privata hem inom Korsberga och angränsande socknar.

De förnämsta *brunns- och badinrättningarne* inom länet äro Lannaskede i socknen af samma namn, Tranås i Tranås köping, Holsby i Alseda socken och Götarp i Åsenhöga soc- ken, vid hvilka läkare varit förordnade. Dessutom finnas Örserum i Grenna socken, vid hvilken äfvenledes läkare varit anställd, samt Villstads brunn i Villstads och Alebo i Södra Unnaryds socknar. Antalet kurgäster vid de 4 förstnämnda har varit:

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905
Lannaskede	587	511	536	512	608
Tranås	443	684	754	958	736
Holsby	308	261	293	286	336
Götarp	181	140	213	196	?

I Tranås hafva anordnats 2 luftbad för herrar och damer; markens torrläggning har fortgått. I Lannaskede hafva under femårsperioden uppförts 2 moderna, mindre badhus för kneippbehandling, läkarebostad och ett par bo- stadsvillor. Åtgärder hafva vidtagits för utvidgning af sist- nämnda anstalts område, och utdikning af mossarna har därstädes pågått. I Götarp hafva nyuppförts en restaura- tionsbyggnad och en liten villa.

I afseende på allmänna hälsovården må främst nämnas, att *hälsovårdsstadgan för rikets städer* har blifvit i till- lämpliga delar gällande, år 1903 för Tranås kvarn invid

¹⁾ Af de sinnessjuka vårdades 2 å okänd ort.

Tranås och år 1904 för Gislaved. Särskilda *hälsovårds- ordningar* hafva fastställts för följande samhällen:

Vaggeryds stationssamhälle	år 1902
Annebergs fabrikssamhälle	» 1902
Skillingaryds stationssamhälle	» 1902
Sommens	» 1902
Åkers fabrikssamhälle	» 1903
Sandsjö och Bodafors	» 1903
Smålands Rydaholms stationssamhälle	» 1904
Gnosjö	» 1905
Norrahammars brukssamhälle	» 1905

Renhållningsstadga har blifvit fastställd för Jönköping år 1901 och för Eksjö år 1903, matvarustadga för Grenna år 1901.

Genom dessa nya stadgar hafva så småningom inträdt för- bättrade förhållanden i de samhällen, för hvilka de gälla. Renhållningen var dock å de platser, för hvilka hälsovårdsord- ningar gälla, vid periodens slut ännu blott ofullständigt ord- nad.

Aflopsförhållandena i Jönköping voro vid periodens bör- jan synnerligen dåliga i östra stadsdelen, som är mycket lågt belägen. Mycket har under denna tid gjorts för att bereda underjordiskt aflopp från stadsdelen, men mycket återstår ännu att göra. Äfven i förstäderna behöfva afloppen, liksom renligheten i öfrigt, förbättras, särskildt i Höga Berghem. I Eksjö behöfves en reglering af ån, som genom kloakerna upp- tager stora mängder orenlighet. I Grenna går ännu större delen af slaskvattnet i rännstenarna, och renhållningen å går- darne är där i stort behof af förbättring. Rörande aflops- förhållandena å öfriga platser må nämnas, att kloakledningen i Nässjö utvidgats, så att år 1905 65 % af egendomarne hade underjordiskt aflopp. I Tranås hafva åtskilliga nya privata kloaker anlagts, så att år 1905 40 % af egendomarne voro försedda därmed. I Hvetlanda och Säfsjö finnas några pri- vata ledningar, likaså i Värnamo, där allmän kloakledning beslutits, fastän frågan blifvit uppskjuten. I Huskvarna finnes gemensam vatten- och kloakledning. Vattenlednings- vattnet filtreras där icke och användes icke till dryck.

Af förste provinsialläkaren hafva hvarje år gjorts *inspek- tioner af de sanitära förhållandena* såväl i städerna som å större platser å landsbygden, särskildt där hälsovårdsstadgan för ri- kets städer eller hälsovårdsordningar äro gällande. Uppmärk- samheten har därvid i främsta rummet riktats på renhållnin- gen samt på slakterier, bagerier, mejerier och matvaruaffärer. De större af dessa skötas i regel väl och äro snyggt, stundom elegant inredda. Sämre är det ställdt med den mängd smärre affärer, särskildt på landsbygden, där matvaror försäljas till- sammans med alla möjliga slags varor. Det har sträfvats att så vidt möjligt få matvarorna skilda från dessa.

Äfven å *fabrikerna* har ägnats åtskilligt arbete. I de talrika snickerifabrikerna alstras ett fint damm, som måste vara skadligt att inandas. Man har å större fabriker börjat aflägsna dammet genom i samband med maskinerna anbragta sugfläktar, men ännu brister mycket i detta hänseende. Till- verkning af fosforstickor bedrifves fortfarande i Jönköping, men synes till följd af goda anordningar numera ej medföra

något men för arbetarne. Ett stort framsteg är, att lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke trätt i kraft. De minderåriga måste nu för hvarje gång undersökas, innan de börja arbeta å fabrikerna, och besiktning af dem verkställas årligen af därtill särskildt förordnade läkare.

Under år 1904 stiftades i Jönköping en förening, benämnd »Mjölkdroppen», med ändamål att kostnadsfritt tillhandahålla fattiga späda barn, hvilkas mödrar vore urståndsatta eller olämpliga att själfva amma sina barn. god dimjök på flaska. Under år 1905 lämnade föreningen dylikt underhåll åt 36 späda barn.

Beträffande veterinärväsendet hafva under innevarande period vidtagits ganska väsentliga ändringar. Ända sedan år 1871 hafva inom länet funnits anställda distriktsveterinärer. Vid tillsättningen af dessa distriktsveterinärer hafva likväl ända till år 1903 förfarits på olika sätt. I sammanhang med att Landstinget år 1902 förnyade sitt anslag till distriktsveterinärernas aflöning för fem år från och med 1903, beslöt det emellertid att för samma tid tillsätta en kommitté, bestående af Landstingets ordförande samt en ledamot och en suppleant

från hvar och ett af länets åtta veterinärdistrikt, hvilken kommitté skulle hafva till uppdrag, bland annat, att, efter inhämtande af Medicinalstyrelsens yttrande angående kompetensen, vid inträffande ledigheter, tillsätta distriktsveterinärer inom länet för den tid, under hvilken det därtill afsedda anslaget utginge. Sedan 1903 års landsting beslutit inrätta ett särskildt veterinärdistrikt i Mo härad, blef en ledamot i kommittén jämte en suppleant utsedd jämväl för detta veterinärdistrikt, hvarjämte 1904 års landsting beslöt, att äfven länsveterinären skulle vara ledamot i kommittén.

Åt denna kommitté uppdrogs, förutom tillsättandet af distriktsveterinärerna, att uppgöra en för hela länet likformig taxa för distriktsveterinärernas enskilda praktik, hvarjämte kommittén bemyndigades att omreglera veterinärdistriktet inom länet. Dessutom erhöi kommittén af 1903 års landsting bemyndigande: att antaga distriktsveterinärerna med förbehåll om rätt till uppsägning; att, därest omständigheterna därtill föranledde, verkställa sådan uppsägning; att, då ledighet inträffat, genom kommitténs ordförande ej mindre kungöra tjänsten till ansökning ledig än äfven förordna om tjänstens uppehållande genom vikarie, intill dess ny innehafvare blifvit af

Tab. M.

Sjukvårdsanstaltarnas i Jönköpings län verksamhet åren 1901—1905.

	År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.		År 1901.	År 1902.	År 1903.	År 1904.	År 1905.
<i>Patientantal.</i>						<i>Hela sjukvårdskostnaden.</i>					
Länslasarettet	835	774	1,031	1,131	1,388	Länslasarettet . . . . . kr.	46,008	64,312	79,601	81,275	93,352
Eksjö lasarett	770	706	697	686	740	Eksjö lasarett . . . . . »	50,613	52,986	54,960	57,732	66,106
Värnamo sjukhus	254	258	248	271	255	Värnamo sjukhus . . . . . »	9,261	9,500	11,200	10,116	9,786
Hvetlanda »	283	271	250	263	263	Hvetlanda » . . . . . »	10,337	10,957	10,703	12,076	11,150
Gislaveds »	201	198	212	192	183	Gislaveds » . . . . . »	6,980	11,940	7,123	6,944	8,477
Tranås »	101	108	107	107	105	Tranås » . . . . . »	4,762	7,034	6,651	7,553	7,458
Södra Unnaryds »	86	96	91	119	104	Södra Unnaryds » . . . . . »	4,919	5,622	5,865	5,020	5,008
Säfsjö »	87	93	117	103	125	Säfsjö » . . . . . »	5,588	6,330	5,610	5,778	6,373
Summa	2,617	2,504	2,753	2,872	3,163	Summa kr.	138,468	168,681	181,713	186,494	207,710
<i>Antal underhållsdagar.</i>						<i>Dagkostnad per patient.</i>					
Länslasarettet	22,528	19,242	33,814	35,921	39,840	Länslasarettet . . . . . kr.	2.18	3.34	2.35	2.46	2.34
Eksjö lasarett	24,646	24,677	21,781	22,762	29,803	Eksjö lasarett . . . . . »	2.10	2.15	2.52	2.44	2.22
Värnamo sjukhus	4,871	5,177	5,938	5,419	5,733	Värnamo sjukhus . . . . . »	1.90	1.83	1.88	1.86	1.70
Hvetlanda »	5,816	5,809	5,515	5,343	5,025	Hvetlanda » . . . . . »	1.84	1.88	1.94	2.26	2.26
Gislaveds »	4,327	3,971	4,266	3,906	4,068	Gislaveds » . . . . . »	1.61	1.94	1.66	1.77	2.08
Tranås »	2,494	3,286	3,958	4,454	4,270	Tranås » . . . . . »	1.90	2.14	1.67	1.70	1.83
Södra Unnaryds »	2,277	2,151	2,086	2,728	2,208	Södra Unnaryds » . . . . . »	1.91	2.56	2.81	2.00	2.26
Säfsjö »	2,366	2,965	2,606	2,813	2,656	Säfsjö » . . . . . »	2.16	2.13	2.15	2.05	2.39
Summa	69,325	67,278	79,964	83,346	93,603						
<i>Medeltal patienter per dag.</i>						<i>Utspisningskostnad per dag.</i>					
Länslasarettet	61.75	53.20	93	98	109.15	Länslasarettet . . . . . kr.	0.62	0.70	0.69	0.64	0.67
Eksjö lasarett	67.52	67.60	60	62	81.7	Eksjö lasarett . . . . . »	0.43	0.47	0.51	0.46	0.49
Värnamo sjukhus	13.34	14.18	16	15	15.7	Värnamo sjukhus . . . . . »	0.61	0.60	0.59	0.57	0.56
Hvetlanda »	15.93	15.91	15	15	13.76	Hvetlanda » . . . . . »	0.69	0.66	0.66	0.68	0.84
Gislaveds »	11.85	10.87	12	11	11.14	Gislaveds » . . . . . »	0.72	0.74	0.71	0.67	0.67
Tranås »	6.83	9.00	11	12	11.69	Tranås » . . . . . »	0.62	0.59	0.64	0.59	0.67
Södra Unnaryds »	6.23	5.89	6	7	6.07	Södra Unnaryds » . . . . . »	0.55	0.60	0.55	0.55	0.55
Säfsjö »	6.40	8.12	7	8	7.27	Säfsjö » . . . . . »	0.58	0.54	0.77	0.73	0.74

kommittén utsedd; att bevilja tjänstledighet åt distriktsveterinär och förordna vikarie för honom, dock att, om tjänstledigheten afsåge endast en månad eller därunder, kommitténs ordförande skulle äga att i sagda hänseende besluta; samt att genom kommitténs ordförande, efter förslag af kommittéledamoten för vederbörande distrikt, meddela distriktsveterinär tjänstgöringsbetyg.

Med stöd af det kommittén lämnade bemyndigandet indelade kommittén genom beslut den 7 januari 1903 hela länet med undantag af Jönköpings stad, där särskild stadsveterinär finnes anställd, i 8 veterinärdistrikt. Denna indelning blef emellertid redan samma år ändrad till följd af Landstingets sagda år fattade beslut om inrättande af ytterligare 1 veterinärdistrikt, i Mo härad.

Hela länet med undantag af Jönköpings stad är därefter uppdeladt på följande 9 veterinärdistrikt:

Tranås distrikt med station för veterinären i Tranås köping och omfattande hela Norra Vedbo härad med Tranås köping;

Grenna distrikt, omfattande Grenna stad och hela Vista härad samt med station för veterinären i nämnda stad;

Nässjö distrikt, omfattande hela Tveta härad, Flisby och Norra Solberga socknar i Södra Vedbo härad samt Malmbäcks, Almesåkra och Ödestuga socknar i Västra härad samt med station för veterinären i Nässjö;

Värnamo distrikt med station för veterinären i Värnamo köping och omfattande hela Östbo härad, Forsheda, Bredaryds, Torskinge, Bolmsö, Dannäs och Tannäkers socknar af Västbo härad samt Åsenhöga, Källeryds och Norra Hestra socknar af Mo härad;

Hvetlanda distrikt, omfattande hela Östra härad och med station för veterinären i Hvetlanda;

Säfsjö distrikt, omfattande hela Västra härad förutom Malmbäcks, Almesåkra och Ödestuga socknar samt med station för veterinären i Säfsjö;

Eksjö distrikt, omfattande Eksjö stad och Södra Vedbo härad utom Flisby och Norra Solberga socknar samt med station för veterinären i nämnda stad;

Gislaveds distrikt, med station för veterinären i Gislaved samt omfattande Västbo härad med undantag af Forsheda, Bredaryds, Torskinge, Bolmsö, Dannäs och Tannäkers socknar; samt

Mo distrikt, omfattande Mo härad utom Åsenhöga, Källeryds och Norra Hestra socknar samt med station för veterinären å kronoegendomen Röksberg i Mulseryds socken.

För distriktsveterinärernas enskilda praktik har ofvan nämnda kommitté uppgjort en för hela länet likformig taxa, hvarjämte 1903 års landsting efter kommitténs förslag fastställt särskild instruktion för distriktsveterinärerna.

Till aflöning åt distriktsveterinärerna utgå från Landstinget 1,000 kr. om året till hvarje distriktsveterinär, utom till distriktsveterinären i Eksjö, hvilken tillika är bataljonsveterinär vid Smålands husarregemente och på grund häraf erhåller endast 800 kr. i årlig aflöning från Landstinget, samt distriktsveterinären i Gislaved, hvilken såsom icke legitimerad aflönas med endast 600 kr. om året. Härtutöver har dock Landstinget anslagit ytterligare 200 kr. såsom årligt ålders tillägg åt en hvar af de distriktsveterinärer, som med väl vitsordad tjänstgöring bestridt distriktsveterinärtjänst inom länet under fem år.

Rättighet till tjänstårsberäkning, i likhet med den länsveterinärer åtnjuta, är genom två särskilda nådiga bref den 13 maj 1904 medgifven distriktsveterinärerna i Tranås, Grenna, Nässjö, Värnamo, Hvetlanda, Säfsjö, Eksjö och Mo distrikt intill 1907 års utgång.

Utom distriktsveterinärer finnas inom länet en länsveterinär med station i Jönköping, två vid Smålands artillerire-

gemente anställda veterinärer, båda med bostad i Jönköping, samt tre privata veterinärer. En af de vid nämnda regemente anställda veterinärerna är tillika stadsveterinär i Jönköping.

Under år 1905 verkställdes inom länet af läns- och distriktsveterinärerna 50 tjänsteresor, däraf 21 för mjältbrand, 8 för mjältbrandsemfysem, 17 för svinsjuka och 4 för miss-tänkta sjukdomsfall, som sedermera visat sig icke vara smittosamma.

Köttkontroll äger rum inom länet i Jönköping, Eksjö, Grenna, Värnamo och Tranås. Allt fläsk, som utbjudes till salu i Jönköping, skall besiktigas å en fläskbesiktningsbyrå, som sedan många år finnes inrättad därstädes. Vid fläskbesiktningsbyrån, som står under hälsovårdsnämndens uppsikt, är anställd en veterinär såsom föreståndare. Besiktningen är afgiftsfri, och staden inlöser förekommande trikin- och dynthal-tigt fläsk till gällande priser. Äfven fläsk, som vid undersökning befinnes vara behäftadt med tuberkulos, inlöses af staden, därest fläskägaren så önskar och före undersökningen erlagt en s. k. frivillig försäkringsafgift af 1 krona. Å samtliga ofvannämnda platser äger därjämte okulär besiktning rum af togförda kött- och matvaror samt inspektion af charkuteri-butiker.

G) Fattigvård. Beträffande den allmänna fattigvården får Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till Statistiska Centralbyråns årligen afgifna officiella berättelser.

Enligt dessa utgjorde antalet understödstagare i länet år 1901 9,663 eller 5.6 % af hela befolkningen. Af detta antal belöpte sig på landsbygden 7,491 eller 4.34 % och på städerna och köpingarne 2,172 eller 6.95 % af befolkningen. År 1904 utgjorde antalet understödstagare i hela länet 9,502 eller 4.64 % af folkmängden. Af detta antal belöpte sig på landsbygden 7,066 eller 4.08 % och på städerna och köpingarne 2,436 eller 7.72 % af befolkningen. Bland länets fattigvårdssamhällen var antalet understödstagare störst i Flisby socken, där det uppgick till 10.57 % af befolkningen. I Bosebo socken uppgick antalet understödstagare under berörda år till allenast 0.33 % af folkmängden. Hela kostnaden för fattigvården i länet uppgick under år 1904 till 490,625 kr.

Fattigvårdskostnaden för hvarje invånare och för hvarje understödstagare å länets landsbygd samt värdet af en sådan understödstagares fulla försörjning utgjorde år 1904:

Totala fattigvårdskostnaden per invånare	kr.	2.15
Do do per understödstagare	»	52.88
Underhållskostnad	»	47.16
Medelvärde för full försörjning	»	101.00
Högsta värdet » » »	»	230.00
Lägsta » » »	»	55.00

Af allmänna medel har under perioden tilldelats kommuner i länet för beviljad fattigvård ersättning med följande belopp, nämligen år 1901 4,799 kr. 80 öre, år 1902 4,271 kr. 17 öre, år 1903 6,104 kr. 82 öre, år 1904 6,483 kr. 79 öre och år 1905 6,063 kr. 18 öre.

Af ofvan nämnda åt länets kommuner för år 1904 tilldelade belopp hade Malmbäcks socken erhållit begärd ersättning med 280 kr. för fattigvård, som fattigvårdsstyrelsen upp-

gifvit sig hafva under berörda år utgifvit i understöd åt ett manligt hjon. Sedan denne gjort anmälan, att han icke kommit i åtnjutande af allt det understöd, hvarför ersättning sålunda blifvit begärd och beviljad, verkställdes utredning, därvid framgick, att fattigvårdsstyrelsen upptagit fattigvårdskostnaden för nämnda hjon till större belopp, än som motsvarade de verkliga kostnaderna. Efter det fattigvårdsstyrelsen af berörda belopp återburit 80 kr., med hvilket belopp den beviljade ersättningen öfverskjutit det under samma år hjonet tilldelade understöd, fann Kungl. Maj:t, dit ärendet af Länsstyrelsen hänsköts, skäligt låta bero vid hvad i ärendet förekommit. Genom införskaffade upplysningar har utrönts, att kommunerna eljest icke upptagit kostnaden för sådan fattigvård, för hvilken ersättning sedermera begärts af statsmedel, till proportionsvis högre belopp än den af kommunerna beräknade kostnaden för annan motsvarande fattigvård.

Under perioden hafva vid Länsstyrelsen anhängiggjorts tillsammans 854 *fattigvårdsmål*, däraf under år 1901 inkommit 168, år 1902 188, år 1903 177, år 1904 176 och år 1905 145.

Jönköping i Landskansliet den 31 december 1906.

Underdånigst

FREDR. PETTERSSON.

J. W. Spens.

Knut Gislén.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅREN 1901—1905.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).				Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).											
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.								
							Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).			
		Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden	år 1901	86,119	89,112	175,231	85,740	88,838	174,578	3	5,411	10,117	34,634	33,774	40,048	43,891	83,939
	1902	86,122	89,207	175,329	86,078	89,176	175,254	2	5,315	10,156	34,806	33,599	40,123	43,755	83,878
	1903	86,131	89,332	175,463	86,178	89,386	175,564	2	5,193	9,876	34,764	33,595	39,959	43,471	83,430
	1904	86,678	89,618	176,296	86,395	89,594	175,989	1	5,123	9,733	34,791	33,606	39,915	43,339	83,254
	1905	87,321	89,893	177,214	87,179	89,931	177,110	2	5,142	9,621	35,043	33,791	40,187	43,412	83,599
Jönköpings stad	år 1901	10,945	12,574	23,519	11,011	12,738	23,749	433	501	1,020	4,336	4,251	5,270	5,271	10,541
	1902	10,713	12,438	23,151	10,903	12,629	23,532	374	464	987	4,311	4,136	5,149	5,123	10,272
	1903	10,652	12,500	23,152	10,759	12,591	23,350	325	450	962	4,277	4,127	5,052	5,089	10,141
	1904	10,696	12,544	23,240	10,830	12,638	23,468	264	473	970	4,315	4,140	5,052	5,110	10,162
	1905	10,598	12,712	23,310	10,790	12,729	23,519	239	456	959	4,283	4,122	4,978	5,081	10,059
Eksjö stad	år 1901	1,697	2,132	3,829	1,674	2,127	3,801	—	109	245	654	681	763	926	1,689
	1902	1,701	2,139	3,840	1,691	2,133	3,824	—	107	246	626	650	733	896	1,629
	1903	1,736	2,203	3,939	1,676	2,094	3,770	—	100	222	604	612	704	834	1,588
	1904	1,910	2,305	4,215	1,566	2,067	3,633	—	101	211	471	546	572	757	1,320
	1905	2,132	2,381	4,513	1,841	2,243	4,084	—	95	227	640	664	735	891	1,626
Grenna stad	år 1901	493	674	1,167	511	683	1,194	1	19	67	181	162	201	229	430
	1902	485	682	1,167	496	675	1,171	—	18	60	170	166	188	226	414
	1903	488	677	1,165	486	680	1,166	—	19	54	173	165	192	219	411
	1904	479	652	1,131	493	676	1,169	—	15	53	178	159	193	212	405
	1905	477	663	1,140	483	652	1,135	—	15	43	168	145	183	188	371
Hela länet	år 1901	99,254	104,492	203,746	98,936	104,386	203,322	437	6,040	11,449	39,805	38,868	46,282	50,317	96,599
	1902	99,021	104,466	203,487	99,168	104,613	203,781	376	5,904	11,449	39,913	38,551	46,193	50,000	96,193
	1903	99,007	104,712	203,719	99,099	104,751	203,850	327	5,762	11,114	39,818	38,499	45,907	49,613	95,520
	1904	99,763	105,119	204,882	99,284	104,975	204,259	265	5,712	10,967	39,755	38,451	45,732	49,418	95,150
	1905	100,528	105,649	206,177	100,293	105,555	205,848	241	5,708	10,850	40,134	38,722	46,083	49,572	95,655

Tab.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll

1. Väghållningsdistrikt.	2. 3. V ä g l ä n g d.		4. 5. 6. 7. 8. 9. V ä g f y r k a r.							10. Summa vägfyrkar.	11. Uppskattad kostnad för vägunderhåll in natura (den tid mark är bar).	12. 13. 14. V ä g s k a t t p r v ä g f y r k .	
	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura.	Å ännu ej till vägunderhåll indelad jordbruksfastighet.	Å statens allmänningsskogar.	Å menigheters allmänningsskogar.	Å frälse-rianta.	Å annan fastighet.	Å inkomst.			Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5-10.
	Kilometer.	Kilometer.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Kronor.	Öre.	Öre.
Tveta härads	115·617	262·967	131,523	2,216	—	—	4	18,532	23,778	176,053	43,412·75	—	33
Vista härads landt-	38·000	30·180	55,137	332	—	—	—	390	372	56,231	5,702·22	2	12
Visingsö sockens	15·444	—	8,971	35	—	—	—	195	308	9,509	747·70	2	7
Mo härads	40·276	323·491	34,752	—	153	—	1	781	692	36,379	40,205·00	5	109
Norra Vedbo härads	7·597	248·848	115,842	—	49	750	47	8,197	9,647	134,532	17,638·50	3	19
Södra Vedbo härads	20·000	341·300	88,384	—	187	—	11	2,769	4,040	95,391	35,587·80	2	38
Östra härads	126·165	354·396	140,014	4,644	—	—	9	8,373	11,079	164,119	26,430·25	2	19
Västra härads	170·544	455·665	140,475	1,514	—	—	5	5,338	9,051	156,388	26,223·00	4	21
Östbo härads	78·414	436·699	109,289	2,868	375	—	12	9,782	11,272	133,598	23,148·00	13	33
Västbo härads	—	744·464	108,396	—	—	—	51	7,230	7,718	123,395	74,669·10	5	67
Summa å landet	612·057	3,198·010	932,783	11,609	764	750	140	61,587	77,957	1,085,590	293,764·32	—	—
1 städerna	48·6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1901—1905.

26. Allmänna vägar.	27. 28. Längd af under åren 1901—1905		29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. K o s t n a d f ö r u n d e r å r e n 1901—1905							
	fulländade och godkända nya vägar.	omlagda eller förbättrade vägsträckor.	fulländade och godkända nya vägar.				omlagda eller förbättrade vägsträckor.			
			Af statsmedel.	Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassors medel.	Af andra medel.	Summa.
Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Landsvägar	10·784	1·395	10,000·00	18,331·54	—	28,331·54	2,500·00	—	1,250·00	3,750·00
Bygdevägar	47·863	42·800	49,000·00	—	29,020·70	78,020·70	63,600·00	—	43,159·58	106,759·58
Summa	58·647	44·195	59,000·00	18,331·54	29,020·70	106,352·24	66,100·00	—	44,409·58	110,509·58

1) I vägskatten inräknas (i kol. 16) äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5.

2) Bland väggassans inkomster och utgifter inräknas icke statsbidraget (10 %) till vägunderhållet in natura.

2.

JÖNKÖPINGS LÄN ÅREN 1901—1905.

samt vägkassornas inkomster och utgifter m. m. år 1905.

15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	1.
Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets början.	Vägkassans inkomster.				Vägkassans utgifter.					Vägkassans behållning (+) eller brist (—) vid årets slut.	Väghållningsdistrikt.
	Vägs katt. ¹⁾	Stats- bidrag. ²⁾	Öfriga inkomster.	Summa inkomster.	Förvalt- nings- kostnader.	Ersättning till snöplog- lagen.	För vägars anläggning, omläggning, brobyggnad.	Öfriga utgifter. ³⁾	Summa utgifter.		
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
+ 1,741·21	14,400·00	—	488·72	14,888·72	300·00	4,701·50	340·67	9,546·55	14,888·72	+ 1,741·21	Tveta härads.
+ 792·67	1,234·02	—	—	1,234·02	108·12	1,077·25	832·22	—	2,017·59	+ 9·10	Vista härads landt.
+ 86·47	220·00	—	—	220·00	50·00	103·00	—	12·15	165·15	+ 141·82	Visingsö sockens.
+ 173·48	3,660·02	—	481·01	4,141·03	219·22	1,357·48	1,070·51	964·04	4,111·20	+ 203·26	Mo härads.
+ 3,223·75	7,044·76	—	77·42	7,122·18	698·58	3,259·00	1,010·93	262·19	5,230·70	+ 5,115·23	Norra Vedbo härads.
+ 7,562·17	4,250·00	—	542·66	4,792·66	321·22	2,391·00	—	132·45	2,844·67	+ 9,510·16	Södra Vedbo härads.
+ 8,157·74	6,672·24	—	558·29	7,290·53	327·18	—	—	1,888·56	2,165·74	+ 13,222·58	Östra härads.
+ 3,945·00	8,700·00	—	211·00	8,911·00	599·00	8,319·00	1,049·00	1,142·00	11,109·00	+ 1,747·00	Västra härads.
+ 2,399·91	23,304·91	—	866·78	24,171·64	658·93	4,306·10	5,724·11	6,675·27	17,364·41	+ 9,207·14	Östbo härads.
+ 18,936·82	15,331·11	—	1,422·28	16,753·39	581·40	188·60	6,165·87	673·18	7,609·05	+ 28,081·16	Västbo härads.
+ 47,019·17	84,817·06	—	4,648·11	89,465·17	3,863·65	26,202·88	16,193·31	21,246·39	67,506·23	+ 68,978·11	Summa & landet.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I städerna.

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1905 års slut.

37.	38.	39.	40.	41.	42.
Skjutslega pr nymil.	Gästgifverier		Skjutsstationer		Summa skjuts- anstalter.
	med	utan	med	utan	
	entreprenad.		entreprenad.		
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
Med entreprenadbidrag 1·50 kr.	19	—	32	—	51
Utan „ 2·00 „	—	—	—	4	4
„ „ 1·50 „	—	1	—	—	1
„ „ 1·45 „	—	1	—	—	1
„ „ 1·40 „	—	—	—	1	1
„ „ 1·12 „	—	—	—	1	1
Summa skjutsanstalter	19	2	32	6	59
däraf: vid landsvägar	10	2	14	3	29
vid bygdevägar	8	—	16	3	27
i städer	1	—	2	—	3
Anstalter för endast sjöskjuts	1	—	—	—	1

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1901—1905.

43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.
År.	I kungs- och krono- skjuts.	Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		Summa utgångna hästar.
		med	utan	med	utan	
		entreprenad.		entreprenad.		
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
1901	—	4,754	—	5,811	340	10,905
1902	—	3,859	—	5,287	352	9,498
1903	—	3,454	141	5,695	417	9,707
1904	—	3,754	121	6,042	392	10,309
1905	—	3,642	109	6,159	420	10,330
Summa hästar	—	19,463	371	28,994	1,921	50,749

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I JÖNKÖPINGS LÄN ÅR 1905.

I. Landsbygden.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.					
Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.	Kronoegendomar.				Skatteegendomar.		Frälseegendomar.		S u m m a .						
	Under allmän disposition.		Under enskild disposition.												
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.					
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	13	22 ⁴⁴⁵¹ ₁₁₈₈₀	—	—	—	—	—	—	13	22 ⁴⁴⁵¹ ₁₁₈₈₀					
Boställen: hemman	177	125 ⁴⁸ ₈	—	—	7	3 ¹ ₂	3	7 ¹ ₂	187	129 ⁴⁸ ₈					
lägenheter	15	—	—	—	2	—	2	—	19	—					
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	46	51 ² ₂	282	404 ⁴⁴¹¹ ₇₇₂₂₀	328	455 ⁴⁴¹¹ ₇₇₂₂₀					
Rå- och rörs (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	75	36 ¹ ₁	75	36 ¹ ₁					
Hemman	270	142 ⁴⁴⁴⁴ ₄₄₄₄	20	4 ⁵ ₈	3,350	2,014 ⁴⁴⁴⁴ ₄₄₄₄	2,006	1,089 ⁴⁴⁴⁴ ₄₄₄₄	5,646	3,251 ⁴⁴ ₄₈					
Jordlägenheter	38	—	356	—	298	—	200	—	892	—					
Fiskerier	—	—	—	—	6	—	3	—	9	—					
Verk och inrättningar	—	—	3	—	6	—	1	—	10	—					
Summa antal och nuvarande mantal	513	290 ⁴⁴⁷¹⁴⁸¹ ₁₈₃₀₅₈₀₀	379	4 ⁵ ₈	3,715	2,069 ⁴⁴¹¹⁷² ₄₄₁₁₇₂	2,572	1,580 ⁴⁴¹¹⁷² ₄₄₁₁₇₂	7,179	3,894 ⁴⁴ ₄₈					
Oförmedlad mantal	—	403 ⁴¹⁰⁸¹¹ ₄₂₂₇₉₀₀	—	5 ¹¹ ₁₄	—	2,671 ⁴⁴¹¹ ₄₄₁₁	—	2,004 ⁴⁴¹¹ ₄₄₁₁	—	5,085 ⁴⁴ ₄₈					
12.															
<i>Brukningdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>															
Brukningdelar, hvori hemman äro fördelade									Antal.	Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevilning					
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken									16,017	erlägges.	icke erlägges.				
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, do									3,169	—	—				
									635	—	—				
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>															
Jordbruksfastighet									—	92,994,900	3,938,500				
Annan fastighet:															
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter:															
i Forserums municipalsamhälle									—	371,300	—				
i Näsjö									—	2,339,900	—				
i Huskvarna fabriksamhälle									—	2,149,300	—				
i Norrahammars									—	78,100	—				
i Tranås köping									—	2,013,700	131,300				
i Tranås kvarns municipalsamhälle									—	369,600	—				
i Hvetlanda									—	1,556,300	—				
i Säfsjö									—	789,000	1,000				
i Värnamo köping									—	1,369,900	—				
i Värnamo stationssamhälle									—	457,300	—				
i Skillingaryds									—	296,800	—				
i Vaggeryds									—	176,500	—				
i Smålands-Rydaholms									—	67,300	—				
i Gislaveds municipalsamhälle									—	305,500	—				
Öfriga fabriksbyggnader, verk och inrättningar									—	2,016,200	—				
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden									—	12,871,600	35,600				
Kyrkor och bönehus									—	7,800	4,110,800				
Andra offentliga byggnader									—	6,000	3,558,900				
Frälseräntor									—	58,100	—				
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)									—	27,300,200	7,837,600				
II. Städerna.															
16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.
Städer.	Tomter.		Landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Boningshus.		T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).									
	Bebyggda.	Obbyggda.		Nybyggda 1901—1905.	Befintliga 1905.	Jordar					A n n a n f a s t i g h e t .				
						Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		S u m m a (annan fastighet)			
						hvarför bevilning		hvarför bevilning		hvarför bevilning		hvarför bevilning			
Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	
Jönköping	679	226	165	36	1,027	1,370,000	26,000	29,103,400	—	—	790,000	—	3,575,500	29,103,400	4,365,500
Eksjö	137	7	—	14	151	482,700	—	3,855,700	—	4,000	100,300	150,000	994,200	4,009,700	1,094,500
Grenna	125	34	53	5	209	252,900	—	1,084,900	6,000	—	10,000	27,000	22,500	1,111,900	38,500
Summa	941	267	218	55	1,387	2,105,600	26,000	34,044,000	6,000	4,000	900,300	177,000	4,592,200	34,225,000	5,498,500
						2,181,600		34,050,000		904,300		4,769,200		39,723,500	

Tab. 4.
EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I JÖNKÖPINGS LÄN ÅR 1905.

1.	2.	3.	M a n t a l					8.	9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4.	5.	6.		7.				Antal utjordar, ångar o. d. i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.										
Ryttmästaren Lennart Ribbing	Ulfsnäs	Öggestorp. Forserum.	—	1 $\frac{1}{2}$	3	4 $\frac{3}{4}$	—	—	3	178,200	18,500	1,500	209,000			
Hofrättsrådet Erik Gyllensvaan	Västankä	Greena landsförs. Ölmestad.	—	2 $\frac{1}{4}$	2	3 $\frac{3}{4}$	—	2	7	157,100	23,000	—		214,100		
Friherre Erik Leijonhufvud	Källeryd med Nissafors bruk	Källeryd. Öreryd. Stengårdshult. Valdshult. Norra Hestra. Bonstorp. Åsenhöga. Byarum.	—	3 $\frac{3}{4}$	—	3 $\frac{5}{8}$	—	—	1	131,100	30,000	—	467,400			
Friherre Samuel Axel Hermelin	Gripenberg och Mörbylund med underlydande	Jönköping. Säby. Linderås.	—	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{5}{8}$	—	—	2	141,500	11,500	100		626,400		
Fru Aimée Norrström, född friherrinna Sylvander	Brunseryd med d:o	Marbäck. Frinnaryd. Hagrida. Höreda. Linderås. Säby.	—	—	—	—	—	—	1	10,100	—	—	192,000			
Grefve Gustaf Fredrik Bonde	Katrineholm och Herrestad med d:o	Marbäck. Askeryd. Bredestad.	—	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{3}{8}$	—	—	3	106,300	—	—		809,600		
C. A. R. Nyman Bråkenhielm	Vallby med underlydande	Skirö. Stenbergas.	—	—	—	—	—	—	2	16,100	—	—	76,500			
Grefve J. G. von Seth	Bratteborg	Byarum. Bonstorp.	—	—	—	—	—	—	7	7,700	—	—		280,200		
Friherre C. A. Lilliecreutz	Lundboholm	Våxtorp.	—	—	—	—	—	—	2	36,200	—	—	174,200			
Carl Gustaf Stiernklou Lillienberg	Schedingsnäs med underlydande	Forsheda. Torskinge.	—	—	—	—	—	—	1	10,800	—	—		90,800		
F. d. kaptenen L. G. von Heijne-Lillienberg	Fylleryd	Hånger.	—	—	—	—	—	—	—	14,900	—	—	192,000			
F. d. kaptenen L. G. von Heijne-Lillienberg	Lillienäs med underlydande	Kulltorp. Dannäs. Jäluntofta. Hånger.	—	—	—	—	—	—	1	50,900	2,000	—		76,500		
F. d. kaptenen L. G. von Heijne-Lillienberg	Boda	—	—	—	—	—	—	—	2	22,600	1,000	—	280,200			
F. d. kaptenen L. G. von Heijne-Lillienberg	Getterhult	—	—	—	—	—	—	—	2	141,700	84,000	—		174,200		
F. d. kaptenen L. G. von Heijne-Lillienberg	Väderås	—	—	—	—	—	—	—	2	4,500	—	—	90,800			
Summa			2	14 $\frac{1}{4}$	49	80 $\frac{1}{8}$	146 $\frac{5}{8}$	28	36	2,928,000	254,600	8,000		3,185,600		

1) Enligt tabellen i föregående berättelse. 1 $\frac{1}{2}$ mtl allm. frälse. — 2) Förut upptaget som allm. frälse.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÖNKÖPINGS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättning- ar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.		8. Summa.			11. å jord- bruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom frälse- ränta).	13. å frälse- ränta.	14. Summa.		
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.									
Aktiebolaget Jönköpings mejerier . . .	Lekeryds mejeri . . . . . Haga . . . . . Nr 16 Torgkvarteret	Lekeryd. Forserum. Jönköping.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,300	—	—	38,200	
Sunds glasbruks aktiebolag	Sunds glasbruk	Järsnäs och Forserum.	—	—	—	$\frac{7}{8}$	$\frac{7}{8}$	—	4	30,400	23,600	—	—		54,000
Forserums fabriksaktiebolag	Bobinfabriken	Forserum.	—	—	—	—	—	—	1	—	88,000	—	—		88,000
Filfabriksaktiebolaget i Forserum	Filhuggeriet	>	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	—	5,000	
Forserums mekaniska verkstads och manufakturmidens aktiebolag	Mekanisk verkstad	>	—	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	2,500	
Forserums handelsförenings aktiebolag	Axelshus	>	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	—	6,000	
Nässjö bryggeriaktiebolag	Nässjö bryggeri	Nässjö.	—	$\frac{1}{8}$	—	—	$\frac{1}{8}$	—	1	10,000	185,000	—	—	195,000	
Aktiebolaget Nässjö vaddfabrik	Nykvarns vaddfabrik	>	—	—	—	—	—	—	1	—	8,300	—	—	8,300	
Nässjö handelsförenings aktiebolag	Fotogenkällare	>	—	—	—	—	—	—	3	—	4,800	—	—	4,800	
Nässjö jäst- och spritfabriks aktie- bolag	Jästfabriken	>	—	—	—	—	—	—	1	—	190,000	—	—	190,000	
Nässjö ångsågsaktiebolag	Ångsågen	>	—	—	—	—	—	—	2	—	68,000	—	—	68,000	
Holmstrands snickerifabriks aktie- bolag	Holmstrands snickerifabrik	Ljungarum.	—	—	—	—	—	—	1	—	30,000	—	—	30,000	
Jönköpings murstensaktiebolag	Strömsbergs tegelbruk	>	—	—	—	—	—	—	1	—	40,000	—	—	40,000	
Nya aktiebolaget Turba	Turba torfkolsfabrik	Rogberga.	—	—	—	—	—	—	2	—	95,000	—	—	95,000	
C. F. Wennbergs aktiebolag	Barnarps askfabrik . . . . . Stålatorp och askfabriken Junibro	Barnarp. Jönköping.	—	$1\frac{1}{8}$	—	$\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{8}$	—	1	8	60,800	107,600	—	—	
Aktiebolaget Norrahammars bruk	Norrahammars gjuteri	Barnarp. Månsarp. Sandseryd.	—	$\frac{1}{8}$	—	—	—	—	3	—	6,000	302,500	—	—	
Norrahammars handelsförenings aktie- bolag	Norrahammar nr 19	>	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3,000	—	3,000	
Månsarps träförädlingsaktiebolag	Renstorps träförädlingsfabrik	Månsarp.	—	—	—	—	—	—	1	—	18,000	—	—	18,000	
Tabergs maskinfabriks aktiebolag	Tabergs maskinfabrik	>	—	—	—	—	—	—	1	—	22,500	—	—	22,500	
Tabergs träförädlingsaktiebolag	Lindesberg, snickerifabrik	>	—	—	—	—	—	—	3	—	10,500	—	—	10,500	
Halmstad—Nässjö järnvägsaktiebolag	Turiethotellet . . . . . Västhörja, lägenheter . . . . . Stora Limugnen I, Norra kvart.	> Värnamo. Jönköping.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	—	—	
Frälsningsarméns förlagsaktiebolag	Rosendal, Rosenberg 31	Hakarp.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	—	8,000	
Carlsfors aktiebolag	Bronsfabrik	>	—	—	—	—	—	—	2	1	600	60,000	—	60,600	
Huskvarns vapenfabriks aktiebolag	Huskvarns vapen- och sy- maskinsfabrik	>	—	1	—	—	1	—	7	6	77,500	1,681,600	—	1,759,100	
Stensholms fabriksaktiebolag	Stensholmsfabriken	>	—	—	—	—	—	—	1	1	10,000	85,000	—	95,000	

Munksjö aktiebolag	Ebbes gjuteri	Hakarp. Svarttorp. Angerdshestra. Byarum. Jönköping.	—	—	—	—	1	2	3,000	560,000	—	2,215,000
	Stödorp, cellulosafabrik Munksjö bruk, Mariedal . . .		—	—	—	—	2	1	2,000	—	—	
			—	—	—	—	2	1	13,000	—	—	
			—	—	—	—	2	2	40,000	366,500	—	
			—	—	—	—	—	—	—	1,230,500	—	
Aranäs aktiebolag	Aranäs	Grenna landf.	—	1½	—	2½	4¼	1	102,500	1,000	—	103,500
Aktiebolaget Grenna sandsten	Byggnader vid Uppgrena	>	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000
Jönköping—Gripenbergs järnvägsaktiebolag	Vistakulle, turisthotellet	Skärstad.	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	5,000
Åsafors aktiebolag	Åsafors trämassefabrik	Stengårdshult.	—	—	—	—	—	1	500	2,000	—	10,000
	Skillingaryd, magasin	Åsenhöga. Tofteryd.	—	—	—	—	—	1	—	7,000	500	
Aktiebolaget Jönköpings snickerifabrik	Tranhult	Stengårdshult.	—	⅛	—	—	—	—	3,000	4,500	—	78,500
	Snickerifabriken	Åsenhöga. Jönköping.	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	
Marieholms järnverksaktiebolag	Marieholms bruk	Åsenhöga.	—	4½	—	½	—	—	14,400	111,000	—	127,900
	Klefskult, lägenhet	Åker.	—	—	—	—	—	3	—	2,500	—	
Tranås väfveriaktiebolag	Tranås kvarn med väfveri och spinneri	Säby.	—	—	—	⅞	—	—	10,000	46,200	—	56,200
Snickerifabriksaktiebolaget Ydria	Råckebron	>	—	¼	—	—	—	—	42,000	111,100	—	153,100
Sommens möbelfabriks aktiebolag	Fabrikstomt med fabrik	>	—	—	—	—	—	—	—	11,000	—	11,000
Tranås möbelfabriks aktiebolag	Tomt under Tranås kvarn	>	—	—	—	—	—	—	—	37,000	—	37,000
Aktiebolaget Tranås elektricitets- och vattenverk	Lägenhet under Åsvallehult	>	—	—	—	—	—	—	—	50,000	—	50,000
Aktiebolaget Tranås vattenkuranstalt	Åsvallehult	>	—	—	—	⅞	—	—	5,000	—	—	121,000
	Tomter	Tranås köping.	—	—	—	—	—	—	—	116,000	—	
Tranås måleri- och träförädlingsaktiebolag	>	>	—	—	—	—	—	—	—	73,000	—	73,000
Aktiebolaget Tranås stolfabrik	Tomt	>	—	—	—	—	—	—	—	18,000	—	18,000
Tranås bankaktiebolag	>	>	—	—	—	—	—	—	—	81,000	—	81,000
Aktiebolaget Tranås järnvägshotell	>	>	—	—	—	—	—	—	—	30,000	—	30,000
Tranås bryggeriaktiebolag	>	>	—	—	—	—	—	—	—	41,500	—	49,500
	Lägenhet under Råckebron	Säby.	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	
Aktiebolaget Bruzafors-Hällefors	Bruzafors sulfätfabrik med underlydande	Häseleby. Hult.	—	½	—	—	1½	—	22,500	184,700	—	207,200
Bruzaholms bruksaktiebolag	Bruzaholms järnbruk med underlydande	Ingatorp. Hult. Edshult.	—	¼	—	—	—	—	1,700	45,500	—	50,000
			—	—	—	—	—	2	—	1,500	—	
A. Vilh. Petris grynfabriks aktiebolag	Kv. Trafiken	Hvetlanda.	—	—	—	—	—	—	1,300	—	—	50,000
Hvetlanda snickerifabriks aktiebolag	Kv. Trasten	>	—	—	—	—	—	—	—	50,000	—	50,000
Hvetlanda ullspinneriaktiebolag	Sjunnen	Skede.	—	—	—	—	—	—	—	77,500	—	77,500
Ädelfors bruks aktiebolag	Ädelfors Öftandehult Backegård	Alseda. Okna.	—	2,500	—	—	214,400	—	90,100	139,500	—	288,000
			—	—	—	—	—	—	37,900	20,500	—	
Hvetlanda bankaktiebolag	Kv. Delfin Tegelbruket Sjövik	Hvetlanda. Bäckседа.	—	—	—	—	—	—	—	25,800	—	58,800
			—	—	—	—	—	—	—	23,000	—	
Bodafors aktiebolag	Boda, Bodafors m. m.	Norra Sandsjö.	—	—	⅞	⅞	51,300	—	13,000	275,700	—	288,700
Sandsjö fabriksaktiebolag	Långholm	>	—	—	—	⅞	—	—	1,000	2,000	—	3,000
Malmö snickerifabriksaktiebolag	Ramkvilla, Hallsnäs	Ramkvilla.	—	—	—	2	2	—	44,000	10,000	—	54,000
Eckersholms torfströaktiebolag	Eckersholm	Byarum.	—	—	—	—	—	—	52,800	28,000	—	80,800
Aktiebolaget Hörle bruk	Hörle, Fryele kvarntorp	Fryele.	—	4½	—	6½	11½	1	296,800	131,500	—	428,300

Tab. 5.

Jönköpings län.

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JÖNKÖPINGS LÄN ÅR 1905.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer.)	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet (utom frälse- ränta).	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Svenska granitindustriaktiebolaget . . .	Hjortsjö Södergård m. m. . .	Rydaholm.	—	$\frac{1}{8}$	—	—	$\frac{1}{8}$	—	—	19,800	—	—	19,800
Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens änka	Hjortsjö Södergård o. Lille- gård	>	—	$\frac{9}{32}$	—	—	$\frac{9}{32}$	—	—	12,000	—	—	12,000
Helmershus tegelbruks aktiebolag . . .	Helmershus tegelbruk . . .	Värnamo.	—	$\frac{1}{16}$	—	—	$\frac{1}{16}$	—	1	2,000	30,000	—	32,000
Skåne—Smålands järnvägsaktiebolag . .	Västhorja, lägenheter . . .	>	—	—	—	—	—	—	—	—	28,000	—	28,000
Källunda torfströfabriks aktiebolag . . .	Källunda torfströfabrik . . .	Kärda.	—	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000
Chokladfabriksaktiebolaget Motala . . .	Tomterna nr 118 och 119	Värnamo köping.	—	—	—	—	—	—	1	—	30,000	—	30,000
Svenska gummifabriksaktiebolaget . . .	Gyllenfors	Anderstorp, Bå- raryd och Våthult.	—	$2\frac{7}{16}$	—	$\frac{1}{8}$	$3\frac{1}{16}$	1	—	41,600	286,600	—	328,200
Rydö bruks- och fabriksaktiebolag . . .	Veka och Borgen	Färgaryd och Långaryd.	—	$\frac{1}{8}$	—	$\frac{5}{16}$	$\frac{6}{8}$	2	8	13,100	1,202,000	—	1,215,100
Halmstads torfströaktiebolag	Trottagårdens torfströfabrik	Långaryd och Södra Hestra.	—	—	—	—	—	12	3	4,500	30,000	—	34,500
Aktiebolaget Jönköpings handelsbank	Delar af nr 16 o. 17 i Västrakv. Kronhem	Jönköping. Södra Unnaryd.	—	—	—	—	—	—	1	—	60,000	—	60,000
Sahlströmska fabriksaktiebolaget . . .	N:r 14, 15 o. del af 16 i Västra kv., Sofiestrand, Liljeholmskv.	Jönköping.	—	—	—	—	—	—	3	—	543,300	—	543,300
Jönköpings litografiska aktiebolag . . .	N:r 3, af 2 o. 4 i Torgkv., bymarksjorden till d:o . . .	>	—	—	—	—	—	1	2	1,500	225,000	—	226,500
Jönköpings flickakolebyggnads aktie- bolag	Sjötomt till nr 3 o. 4 i Kyrkokvart. jämte skola . . .	>	—	—	—	—	—	—	1	—	72,400	—	72,400
Jönköpings teaterbusaktiebolag	N:r 39 och 40 i Kyrkokvart.	>	—	—	—	—	—	—	1	—	369,500	—	369,500
Jönköpings träförädlingsaktiebolag . . .	Framnäs, Tyska maden . . .	>	—	—	—	—	—	—	1	—	140,000	—	140,000
Jönköpings metallduksvärfveraktie- bolag	Sjögården, d:o	>	—	—	—	—	—	—	1	—	37,000	—	37,000
Jönköpings hotellaktiebolag	N:r 3, 4 i Västra kv., $\frac{1}{4}$ af nr 1 i Norra kv.	>	—	—	—	—	—	—	2	—	445,000	—	445,000
Jönköpings mekaniska verkstads aktie- bolag	N:r 64, 65 o. Lilla Limugnen i Norra kv., delar af nr 88, 90, 125, 127, 132—134 o. Elgalyckan i Södra kv. . . .	>	—	—	—	—	—	—	4	—	504,800	—	504,800
Jönköpings och Vulcans tändsticks- fabriksaktiebolag	Gamla tändsticksfabriken, Västra d:o, arbetarebostäder m. m. . . . . Gagnaryd . . . . . Annebergs tändsticksfabrik . . .	> Angershestra. Norra Solberga.	—	—	—	—	—	—	8 1 3	— 25,000 7,200	2,898,500 6,000 240,000	— — —	3,176,700
H. Halls boktryckeriaktiebolag	Västra trädgård nr 6 o. 7	Jönköping.	—	—	—	—	$\frac{1}{4}$	—	1	—	77,200	—	77,200
Jönköpings västra byggnadsförenings aktiebolag	N:r 18 i Södra kvart.	>	—	—	—	—	—	—	1	—	58,000	—	58,000
Aktiebolaget Klosters fabriker	N:r 44, 46 o. 48 m. m. i d:o	>	—	—	—	—	—	—	1	—	144,400	—	144,400

Jönköpings kvarnaktiebolag	Jakobsdal, Hulukvarn o. Bubbakvarnen	Jönköping.	—	—	—	—	—	—	2	—	257,500	—	257,500	
Aktiebolaget Jönköpings turisthotell .	Turisthotellet Alphyddan .	»	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000	
Aktiebolaget Skånska cementgjuteriet	Trekanten	»	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Lindells vågfabriks aktiebolag	N:r 41—44 o. 49 & Svenska maden	»	—	—	—	—	—	—	1	—	103,000	—	103,000	
Aktiebolaget Godhem	Godhem & d:o, n:r 68 o. 70 & d:o	»	—	—	—	—	—	—	1	—	133,800	—	133,800	
Jönköpings spritförsäljningsaktiebolag	½ af n:r 42 i Norra kvart.	»	—	—	—	—	—	—	1	—	131,000	—	131,000	
Krönleins bryggeriaktiebolag	N:r 3, 4, 57, 100 o. 136 i d:o, bymarksjorden till n:r 1, 2, 32 o. 33 i Kyrkokvart.	»	—	—	—	—	—	1	1	20,000	319,500	—	339,500	
Eksjö ridhusaktiebolag	Ridhus	Eksjö stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	12,000	
Eksjö ångbryggeriaktiebolag	1:a kvart. n:r 5 o. 6	»	—	—	—	—	—	—	1	—	106,400	—	106,400	
Eksjö mekaniska verkstads aktiebolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	18,900	—	18,900	
Köpmanaktiebolaget	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	4,600	—	4,600	
Aktiebolaget Granlunds vagnfabrik .	Tomt. 95—97 med hus . . .	Gretna stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	24,000	—	24,000	
		Summa	—	211,887	106	148,887	35,887	—	42	197	1,228,200	16,302,400	—	17,530,600

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I JÖNKÖPINGS LÄN ÅR 1905.

1. Främmande maktens och undersåtarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad.)	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.					11. Summa.	12. Å jordbruksfastighet.	13. Å annan fastighet (utom frälseränta).	14. Å frälseränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
G. E. Casse, dansk undersåte	Elghammar, Stora Elgebo .	Åker.	—	—	—	1/8	—	1	2,500	12,000	—	—	—	
Ludvig Brandstrup och Joh: Larsen, d:o	Båkskult	Långaryd.	—	1/2	—	—	—	—	4,000	—	—	—	—	
A. Birch, d:o	Höljeryd, Kongsveka, Landeryds såg	»	—	—	—	1/2	—	3	15,000	30,000	—	—	—	
J. J. Glaser, d:o	Södra Börjeryd	Gryteryd.	—	—	—	—	1 1/4	1	600	—	—	—	64,100	
Fröken Eva Cotta, finsk undersåte .	Sjöberg	Öggestorp.	—	—	1 1/2	—	1 1/2	—	55,000	3,800	—	—	—	
Georg Schram, tysk undersåte	Hook med underlydande . . .	Rogberga.	—	—	—	1/2	1 1/2	—	9,000	—	—	—	67,900	
		Svennarum.	—	1 1/2	5	1 1/2	9	1	256,800	152,000	—	—	—	
		Ödestuga.	—	1/2	—	—	9	—	20,000	—	—	—	428,800	
Johan Ang. Jonsson, amerikansk undersåte	Flugeby Brattagården	Hvettlands.	—	—	—	1/2	—	1	21,000	4,000	—	—	—	
August Andersson, d:o	Målen n:r 1, Börsebo	Ingatorp.	—	1/2	—	—	—	1	6,800	900	—	—	—	
Salomon Karlsson, d:o	Glencoe, å bymarken	Jönköping.	—	—	—	—	1	1	—	15,000	—	—	47,200	
		Summa	—	3 1/2	6 1/2	3 1/4	18 3/4	2	390,200	217,700	—	—	607,900	

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, ICKE REGISTRERADE SJUKKASSOR SAMT DÄRMED
JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I JÖNKÖPINGS LÄN, ÅR 1905.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.¹⁾									
Helinska fonden.	För behöfvande i Grenna landsförsamling.	Prosten Clemens Helin.	1797 ^{14/6}	3	2	50	—	Fattigvårdsstyrelsen.	1)
Erik Björklunds fond.	Årliga räknan fördelas, med minst 10 kr. till hvar, mellan ålderstigna eller ej arbetsföra personer i Ljungarums s:n, som ej åtnjuta fattigvård.	Ånkefru Sofia Björklund.	1897 ^{8/1}	16	220	5,000	—	Kyrkorådet.	
Jöns Nilssons donation.	Till Källeryds sockens fattiga, med företrädare för stiftarens släktingar.	Hem.-ägaren Jöns Nilsson o. h. h. Kristina Persdotter.	1822 ^{20/1}	1	4	100	—	Kommunalnämnden.	
Grefve Fingal Hamiltons d:o.	Till fattiga i Skärstad.	Grefve F. Hamilton.	1866 ^{23/2}	10	50	1,000	—	Pastorsämbetet.	
Stina Larsdotters fond.	Till äldre mest behöfvande fattiga i d:o.	Ånkan Stina Larsdotter, Säby.	1889 ^{19/7}	20	100	2,000	—	Kyrkorådet.	
G. Fr. Kjellmans donation.	Till »torftiga» föräldrar i d:o med många barn.	Doktor G. Fr. Kjellman.	1792 ^{12/6}	6	45	900	—	Styrelse, med pastor som ordförande.	
Catharina Ekermans d:o.	Till fattiga änkor i d:o och 4 fattiga prästänkor i Växjö stift.	Doktorinnan Catharina Ekerman, f. Oxelgren.	1786 ^{16/6}	15	120	—	—	Pastor och kyrkovårdar.	2)
Augustafonden.	Utdelning vid julhögtiden till fattiga samt beklädnad af fattiga skolbarn inom Ljungarum.	F. d. handlanden L. O. Hansson.	1901 ^{10/11}	27	85	2,000	—	Kommunalnämnd o. pastor.	
Nilasonaka donationen till Norra Sandsjö socken.	Välgörande ändamål bland sockens fattiga.	F. d. stationsinspektoren Nils Nilsson.	1894 ^{10/2}	—	50	1,000	—	Kommunalnämnden.	
Kihlströmska fonden.	Att årligen utdela räknan till de mest behöfvande i Säby s:n.	Slaktaren J. G. Kihlström.	1830 ^{11/11}	13	70	1,508	—	Kyrkorådet.	
Janzonska d:o.	Att lämna understöd till pauvres honteux i d:o och till hednissionsen.	Prosten Jonas Janzon i Säby.	1882 ^{2/1}	6	80	1,600	—	Pastor och kyrkoråd.	3)
Säby fattiggård Junkaremålen.	Underhåll af de fattiga i d:o.	Anders Jonsson.	Omkr. 1850	33	250	3,000	3,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
Linderås fattiggård.	D:o i Linderås s:n.	Generalmajor E. Drake & Göberg.	1672 ^{23/10}	13	250	5,000	5,000	Kommunalnämnden.	
Kristinebergiska donationsfonden.	Julgåfvor till äldre behöfvande i Bredestads s:n.	Gustafva Abrahamsdotter.	1864 ^{7/6}	25	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Maja Stina Jönsdotters donationsfond.	D:o till fattiga i Askeryds s:n.	Hemmansägaredottern Maja Stina Jönsdotter.	1883 ^{15/1}	50	50	1,000	—	Kommunalnämnden.	
Anna Karlssons testamente.	D:o till fattiga i Frinnaryds s:n.	Ånkan Anna Karlsson.	1874 ^{22/10}	25	50	1,000	—	D:o.	4)
Ågersrydsfonden (Jean Ang. Nikolauassons fond).	D:o till fattiga inom Askeryds s:n.	Hemmansägaren J. A. Nikolauasson.	1895 ^{24/8}	20	55	1,541	—	D:o.	
G. M. Carlssons fond.	D:o åt blinde Johan Karlsson från Dala.	Fängelsetkonstapel C. M. Carlsson.	1903 ^{26/1}	1	250	5,000	—	D:o.	
Cedergrenska nödhjälpsfonden.	Att understödja fattiga änkor inom Lommaryds s:n.	Eva och Augusta Cedergren.	1878 ^{6/9}	1	50	1,000	—	Kyrkorådet.	
Kristinebergskassan.	Understöd vid jultiden med 2 kr. till hvar, åt ålderstigna fattiga i d:o.	Ånkan Gustafva Abrahams-son.	1874 ^{22/10}	50	100	2,000	—	Kommunalnämnden.	
Carl Svenssons i Kolfvarp donationsfond.	Till förmån för 10 fattiga änkor.	Hemmansägaren Carl Svens-son.	1876 ^{22/9}	10	50	1,000	—	Kyrkostyrelsen i Rydaholm.	
Gåfvokassan.	Att understödja 6 behöfvande personer i Norra Solberga s:n.	Okändt.	1854 maj.	6	15	300	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Jakobssonska donationsfonden.	Att bespisa hjonerna & fattighuset i Flisby nyårsdagen samt att understödja 4 fattiga familjer inom socknen.	Landbrukaren A. Jakobsson o. h. h.	1894 ^{26/1}	4	158	4,005	—	En direktion.	
Malia Stålhammars understöds-kassa.	Understöd åt arbetare & egendomen Salshult, Stenberga s:n.	Majoren J. Stålhammar.	1874 ^{7/7}	17	192	5,681	—	Majoren Jon Stålhammar.	
Anette von Liewens donation.	D:o åt 6 fattiga brudar eller i brist däraf 6 fattiga flickor i Bäckseda s:n.	Häradshöfdingen frih. M. von Liewen.	1860 ^{12/3}	6	1,240	32,500	32,500	Kommunalnämndens ord- förande.	
Sara Svenssons d:o.	D:o åt fromma behöfvande i d:o.	Ånkan Sara Svensson.	1868 ^{26/12}	20	100	2,000	—	Kyrkorådet.	
Eklundska fonden i Myre-	D:o åt fattiga.	Grosshandl. G. Eklund i Norrköping.	1857 ^{2/4}	40	85	2,000	—	Pastorsämbetet.	

130 000. K. Majors Befallningshafjondens femårsberättelser 1901—1905. Jönköpings län.

Eklundska fonden i Alseda.	Understöd åt fattiga.	Grosshandl. G. Eklund i Norrköping.	1851 ² / ₄	97	100	2,000	—	Pastorsämbetet.
Qveckfeldtska d:o i Malmbäckes socken.	Till fattiga inom Malmbäckes s:n.	Kaptenskan Eva Qveckfeldt å Viresjö.	" ²² / ₅	28	36	750	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Fagerbergiska donationen.	Af räntan utdelas årligen till fattiga i Vallsjö 40 kr. och 15 kr. till nattvårdsbarnens biblar. En del lägges till kapitalet och en del användes till vård af Fagerbergiska familjegraven.	V. häradshöfding A. H. Fagerberg.	1884 ²⁰ / ₁₀	13	55	1,000	—	D:o.
Charlotta och Nils Isakssons donationsfond.	Räntan utdelas till fattiga inom Malmbäckes s:n.	Handlanden Nils Isaksson o. h. h. Charlotta.	1895 ¹⁰ / ₁₉	37	50	1,006	—	Kommunalnämnden.
Fattigkassans i Vrigstad donation.	Att lämna extra understöd åt fattighjonerna vid julen.	Elisabeth Hafström, C. E. Falkenberg och V. E. Hegr.	1830 ²⁴ / ₈	—	58	1,200	—	D:o.
Bergströmska fonden i Svennarums s:n.	Till äldre ogifta kvinnor, som genom ärbar och dygdig vandel gjort sig däraf förtjänta.	Mamsell Maria Bergström.	1824 ²³ / ₁₂	12	89	2,100	—	D:o.
Hultmanska donationen.	Till fattiga i Hylletofta s:n hvarje 1 november.	Bokbindaren Joh. Hultman.	1813 ¹ / ₁₁	2	5	100	—	D:o.
Linnæi den äldres donation.	Understöd åt Nydala sockens mest behöfvande fattighjon.	Knut Magnus Linnæus.	1803 ¹⁴ / ₁	5	5	100	—	D:o.
Linnæi den yngres d:o.	D:o	Johan Jakob Linnæus.	1821 ¹⁴ / ₅	5	5	200	—	D:o.
Ryttmästaren Silfversparres d:o.	D:o	Ryttmästare Silfversparre.	1811 ²⁶ / ₅	2	2	50	—	D:o.
Karl Anderssons i Rösved d:o.	D:o	Karl Andersson.	1853 ⁹ / ₁	2	2	50	—	D:o.
Peter Isakssons i Bygget d:o.	D:o	Peter Isaksson.	1829 ¹⁰ / ₅	10	10	500	—	D:o.
Åkermarkska fonden.	Att lämna understöd till behöfvande jordtorpare i Hagshults s:n för inköp af kreatur.	Kroulänsmän J. Åkermark.	1893 ⁷ / ₁	1	125	3,982	—	D:o.
Bexellska donationsfonden.	Understöd och hjälp åt 9 af Rydaholms och 3 af Gällaryds sockens mest ålderstigna fattiga.	D:r C. E. Bexell, kyrkoherde.	1873 ²⁸ / ₃	12	50	1,000	—	Pastor och kyrkovårdarne i församlingarne.
Örnbergiska donationen i Tännö s:n.	Årliga räntan öfverlämnas till fattigkassan.	Kontraktsposten J. J. Örnberg.	1851 ²⁰ / ₅	—	7	175	—	Kassaförvaltaren för kyrkan.
D:o d:o i Vårtofts s:n.	Till socknens fattiga.	Densamme.	"	—	13	344	—	Kyrkorådet.
Karl Svenssons i Kolfvarp donationsfond.	Räntan utdelas årligen till understöd åt 10 fattiga ånkor inom Rydaholms s:n.	Hemmansägaren Karl Svensson.	1876 ²² / ₉	10	50	1,000	—	D:o.
Drottning Sofias gåfvofond.	Understöd till 1 eller 2 fattiga i Reftele s:n.	H. M. Drottning Sofia.	1883 ²⁷ / ₁₉	2	6	150	—	Kyrkoherden.
Rydénska magasinetsfond.	D:o till de fattigaste hjonelagen i Södra Hestra, som hafva de flesta barnen under tolf år.	Kontraktsposten Anders Rydén.	1809 ⁴ / ₁₁	6	37	770	—	Pastor och kyrkovårdarne.
Oseen-Gyllenbågska donationsfonden.	D:o åt en gudfruktig, fattig, men icke fattighjälps åtnjutande, helst sjuklig person i Våthults s:n.	Kontraktsposten P. E. Oseen o. h. h. Aune Charlotte Gyllenbåga.	1881 ³⁰ / ₉	1	4	100	—	D:o.
D:o	D:o	Desamma.	"	2	10	200	—	D:o.
D:o	D:o	D:o.	"	4	16	400	—	D:o.
Oseenska	D:o	D:o.	"	2	10	200	—	D:o.
D:o	D:o	D:o.	"	1	5	100	—	D:o.
Jonas Jönsson Bolins donationsfond.	D:o till de fattigaste i Dannäs s:n.	Hemmansägaren Jonas Jönsson Bolin.	1871 ⁶ / ₁₀	—	—	3,051	—	Kommunalnämnden.
Åcke d:o.	D:o d:o i Forsheda s:n.	Densamme.	"	—	—	2,569	—	D:o.
Töllstorps d:o.	D:o åt fattiga i Gnosjö s:n, särskildt sådana som ägna sig åt jordbruksarbete.	Sven Persson o. h. h. Johanna.	1874 ¹⁵ / ₉	30	60	1,500	—	3 af kommunalstämman utsedde.
Leminska donationen.	D:o åt fattiga i Våthults s:n.	Lemin.	1803 ¹⁴ / ₁	—	4	100	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Jan Anderssons donation.	D:o	Jan Andersson.	1866 ⁹ / ₈	—	7	167	—	D:o.
Dracanderska donationen.	D:o	Komminister J. Dracander.	1811 ⁹ / ₂	—	—	17	—	D:o.
D:o	D:o	Densamme.	"	—	—	17	—	D:o.
Eva Maria Johansdotter donation.	D:o i Bäraryds s:n.	Eva Maria Johansdotter.	1879 ¹ / ₉	10	100	2,000	—	Inspektör A. Svensson på Häryds bruk.
Erikssonska donationen.	D:o åt fattiga arbetare vid Häryds bruk.	Hemmansägare M. o. J. Eriksson.	1869 ¹⁵ / ₄	20	45	408	—	Kommunalnämnden.
Baggarisdonationen.	D:o till fattiga utan full försörjning i Bredaryds s:n.	Hemmansägaren Johannes Eriksson o. h. h. Märta Larsdotter.	1871 ²⁶ / ₄	5	33	667	—	D:o.
Jonas Jönssons i Åcke donation.	D:o åt några fattiga, men ej fattighjälps åtnjutande familjer i Ås s:n, helst sådana, som under sista tiden gjort några förluster.	Landtbrukaren Jonas Jönsson.	1876 ⁵ / ₁₀	—	—	2,682	—	D:o.
Erland Anderssons i Ekholmens donationsfond.	Utdelning inom Kulltorps kommun.	Landtbrukaren Erland Andersson.	1894 ²⁰ / ₂	31	83	1,901	—	D:o.
En änkas bidrag.	Understöd åt de fattiga i d:o.	Änkan Katarina Månsdotter.	1899 ² / ₁₁	1	4	100	—	D:o.
Daniel Jönssons donationsfond.	D:o åt en åldrig, väl ansedd behöfvande kvinna i Kållerstads s:n, helst en utan legalt fattighjälps understöd.	Hemmansägaren Daniel Jönsson.	1855 ¹⁷ / ₃	2	6	167	—	D:o.
Änkefru Sofia Orres d:o.	D:o åt en fattig gudfruktig man och åt en lika beskaffad kvinna i d:o.	Länsmansänkan Sofia Orre.	1850 ²⁰ / ₅	1	2	50	—	D:o.
Anders Anderssons i Broddaryd d:o.	D:o åt en arbetsam gudfruktig änka.	Drängen Anders Andersson.	1816	—	—	17	—	D:o.
Emanuel Johannessons i Våthult d:o.	D:o åt de fattiga.	Emanuel Johannesson.	1843	—	4	100	—	D:o.
Nordin-Nymanska fonden.	D:o d:o i Våthults s:n.	Prosten D. Nordin o. h. h. K. Ch. Nyman.	1850 ⁵ / ₈	—	11	250	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Ribbingska donationsfonden.	Till fattiga, flitiga småskolebarn i Barkeryds s:n.	Ribbingska släkten.	1877	13	16	420	—	Skolrådet.	
Sandvallska d:o.	Värnlösa, minderåriga barns underhåll från deras späda ålder, intill de fyllt fjorton år, inom Tveta härad.	Mamsell Johanna Sandvall.	1851 ²⁰ / ₁₂	15	180	4,839	—	Kontraktsposten i Tveta härad.	
Ribbingska donationen.	Till fattiga, värlatade folkskolebarn å Visingsö vid afgång ur skolan.	Arvid Ribbing, häradshöfding.	1877	—	—	136	—	Pastor.	
D:o d:o.	Premier åt skolbarn i Grenna s:n.	Densamme.	Okändt.	42	21	486	—	Skolrådet.	
D:o d:o.	Till fattiga, flitiga skolbarn vid årsexamen i Bottaryds, Mulseryds och Angerdshetra socknar.	D:o.	1857 ²⁸ / ₁₀	18	18	460	—	Skolråden i de tre socknarna.	
Starkelinska fonden.	Till fattiga barn inom Skärstads s:n.	Bokhållaren J. Starkelin.	1813 ⁸ / ₃	16	16	333	—	Kyrkoherden och kyrkovårdarne.	
Alméniska donationen.	Till böcker och kläder åt fattiga skolbarn i Källeyrds s:n.	Prosten Johan Abr. Almén.	1848 ¹⁵ / ₃	2	6	173	—	Skolrådet.	
D:o d:o.	D:o d:o i Åsenhöga s:n.	Densamme.	—	3	21	383	—	D:o.	
Rackhultska donationsfonden.	Till beklädnad åt fattiga småskolebarn i d:o.	Hemmansägaren Johannes Andersson i Rackshult.	1870 ²⁸ / ₁₂	1	16	333	—	D:o.	
»Trenne små vänners sparpenning.»	Inköp af nya testamentet eller annan religiös bok till 2 kvinnliga konfirmander.	Löjtnant Mauritz Stigell.	1855 ²⁹ / ₁₁	2	2	41	—	Pastor i Stengårdshult.	
Osbeckska donationen.	Till aflöning åt folkskoleläraren i Sandseryds s:n.	Bengt Osbeck.	1828 ¹³ / ₇	—	75	1,667	—	Skolrådet.	
Mattssons donationsfond.	Till fattiga barns vård i d:o.	Hemmansägaren Anders Mattsson.	1852 ¹⁷ / ₈	2	100	2,100	—	Kommunalnämnden.	
Ribbingska donationen.	Folkskolans i d:o fromma.	Ribbingska släkten.	—	—	5	110	—	Skolrådet.	
D:o d:o.	Understöd åt skolbarn i Barnarps s:n.	Densamma.	—	—	—	136	—	D:o.	
Nordströmska d:o.	D:o d:o.	—	—	—	—	561	—	D:o.	
Eckerströmska d:o.	Fattiga barns uppfostran i d:o.	Fredrik Eckerström.	1844 ¹⁰ / ₆	5	333	6,760	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Norlinska d:o.	D:o d:o.	Charlotta Norlin.	1866 ¹⁵ / ₆	1	34	757	—	D:o.	
Ribbingska d:o.	Premier åt flitiga skolbarn i Månarps s:n.	—	—	—	9	229	—	Skolrådet.	
Isak Peterssons donation.	D:o d:o.	Hemmansägaren Isak Petersson.	1883 ² / ₇	—	5	100	—	D:o.	
Gustaf Jonssons fond.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i d:o.	Hemmansägaren Gustaf Jonsson i Tranhult.	1893 ²³ / ₁₁	—	20	500	—	D:o.	
Johannes Danielssons donation.	Understöd åt fattiga barn i Barnarps s:n om julen.	Johannes Danielsson.	— ¹ / ₁	25	25	500	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Härdska donationen.	Biblar åt nattverdsbarn i Barnarp.	Okändt.	—	—	—	108	—	Kyrkorådet.	
Häradshöfding Arvid Ribbings folkskolefond.	Till premier åt flitiga och fattiga barn i Skärstads s:n.	Häradshöfding Arv. Ribbing.	1857 ²⁸ / ₁₀	—	11	281	—	Ordföranden i skolrådet.	
Anders Joakimssons Hukarpafond.	Till fattiga barns i Skärstad uppehälle, såsom till kläder och föda.	Hemmansägaren A. Joakimsson.	1883 ¹⁴ / ₆	10	50	1,000	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Johannes Månssons i Eskilstorp donation.	Till fattiga skolbarn i d:o eller ett stipendium för södra folkskolan därstädes.	Hemmansägaren Johannes Månsson.	1852 ¹⁰ / ₁₃	5	5	100	—	Pastor.	
Ånkan Maja Persdotter i Flättinge testamente.	Till fattiga, som ännu icke äga den heliga skrift i sina hus.	Ånkan Maja Persdotter.	—	—	8	167	—	Kyrkoherden och kyrkovårdarne i Skärstad.	b)
J. A. Åbergs skolpremiefond.	Att lämna premier till skolbarn i Tranås köping.	Landbrukaren J. A. Åberg.	1882 ⁷ / ₆	18	51	1,074	—	Skolrådet.	
Kristinebergiska donationsfonden (Småskolekassan).	Aflöningsbidrag åt småskolelärarinnan i Bredestad.	Gustafva Abrahamsdotter.	1878 ¹⁴ / ₁	1	26	530	—	D:o.	
Maja Stina Jönsdotter donationsfond.	Beklädnad och underhåll af fattiga skolbarn i Askerids s:n.	Hemmansägaredottern Maja Stina Jönsdotter.	1883 ¹⁵ / ₁	7	50	1,000	—	D:o.	
Nymanssons d:o.	Fattiga barns i Lommaryd upptuktelse i gudsfruktan och de för landtmän angelägnaste yrken.	Kontraktsposten Adolf Nymansson.	1822 ¹⁶ / ₃	34	230	4,619	—	Kommunalnämnden.	
C. J. Wassners gåfvofond.	Att bekläda fattiga skolbarn från Lommaryds s:n.	Pastor C. J. Wassner.	1883 ⁶ / ₁₁	5	50	1,000	—	Skolrådet.	
Bergenstråleska fonden.	Att bilda lifränta åt skolbarn i Adelöfs s:n och till premier åt dessa barn.	Landshöfding C. G. Bergenstråhle.	1859 ¹ / ₀	11	25	500	—	D:o.	
GaHemålafonden.	Understöd åt fattiga gossar i d:o.	Hemmansägaren Jonas Jonsson.	1871 ³⁰ / ₁₀	13	25	500	—	Kommunalnämnden.	
Danstorpska testamentsfond.	D:o åt fattiga barn i Norra Solberga.	Hemmansägaren C. G. Carlsson o. h. h.	1883 ² / ₃	5	50	1,000	—	D:o.	

Berggrenska donationsfonden.	Beredande af arbetsförtjänst åt fattiga kvinnor i Flisby samt bidrag till fattiga barns uppfostran.	Öfverkommissarien J. E. Berggren.	1859 ¹⁴ / ₈	—	186	7,191	—	En direktion af 13 personer.
Isakssons i Östra Näs donationsfond.	Hjälps åt fattiga barn i Höreda.	Jonas Isaksson.	1857 ³ / ₈	10	10	200	—	Kommunalnämnden.
Fröken Gustafssons i Heddarp d:o.	D:o d:o.	Fröken Ebba Gustafsson.	1884 ²⁰ / ₈	8	50	1,000	—	Skolrådet.
Hederstiernska barnhemsfonden.	Barnhem i d:o.	Generalmajoren C. J. Hederstierna.	1869 ¹² / ₁₀	—	—	11,978	1,000	Kommunalnämnden.
Lindqvistska donationsfonden.	Till kläder m. m. åt behöfvande skolbarn i Mellby s:n.	Kofferdikaptens N. Lindqvist.	1868 ²¹ / ₈	21	75	1,500	—	Skolrådet.
Björklundska d:o.	Till skodon m. m. åt d:o i d:o.	Hemmansägaren J. P. Björklund.	1901 ²⁰ / ₈	3	7	150	—	Kommunalnämnden.
Helena Sjögréens donationsfond.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i Ingatorps s:n.	Änkefru Helena Sjögréen, f. Wallér.	1884 ¹⁴ / ₁₁	10	62	1,724	—	Skolrådet.
Ekenbergska donationen.	Fattiga, företrädesvis föräldralösa, barns i Häsleby s:n undervisning i innanläsning och de första religionsbegreppen.	Maria Kristina Ekenberg.	1836 ²⁴ / ₈	—	—	166	—	Pastor och kyrkovårdar. ⁹⁾
Fröströmska fonden i Hults socken.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Hults s:n.	Kyrkoherden A. E. Fröström.	1882 ³⁰ / ₈	7	45	1,000	—	Kyrkorådet.
D:o i Edshults socken.	D:o d:o i Edshults s:n.	Densamme.	—	—	—	—	—	D:o.
Keijska donationen.	Bidrag till uppfostran af fattiga barn i d:o, hvilkas mödrar afdit i barnsäng, eller, i brist därpå, inköpande af katekeser och psalmböcker åt fattiga barn därstädes.	Ryttmästaren J. M. Keij.	1800 ² / ₈	15	47 22	1,000 500	—	D:o.
Alseda pastorats barnhem.	Uppfostran åt fattiga barn.	Kyrkoherden C. J. Petersson i Fröderyd.	1859 ⁸ / ₁₀	10	845	10,756	6,000	En styrelse.
Föreningen Hvetlanda jul- tomtar.	Att anskaffa kläder m. m. till fattiga skolbarn m. fl.	Föreningsmedlemmarna.	1901 ⁹ / ₁₀	72	917	1,621	—	Styrelsen.
Malmstenska donationen.	Till fattiga och flitiga skolbarn i Malmbäcks s:n.	Magister Joh. Malmsten.	1851 ²⁸ / ₄	34	73	1,716	—	Skolrådet.
Anders Jonassons donation.	Till fattiga skolbarn i d:o.	Hemmansägaren A. Jonasson o. h. h.	1866 ¹⁸ / ₈	—	—	381	—	D:o.
Forsströmska fonden till Vallsjö socken.	Till flitiga skolbarn inom Vallsjö.	Folkskolläraren P. M. Forsström.	1881 ²⁸ / ₁₀	—	45	750	—	D:o.
Vallsjö sockens bokmedelskassa.	Till biblar åt årets nattvardsbarn i d:o.	Peter Håkansson, Knäfvellsby.	1862 ¹ / ₈	—	10	210	—	D:o.
Peterssönska bibelfonden i Nydala socken.	Inköp af biblar åt de fattigaste af årets nattvardsbarn.	Kyrkoherden P. A. Petersson i Olmestad.	1875 ¹⁰ / ₁₂	36	20	400	—	Kyrkorådet.
Stedtska donationen eller premiefonden i d:o.	Till premie åt ett af årets flitigaste nattvardsbarn.	Lagmannen C. L. Stedt.	1826 ⁸ / ₁₀	1	7	150	—	Kommunalnämnden.
Åkerlundska donationen.	Beklädnadshjälps åt ett ärligt, sedigt och flitigt behöfvande skolbarn i Byarums s:n.	Bruksägaren A. Åkerlund.	1852 ¹⁷ / ₄	1	7	157	—	Pastor och skolråd.
J. M. Kruckenbergs stipendiefond.	Räntan utdelas till ett eller två fattiga, för flit och uppförande väl vitsordade folkskolebarn i d:o.	Brukspatronen Joh. Magn. Kruckenberg.	1905 ⁹ / ₈	1	15	500	—	Skolrådet.
Åkerlundska fonden.	Inköp af två eller flera biblar åt medellösa konfirmander i Åkers s:n.	J. T. B. Åkerlund.	1867 ⁹ / ₁₂	3	5	100	—	Åkers församling.
Hamiltonska donationsfonden.	Understöd till fattiga barn i Värnamo landskommun.	Grefve J. Hamilton.	—	4	60	1,000	—	Kommunalnämnden.
Johanna Gabrielsdotters fond.	Till fattiga skolbarn inom Fryele s:n.	Änkan Johanna Gabrielsdotter.	1867 ¹⁵ / ₈	20	20	500	—	Skolrådet. ¹⁰⁾
Eckerströmska donationen.	Räntan utdelas till 2 af Tofteryds folkskolas flitigaste, anälla och fattiga barn.	Hemmansägaren Joh. Eckerström.	1882 ¹³ / ₁₁	2	5	100	—	D:o.
Lindeströmska fonden.	Understöd åt fattiga skolbarn i Södra Unnaryds pastorat.	Kyrkoherden C. Lindeström.	1818 ⁷ / ₁₂	165	800	21,500	—	Kyrkoherden och kyrkovårdarne.
Prosten Nilssons donation.	Belöningar till skolbarn i Reftele.	Prosten C. M. Nilsson.	1876 ¹¹ / ₁₀	3	12	300	—	Skolkassören.
Drottning Sofias slöjdskolefond.	Slöjdskolans befrämjande i d:o.	H. M. Drottning Sofia.	1883 ²⁷ / ₁₂	—	—	218	—	Skolrådet.
Orreska donationen.	Bidrag till lön åt folkskolläraren i Gislaved och till Gislaveds bibliotek.	Kommissionären J. Orre.	1876 ¹⁸ / ₂	—	400	8,000	—	3 personer i Gislaved. ¹¹⁾
Kajsa Magnusdotters donationsfond.	Understöd till 2 fattiga och sediga skolbarn.	Pigan Kajsa Magnusdotter i Abborrakull.	1881 ⁸ / ₁	2	9	200	—	Skolrådet.
Nordin-Nymanska fonden.	D:o åt fattiga skolbarn i Våthults s:n.	Kontraktsposten D. Nordin.	1846 ²⁶ / ₁₀	4	15	324	—	D:o.
D:o d:o.	D:o d:o i Båraryds s:n.	Densamme.	—	4	9	209	—	D:o.
Ekström-Mattssönska donationen.	Fattiga barns i Anderstorps s:n undervisning i kristendom.	Skräddaren Peter Ekström och hemmansägaren Joh. Mattsson.	1842 ²⁴ / ₈ 1850 ³⁰ / ₁₂	—	39	900	—	D:o.
J. Orres donationsfond.	Folk- och småskolornas underhåll i Bredaryds s:n.	Rentier Johs Orre.	1869 ¹⁵ / ₄	—	200	4,000	—	D:o.
Ekenäsdonationen.	Hjälps åt fattiga skolbarn i Färgaryds s:n.	Hemmansägaren Lars M. Magnusson o. Anna Stina Petersdotter.	1887 ¹⁷ / ₁	3	40	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
J. A. Johanssons donation.	Premier åt flitiga skolbarn i Sandviks s:n.	Hemmansägaren J. A. Johansson.	— ³⁰ / ₈	6	10	200	—	Skolrådet.
Bergska fonden.	Belöningar åt fattiga, flitiga och välartade skolbarn i Långaryds s:n.	Fru Maria Samuelsdotter Berg.	1877 ² / ₈	25	25	500	—	Skolkassören.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1905		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Fru Landgrens donation.	Belöningar åt fattiga och flitiga skolbarn i Bo-sebo s:n.	Änkefru Sofia Elisabet Landgren.	1884 20/4	12	40	1,000	—	Kyrkorådet.	
Dracanderska donationen.	Understöd till kristlig undervisning af fattiga barn i Våthults s:n.	Komministern Jonas Dracander.	1811	—	3	75	—	Skolorådet.	
D:o d:o.	D:o d:o i Båraryds s:n.	Densamme.	9/2	—	5	100	—	Pastor och församlingens äldste.	
Katarina Bengtsdotters gåf-vomedel.	Fattiga skolbarns beklädnad i Ås s:n.	Hemmansägarens Katarina Bengtsdotter.	1895 8/7	12	45	1,000	—	Kommunal- och fattigvårdsstyrelsen.	
Bengt Olofssons donation.	D:o i Långaryds s:n.	Hemmansägaren Bengt Olofsson.	1888 7/2	10	10	200	—	Skolorådet.	
Erik Johanssons i Boda d:o.	Understöd till 5 fattiga skolbarn i Dannäs s:n.	Hemmansägaren Erik Johansson o. h. h. Anna Bengtsdotter.	1902 6/11	—	—	232	—	Fattigvårdsstyrelsen.	12)
Johannes Anderssons fond.	Inköp af skolböcker till fattiga skolbarn i Källerstad.	Hemmansägaren Johannes Andersson.	1892 12/12	8	4	100	—	Kommunalnämnden.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Jacobifonden.	Inrättande af en folkhögskola inom Norra och Södra Vedbo samt angränsande härad.	Länsveterinären L. Jacobi.	1869 4/3	—	465	10,333	—	Kyrko- och skoloråden i Vireda och Hagrida.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Säfsjö sanatorii sjukhjälp-fond.	Understöd åt medellösa bröstsjuka inom Säfsjö municipalsamhälle.	Kurgäster vid Säfsjö sanatorium.	1876 1/8	2	74	2,133	—	Ordföranden i Säfsjö municipalsamhälle och komministern i Norra Ljunga.	43)
Vrigstads hospitalskassa.	Att lämna understöd åt 4 hospitalshjon.	Göran Gyllenstjerna.	1570 4/6	4	276	—	—	Kommunalnämnden.	
Rydströmska fonden.	Bidrag till nybyggnader, reparationer å fastigheter o. d. »efter medgifvande af donatorn».	Förre kassören J. E. Rydström.	1867	—	—	1,027	—	Styrelsen för Värnamo sjukstuga.	
Häradshöfding Ekenmans frisäng.	Underhåll af en frisäng å Värnamo sjukstuga.	Insamling inom häradet.	1880 6/9	—	—	1,803	—	D:o d:o.	
Löfvenskiöldska donationen.	Fri sjukvård åt fattiga sjuka.	Hofmarskalken Sal. Löfvenskiöld.	1889 12/3	20	318	10,000	—	Gislaveds sjukhusstyrelse.	
Långaryds sjukvårdsfond.	Anskaffande af nödiga medikamenter fattiga sjuka.	Kyrkoherden Josef Bexell.	1879 17/4	4	20	400	—	Pastor i Långaryd.	13)
Färgaryds sjukvårds-kassa.	Hjälps åt fattiga sjuka.	Densamme.	9	5	28	700	—	Pastor och kyrkovårdar.	
Rydénska donationen.	D:o åt de 3 sjukaste och fattigaste i Södra Hestra.	Hemmansägaren J. Rydén.	1887 26/3	3	15	300	—	D:o d:o.	
e) Ej registrerade sjuk- och begravningskassor. ¹⁴⁾									
Barnarps sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	Medlemmar.	1887 1/1	23	359	1,619	—	En styrelse.	
Norrahammars allmänna sjukhjälp-förening och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1902	—	1,200	685	—	D:o.	
Norrahammars absoluta nykterhetsförenings sjuk-kassa.	D:o d:o.	D:o.	1890	15	163	329	—	Kassören.	
Norrahammars hundramanna-förening.	D:o d:o.	D:o.	1889	21	501	453	—	D:o.	
Sunds glasbruks arbetares understödsförening.	D:o d:o.	D:o.	1897 15/11	9	175	5,139	—	En styrelse.	
Bankeryds 1:a hundramanna-förening.	D:o d:o.	D:o.	—	15	258	766	—	D:o.	
Tranås sjuk- och begravnings-fond.	D:o d:o.	Svarfvaren C. L. Johansson.	1884 15/2	97	3,421	4,497	—	D:o.	
Flisby sjukhjälp-förening.	Sjukhjälp.	Medlemmar.	1899 2/8	20	532	1,539	—	D:o.	15)
Eksjö landsförsamlings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1895 13/2	17	220	2,122	—	D:o.	16)
Höreda o. Medelby sjuk-kassa.	D:o d:o.	D:o.	1893 26/2	63	1,486	6,417	—	D:o.	17)

Solberga sjukkassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Baumästaren A. Struts, Aug. Johansson m. fl. Medlemmar.	1892 ¹ / ₁	47	630	2,267	—	En styrelse.	18)
N:r 454. Nykterhetsvänner- nas allmänna sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.		1897 ⁷ / ₂	8	182	—	—	Centralstyrelse.	19)
Pauliströms bruks sjukkassa.	Sjukhjälp.	D:o.	1899 ¹² / ₃	8	165	1,227	—	En styrelse.	20)
Pauliströms bruks begravningskassa.	Begravningshjälp.	D:o.	1904 ²⁵ / ₁	—	—	75	—	D:o.	21)
Skede sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Skolläraren J. P. Rylander.	1896 ³⁰ / ₁₃	28	508	1,903	—	D:o af 5 personer.	
f) Pensionsfonder.									
Löfvenskiöldska sekularfonden.	Beredande af lifränta åt alla å Nissafors gods födda barn samt understöd åt fattiga å Nissafors bruk.	Hofmarskalken S. Löfvenskiöld.	1875 ¹ / ₁₁	80	816	20,000	—	Kommunalnämnden i Öre-ryd.	
Vrigstads krigsmanskassa.	Underhåll åt i fält sårade krigsmän från Vrigstad.	Frivilliga bidrag.	1814 ¹⁶ / ₆	—	—	1,716	—	D:o i Vrigstad.	
Krigsmanskassan i Nydala.	Understöd åt änkor efter i krig fallne krigsmän från Nydala s:n.	Nydala församling.	1814 ¹³ / ₃	—	—	400	—	D:o i Nydala.	
Carl Svenssons i Kolfvarp donationsfond.	Till insättning i lifränteanstalter för barn af fattiga föräldrar.	Hemmansägaren Carl Svensson.	1875 ⁴ / ₁₂	10	50	1,101	—	Kyrkostyrelsen i Rydaholm.	
Svenssonska donationen.	Bildande af lifränta.	Landtbrukaren J. M. Svensson i Flshult.	1886 ²⁷ / ₃	3	44	1,100	—	Näsby församlings kyrkoråd.	
Komministern J. M. Koræni donationsfond.	Hem och pensionering åt fattiga änkor och oförsörjda ogifta döttrar efter evangelisk-luterska präster i Växjö stift.	Komministern J. M. Korænius.	1889 ²² / ₈	17	850	41,686	25,000	En direktion af 5 präster.	
Ståhlska donationsfonden i Skirö.	Insättningar i Jönköpings läns pensionsförening för under året födda barn.	Kontraktsposten C. H. Ståhl.	1881 ⁹ / ₇	10	100	2,500	—	Kommunalnämnden.	
D:o d:o i Nye socken.	Till pensioner åt äldre personer.	Densamme.		19	135	2,500	—	D:o.	
Liljenstolpeska donationsfonden.	Insättning i lifränteanstalt för fattiga barn i Stenberga s:n.	Översten Carl Liljenstolpe.	1863 ¹³ / ₄	2	26	1,131	—	D:o.	
Sven Tropps donation.	D:o d:o i Barnarps s:n.	Sven Tropp.	1891 ¹⁸ / ₄	2	10	200	—	D:o.	
Sven Peterssons och Johanna Jonasdotters donationsfond.	D:o d:o i Barkeryds s:n.	Sven Petersson och Johanna Jonasdatter.	1899 ⁹ / ₁₀	8	160	5,163	—	D:o.	22)
g) Pensionskassor.									
Annebergs arbetares besparingsfond.	Att bereda pensioner m. m.	Annebergs arbetare.	1902 ¹¹ / ₄	168	1,625	16,073	—	Styrelse af 12 personer.	23)
h) Andra stiftelser och inrättningar. 24)									
Gyllenkrokska fonden i Vallsjö socken.	Nu till vård af Gyllenkrokska grafven å Vallsjö gamla kyrkogård.	Jägmästaren C. A. F. Gyllenkrok.	1891 ²⁰ / ₃	2	6	176	—	Kyrkostämman.	25)
Löfvenskiöldska lönefonden.	Räntan tillfaller »Källeryds godsare» till hjälp vid prästlörens utbetalande.	Hofmarskalken S. Löfvenskiöld.	1868 ⁹ / ₁₂	10	40	1,000	—	Kommunalnämnden.	
Friherre G. Löfvenskiölds grafvårdsfond.	Underhåll af Löfvenskiöldska släktens grafvårdar å Källeryds kyrkogård och i mån af tillgång understöd åt socknens fattiga.	Gab. Löfvenskiöld o. h. h., f. Coijet.	1848 ¹⁰ / ₅	—	260	7,507	—	Landshöfdingen i Jönköpings län.	26)
Hamiltonska fonden.	Att bereda arbetsförtjänst åt fattiga.	Överståthållaren J. Hamilton.	1840 ⁴ / ₁₁	—	—	4,258	—	Kommunalstyrelsen i Skärstad.	
Ekmanska donationsfonden.	Räntan utdelas åt någon behöfvande inom socknen, som åtager sig värden af prostens Ekman graf å Visingsö.	Fil. d:r A. W. Ekman.	1881 ³ / ₇	1	12	250	—	Kyrkoherden å Visingsö.	
Kyrkobyggnadskassan i Barnarps socken.	Till fond för blifvande kyrkobyggnad.	—	—	—	—	13,046	—	Kyrkorådet.	
Larsonska donationen.	En del af räntan användes till underhåll af Larsonska grafvarne å Vallsjö kyrkogård, resten lägges till kapitalet.	Godsägaren C. Larsson.	1898 ²⁹ / ₆	—	5	520	—	D:o.	
Nyqvistska fonden.	Räntan användes till underhåll af handlanden A. J. Nyqvists familjegraf å d:o.	Ellen Nyqvist.	1903 ²⁷ / ₅	—	4	100	—	Kyrkostämman.	27)
Holmqvistska d:o.	Kyrkosångens höjande inom Åkers s:n.	J. P. Holmqvist.	1904 ²⁶ / ₃	1	18	500	—	D:o.	
»Kyrkans ängsveke».	Anslagen till Båraryds kyrka.	Okänd.	—	—	7	300	300	Båraryds församling.	
Nils Nilsons donationsfond.	Understöd åt blinda i Gnosjö s:n.	Landtbrukaren Nils Nilsson.	1863 ¹⁸ / ₅	3	15	602	—	Kyrkovårdarne.	
Skollärare E. Johanssons grafvård.	Underhåll af en graf samt belöning eller beklädnadsbidrag åt fattiga, flitiga och värlartade skolbarn i Villstad.	Biskop Martin Johansson.	1901 ³ / ₄	2	25	1,000	—	Kyrkorådet.	
Rydénska brudgåfvan.	Gåfva till kyska brudar, för hvilka lysning skett inom Södra Hestra pastorat.	Prosten Anders Rydén.	1809 ³ / ₇	4	22	473	—	Pastor och kyrkovårdar.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Makarne Svenssons donationsfond.	Anslagen till Bosebo kyrka.	F. d. folkskolläraren S. P. Srensson o. h. h.	1889 4/6	—	—	2,000	—	Kyrkorådet.	28)
Lindströmska grafvårdsfonden.	Underhåll af L. J. Lindströms grafplats på Ed.	Grosshandlaren L. J. Lindströms stärbhus.	1884 1/11	1	3	500	—	D:o i Våxtorp.	
		Summa	—	2,310	25,791	415,672	72,800		
B. I Jönköpings stad.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Lagmannen J. F. Granschougs fond.	Understöd åt pauvres honteux i länet.	Lagman J. F. Granschoug.	1816 14/2	1	16	450	—	Kungl. Maj:ts Befallningshafvande.	
Landshöfdingen friherre Lars Hjertas d:o.	D:o åt obemedlade änkor efter tjänstemän vid landsstaten i länet.	Landshöfdingen frih. L. Hjerta.	1842 30/6	1	42	1,200	—	D:o.	
Landshöfding C. G. Bergensträhles d:o.	D:o åt fattiga änkor efter länets kanslivaktmästare.	Landshöfding C. G. Bergensträhle.	1850 7/7	1	20	500	—	D:o.	
Witthoffska fonden.	D:o åt medellöse, från länsellängelset frigifne.	Hofrättssekreteraren F. Witthoff.	1867 28/1	—	—	1,154	—	Landssekreteraren och landskamreraren.	29)
Nödhjälpsfonden.	Nödhjälp.	Genom insamling.	1868	—	—	4,807	—	Landshöfdingen.	
Emil Fischers understödsfond.	Underhåll åt de mest behöfvande i Forserums sn, företrädesvis åt f. d. arbetare vid Öström & Fischers fabriksaktiebolags nedbrunna fabriker.	Grosshandlaren Emil Fischer.	1895 29/6	9	500	10,000	—	Kungl. Maj:ts Befallningshafvande.	
S. Öströms d:o.	D:o d:o.	Grosshandlaren S. Öström.	1895 29/8	7	500	10,000	—	D:o.	
Föreningen till understöd åt pauvres honteux.	Understöd åt behöfvande, som ej anlita fattigvården.	Samhällsmedlemmar.	1872 15/4	85	6,474	144,670	—	Vald styrelse.	
Vilhelmina Frisks donationsfond.	D:o åt fattiga.	Vilhelmina Frisk.	1883 14/9	1	92	2,000	—	Drättselkammaren.	
1869 års nödhjälpsfond.	Framtida afhjälpande af nød, uppkommen genom arbetsbrist.	Fattigvårdsstyrelsen.	1869 20/8	—	—	4,785	—	D:o.	
Ulla von Seths donationsfond.	Julgåfvor åt pauvres honteux.	Ulla von Seth.	1866 7/9	6	177	4,785	—	D:o.	
G. Höckerts d:o.	Understöd åt d:o.	Häradshöfding G. Höckert.	1876 21/8	5	161	7,191	—	D:o.	
Fattigkassans grundfond.	Gäldande af löpande utgifter för fattigvården.	Genom insamlingar.	—	—	—	35,106	—	D:o.	
Henrikssons fond.	Lifstidspension till namngifven person och efter dennes död understöd åt behöfvande.	Okänd.	1891 31/8	—	—	13,227	—	D:o.	
S:e decemberföreningen.	Att bispringa mindre lyckligt lottade föreningsmedlemmar.	Fabrikör L. P. Wahlin.	1865 8/12	9	310	18,836	—	Styrelse.	
A. L. Sjöbergs fond.	Att, sedan rüntan å 1,000 kr. lämnats till Löfvingstorps barnhem, understödja i staden boende hjälpbehöfvande, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Änkefru Augusta Sjöberg.	1891 14/9	8	250	5,000	—	Kyrkorådet.	
Makarne Carl Wennbergs fond.	Lifräntor åt vissa angifna personer samt, i mån af tillgång, vård och underhåll åt fattiga.	Disponenten C. Wennberg o. h. h. Hedda.	1903 25/6	—	9,900	301,679	80,000	Drättselkammaren.	
b) <i>Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Hofjägmästare Reenstjernas donationsfond.	Understöd åt fattiga barn efter afskedade och aflidne krigsmän vid Jönköpings regemente.	Hofjägmästaren Reenstjerna.	1817 30/7	2	14	748	—	Kungl. Maj:ts Befallningshafvande.	
Skyddsföreningens småbarnsskola.	Att hvarje dag i föreningslokalen lämna vård och föda åt fattiga barn.	Förening af fruntimmer.	1862 1/6	90	2,950	32,224	8,000	Vald styrelse.	
Västra barnhemmet.	D:o d:o.	D:o.	1876 21/11	70	3,039	28,346	22,200	D:o.	
Barnhemmet å Löfvingstorp.	Att uppfostra värlösa och vanvårdade barn.	Häradsh. T. H. Odenerantz.	1869 15/12	17	2,670	37,145	7,000	D:o.	
Jönköpings jultomtars fond.	Att med understöd, företrädesvis kläder, bispringa fattiga barn i skolåldern inom Jönköping.	Sällskapet Jönköpings jultomtar.	1891 27/11	100	877	21,000	—	Drättselkammaren.	
Eckerströmska donationsfonden.	Underhåll och uppfostran åt 2 eller flera välartade barn.	Assessorn C. G. Eckerström.	1834 23/8	6	375	7,500	—	Kyrkorådet.	
L. O. Hanssons donation.	Årliga rüntan lämnas till barnhemmet å Löfvingstorp.	Handlanden Lars Olof Hansson.	1901 19/11	—	—	18,000	—	Drättselkammaren.	

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.³⁰⁾

Sjöbergska stiftelsen.	Lifstidspensioner till vissa personer och stipendier vid allmänna läroverket och Uppsala universitet.	Lektor S. G. Svensson.	1883 ¹¹ / ₆	1	500	37,704	12,300	Drätselkammaren.
Idas skola.	Inrättande af en praktisk hushållsskola.	Bruksägaren O. Ljungqvist och h. h. Ida.	1882 ²⁰ / ₅	—	2,200	121,429	5,000	D:o.
Skolans hage.	Premium åt 1 lärjunge vid allmänna läroverket.	Prostinnan Katarina Axelgren.	1804 ⁵ / ₈	1	10	³¹⁾	—	Rektor vid läroverket. ³¹⁾
Sandstedtska stipendiefonden.	Premier åt 2 lärjungar vid d:o.	A. Sandstedt.	1824 ⁵ / ₆	2	100	1,786	—	Läroverkskollegiet.
Stipendiefonden af den 28 januari 1863.	Räntan tilldelas 2 lärjungar i 6:e eller 7:e klassen vid d:o.	Medlemmar af samhället.	1863 ²⁸ / ₁	1	160	4,401	—	D:o.
Witthoffska stipendiefonden.	Till 2 lärjungar vid d:o.	Hofrättssekr. F. Witthoff.	1867 ²⁸ / ₁	2	20	1,026	—	D:o.
Munkjö brandpremiefond.	Till 1 lärjunge vid d:o.	Fabriksidkaren J. E. Lundström.	1869 ³¹ / ₅	—	—	105	—	D:o.
Musikstipendiefonden.	Till lärjungar vid d:o för skicklighet i musik och sång.	Konserter af läroverkets ungdom.	Början af 1860-talet.	1	25	1,025	—	D:o.
Ragnar Sjöbecks stipendiefond.	Stipendier för flit och framsteg i matematik och naturlära till 2 lärjungar i 5:e klassen vid d:o.	Regementsläkaren L. Th. Sjöbeck med fru.	1869 ⁵ / ₅	—	—	1,044	—	D:o.
C. von Otters bokpremiefond.	Bokpremier vid d:o.	Lagman C. von Otter.	1870 ⁹ / ₅	—	20	500	—	D:o.
Antoinettes skolgåfva.	Stipendier till 2 lärjungar vid d:o.	Fröken Antoinette Lejonadler.	1871 ⁸ / ₄	2	500	11,056	—	D:o.
Sven Gerhard Westmans fond.	Räntan fördelas årligen mellan 3 till 5 lärjungar i 5:e klassen vid d:o, med företräde för i Jönköping födda.	Grosshandlaren G. Westman o. h. h.	1876 ¹² / ₆	5	140	5,116	—	D:o.
Rosengrenska stipendiefonden.	Till förmån för en eller flera studerande vid d:o.	Konrektor J. M. Rosengren.	1826 jan.	1	20	1,489	—	D:o.
Jönköpings läns f. d. jägareförbunds fond.	Räntan utdelas såsom pris vid den studerande ungdomens målskjutningar eller, om dessa upphöra, till en i zoologi skicklig lärjunge.	Jönköpings läns f. d. jägareförbund.	1878 ¹¹ / ₂	6	42	1,003	—	D:o.
Casperssonska fonden.	Räntan tillfaller namngifven person i dess lifstid och sedan 2 lärjungar, som från läroverket afgå till akademien.	Häradshöfdingen J. F. Caspersson.	1878 ⁷ / ₆	2	175	3,143	—	D:o.
Rydénska stipendiefonden.	Stipendium till 1 lärjunge vid allm. läroverket.	Regementspastor C. Rydén.	1879 ¹ / ₅	1	15	1,017	—	D:o.
Charlotta Ljungdahls stipendiefond.	D:o d:o.	Fröken C. Ljungdahl.	1883 ¹⁰ / ₇	1	50	1,352	—	D:o.
Donation å frälseräntan af ¹ / ₃ mantal Spexhult.	Till förmån för vaktmästaren vid d:o.	Prostinnan Katarina Axelgren.	1804 ⁴ / ₈	1	78	—	—	D:o.
D:o å d:o af ¹ / ₃ mantal Flahult Bockgården.	Stipendium åt 1 lärjunge vid d:o, som ådagalagt håg och fallenhet för naturalhistorien.	Arfvingar efter professor Elias Fries.	1885 ⁵ / ₁	1	50	175	—	D:o.
1861 års kamrattstipendium.	Till 1 lärjunge vid d:o vid flyttning till nedre 6:e klassen.	10 läroverkets f. d. lärjungar.	1886 ³ / ₈	1	30	1,026	—	D:o.
Stipendiefonden Simon Joakim Filéns minne.	Stipendier till 1 eller 2 lärjungar i någon af de två högsta klasserna vid d:o.	F. d. lärjungar till rektor Filén.	1888 ²⁶ / ₆	2	70	2,256	—	D:o.
1880 års gymnastikförenings stipendiefond.	Till en skicklig och nitisk gymnast bland lärjungarne vid d:o.	Jönköpings gymnastikförening.	1893 ²⁷ / ₃	1	2	123	—	D:o.
Gustaf Adolf Engstrands d:o.	Till yngling i 3:e klassen vid d:o, hvilken uppfört sig väl samt visat håg och fallenhet för studiet af historia.	Förste stadsläkaren Gustaf Engstrand.	1895 ⁵ / ₁	1	20	529	—	D:o.
Doktor Gustaf Engstrands stipendium.	Till en lärjunge vid d:o, som flyttar till öfre 6:e klassen, är infödd Jönköpingsbo, medellös, uppfört sig väl och visat särdeles fallenhet för matematik, med företräde för lärjunge å reallinjen.	Densamme.	1896 ¹⁶ / ₆	1	138	3,000	—	D:o.
Konsul Jonssons fond.	Stipendier å högst 100 kr. åt flitiga och väl vitsordade i Jönköping eller trakten däromkring födda gossar vid d:o.	Fru Sofia Jonsson.	1889 ²⁹ / ₁	7	440	11,838	—	D:o.
Änkefru Sara Gillbergs d:o.	Till yngling i elementarskolan, som visar anlag för slöjd och åtnjuter undervisning i stadens tekniska skola.	Änkefru Sara Gillberg.	1888 ² / ₁	1	8	209	—	D:o.
D:o d:o.	Stipendier till lärjungar vid tekniska yrkesskolan.	Densamma.	,	—	22	517	—	Drätselkammaren.

d) Stiftelser för sjukvård.

Jeanette Lidboms fond.	Understöd åt fattiga, af obotlig kräftsjukdom lidande personer.	Jeanette Lidbom.	1883 ²¹ / ₇	1	15	335	—	Drätselkammaren.
Jönköpings lasarettsfond för tillfällig hjälp.	D:o åt fattiga sjuka inom länet.	Änkefru Josefina Sager, f. Schönherr.	1881 ²⁰ / ₈	58	550	14,862	—	Lasarettsdirektionen.
Konsul Jonassons fond.	D:o åt fattiga och sjukliga fruntimmer.	Fru Sofia Jonsson.	1889 ²⁹ / ₁	5	419	11,771	—	D:o.
Doktor Gustaf Engstrands d:o.	D:o åt sjuka, medellösa män, kvinnor och barn, tillhörande Jönköpings samhälle, hvilka för hälsans återvinnande behöfva läkarebehandling vid badorter eller sanatorier eller behöfva vistas å landsbygden.	Doktor Gustaf Engstrand.	1904 ³ / ₅	3	146	3,354	—	D:o.

30)

31)

Tab. 7.

Jönköpings län.

71

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Svenssonska donationsfonden.	Understöd åt behöfvande änkor och döttrar efter aflidne hofrätts- och landsstatstjänstemän.	Änkan L. M. Svensson.	1836 18/5	2	68	1,500	—	Drätselkammaren.	
Pensionsfonden för älderstigna kvinnliga tjänstehjon.	Angifves af namnet.	Allmänna rådstugan.	1862 2/3	14	719	15,645	—	D:o.	
Fru Maria Westmans understödsfond.	Understöd åt orkeslösa tjänarinnor.	Grosshandl. G. Westman med hustru.	1891 28/1	5	230	5,000	—	D:o.	
Wincklers pensionsfond.	Pensioner åt arbetare vid Jönköpings tändsticksfabrik.	A. W. Winckler.	1877 12/8	114	750	15,000	—	Bolaget.	
C. F. Lundströms d:o.	D:o d:o.	Disponenten C. F. Lundström.	1883 20/4	117	1,250	25,927	—	D:o.	
Pensions- och understödsfonden vid Jönköpings tändsticksfabrik.	D:o och understöd åt d:o.	Bolaget.	1888 31/12	32	5,178	167,559	—	D:o.	32)
Pensionsfonden för bolaget Vulcans tjänstemän.	Pensionering af f. d. Tändsticksfabriksaktiebolaget Vulcans tjänstemän och förmän.	Bolaget Vulcan.	1900 26/11	—	—	204,328	—	D:o.	
Bolaget Vulcans understödsfond för aflidna tjänstemäns änkor och barn.	Understöd åt änkor och barn efter d:o.	D:o.	„	1	100	3,023	—	Styrelse.	
Vulcans arbetareförsäkring.	Lif- och kapitalförsäkring af arbetare vid d:o.	D:o.	1886 29/11	3	1,050	58,790	—	Aktiebolaget.	
Pensionsfonden för tjänstemän vid Jönköpings och Vulcans tändsticksfabriksaktiebolag.	Angifves af namnet.	Aktiebolaget.	1905	—	—	10,304	—	D:o.	
Pensionsfonden för arbetare vid d:o.	D:o.	D:o.	„	—	—	20,608	—	D:o.	
Oscar och Ina Forshells fond.	Till lifräntor och, i mån af tillgång, understöd åt kvinnliga paupes hontoux i Jönköping.	Fru Ina Forshell.	1902 15/5 o. 26/5	8	6,100	150,679	—	Drätselkammaren.	
<i>g) Pensionskassor.</i>									
Borgerskapets enskilda kassa och Bjuggeska fonden.	Understöd åt äldriga och behöfvande borgare och borgareänkor i Jönköping.	Jönköpings borgerskap och Lars Bjugg.	1815 8/1	66	3,290	81,366	—	Stadens äldste.	33)
Sjukhjälps- och pensionsföreningen vid Jönköpings västra tändsticksfabrik.	Att lämna den fasta arbetspersonalen vid fabriken sjuk- och begrafningshjälp samt pension åt änkor efter föreningens medlemmar.	Ingenjören C. F. Wennberg.	—	250	8,379	69,406	—	Fabrikskontoret och särskild styrelse.	34)
Arbetare vid Jönköpings tändsticksfabrik sjukhjälps- och pensionskassa.	Att lämna fabriken arbetare sjuk- och begrafningshjälp samt pension åt änkor efter arbetare.	Aktiebolaget.	1872 29/4	332	9,377	41,319	—	Jönköpings och Vulcans tändsticksfabriksaktiebolag.	35)
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Rahmiska fonden.	Till nyttigt ändamål för Jönköping.	V. härads höfdingen A. E. Rahmn.	1886 23/11	1	250	5,000	—	Drätselkammaren.	
Bergströmska donationsfonden.	Inköp af hus till uthyrning åt fattiga för billig hyra.	Handlanden A. Bergström.	1852 4/3	—	—	27,616	19,000	D:o.	
Gamla brännvinsbolagsfondens besparingsfond.	Anslag hvart femte år till något för staden nyttigt ändamål.	Stadsfullmäktige.	1876 8/4	—	—	103,251	—	D:o.	
Casperssonska grafonden.	Underhåll af en familjgraf och återstoden till understöd åt orkeslösa tjänarinnor i fattiga omständigheter.	Öfverstinnan Elice Lilliehöök, f. Caspersson.	1892 17/8	1	47	2,851	—	D:o.	
				Summa	—	1,473	71,120	1,962,716	153,500

C. I Eksjö stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

P. Lindahls donation.	Understöd åt 4, högst 5 behöfvande.	P. Lindahl med hustru.	1786 ²⁰ / ₅	20	285	3,000	3,000	Fattigvårdsstyrelsen.
Stjerncreutzska donationen.	D:o åt Eksjö stads fattiga.	Häradshöfdingen Z. Stjerncreutz.	1807 ² / ₅	—	145	3,002	—	Magistraten och stadens äldste.
C. E. Eckerströms donation.	D:o åt 1 fattig borgaränka.	Borgmästaren C. E. Eckerström.	1849 ²⁴ / ₁₂	1	20	502	—	Borgerskapets äldste.
Annette Vilhelmina von Liewens donationsfond.	D:o åt 6 obemedlade välartade flickor mellan 16 och 20 år.	Häradshöfdingen Malte von Liewen.	1860 ¹² / ₅	6	390	8,487	—	Magistraten.
Ludvig Palmblads donation.	D:o till 3 fattiga kvinnor ur den s. k. medelklassen.	Änkefru M. L. Palmblad.	1891 ¹² / ₁₁	3	270	6,009	—	D:o.
Brita Lundmarks fond.	D:o till fattiga af hederlig och redbar vandel.	Demoiselle Brita Lundmark.	1892 ³ / ₆	10	380	8,409	—	D:o.
Emma Petterssons donationsfond.	D:o åt fattiga kvinnor af pauvres honteux.	Modisten Emma Pettersson.	1883 ²⁶ / ₅	8	409	9,767	—	Stadsfullmäktige.
Karin Janssons d:o för fattiga kvinnor.	D:o åt 2 mindre bemedlade kvinnor.	Hushållerskan Karin Jansson.	1902 ²⁰ / ₅	2	150	3,000	—	D:o.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Lindbladiska fonden.	Understöd åt folkskolan för flickor.	Häradshöfdingen A. P. Lindblad.	1862 ³ / ₇	—	101	1,500	1,500	Skolrådet.
Ljungbergiska d:o.	Beklädnad åt fattiga folkskolebarn.	Fältläkaren N. J. Ljungberg.	1866 ¹⁵ / ₉	62	225	5,004	—	Magistraten och stadsfullmäktige.
Hernlundiska d:o.	D:o och underhåll åt 10 fattiga folkskolebarn.	Handl. F. F. Hernlund.	1870 ²¹ / ₂	10	250	5,005	—	D:o d:o.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Stjerncreutzska stipendiefonden.	Understöd till lärjungar vid Eksjö allmänna läroverk.	Häradshöfdingen Z. Stjerncreutz.	1807 ² / ₅	4	150	3,065	—	Magistraten och stadens äldste.
Nilsson-Aschanska d:o.	² / ₃ af årsräntan tilldelas 1 vid d:o studerande släkting till J. L. Aschan, återstoden 3 af läroverkets lärjungar.	Bergsrådet J. L. Aschan o. Karin Aschan, f. Nilsson.	1876 ²⁵ / ₁₁	5	239	5,439	—	D:o d:o.
Hasselska d:o.	Understöd åt fattiga, sedliga lärjungar vid d:o.	Stadsuppbördskommisarien Z. Hassel.	1859 ³ / ₃	2	133	3,000	—	Läroverkskollegiet.
Ljungbergiska d:o.	D:o åt 3 fattiga, sedliga lärjungar vid dessas afgång från d:o.	Fältläkaren N. J. Ljungberg.	1866 ¹⁵ / ₉	3	222	5,000	—	D:o.
August Palmblads stipendiefond.	D:o åt 2 fattiga lärjungar vid d:o.	Rådmannen A. Palmblad.	1868 ¹² / ₅	2	250	5,000	—	D:o.
Sundellska stipendiefonden.	D:o åt 1 eller 2 fattiga, väl vitsordade lärjungar vid d:o.	Apotekaren H. Gren.	1869 ¹⁵ / ₆	1	75	1,775	—	D:o.
Hernlundiska d:o.	D:o åt flitiga, välartade studerande vid d:o.	Handl. F. F. Hernlund.	1870 ²¹ / ₂	4	250	5,005	—	Magistraten och stadsfullmäktige.
Justeliuska d:o.	Stipendier åt lärjungar vid d:o.	Apotekaren M. Justelius.	1883 ¹⁵ / ₅	12	150	3,000	—	Läroverkskollegiet.

d) Stiftelser för sjukvård.

Ulfsparré-Hägerflychtska stiftelsen.	Sjukvårdsanstalt för Eksjö stad och kringliggande socknar.	Generalmajoren G. Ulfsparré.	1858 ²⁸ / ₆	—	—	5,000	5,000	Särskild direktion.
Ljungbergiska frisängsfonden.	Frisängar vid lasarettet i Eksjö.	Fältläkaren N. J. Ljungberg.	1866 ¹⁵ / ₉	—	1,567	30,015	—	Magistraten och stadsfullmäktige.
Hernlundiska d:o.	D:o d:o.	Handl. F. F. Hernlund.	1870 ²¹ / ₂	—	945	20,061	—	Lasarettsdirektionen.
Palmbladiska d:o.	D:o d:o.	Änkefru M. L. Palmblad.	1891 ¹² / ₁₁	—	225	5,119	—	D:o.
Janssonska d:o.	D:o d:o.	Skräddaremästaren J. Jansson.	1896 ²⁵ / ₆	—	100	5,496	—	D:o.

f) Pensionsfonder.

Ljungbergiska gratifikationsfonden.	Årliga gratifikationer åt 3 änkor eller ogifta kvinnor.	Fältläkaren N. J. Ljungberg.	1866 ¹⁵ / ₉	3	250	5,000	—	Magistraten och stadsfullmäktige.
Justeliuska fonden.	Räntan utdelas till fattiga släktingar.	Apotekaren M. Justelius.	1883 ¹⁵ / ₅	2	135	3,079	—	Stadsfullmäktige.

h) Andra stiftelser och inrättningar.

Stjerncreutzska donationsfonden.	Underhåll af Eksjö kyrka.	Häradshöfdingen Z. Stjerncreutz.	1807 ² / ₅	—	70	1,502	—	Magistraten och stadsfullmäktige.
Ljungbergiska fonden.	Uppförande af arbetarebostäder.	Fältläkaren N. J. Ljungberg.	1866 ¹⁵ / ₉	—	—	32,674	18,500	D:o d:o.

190/99. K. Majests Befrullningshögskolans femårsberättelser 1901—1905. Jönköpings län.

10

Tab. 7.

Jönköpings län.

73

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFÖNDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1905		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
N. J. Sjöstedts donationsfond.	Pensioner åt 4 änkor och 4 döttrar af borgare, uppfostringshjälp åt 8 borgarbarn, beklädnad åt fattiga skolbarn, bosättningsbidrag åt unga handverkare, julgåfvor åt fattiga.	Prosten N. J. Sjöstedt.	1855 ^{18/10}	119	1,575	30,107	—	Magistraten, kyrkorådet, pastor och stadens äldste.	
Justeliuska fonden.	Räntan användes till för Eksjö stad nyttiga ändamål.	Apotekaren M. Justelius.	1883 ^{15/5}	—	150	3,079	—	Stadsfullmäktige.	
Holmska donationsfonden.	D:o d:o.	Borgmästaren E. Holm.	1888 ^{25/6}	—	—	10,080	—	Magistraten.	41)
Summa			—	279	9,111	236,181	28,000		
D. I Grenna stad.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Grenna borgerskaps nödhjälpskassa.	Understöd och hjälp åt afsigkomne borgare, nöställda änkor och onyudiga barn efter aflidne borgare.	Grenna stads borgerskap.	1842 ^{6/4}	8	110	5,410	—	3 årligen valde styrelseledamöter.	
Ridderstrålheska fonden.	D:o åt 2 fattiga änkor efter borgare eller andra personer i staden.	Majoren C. W. Ridderstråhle.	1829 ^{3/10}	2	75	1,667	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Johan Lindbergs fond.	D:o åt högst 3 fattiga personer i d:o.	Garfverifabrikören Johan Lindberg.	1879 ^{2/10}	2	75	2,000	—	D:o.	
c) <i>Ej registrerade sjuk- och begravningskassor.</i>									
Aktiebolaget Granlunds vagnfabriks sjuk-kassa.	Hjälp åt fabriken arbetare och förmän vid sjukdom och olycksfall.	Aktiebolaget.	1896 ^{26/5}	2	90	1,560	—	Bolagets styrelse och en ⁴²⁾ af arbetarne utsedd förtroendeman.	
Summa			—	14	350	10,637	—		
A n m ä r k n i n g a r.									
<p>¹⁾ Den af kontraktsprosten Daniel Nordin och hans hustru Kristina Charlotta Nyman den 5 s 1846 stiftade Nordin-Nymanska fonden till förmån för de fattige i Båraryds socken, som förvaltats af kommunalnämnden i d:o, med föreskrift att det donerade kapitalet aldrig får tillgripas, synes efter den 1 s 1861 hafva uppgått i socknens fattigkassa. Äfvenså synes Per Perssons från Snollsbo donation, 33 kr. 33 öre, till de fattige i Våthults s:n, som förvaltats af kommunalnämnden i socknen, hafva uppgått i socknens fattigkassa. — ²⁾ Stiftelsen utgöres af en frälseränta i Odeshögs s:n, Östergötlands län. 3 tunnor korn och 1 tunna råg utgå årligen till fattiga änkor i Skärstad, 3 tunnor råg och 1 tunna ärter till 4 fattiga prästänkor i Växjö stift. — ³⁾ Häraf 20 kr. till hednämmissionen. — ⁴⁾ Stiftaren är änkan Anna Karlsson och ej, som förr uppgifvits, änkan Gustafva Abrahamsson. — ⁵⁾ Halfva räntan tillfaller kyrkokassan. — ⁶⁾ Öfriga räntan tillfaller kyrko- och skolkassan. — ⁷⁾ Utdelning sker ej, förrän kapitalet genom tilläggande af de årliga räntorna uppgått till 4,000 kronor. — ⁸⁾ Räntan utdelas nu till fattiga konfirmanders bibelinköp. — ⁹⁾ Af stiftelsen utdelas intet, utan ingår dess afkastning (räntan) bland skolkassans inkomster. — ¹⁰⁾ Stiftelseurkundens årtal och datum äro i förra femårsberättelsen oriktigt angifna. — ¹¹⁾ I föregående berättelse kallad Gislaveds folkskoledonationsfond. — ¹²⁾ Räntan skall läggas till kapitalet, tills det uppgår till 300 kr., hvarefter räntan årligen skall utdelas. — ¹³⁾ I föregående berättelsen kallad Bexellska sjukvårdsfonden. — ¹⁴⁾ Härunder förut upptagna Svenska compboardsarbetares sjuk- och begravningskassa, stiftad den 23 juli 1900, upphörde redan år 1902. — Vid Norrahammars bruk finnes en år 1882 stiftad sjuk- och begravningskassa, om hvilken meddelats, att hvarje arbetare vid bruket år från och med sitt adertonde år skyldig att inträda i kassan. Afgiften är 4 kr. i inträde och sedermera 50 öre pr månad. Vid sjukdomsfall utbetalas 1 kr. pr dag fr. o. m. fjärde dagen efter sjukdomens början. Vid dödsfall erhållas 40 kr. i begravningshjälp samt 1 kr. af hvarje medlem. Alla i kassan inskrifne åtnjuta fri läkarevård för sig och sin familj samt fri medicin för egen del. Bruket tillskjuter årligen ett belopp af cirka 2,500 kr. — ¹⁵⁾ Delägaravgifter år 1905 utgjorde 719.96 kr. — ¹⁶⁾ D:o 479.65 kr. — ¹⁷⁾ D:o 1,989.13 kr. — ¹⁸⁾ D:o 652.90 kr. — ¹⁹⁾ D:o 132.60 kr. —</p>					<p>²⁰⁾ D:o 125 kr. — ²¹⁾ D:o 75 kr. — ²²⁾ 1/4 af räntan lägges till kapitalet. — ²³⁾ Delägaravgifter år 1905 utgjorde 1,295.24 kr. — ²⁴⁾ Härunder förut upptagna Ståhlska donationsfonden, stiftad den 15 november 1881 af kontraktsprosten C. H. Ståhl, med ändamål att underhålla och vårda Ståhlska grafven i Skirö, samt förvaltd af kyrkorådet i Skirö, äger ej längre några tillgångar, enär församlingen förbrukat fonden till kyrkans utgifter. — ²⁵⁾ Sedan Uppåkra gård flera gånger försålts och torpen lagts till gården, hvarför ej några torpare eller tjänare finnas, som böra åtnjuta utdelning af fonden, har kyrkostämman beslutit, att räntan skall tilldelas personer, som hålla Gyllenkrokska grafvarne i väl värdadt skick. — ²⁶⁾ Under år 1904 användes 8 kr. till grafvårdarne. — ²⁷⁾ Efter 20 år tillfaller kapitalet församlingen. — ²⁸⁾ Beloppet har donerats att utfalla år 1906. Af f. d. folkskoledäraren S. P. Svensson har äfven en donation gjorts till afbetalning på Bosebo kyrkas skuld. Först när den pågående utredningen af donators bo avslutats, erhålles likväl kännedom om donationens storlek; den uppgifves vara omkring 3,000 kr. — ²⁹⁾ Den 1 oktober 1901 utdelades till 100 artillerister för biträde vid släckning af skogseld vid Klefshult-Häradsö 150 kr. och den 13 januari 1902 till afhjälpande af nöd efter eldsvådan i Forserum 1,000 kr. — ³⁰⁾ Härunder förut upptagna Visingsöfonden, stiftad åren 1647, 1654 och 1673 af riksrådet greve Per Brahe d. y. och Katarina Stenbock, för att lämna lönebidrag till lärarne, bibliotekarien, läkaren, vaktmästaren och klockaren å Visingsö, stipendier till lärjungar m. m., hvilken fond den 31 december 1904 uppgick till 323,276 kr. 41 öre, öfverlämnades enligt föreskrift vid samma års slut till Statskontoret, att där förvaltas. — ³¹⁾ Donationen utgöres af en hage utan åsatt taxeringsvärde. — ³²⁾ Ut i denna fond ingår numera Bryant & Mays fond. — ³³⁾ Delägaravgifter uppgingo år 1905 till 50 kr. — ³⁴⁾ D:o 6,319.40 kr. — ³⁵⁾ D:o 6,611.40 kr. — ³⁶⁾ Afkastningen öfverlämnas till fattigvårdsstyrelsen. — ³⁷⁾ 1,045 frisångsdagar. — ³⁸⁾ 630 d:o. — ³⁹⁾ 150 d:o. — ⁴⁰⁾ 200 d:o. — ⁴¹⁾ Räntan utgår t. v. såsom lifränta åt af donator bestämd person. — ⁴²⁾ Influtna delägaravgifter uppgingo år 1905 till 60 kr. — ⁴³⁾ Kassan äger ingen behållning, men staten lämnar ett bidrag af 276 kr. årligen.</p>				

Stockholm K. Nochr. P. A. Norstedt & Söner 1909.